

Uz sākumlapu>Ģimenes lietas un mantojums>Uzturīdzekļi ģimenes locekļiem

Uzturīdzekļi ģimenes locekļiem

Ja vēlaties pieprasīt uzturēšanas līdzekļus, piemēram, prasot vienam no vecākiem, kas nedzīvo kopā ar bērnu, maksāt ikmēneša uzturīdzekļus bērnam, ES tiesību akti ļauj jums vērsties jūsu dzīvesvietas valsts tiesā, kura nosaka to, vai attiecīgajai personai ir jāmaksā uzturēšanas līdzekļi, un aprēķina alimentu apjomu. Šādu spriedumu bez grūtībām atzīs citās Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Lai iegūtu sīkāku informāciju par konkrētu valsti, noklikšķiniet uz tās karodziņa.

Jauni noteikumi sākot ar 2011. gada jūniju

Sākot ar 2011. gada 18. jūniju uzturēšanas saistību lietām ir piemērojami **jauni noteikumi**. Tie joprojām nodrošina uzturēšanas līdzekļu prasītāja tiesisko aizsardzību, atļaujot viņam/viņai iesūdzēt parādnieku savas valsts tiesā. Turklāt lielākajā daļā gadījumu tiesību aktus, ko piemēro uzturēšanas pienākumiem, nosaka 2007. gada **Hāgas protokols**, un visi spriedumi par uzturēšanas saistībām, ko pasludinājušas dalībvalstu tiesas, brīvi aprit Eiropas Savienībā un tos var izpildīt visās pārējās dalībvalstīs bez papildu formalitātēm. Visbeidzot, uzturīdzekļu prasītāji un parādnieki var izmantot administratīvo palīdzību, ko piedāvā dalībvalstīs.

Jaunie noteikumi ir piemērojami visās 28 dalībvalstīs, arī Dānijā – saskaņā ar Eiropas Kopienas un Dānijas Karalistes 2005. gada 19. oktobra Nolīgumu par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās. Tomēr Dānija nepiemēro dažus noteikumus, jo īpaši noteikumus par piemērojamiem tiesību aktiem un par sadarbību starp centrālajām iestādēm.

Regula arī paredz, ka attiecībā uz procedūram uzturēšanas saistību jomā par tiesām var tikt uzskatītas administratīvās iestādes. Skatiet šo iestāžu sarakstu

te [PDF](#) (220 Kb) [lv](#)

Konvencija par uzturīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu un **Protokols** par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem var palīdzēt atgūt uzturēšanas līdzekļus valstīs ārpus Eiropas Savienības, kas ir šo starptautisko tiesību aktu līgumslēdzējas puses, gadījumos, ja pienākums maksāt uzturēšanas līdzekļus vai tiesības tādus saņemt ir personai, kas dzīvo valstī, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts. Konvencija attiecībā uz ES un trešām valstīm, kas ir šīs konvencijas līgumslēdzējas puses, ir stājusies spēkā kopš 2014. gada 1. augusta.

Neobligāta standarta veidlapa paziņojumam par kavētiem uzturēšanas līdzekļu maksājumiem

Lai atvieglotu Uzturēšanas saistību regulas praktisko īstenošanu un pilsoņu tiesību efektīvu īstenošanu visā Eiropas Savienībā, **Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls** civillietās un komercietās ir izstrādājis neobligātu standarta veidlapu paziņojumiem par kavētiem uzturēšanas līdzekļu maksājumiem.

Šī neobligātā veidlapa ir izstrādāta ar nolūku atvieglot kavēto uzturēšanas līdzekļu maksājumu atgūšanu, un ir pieejama 23 valodās. Veidlapai ir pievienotas praktiskas norādes par tās aizpildīšanu. Veidlapa ir pieejama šādā formātā: [PDF](#) (1093 Kb) [lv](#), [redīgējams PDF](#) (1413 KB) [lv](#) un [XLS](#) (416 Kb) [lv](#).

Lapa atjaunināta: 18/01/2019

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnē lūdz skatīt juridiskajā paziņojumā.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [fr](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Uztura prasības - Beļģija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

"Uzturēšanas saistības" var definēt kā saistības, kas ar likumu uzlikta kādai personai, lai tā citu personu, kura atrodas trūcīgos apstākļos un kuru ar viņu saista "noteiktas ģimenes" saites, apgādātu ar dzīvei nepieciešamajiem līdzekļiem. "Uzturīdzekļi" ietver ne tikai pārtiku, bet arī visu dzīvei nepieciešamo, tostarp uzturu, apģērbu, mājokli un medicīnisko aprūpi.

Uzturēšanas saistības balstās uz radniecības vai laulības saitēm, vai arī uz tās aizstājošām saistībām, kad šīs saites tiek pārrautas. Tās pastāv starp noteiktiem radniekiem un svainiņiem, starp laulātajiem, starp likumā paredzētā kopsdzīvē esošām personām. Tas zināmā mērā balstās uz "solidaritātes" pienākumu, kas dažos gadījumos var būt stiprāk izteikts.

Vecākiem attiecībā pret saviem bērniem

Šajā gadījumā pastāv divu veidu uzturēšanas saistības:

plašākas uzturēšanas saistības, saskaņā ar kurām tēvam un mātei atbilstīgi to līdzekļiem ir jānodrošina savu bērnu izmitināšana, uzturēšana, veselība, uzraudzība, izglītība, apmācība un attīstība. Ja izglītība un apmācība nav pabeigta, saistības ir spēkā arī pēc bērna pilngadības sasniegšanas. Tās pastāv, lai kādi arī būtu vecāku rīcībā esošie līdzekļi un bērna vajadzības. Šādā nozīmē tas ir plašāks jēdziens, kas attiecas ne tikai uz bērna iztikas līdzekļiem, bet arī uz viņa izglītību un apmācību, utt. (Civillikuma 203. pants);

uzturēšanas saistības, kas balstās uz radniecības saitēm un ir saistītas ar bērna vajadzībām neatkarīgi no viņa vecuma un vecāku rīcībā esošajiem līdzekļiem (Civillikuma 205., 207. un 208. pants un 353. panta 14. punkts).

Bērniem attiecībā pret saviem vecākiem

Uzturēšanas saistības, kas ir spēkā vecākiem attiecībā pret bērniem, ir abpusējas (Civillikuma 205., 207. un 208. pants un 353. panta 14. punkts). Tātad bērniem jānodrošina uzturīdzekļi savam tēvam un mātei, kuri ir trūcīgos apstākļos.

Laulātajiem

Uzturēšanas saistības starp laulātajiem balstās uz pienākumu palīdzēt un atbalstīt, kā arī uz pienākumu piedalīties ģimenes izdevumu segšanā, ko paredz Civillikums (Civillikuma 213. un 221. pants). Šie pienākumi, kas saistīti ar kopsdzīves pienākumu, kurš arī jāievēro laulātajiem, ir abpusēji. Ja tie netiek pildīti, tas var būt par pamatu sūdzībai tiesā, lai panāktu to līdzvērtīgu izpildi uzturīdzekļu vai noteiktu summu deleģēšanas veidā (Civillikuma 213., 221. un 223. pants) — sk. atbildi uz 10. jautājumu.

Šķirtajam laulātajam attiecībā pret savu bijušo laulāto

Situācijas jānoskaidro atkarībā no laulības šķiršanas veida — laulības šķiršana sakarā ar tās iziršanu vai laulības šķiršana uz abpusējas vienošanās pamata.

Laulības šķiršana sakarā ar tās iziršanu: ja laulātie nav panākuši vienošanos par uzturīdzekļu piešķiršanu (Civillikuma 301. panta 1. punkts), tiesa spriedumā par laulības šķiršanu vai turpmākā nolēmumā pēc "trūcīgos apstākļos" nonākušā laulātā lūguma var piespriest, lai otrs laulātais maksā uzturīdzekļus (Civillikuma 301. panta 2. punkta pirmā daļa).

Tiesa var noraidīt uzturīdzekļu prasījumu pēc laulības šķiršanas, ja atbildētājs pierāda, ka prasītājs ir izdarījis smagu pārkāpumu, padarot turpmāko kopdzīvi par neiespējamu (Civillikuma 301. panta 2. punkta otrā daļa).

Uzturīdzekļu summa jebkurā gadījumā nedrīkst pārsniegt vienu trešdaļu no tā laulātā ienākumiem, kuram ir pienākums maksāt uzturīdzekļus (Civillikuma 301. panta 3. punkta trešā daļa).

Laulības šķiršana uz abpusējas vienošanās pamata: laulātajiem nav obligāti jāpiekrīt uzturīdzekļu piešķiršanai otram laulātajam tiesvedības laikā un/vai pēc laulības šķiršanas. Ja laulātie tā nolemj, viņi var brīvi noteikt uzturīdzekļu summu, maksājumu kārtību un izpildi, kā arī uzturīdzekļu indeksāciju un jebkādas iemeslus to grozīšanai (Tiesu kodeksa 1288. panta 4. punkta pirmā daļa). Ja vien puses skaidri nevienojas par pretējo, tiesa pēc vienas puses lūguma var palielināt, samazināt vai atcelt vienošanās ceļā noteiktos uzturīdzekļus pēc sprieduma par laulības šķiršanu (Tiesu kodeksa 1288. panta trešā daļa), ja noteiktā summa vairs nav atbilstoša, ņemot vērā jaunus apstākļus, kas nav atkarīgi no pušu gribas. Uzturīdzekļus nevar indeksēt, ja vien nav noteikts indeksācijas mehānisms.

Citām personām

Kādos gadījumos?

Uzturēšanas saistības starp radniekiem taisnā līnijā, gan augšupējiem, gan lejupējiem (vecāki/bērni, bērni/vecāki, kā arī mazbērni/vecvecāki un otrādi — Civillikuma 205. un 207. pants).

Starp svainībā esošiem radniekiem iespējami divi scenāriji:

pārdzīvojušajam laulātajam zināmās robežās ir saistības pret mirušā laulātā bērniem, kuriem viņš(-a) nav tēvs vai māte (Civillikuma 203. panta 3. punkts); znotiem un vedeklām ir saistības pret sievas vecākiem un vīra vecākiem un otrādi. Šīs saistības izbeidzas, ja sievastēvs, vīratēvs, sievasmāte vai vīramāte stājas laulībā atkārtoti vai ja laulātais (kurš rada svainību) un bērni, kuri dzimuši šajā savienībā, ir miruši (Civillikuma 206. un 207. pants).

No mirušā laulātā mantojuma noteiktos apstākļos izmaksājami uzturīdzekļi pārdzīvojušajam laulātajam un nelaiķa augšupējiem radniekiem (Civillikuma 205. a) pants).

Bērns, kura paternitāte nav noteikta, var pieprasīt no vīrieša, kuram ir bijušas attiecības ar viņa māti likumā paredzētā ieņemšanas perioda laikā, uzturīdzekļus sevis uzturēšanai, savai izglītībai un apmācībai (Civillikuma 336. pants).

Ja saskaņā starp likumā paredzētā kopdzīvē esošām personām ir nopietni iedragāta, viena no pusēm var prasīt tiesai uzturīdzekļus to pagaidu pasākumu ietvaros, ko tiesa var noteikt. Tas pats attiecas uz gadījumu, kad tiek izbeigta likumā paredzēta kopdzīve, saskaņā ar pagaidu pasākumiem (Civillikuma 1479. pants).

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Parasti uzturēšanas saistības izbeidzas, kad bērns sasniedz pilngadību un kļūst rīcībspējīgs. Tomēr tās var saglabāties, ja bērna izglītība un apmācība nav pabeigta (Civillikuma 203. un 336. pants).

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Parādnieks var labprātīgi apmaksāt kreditora vajadzības. Pretējā gadījumā, ja pastāv strīds vai domstarpības vai maksāšana tiek pārtraukta, nepieciešama tiesvedība.

Ja laulība tiek šķirta sakarā ar tās iziršanu, šķiršanās lietu tiesai var papildus iesniegt uzturīdzekļu prasījumu pēc laulības šķiršanas, vai nu ierosinot tiesvedību, vai iesniedzot dokumentus izskatīšanai (Tiesu kodeksa 1254. panta 1. punkta piektā daļa un 1254. panta 5. punkts).

Ārpus laulības šķiršanas procesa uzturīdzekļu prasījumus izskata un izlemj miertiesnesis (Tiesu kodeksa 591. panta 7. punkts), izņemot tiesvedības, kurās pieprasa uzturīdzekļus, nedeklarējot radniecību. Skatīt atbildi uz 5. jautājumu.

Sākot ar 2014. gada 1. septembri, neskarot ar sociālās integrācijas ieņēmumiem saistītās uzturēšanas saistības, visi ar uzturēšanās saistībām saistītie prasījumi ietilpst ģimenes lietu tiesas jurisdikcijā (Tiesu kodeksa 572.a) panta 7. punkts), tostarp tiesvedības par uzturīdzekļu pieprasīšanu, nedeklarējot radniecību.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Tās personas prasība, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, ir personīga (skatīt jo īpaši Civillikuma 337. pantu). Prasību tiesai iesniedz prasītājs personīgi vai viņa advokāts (skatīt jo īpaši Tiesu kodeksa 1253.b), 1254. un 1320. pantu).

Ja viņš ir tiesīb- un rīcībspējīgs, viņa vārdā darbojas viņa likumīgais pārstāvis (tēvs, māte, aizbildnis, likumiskais pārstāvis utt.).

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Miertiesnesim ir vispārēja kompetence attiecībā uz strīdiem uzturīdzekļu jomā (Tiesu kodeksa 591. panta 7. punkts), taču pastāv arī izņēmumi. Šādā gadījumā prasība jāierosina prasītāja domicila tiesā, izņemot gadījumus, kad tiek iesniegts iesniegums par uzturīdzekļu samazināšanu vai atcelšanu (Tiesu kodeksa 626. pants).

Prasība, ko ceļ bērns pret personu, kurai bijušas attiecības ar viņa māti likumīgā ieņemšanas perioda laikā (Civillikuma 336. pants), ir pirmās instances tiesas priekšsēdētāja kompetencē (Civillikuma 338. pants).

Izņemot steidzamus un pagaidu pasākumus, strīdi par aizgādības tiesībām ietilpst jaunatnes tiesas jurisdikcijā (Civillikuma 387. pants), kas noteikta pēc vecāku, aizbildņu vai to personu dzīvesvietas, kurām ir aizgādība pār bērnu (44. pants 1965. gada 8. aprīļa Likumā par jauniešu aizsardzību, nepilngadīgo likuma pārkāpēju uzraudzību un pārkāpuma rezultātā nodarītā kaitējuma novēršanu).

Ja starp laulātajiem pirms laulības šķiršanas procesa pastāv konflikts, prasījumus iesniedz miertiesnesim (Tiesu kodeksa 594. panta 19. punkts), kas noteikts pēc laulāto pēdējās kopīgās dzīvesvietas (Tiesu kodeksa 628. panta 2. punkts).

Tiklīdz tiek iesniegts pieteikums laulības šķiršanai sakarā ar tās iziršanu, lieta ir pirmās instances tiesas priekšsēdētāja kompetencē (Tiesu kodeksa 1280. pants) līdz laulības šķiršanai. Tomēr pušu vienošanos uzturēšanas saistību jautājumā apstiprina tā tiesa, kas izskata lietas būtību (Tiesu kodeksa 1256. panta pirmā daļa).

Pēc galīgā sprieduma par laulības šķiršanu lieta ir miertiesneša un jaunatnes tiesas kompetencē. Pirmās instances tiesas priekšsēdētājs saglabā kompetenci attiecībā uz pagaidu rīkojumu izdošanu neatliekamai lietu gadījumā (Tiesu kodeksa 584. pants).

Sākot ar 2014. gada 1. septembri, neskarot ar sociālās integrācijas ieņēmumiem saistītās uzturēšanas saistības, visi ar uzturēšanas saistībām saistītie prasījumi ietilpst ģimenes lietu tiesas kompetencē (Tiesu kodeksa 572.a) panta 7. punkts).

Sākot ar 2014. gada 1. septembri, prasījumus starp personām, kas ir (vai bija) precētas, vai starp likumā paredzētā kopdzīvē esošām (bijušām) personām un uzturēšanas saistību prasījumus, kas attiecas uz abu pušu bērniem vai bērniem, kuriem ir noteikta radniecība tikai ar vienu no vecākiem, parasti iesniedz tiesai, kas jau izskata kādu prasību (Tiesu kodeksa 629.a) panta 1. punkts). Prasījumos, kas attiecas uz uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgu bērnu, kompetentā tiesa ir tiesa, kas noteikta pēc nepilngadīgā bērna domicila (vai, ja tāda nav, viņa pastāvīgās dzīvesvietas). Ja pusēm ir vairāki bērni, pirmajai

iesaistītajai tiesai ir jurisdikcija visos prasījumos (Tiesu kodeksa 629.a) panta 2. punkts). Ja uzturēšanas saistības attiecas uz citiem uzturēšanas kreditoriem, lietu ierosina tiesā, kas noteikta pēc atbildētāja domicila vai laulāto pēdējās kopīgās dzīvesvietas vai kopīgā mājokļa.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Skatīt atbildi uz 4. jautājumu. Atkarībā no celtās prasības prasību iesniedz ar tiesu izpildītāja izsaukumu uz tiesu vai ar pieteikumu. Advokāta iesaistīšanās nav obligāta.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Par tiesas procesu ir jāmaksā. Nav iespējams noteikt gaidāmo izdevumu kopējo summu; tā būs atkarīga no celtās prasības, tiesas izdevumiem un aizstāvības izdevumiem, ja iesaistās advokāts. Attiecībā uz atbrīvojumu no tiesāšanās izdevumu segšanas piemēro parastos noteikumus (skatīt "Juridiskā palīdzība — Beļģija").

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Par palīdzības veidu

Palīdzību sniedz uzturlīdzekļu veidā. Dažos gadījumos šos uzturlīdzekļus var kapitalizēt (Civillikuma 301. panta 8. punkts). Izņēmuma gadījumos to var samaksāt natūrā (Civillikuma 210. pants).

Par palīdzības novērtēšanu un indeksāciju

Atskaites tabula nepastāv. Uzturlīdzekļi tiek piešķirti proporcionāli prasītāja vajadzībām un uzturlīdzekļu maksātāja finansiālajam stāvoklim (Civillikuma 208. un 209. pants).

Tēvam un mātei uzliktās uzturēšanas saistības (Civillikuma 203. pants) ir noteiktas proporcionāli viņu iespējām, un tām jāsedz bērnu izmitināšana, uzturēšana, veselības aprūpe, uzraudzība, izglītība, apmācība un attīstība (līdz izglītība un apmācība ir pabeigtas). Šie uzturlīdzekļi ir noteikti kā vienotas likmes ikmēneša summa, kas tiek maksāta vecākam ar aizgādības tiesībām.

Gan tēvs, gan māte var darboties savā vārdā, lai pieprasītu no otra viņa daļu izmitināšanas, uzturēšanas u. c. izdevumu segšanai (Civillikuma 203.a) panta 2. punkts).

Uzturlīdzekļu summu, kas jāmaksā personai, kurai bijušas attiecības ar bērna māti likumīgā ieņemšanas perioda laikā, nosaka atkarībā no bērna vajadzībām un parādnieka līdzekļiem, iespējām un sociālā stāvokļa (Civillikuma 336., 339. un 203.a) pants).

Tiesību akti skaidri nosaka, ka šķiršanās procesā esošie pāri jebkurā laikā var vienoties par uzturlīdzekļu piešķiršanu, to summu un norunātās summas pārskatīšanas kārtību (Civillikuma 301. panta 1. punkts un Tiesu kodeksa 1256. panta pirmā daļa un 1288. panta 4. punkts). Tomēr tiesa, kas izskata lietu, var atteikties minēto vienošanos apstiprināšanu, ja tās ir acīm redzami pretrunā ar bērnu interesēm (Tiesu kodeksa 1256. panta otrā daļa, 1290. panta otrā un piektā daļa).

Tiesas izlīguma gadījumā tiesai, kas *in concreto* lemj par uzturlīdzekļu summu, ir jāizmanto aprēķināšanas kritēriji un ierobežojumi. Uzturlīdzekļiem būtībā ir jāsedz vismaz saņēmēja "vajadzības" (Civillikuma 301. panta 3. punkta pirmā daļa).

Uzturlīdzekļu summa jebkurā gadījumā nedrīkst pārsniegt vienu trešdaļu no tā laulātā ienākumiem, kuram ir jāmaksā uzturlīdzekļi (Civillikuma 301. panta 3. punkta pēdējais teikums). Rīkojuma par uzturlīdzekļu piešķiršanu darbības ilgums ir pielīdzināms laulības ilgumam. Izņēmuma gadījumos tiesa var pagarināt rīkojuma par uzturlīdzekļu piešķiršanu darbības ilgumu (Civillikuma 301. panta 4. punkts).

Indeksācija tiek veikta automatiski tajos gadījumos, kad laulības šķiršana notiek sakarā ar tās iziršanu un kad vecāks ir sedzis uzturēšanas izdevumus. Būtībā references indekss ir patērētāju cenas indekss, taču saskaņā ar tiesību aktiem tiesa var piemērot atšķirīgu sistēmu dzīves dārdzības indeksa pielāgošanai (Civillikuma 301. panta 6. punkta pirmā daļa un 203. *quater* panta 1. punkts) un puses var atkāpties no tās pēc vienošanās (Civillikuma 203. *quater* panta 1. punkts).

Saskaņā ar tiesību aktiem uzturlīdzekļus var palielināt, samazināt vai atcelt, ja to pieprasa viena no pusēm, pamatojoties uz vispārēja rakstura apsvērumiem, kas izklāstīti Civillikuma 301. panta 7. punktā un Tiesu kodeksa 1293. panta pirmajā daļā.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļi tiek maksāti kreditoram vai viņa pārstāvim ikmēneša maksājuma veidā. Dažos gadījumos to var arī kapitalizēt (skatīt atbildi uz 8. jautājumu).

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Kreditors, kura rīcībā ir izpildu dokuments, var uzsākt prasījuma tiesību piespiedu izpildi. Ar zināmiem nosacījumiem var uzlikt arestu uzturlīdzekļu parādnieka, kurš nepilda lēmumu par uzturlīdzekļu maksāšanu, kustamajam vai nekustamajam īpašumam (Tiesu kodeksa 1494. pants). Var pat izdot rīkojumu par aresta uzlikšanu īpašumam, kas pieder trešai personai, piemēram, parādnieka darba devējam (Tiesu kodeksa 1539. pants). Turklāt ar zināmiem nosacījumiem uzturlīdzekļu kreditors, kura rīcībā vēl nav izpildu dokumenta, var uzsākt sekvestrāciju, lai nodrošinātu savas tiesības uz uzturlīdzekļu atgūšanu nākotnē (Tiesu kodeksa 1413. pants).

Tiek īstenots vienkāršots izpildu mehānisms, proti, noteiktu summu deleģēšana, dodot atļauju uzturlīdzekļu kreditoram zināmās robežās tiešā veidā saņemt parādnieka ienākumus vai jebkuru citu summu, kas viņam pienākas no trešās personas. Summu deleģēšanu piemēro likumīgajam uzturēšanas saistībām starp laulātajiem vai bijušajiem laulātajiem (Civillikuma 220. panta 3. punkts, 221., 223. pants un 301. panta 11. punkts un Tiesu kodeksa 1280. pants), bērnu uzturēšanas, izglītības un apmācības pienākumam — arī Civillikuma 203.a) pantā paredzētajām prasībām starp tēvu un māti — un likumīgajam uzturēšanas saistībām starp augšupējiem un lejupējiem radniekiem (Civillikuma 203.b) pants).

Visbeidzot, Kriminālkodeksā ir pants par ģimenes atstāšanu novārtā (Kriminālkodeksa 391.a) pants), kas ļauj uzsākt kriminālvajāšanu pret jebkuru personu, kurai ar tiesas lēmumu piespriests maksāt uzturlīdzekļus, bet kura vairāk nekā divus mēnešus patvaļīgi neveic šos maksājumus.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Civillikuma 2277. pants nosaka, ka uzturlīdzekļu parādam piemēro piecu gadu noilgumu.

Tiesu piespriestajiem uzturlīdzekļiem piemēro desmit gadu noilgumu (Civillikuma 2262.a) pants).

Tie ir atcelti starp laulātajiem laulības laikā (2253. pants) un tiek pārtraukti, ja tiek izsniegta tiesas pavēste, rīkojums par maksāšanu vai tiek uzlikts arests (2244. un 2248. pants) un ja kreditors iesniedz juridisko argumentāciju un parādnieks veic maksājumu.

Būtībā saskaņā ar 1851. gada 16. decembra Hipotekāro kļu zīmju likuma 7. un 8. pantu parādniekiem ir jāizpilda savas saistības attiecībā uz visiem saviem aktīviem.

Taču saskaņā ar Tiesu kodeksa 1408. pantu no kreditoru prasījumiem atbrīvo materiālo personisko īpašumu, kas nepieciešams parādnieka un viņa ģimenes ikdienas dzīvē, parādnieka profesionālās darbības veikšanu vai parādnieka vai apgādājamo bērnu, kuri dzīvo kopā ar parādnieku, tālāko apmācību vai studijas.

Saskaņā ar Tiesu kodeksa 1409. panta 1. punktu no deleģēšanas un iekļāšanās daļēji atbrīvo ienākumus no algota darba un citām darbībām.

Tomēr Tiesu kodeksa 1412. pants paredz, pirmkārt, ka uzturīdzekļu kreditoram nevar piemērot noteikumus par imunitāti attiecībā uz ieķīlāšanu, un, otrkārt, minētajai personai ir absolūta prioritāte pār citiem parādnieka kreditoriem. Savukārt, ja deleģēšanu pieprasa attiecībā uz personu, kuras parādi jau ir deleģēti vai ieķīlāti, tiesa var ņemt vērā parādnieka vispārējo stāvokli un viņa kreditoru vajadzības, jo īpaši attiecībā uz uzturīdzekļiem, un vienādi sadalīt viņu starp deleģētās vai ieķīlātās summas (Tiesu kodeksa 1390. pants).

Maksātspējīgiem parādniekiem ir tiesības uz parāda kolektīvo dzēšanu (Tiesu kodeksa 1675/2 un turpmākie panti). Šajā saistībā tiesa var nepieciešamības gadījumā pieņemt lēmumu atcelt parādus, tostarp nokavētus uzturīdzekļu maksājumus, kas tomēr neattiecas uz uzturīdzekļu parādiem. Ieķīlāšanu var piemērot, lai nodrošinātu uzturīdzekļu maksājumu avansā noteiktajā samaksas termiņā (Tiesu kodeksa 1494. panta otrā daļa).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Ja, neraugoties uz iepriekš izklāstītajiem līdzekļiem, uzturīdzekļu kreditoriem neizdodas saņemt maksājumu, viņi var vērsties Uzturīdzekļu pieprasījumu dienestā (*Service des créances alimentaires*) (Valsts Federālajā finanšu dienestā), kas atbild par uzturīdzekļu avansu piešķiršanu uz vienu vai vairākiem noteiktiem termiņiem un piešķirto avansu, kā arī par uzturīdzekļu atlikuma un parāda iekasēšanu vai piedziņu no parādniekiem.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Uzturīdzekļu pieprasījumu dienests var aizstāt parādnieku un pilnībā vai daļēji nomaksāt viņa vietā uzturīdzekļus. Dienests pieprasa, lai parādnieki vienlaicīgi samaksā gan uzturīdzekļus, gan to parādus. Parādnieki vai nu maksā dienestam brīvprātīgi, vai arī piedziņu veic piespiedu kārtā. Pēdējā gadījumā rezultātu, protams, nevar garantēt. Tas ir atkarīgs no parādnieka finanšu stāvokļa.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Ņujorkas 1956. gada 20. jūnija Konvenciju par uzturīdzekļu piedziņu ārvalstīs, Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās un Hāgas 2007. gada 23. novembra Konvenciju par uzturīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu par centrālo iestādi ir izraudzīta:

Service Public Fédéral Justice

Starptautiskās tiesiskās sadarbības departaments civillietās

[Service de coopération judiciaire internationale en matière civile]

Boulevard de Waterloo, 115

1000 Brisele

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Prasītājs vai viņa juridiskais konsultants var sazināties ar minēto departamentu pa pastu, tālruni (+32 (0)2 542 65 11), faksu (+32 (0)2 542 70 06) vai sūtot e-pasta vēstuli uz aliments@just.fgov.be vai alimentatie@just.fgov.be.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Prasītājiem, kas dzīvo citā valstī, nevis Beļģijā, jāsažinās ar savas valsts centrālo iestādi, kura atbild par iepriekš minētās konvencijas vai regulas īstenošanu. Prasītāji nevar tieši sazināties ar Beļģijas organizāciju vai iestādi.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Atbilde ir noliedzoša (skatīt iepriekš).

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Ja pēc tam, kad ir noskaidrota parādnieka un/vai viņa aktīvu atrašanās vieta Beļģijā, prasījums ir nosūtīts centrālajai iestādei, tā nodod šo lietu Juridiskās palīdzības birojam ar attiecīgo teritoriālo jurisdikciju. Ja prasījums par bērna uzturīdzekļiem ir iesniegts ar centrālās iestādes starpniecību, juridiskā palīdzība tiks sniegta, nepārbaudot saņēmēja ienākumu līmeni. Palīdzība sedz advokāta honorāru un tiesas procesa izmaksas.

Citos gadījumos prasītājiem, kas lūdz juridisko palīdzību, būtu jāvērsas centrālajā iestādē saskaņā ar Direktīvu 2002/8/EK.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Centrālās iestādes galvenais uzdevums ir sniegt informāciju par regulas darbību gan savā sistēmā, gan attiecīgajā valstī. Centrālajās iestādēs rīcībā ir līdzekļi, kas ļauj tai tiešā vai netiešā veidā noskaidrot parādnieka vai kreditora atrašanās vietu un saņemt nepieciešamo informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem un/vai aktīviem.

Tā cenšas panākt mierīgumu saistībā ar tiesvedību, izskatot abu pušu apsvērumus un jo īpaši attiecībā uz prasības iesniedzēju pusi tiesu iestāžu rīkotajā pušu uzklaušanās. Ja nepieciešams, centrālā iestāde nodrošina kontroli, lai sekmētu uzturēšanas nolēmumu nepārtrauktu izpildi.

Centrālā iestāde var palīdzēt ar dokumentāro pierādījumu vākšanu un dokumentu nosūtīšanu un iesniegšanu, sniedzot informāciju par piemērojāmām valsts tiesību normām un spēkā esošo starptautisko instrumentu īstenošanas noteikumiem.

Saskaņā ar centrālās iestādes sniegto pilnvarojumu prasītāja pārstāvim Beļģijas tiesās pastāv iespēja veikt nepieciešamos pagaidu pasākumus, lai nodrošinātu sekmīgu risinājumu nenokārtota uzturīdzekļu prasījuma lietā.

Vajadzības gadījumā centrālā iestāde var sniegt prasījuma iesniedzējai pusei informāciju par procedūrām, kas jāievēro, lai noskaidrotu bērna paternitāti attiecībā uz iespējamo tēvu.

Lapa atjaunināta: 21/12/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Bulgārija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Uzturēšanas saistības paredz, ka vienam ģimenes loceklim ir jānodrošina iztikas līdzekļi citam ģimenes loceklim. Šīs saistības ir noteiktas ar likumu, proti, tās ir vispārēji piemērojamas, nevis pamatojoties uz pušu vienošanos, bet gan pamatojoties uz tiesību aktiem un ievērojot noteiktus kritērijus. Saistības ir personīgas un beidzas līdz ar tās personas nāvi, kas ir tiesīga pieprasīt uzturīdzekļus.

Personai ir tiesības uz uzturīdzekļiem tikai tad, ja tai ir darbnespēja un trūkst līdzekļu sevī uzturēšanai.

Uzturīdzekļus var pieprasīt persona, kurai ir tiesības tos saņemt, no šādām personām un šādā secībā: laulātais vai bijušais laulātais, bērni, vecāki, mazbērni un mazmazbērni, brāļi un māsas, vecvecāki un augšupēji radnieki. Ja pirmās pakāpes radnieks nespēj nodrošināt uzturīdzekļus, tie jāmaksā nākamās pakāpes radniekam.

Ja personai ir pienākums uzturēt vairākas citas personas, uzturlīdzekļus izmaksā šādā secībā (izņemot tālākās pakāpes radniekus): bērniem, laulātajam vai bijušajam laulātajam, vecākiem, mazbērniem un mazmazbērniem, brāļiem un māsām, vecvecākiem un augšupējiem radniekiem.

Laulības šķiršanas gadījumā tiesības uz uzturlīdzekļiem ir tam laulātajam, kas nav vainojams laulības šķiršanā.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecākiem jāmaksā uzturlīdzekļi nepilngadīgajiem bērniem līdz viņu 18 gadu vecumam, neraugoties uz to, vai viņi spēj strādāt un vai viņiem ir līdzekļi sevis uzturēšanai. Ja bērni ir vecāki par 18 gadiem, vecākiem ir jāmaksā uzturlīdzekļi, ja bērni nespēj sevi uzturēt no saviem ienākumiem vai no sava īpašuma, ja viņi regulāri apmeklē vidusskolu (līdz 20 gadu vecumam), koledžu vai universitāti (līdz 25 gadu vecumam), taču tikai tad, ja uzturlīdzekļu maksājums nerada vecākiem īpašu apgrūtinājumu.

Uzturlīdzekļi bijušajam laulātajam jāmaksā ilgākais trīs gadus no laulības izbeigšanās, ja vien puses nevienojas par ilgāku periodu, un šīs saistības izbeidzas, ja uzturlīdzekļu saņēmējs stājas laulībā atkārtoti.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Uzturlīdzekļu prasījumus iesniedz tiesā neatkarīgi no to būtības, uzturlīdzekļu summas, uzturlīdzekļu prasītāja un personas, no kuras pieprasa uzturlīdzekļus. Jurisdikcija ir rajona tiesai (*rayonen sad*). Ģeogrāfiskā jurisdikcija ir prasītāja vai atbildētāja dzīvesvietas tiesai; tiesas izvēle ir prasītāja ziņā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Uzturlīdzekļu prasījumus attiecībā uz nepilngadīgu personu iesniedz vecāks, kas īsteno aizgādības tiesības vai aizbildnis.

Uzturlīdzekļu prasījumus attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem vecumā no 14 līdz 18 gadiem iesniedz pats bērns ar aizbildņa vai tā vecāka ziņu un piekrišanu, kam ir aizgādības tiesības.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Ja uzturlīdzekļu prasījumu iesniedz laulību lietā, Bulgārijas tiesām ir jurisdikcija pār uzturlīdzekļu prasījumiem un laulību pieteikumiem, ja viens no laulātajiem ir Bulgārijas valstspiederīgais vai pastāvīgi dzīvo Bulgārijā. Lietas, kas attiecas uz bijušā laulātā uzturēšanu, izskata tiesas ar jurisdikciju pār laulības šķiršanas pieteikumiem.

Bulgārijas tiesām ir jurisdikcija lietās, kas attiecas uz vecāku un bērnu personiskajām un mantiskajām attiecībām, ja atbildētājs ir pastāvīgais Bulgārijas iedzīvotājs, ja pieteikuma iesniedzējs vai iesnieguma iesniedzējs ir Bulgārijas valstspiederīgais vai tad, ja bērns vai vecāks, kas ir viena no pusēm, ir Bulgārijas valstspiederīgais vai pastāvīgais iedzīvotājs.

Iepriekš minētajā gadījumā piemēro Bulgārijas tiesību aktus saskaņā ar turpmāko izklāstu 18., 19. un 20. jautājumā.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Uzturlīdzekļu prasījumus iesniedz tiesā neatkarīgi no to būtības, uzturlīdzekļu summas, uzturlīdzekļu prasītāja un personas, no kuras pieprasa uzturlīdzekļus. Rajona tiesai ir valsts jurisdikcija, un tiesiskā pārstāvība tiesā nav nepieciešama. Ģeogrāfiskā jurisdikcija ir prasītāja vai atbildētāja dzīvesvietas tiesas ziņā; tiesas izvēle ir prasītāja ziņā.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Prasītāji uzturlīdzekļu lietās ir atbrīvoti no valsts nodevām. Tiesa, kas izskata uzturlīdzekļu prasījumu, piespriež atbildētājam samaksāt valsts nodevas un izdevumus, kas radušies prasītājam tiesvedības laikā.

Tiesiskā pārstāvība uzturlīdzekļu lietās nav nepieciešama.

Lietā iesaistītās puses var saņemt juridisko palīdzību saskaņā ar parastajiem noteikumiem par juridiskās palīdzības sniegšanu. Šie noteikumi ir izklāstīti Likumā par juridisko palīdzību (*Zakon za Pravnata Pomosh*).

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Uzturlīdzekļu summu nosaka, ņemot vērā tās personas vajadzības, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, un tās personas iespējas, kurai uzturlīdzekļi jāmaksā. Minimālā uzturlīdzekļu summa, kas nepilngadīgam bērnam pienākas no vecākiem, ir vienāda ar ceturtdaļu no Ministru padomes noteiktās minimālās algas. Uzturlīdzekļu summu nosaka tiesa, ievērojot bērnu vajadzības un vecāku līdzekļus.

Tiesa var noteikt uzturlīdzekļu summu, kas ir mazāka par noteikto minimālo summu, ja bērnu uztur valsts vai pastāv citi būtiski attaisnojoši apstākļi. Tiesa var noteikt uzturlīdzekļu summu, kas ir lielāka par noteikto maksimālo summu, ja ir nepieciešams apmierināt bērna ārkārtas vajadzības un vecākiem nav nekādu grūtību to nodrošināt. Pēc puses lūguma rīkojumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu var grozīt vai atsaukt, ja mainās apstākļi.

Uzturlīdzekļus izmaksā reizi mēnesī. Par kavētiem maksājumiem ir jāmaksā ar likumu noteiktie procenti. Tiesa var arī apstiprināt uzturlīdzekļu piešķiršanu natūrā.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus izmaksā personīgi uzturlīdzekļu saņēmējam. Attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem vecumā no 14 līdz 18 gadiem uzturlīdzekļus izmaksā bērnam personīgi, taču ar tā vecāka ziņu un piekrišanu, kam ir vecāka tiesības.

Uzturlīdzekļus nepilngadīgiem bērniem, kas ir jaunāki par 14 gadiem, izmaksā ar aizbildņa vai tā vecāka starpniecību, kam ir vecāka tiesības.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Uzturlīdzekļus izmaksā reizi mēnesī. Par kavētiem maksājumiem ir jāmaksā ar likumu noteiktie procenti.

Tiesas nolēmumiem, kas ir stājušies spēkā, piemēro izpildi saskaņā ar Civilprocesa kodeksā (*Grazhdanski Protsesualen Kodeks*) paredzētajiem nosacījumiem un procedūrām.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Izpildi veic valsts vai privāts tiesas izpildītājs pēc uzturlīdzekļu kreditora izvēles.

Valsts tiesu izpildītāji strādā rajona tiesas (*rayonen sad*) izpildes nodaļā, un to darbības joma ietilpst tiesas ģeogrāfiskajā jurisdikcijā.

Privātie tiesu izpildītāji darbojas attiecīgās provinces tiesas (*okrazhen sad*) ģeogrāfiskajā jurisdikcijā.

Skatīt sadaļu "Spriedumu izpilde".

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Likums par bērnu aizsardzību (*Zakon za Zakrila na Deteto*) paredz vairākus aizsardzības pasākumus, tostarp bērnu un vecāku informēšanu par viņu tiesībām un pienākumiem un valsts juridiskās palīdzības nodrošināšanu. Saskaņā ar Likuma par bērnu aizsardzību 15. pantu bērniem ir tiesības uz juridisko palīdzību un pārsūdzību visās tiesvedībās, kas skar viņu tiesības vai intereses. Juridisko palīdzību nodrošina Valsts Juridiskās palīdzības birojs.

Advokatūras likums (*Zakon za Advokaturata*) skaidri nosaka, ka Bulgārijas vai ES advokāts var sniegt bezmaksas juridisko palīdzību un atbalstu personām, kurām ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Šādā gadījumā, ja pretējai pusei ir piespriests segt tiesvedības izdevumus, advokāts var prasīt tiesas noteikto advokāta atlīdzību.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēšanas izdevumus parādnieka vietā?

Ja uzturēšanas izdevumus parādnieks nemaksā piespriešot uzturēšanas izdevumus, to dara valsts uz minētā parādnieka rēķina atbilstīgi noteikumiem un procedūrām, kas izklāstīti Ministru padomes izdotajā rīkojumā. Saskaņā ar sociālās palīdzības procedūru valsts rūpējas par trūcīgiem cilvēkiem, ja nav atbildīgās personas, kurai saskaņā ar tiesību aktiem ir jānodrošina uzturēšanas izdevumi, vai nav tādas personas, kas spēj nodrošināt uzturēšanas izdevumus.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā, saskaņā ar procedūru, kas noteikta Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. Bulgārijas Republika turklāt ir līgumslēdzēja puse vairākos savstarpējās juridiskās palīdzības nolīgumos ar valstīm, no kurām dažas nav ES dalībvalstis. Tieslietu ministrija ir centrālā iestāde atbilstīgi minētajiem nolīgumiem, un šādā statusā nodrošina atbalstu saistībā ar pilsoņu iesniegumiem.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Tieslietu ministrija, kas ir centrālā iestāde, kontaktinformācija:

Tieslietu ministrija *Slavyanska* 1

1040 Sofija

Bulgārija

Tālrunis: (+359 2) 92 37 555

Fakss: (+359 2) 987 0098

Kontaktpersona:

E_Gyurova@justice.government.bg

M_Parvanova@justice.government.bg

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Jā, saskaņā ar procedūru, kas noteikta Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. Ja iesniedzējs atrodas valstī, ar kuru Bulgārijas Republika ir noslēgusi savstarpējās juridiskās palīdzības nolīgumu, pieteikuma iesniedzējs var lūgt palīdzību Tieslietu ministrijai kā centrālajai iestādei atbilstīgi minētajam nolīgumam.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Saskaņā ar procedūru, kas noteikta Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās, vai saskaņā ar procedūru, kas noteikta attiecīgajā savstarpējās juridiskās palīdzības nolīgumā.

Skatīt iepriekš tekstā Tieslietu ministrijas kā centrālās iestādes kontaktinformāciju.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, Bulgārijas Republikai ir saistošs Hāgas 2007. gada protokols.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Atbildi skatīt iepriekš tekstā.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Piemērojami noteikumi ir ietverti Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās un Civilprocesa kodeksa 627.a)–627.c) pantā (spēkā kopš 2011. gada 18. jūnija).

Ja nolēmums ir pieņemts dalībvalstī, kurai ir saistošs Hāgas 2007. gada protokols, iesniegums par nolēmuma izpildi, pamatojoties uz Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 20. pantā minētajiem dokumentiem, jāiesniedz parādnieka pastāvīgās dzīvesvietas vai saistību izpildes vietas provinces tiesā. Dekrētu par izpildes atteikumu vai apturēšanu Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 41. panta nozīmē izdod provinces tiesa.

Iesniegumu par nolēmuma vai cita tāda akta izpildes pasludināšanu, kas ir izdots kādā no ES dalībvalstīm, kurai nav saistošs Hāgas 2007. gada protokols, iesniedz parādnieka pastāvīgās dzīvesvietas vai saistību izpildes vietas provinces tiesā. Nav nepieciešams uzrādīt parādniekam iesnieguma kopiju. Tiesa pārbauda iesniegumu slēgtā sēdē. Rīkojumā par iesnieguma apmierināšanu tiesa nosaka pārsūdzības termiņu saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 32. panta 5. punktu. Rīkojuma par iesnieguma apmierināšanu pagaidu izpilde nav atļauta. Rīkojumā par iesnieguma apmierināšanu tiesa turklāt pieņem lēmumu par prasīto pagaidu un aizsardzības pasākumu. Rīkojumam prasība ir tāda pati nozīme kā nolēmumam. Rīkojumu var faktiski juridiski pārsūdzēt Sofijas Apelācijas tiesā (*Sofijski apelativen sad*) saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 32. pantā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām. Sofijas Apelācijas tiesas nolēmumu juridiski var pārsūdzēt Augstākajā kasācijas tiesā.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Ir veikta personāla skaita un struktūras izmaiņas Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības un starpvalstu adopcijas direktorātā, kura pienākumus ietilpst to darbību veikšana, kas uzticētas Tieslietu ministrijai kā centrālajai iestādei saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. Minētajam direktorātam tika uzticētas pilnvaras sadarbībai ar Reģionālās attīstības un valsts būvdarbu ministrijas Civilstāvokļa aktu reģistrācijas un administratīvo pakalpojumu ģenerāldirektorātu, Valsts leņģumu dienestu un Valsts Juridiskās palīdzības biroju, izskatot no ES dalībvalstīm saņemtos iesniegumus par uzturēšanas saistībām saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009.

Lapa atjaunināta: 23/12/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Čehija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas izdevumi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas izdevumi citai personai?

Jēdziens "uzturēšanas izdevumi" ietver visu to, ko viena persona sniedz otrai, lai apmierinātu visas tās likumīgās vajadzības. Uzturēšanas saistību rašanās un pastāvēšanas galvenais priekšnoteikums saskaņā ar Civillikumu ir ģimenes attiecību vai līdzīgu attiecību esamība, pamatojoties uz laulību, bijušo laulību vai radniecību taisnā līnijā, vai uz viendzimuma partneru reģistrētajām vai iepriekš reģistrētajām attiecībām.

Civillikumā ir noteiktas to cilvēku grupas, kurām ir pienākums nodrošināt uzturēšanas izdevumus un kuras ir tiesīgas saņemt uzturēšanas izdevumus.

Uzturēšanas saistības starp laulātajiem: tās ir piemērojamas no laulības noslēgšanas līdz tās izbeigšanās brīdim. Laulātajiem ir jāpilda uzturēšanas saistības, lai nodrošinātu abām pusēm vienādu materiālo un kultūras līmeni, pamatojoties uz vīrieša un sievietes līdzvērtīgo statusu laulībā. Uzturēšanas saistības starp laulātajiem ir primāras pār uzturēšanas saistībām starp vecākiem un bērniem.

Alimentī starp šķirtiem laulātajiem: šādas saistības ir piemērojamas, ja viens no šķirtajiem laulātajiem nespēj sevi uzturēt un šī nespēja ir radusies saistībā ar laulību, kā arī, ja alimentus var likumīgi pieprasīt no bijušā laulātā, jo īpaši ņemot vērā šķirtā laulātā vecumu vai veselības stāvokli laulības šķiršanas brīdī vai pārtraucot šķirto laulāto kopīgā bērna aprūpi. Tādas saistības vairs nav piemērojamas, ja laulātais, kurš saņem atbalstu, stājas laulībā vai ir beidzies šķirtajiem laulātajiem noteiktais alimentu izmaksas periods (maksimāli 3 gadi).

Uzturīdzekļu saistības starp vecākiem un bērniem: tās ir piemērojamas no bērna dzimšanas brīža līdz brīdim, kad bērns spēj pats sevi uzturēt vai kad uzturēšanas saistības ir nodotas citai personai (piem., laulības noslēgšanas vai paternitātes noliegšanas gadījumā). Uzturīdzekļu apmērs ir noteikts tā, lai nodrošinātu, ka bērna dzīves līmenis ir būtībā identisks vecāku dzīves līmenim. Arī bērnam ir pienākums nodrošināt vecākiem pienācīgus uzturīdzekļus pēc savām iespējām, taču vecāku dzīves līmenim nav jābūt identiskam ar bērna dzīves līmeni.

Uzturīdzekļu saistības starp leļupējiem un augšupējiem radniekiem: tās ir piemērojamas starp priekštečiem un pēcnācējiem. Vecāku uzturēšanas saistības pret bērniem izslēdz vecvecāku un citu augšupējo radnieku uzturēšanas saistības pret bērniem. Uzturēšanas saistības ir piemērojamas attālākiem radniekiem, ja tās nevar izpildīt tuvāki radnieki.

Atbalsts, ko izmaksā vientuļai mātei uzturēšanas un citu izdevumu segšanai: tiesības uz šādu atbalstu ir bērna mātei, kas nav precējusies ar bērna tēvu. Šādā gadījumā tēvam ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus divus gadus pēc bērna piedzimšanas, kā arī atbilstoši kompensēt ar grūtniecību un bērna dzimšanu saistītās izmaksas.

Uzturēšanas saistības reglamentē arī Likums par reģistrētām partnerattiecībām. Tas paredz turpmāk minēto.

Savstarpējas uzturēšanas saistības starp partneriem. Uzturēšanas saistības ir noteiktas, lai nodrošinātu, ka abu partneru materiālais un kultūras līmenis ir būtībā vienāds.

Uzturēšanas saistības pēc partneru kopdzīves izbeigšanās — bijušais partneris, kas nespēj sevi uzturēt, var pieprasīt, lai tā bijušais partneris sniedz atbalstu pietiekamā apmērā, ņemot vērā viņa(-as) iespējas un finanšu stāvokli. Ja vienam no bijušajiem partneriem, kurš nav veicinājis partnerattiecību pilnīgu sabrukšanu, partnerattiecību pārtraukšanas rezultātā tiek nodarīts būtisks kaitējums, viņam(-ai) var piešķirt uzturīdzekļus uz trīs gadiem tādā pašā apmērā kā uzturēšanas saistības, kas būtu piemērojamas gadījumā, ja partnerattiecības netiktu pārtrauktas.

Uzturēšanas saistības, ko personai piemēro, lai tā nodrošinātu atbalstu citai personai, ir paredzētas tiesību aktos, un tās nevar nodot vai aizstāt, kā arī nav iespējams no tām iepriekš atteikties.

Viens no priekšnoteikumiem uzturēšanas saistību noteikšanai, kas ir piemērojams visos gadījumos, kad tiek izpildītas uzturēšanas saistības, ir atbilstība sabiedrības morāles principiem.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Uzturīdzekļus var piešķirt, ja saņēmējs reāli nespēj pats sevi uzturēt. Spēju sevi uzturēt tradicionāli interpretē vienīgi kā spēju pietiekami apmierināt visas savas vajadzības (materiālās, kulturālās u. c.). Ja bērns nespēj sevi uzturēt un ir atkarīgs no uzturīdzekļu maksātāja atbalsta, uzturēšanas saistības nezaudē spēku pat tad, kad viņš sasniedz pieauguša cilvēka vecumu (piem., ja bērns turpina studijas), un izņēmuma gadījumos uzturēšanas saistības var palikt spēkā visu bērna un vecāku dzīves laiku (piem., ja bērns ir pilnībā nespējīgs un nekad nespēs pats sevi uzturēt). Turpretim uzturēšanas saistības var zaudēt spēku pat pirms brīža, kad bērns ir sasniedzis pieauguša cilvēka vecumu, ja viņš spēj pats sevi uzturēt agrāk. Šajā ziņā nepastāv konkrēts vecuma ierobežojums.

Pieauguša cilvēka vecuma sasniegšana ir būtiska attiecībā uz procedūru (piem., tiesa var lemt par nepilngadīga bērna uzturīdzekļiem arī bez iesnieguma, taču uzturīdzekļus pilngadīgiem bērniem tiesa piešķirs, tikai pamatojoties uz iesniegumu).

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Tikai tiesa var lemt par uzturīdzekļiem, pamatojoties uz iesniegumu, taču par uzturīdzekļu piešķiršanu nepilngadīgam bērnam tiesa var lemt arī bez iesnieguma.

Papildus vispārīgām detaļām iesniegumā jānorāda pušu vārds, uzvārds un adrese, jāiekļauj svarīgāko faktu apraksts, jānosauc prasītāja iesniegtie pierādījumi, kā arī skaidri jānorāda, ko prasītājs pieprasa.

Iesniegums jāiesniedz vietējā kompetentajā tiesā. Skatīt atbildi uz 5. jautājumu.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Vecāks, kam ir bērna aizgādības tiesības, var pieteikties bērna vārdā uz uzturīdzekļiem no otra vecāka. Tāpat viņš(-a) var rīkoties bērna vārdā kā aizbildnis vai pilnvarotais. Ja bērns vēl nav sasniedzis tiesībspēju un rīcībspēju, vecāks savā vārdā var iesniegt pieteikumu par uzturīdzekļu piešķiršanu bērnam. Pieteikumu nevar iesniegt radnieka vārdā, izņemot gadījumus, kad persona nav pilnībā tiesībspējīga un rīcībspējīga un tiesa kā aizbildni ieceļ kādu no personas radniekiem.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Starptautiskā jurisdikcija (tiesības) tiesvedībā par uzturēšanas saistībām ir novērtēta saskaņā ar Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās ("Regula par uzturēšanas saistībām");

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1409302593149&uri=CELEX:02009R0004-20130701>. Šī regula neskar to starptautisko nolīgumu piemērošanu, kuru līgumslēdzēja puse ir Čehija un kuri attiecas uz gadījumiem, ko reglamentē Regula par uzturēšanas saistībām. Tomēr minētie nolīgumi attiecas tikai uz attiecībām ar trešām valstīm (jo īpaši uz divpusējiem nolīgumiem par juridisko palīdzību, kas noslēgti ar trešām valstīm, vai uz starptautisko Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civiltiesās un komercietās (Lugāno, 30.10.2007.) attiecībā uz Norvēģiju, Šveici un Īslandi); attiecībās starp Eiropas Savienības dalībvalstīm Regulai par uzturēšanas saistībām ir prioritāte pār starptautiskajiem nolīgumiem.

Čehijā rajonu tiesas pieņem pirmās instances lēmumus tiesvedībā, kas attiecas uz uzturēšanas saistībām.

Jurisdikciju galvenokārt nosaka Regula par uzturēšanas saistībām, kurai ir prioritāte pār Čehijas tiesību aktiem. Saskaņā ar 3. pantu Regulā par uzturēšanas saistībām prasītājs (sūdzētājs), iesniedzot lūgumu, var izvēlēties tiesu pēc:

- atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas vai
- kreditora pastāvīgās dzīvesvietas.

Pretējā gadījumā, pamatojoties uz 3. panta c) un d) punktu Regulā par uzturēšanas saistībām, Čehijā tiesvedību var ierosināt tajā tiesā, kurai ir jurisdikcija tiesvedībā par paternitātes vai vecāku atbildības noteikšanu, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība.

Saskaņā ar 5. pantu Regulā par uzturēšanas saistībām jurisdikcija var būt arī tiesai, kurā atbildētājs ierodas, ja vien atbildētājs, īstenojot pirmo secīgo likumīgo rīcību, vēlāk neapstrīd tiesas jurisdikciju.

Čehijas tiesiskais regulējums jurisdikcijas noteikšanai, kas piemērojams tikai tādos gadījumos, kad jurisdikcija nav noteikta, pamatojoties uz Regulu par uzturēšanas saistībām (piemēram, ja Čehijas tiesas starptautiskās jurisdikcijas pamatā ir 6. un 7. pants Regulā par uzturēšanas saistībām — papildu jurisdikcija, *forum necessitatis* — vai starptautisks nolīgums ar trešo valsti), ir šāds: tiesvedībā par nepilngadīga bērna uzturīdzekļiem jurisdikcija ir nepilngadīgā bērna vispārējai tiesai, proti, tiesai, kuras rajonā atrodas nepilngadīgā bērna dzīvesvieta, pamatojoties uz vienošanos starp vecākiem, tiesas nolēmumu vai citiem izšķirošiem faktoriem. Citos gadījumos kompetentā tiesa ir atbildētāja vispārējā tiesa. Fiziskas personas vispārējā tiesa ir tā rajona

tiesa, kur atrodas atbildētāja dzīvesvieta; ja viņam(-ai) dzīvesvietas nav, kompetentā tiesa ir tā tiesa, kas atrodas viņa(-as) pagaidu uzturēšanās rajonā. Par dzīvesvietu uzskata vietu, kur persona dzīvo un plāno uzturēties pastāvīgi (turklāt iespējams, ka pastāv vairākas šādas vietas, un šādā gadījumā vispārējā tiesa ir visas šīs tiesas). Ja atbildētājam, kas ir Čehijas pilsonis, nav vispārējas tiesas vai arī nav tādas Čehijā, kompetentā tiesa ir tā tiesa, kuras rajonā atradās viņa(-as) pēdējā zināmā dzīvesvieta Čehijā. Īpašuma tiesības pret personu, kurai nav citas kompetentās tiesas Čehijā, var piemērot tiesā, kuras rajonā tai pieder īpašums.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzājam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Likums nepieprasa prasītājam būt pārstāvētam. Tomēr prasītājs var pieņemt lēmumu par savu pārstāvību tiesā, pamatojoties uz pilnvaru, kas izsniegta viņa izvēlētajam pārstāvim, piemēram, advokātam.

Fiziskai personai, kas tiesā pastāvīgi ierasties nevar, nepieciešama likumīga pārstāvja vai aizbildņa pārstāvība. Nepilngadīga bērna gadījumā likumīgie pārstāvji ir viņa vecāki.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Tiesvedība vecāku un bērnu savstarpējo uzturēšanas saistību lietās ir pilnībā atbrīvota no tiesas nodevām. Citās tiesvedībās par uzturēšanas saistību noteikšanu, tostarp par uzturlīdzekļu palielināšanu, prasītājs ir atbrīvots no tiesas nodevām. Šis atbrīvojums attiecas arī uz piespiedu izpildi jeb uz izpildes panākšanu.

Ja prasītāju pārstāv advokāts, viņam, ja vien nav citas vienošanās, jāmaksā atlīdzība saskaņā ar advokāta tarifu likmi (informāciju par to var lejupielādēt angļu valodā no Čehijas Advokātu asociācijas tīmekļa vietnes: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2239>). Ja tas ir pamatoti, ņemot vērā prasītāja sociālo un finanšu stāvokli, un, ja lieta nav patvaļīga vai acīmredzami neveiksmīga tiesību piemērošana vai to ierobežošana, tiesa var iecelt pārstāvi bez maksas vai par samazinātu maksu, ja tas ir nepieciešams prasītāja interešu aizsardzībai; zināmos apstākļos par pārstāvi tiks iecelts advokāts.

8 Kāda veida uzturlīdzekļu tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Uzturlīdzekļus parasti izmaksā skaidrā naudā — regulāru ikmēneša maksājumu veidā, kas ir jāveic vienu mēnesi uz priekšu (ja vien tiesa nelemj citādi vai kreditors nevienojas citādi ar vecāku, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus), taču tos var piešķirt arī kādā citā veidā, piemēram, nodrošinot mājokli, maksājot natūrā u. c.

Uzturēšanas saistības pret bērnu paredz saistošus nosacījumus vecākam, kam ir jānodrošina uzturlīdzekļus, kā arī nosaka mantiskās attiecības un pamatotās bērna vajadzības, kuras galvenokārt ir atkarīgas no bērna vecuma un veselības stāvokļa. Piemērojot uzturēšanas saistības, ir jāņem vērā arī tas, kādā veidā bērns gatavojas savai turpmākajai karjerai, viņa ārpuskolas nodarbības, hobiji utt. Tomēr noteicošais princips ir tāds, ka bērna dzīves līmenim jābūt identiskam ar vecāku dzīves līmeni. Ja personas, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, finanšu stāvoklis to atļauj, par pamatotām bērnu vajadzībām var uzskatīt arī uzkrājumu veidošanu. Nosakot vecāku uzturēšanas saistību piemērošanas jomu, būtiska nozīme ir arī vecākam, kas rūpējas par bērnu, un tam, kādā mērā tiek nodrošināta aprūpe.

Uzturlīdzekļi starp laulātajiem tiek piešķirti tādā apmērā, kas nodrošina vienādu materiālo un kultūras līmeni, pamatojoties uz vīrieša un sievietes līdzvērtīgo statusu laulībā.

Uzturēšanas saistības starp šķirti laulātajiem tiek piemērotas tādā gadījumā, ja šķirtais laulātais nespēj sevi uzturēt un šī nespēja ir radusies laulībā vai saistībā ar laulību, kā arī, ja uzturlīdzekļus var likumīgi pieprasīt no bijušā laulātā, jo īpaši ņemot vērā šķirtā laulātā vecumu vai veselības stāvokli laulības šķiršanas brīdī vai pārtraucot šķirto laulāto kopīgā bērna aprūpi. Uzturlīdzekļus piešķir pieņemamā apmērā. Lemjot par apmēru, ņem vērā laulības ilgumu pirms tās šķiršanas, kā arī tiesību aktos paredzētās prasības.

Uzturlīdzekļus mātei grūtniecei piešķir, lai pienācīgā apmērā segtu ar grūtniecību un bērna dzimšanu saistītās izmaksas.

Tiesa noteiks uzturēšanas saistības reģistrētām partnerattiecībām, pamatojoties uz iesniegumu un ņemot vērā prasības attiecībā uz gādāšanu par kopīgu mājāsaimniecību. Uzturēšanas saistību apmērs ir noteikts tā, lai nodrošinātu, ka abu partneru materiālais un kultūras līmenis ir būtībā vienāds.

Uzturēšanas saistības viendzimuma partneru kopdzīves izbeigšanās gadījumā var piemērot, pamatojoties uz bijušā partnera iesniegumu, ja viņš(-a) nespēj sevi uzturēt. Viņš(-a) var prasīt no bijušā partnera nodrošināt atbilstošus uzturlīdzekļus, ņemot vērā viņa(-as) spējas, iespējas un piederošo īpašumu. Ja puses nepanāk vienošanos, tiesa var piemērot uzturēšanas saistības, pamatojoties uz prasību, ko iesniegusi viena no pusēm. Ja vienam no bijušajiem partneriem, kurš nav veicinājis partnerattiecību pilnīgu sabrukšanu, partnerattiecību pārtraukšanas rezultātā tiek nodarīts būtisks kaitējums, tiesa var piemērot uzturēšanas saistības bijušajam partnerim uz laiku līdz trīs gadiem, sākot no kopdzīves izbeigšanās, tādā pašā apmērā kā uzturēšanas saistības, kas būtu piemērojamas gadījumā, ja kopdzīve nebūtu izbeigusies.

Čehijas tiesību aktos uzturlīdzekļi netiek konkretizēti, izmantojot tabulas, procentuālās attiecības utt., un tie neparedz minimālo vai maksimālo uzturlīdzekļu apmēru. Pieņemot nolēmumu, tiesa ņems vērā katras konkrētās lietas unikalitāti, piemēram, vairāku uzturēšanas saistību iespējamību, palielinātas izmaksas bērnam ar invaliditāti u. c. Tieslietu ministrija piedāvā tikai sarakstu ar ieteicamajiem apmēriem: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6223&d=315516>.

Tiesas nolēmumi par uzturēšanas saistībām tiek pieņemti, ņemot vērā situācijas izmaiņas. Tādēļ tos var grozīt, ja būtiski mainās kreditora vai tās puses situācija, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus izmaksā regulāri kārtējo ikmēneša maksājumu veidā, kas vienmēr jāveic vienu mēnesi uz priekšu, ja vien tiesa nav lēmusi citādi vai persona, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, nevienojas ar kreditoru citādi. Īpašos izņēmuma gadījumos (piem., ja vecāks, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, gūst tikai sezonālus ieņēmumus, nodarbojas ar ļoti riskantu uzņēmējdarbību u. c.) tiesa var izdot rīkojumu par naudas summas (noguldījuma) atlikšanu turpmāko uzturlīdzekļu segšanai. Tiesa tad veiks turpmākus pasākumus, lai nodrošinātu, ka bērna vajadzībām no šīs summas tiek veikti atsevišķi maksājumi, kas ir līdzvērtīgi ikmēneša uzturlīdzekļu maksājumiem. Uzturlīdzekļi jāizmaksā vai nu kreditoram, vai personai, kuras aizgādībā ir kreditors.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Saskaņā ar Čehijas tiesību aktiem iesniegumu var iesniegt kompetentajā tiesā tiesībaizsardzības nolūkā vai arī var iesniegt priekšlikumu tiesu izpildītājam par izpildes procesa īstenošanu. Kopumā tiesībaizsardzības vai izpildes process (tostarp informācija par detaļām, kas jānorāda iesniegumā) ir izklāstīts informatīvajā dokumentā ar nosaukumu "Tiesas nolēmumu izpildes procedūras". Konkrēta sīkāka informācija par uzturlīdzekļu piedziņu ir izklāstīta dokumenta turpinājumā.

Tiesībaizsardzība

Nepilngadīga bērna vispārējā tiesa (attiecībā uz nepilngadīga bērna vispārējās tiesas definīciju skatīt atbildi uz 5. jautājumu) ir kompetenta regulēt un izpildīt lēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu par labu nepilngadīgam bērnam. Tās puses vispārējā tiesa, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus (attiecībā uz tās puses vispārējās tiesas definīciju, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, skatīt atbildi uz 5. jautājumu) kompetencē ir lemt par citiem uzturēšanas saistību veidiem, tostarp par uzturlīdzekļiem par labu pilngadīgiem bērniem.

Lietās, kad, pamatojoties uz puses iesniegumu, tiek piedzīti uzturlīdzekļi nepilngadīga bērna labā, tiesa sniegs palīdzību, nosakot tās personas dzīvesvietu, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus. Tiesa var arī sniegt papildu palīdzību kreditoram pirms rīkojuma par nolēmuma izpildi, piemēram, lūdzot personai, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, sniegt informāciju par to, vai tā saņem algu vai regulārus ienākumus un kas tos izmaksā, vai kurā bankā vai maksājumu iestādē ir personas konti, kā arī norādīt šo kontu numurus, vai pieprasot, lai persona, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, deklarē savus aktīvus. Turklāt tiesa var sniegt palīdzību tādu uzturēšanas saistību veidu gadījumā, kas nav uzturlīdzekļi nepilngadīgam bērnam.

Izpildes procedūras

Prasību par izpildes procedūru sākšanu var iesniegt jebkuram Čehijas tiesu izpildītājam. Tiesu izpildītāju saraksts ir pieejams Čehijas Tiesu izpildītāju palātas tīmekļa vietnē: <http://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>. Piedzenot uzturlīdzekļus par labu nepilngadīgam bērnam, tiesu izpildītājam nav tiesību prasīt no kreditora pietiekamu avansa maksājumu izpildes izmaksu segšanai. Viens no iespējamiem izpildes veidiem lietās, kas attiecas uz uzturlīdzekļu piedziņu nepilngadīga bērna labā, ir personas, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, autovadītāja apliecības darbības apturēšana.

Ja uzturēšanas saistības nav izpildītas, papildus iepriekš minētajām uzturlīdzekļu piedziņas metodēm var iesniegt arī kriminālpasūdzību, pamatojoties uz aizdomām par kriminālsodāmu darbību saistībā ar izvairīšanos veikt obligātos uzturlīdzekļu maksājumus. Attiecībā uz noziegumu, kas saistīts ar izvairīšanos veikt obligātos uzturlīdzekļu maksājumus, Kriminālkodeksā noteikts, ka kriminālsodāmu darbību veic persona, kas vai nu tīšām, vai nolaidības pēc vairāk nekā četrus mēnešus nav izpildījusi savas saistības uzturēt vai aprūpēt citu personu. Šādā gadījumā var ierosināt krimināllietu jebkurā policijas iecirknī.

11 Tsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Vispārīgu informāciju par tiesībaizsardzības vai izpildes procesu (tostarp informāciju par to, kādam īpašumam var piemērot tiesībaizsardzības vai izpildes procesu, un par pieejamajiem koriģējošajiem pasākumiem) var sameklēt informatīvajā dokumentā ar nosaukumu "Tiesas nolēmumu izpildes procedūras".

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksu, ja vien tiesības netiek īstenotas noilguma termiņa laikā, tām iestājas noilgums un parādniekam nav saistību veikt maksājumus. Taču, ja parādnieks ir veicis maksājumu pēc noilguma termiņa beigām, viņš nevar pieprasīt kompensāciju par samaksātajām summām.

Tiesības uz uzturlīdzekļiem nav ierobežotas, taču tiesībām uz atkārtotu izpildi var piemērot noilgumu. Noilguma termiņa ilgums parasti ir trīs gadi. Taču, ja tiesības ir tikušas atzītas ar valsts iestādes (piemēram, tiesas) lēmumu, noilgums iestāties desmit gadus pēc datuma, kad lēmumā tika pieprasīta izpilde.

Tiesības uz uzturlīdzekļiem neizbeidzas pēc noteikta termiņa.

Uzturlīdzekļus var piešķirt tikai no datuma, kad sākas tiesvedība.

Taču bērna uzturlīdzekļus var piešķirt arī uz maksimāli trīs gadu periodu pirms šā datuma. Uzturlīdzekļus neprecētai mātei un ar grūtniecību un dzemdībām saistīto izmaksu kompensāciju arī var piešķirt ar atpakaļejošu spēku, taču ne vēlāk kā divus gadus pēc dzemdību datuma.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Pašvaldības iestāžu bērnu sociālās un juridiskās aizsardzības organizācijām, kas atrodas pašvaldībā ar paplašinātām pilnvarām, ir jāsniedz palīdzība personām, kas nepilngadīgu bērnu vārdā iesniedz prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu un piedziņu, tostarp palīdzība ar iesnieguma iesniegšanu.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Šāda iespēja tiesību aktos nav paredzēta.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Kreditors var iesniegt pieteikumu Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības birojam (<http://www.umpod.cz/>), kas atrodas Brno, lai saņemtu palīdzību uzturlīdzekļu maksājumu piedziņā.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Prasītājs var sazināties ar organizāciju, izmantojot turpmāk norādīto kontaktinformāciju:

Office for International Legal Protection of Children

Šilingrovo náměstí 3/4

602 00 Brno

Čehija

Tālr.: +420 542 215 522

Fakss: +420 542 212 836

E-pasts: podatelna@umpod.cz

Pirmo reizi sazinoties ar Biroju, pieteikuma iesniedzējam jānorāda pilns vārds, uzvārds un kontaktinformācija (tālrunis vai e-pasts), kā arī tā bērna vārds, uzvārds un dzimšanas datums, uz kuru attiecas jautājums vai prasība.

Ja prasītājs lūdz Birojam palīdzību uzturlīdzekļu piedziņā no ārvalstīm, viņam vispirms ir jāiesniedz Birojam neoficiāls rakstveida lūgums pēc palīdzības, kā arī aizpildīta anketa, ko var lejupielādēt čehu valodā no Biroja tīmekļa vietnes: <http://www.umpod.cz/vyzivne/postup-pri-vymahani-vyzivneho/>. Lūgumā jānorāda pamatinformācija par bērnu un personu, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, kā arī galvenie fakti, lai paskaidrotu, kāpēc pieteikuma iesniedzējs lūdz uzturlīdzekļu piedziņu. Lūgumam jāpievieno attiecīgo dokumentu kopijas, jo īpaši tiesas lēmumi, kas nosaka uzturēšanas saistības. Birojs tad izvērtēs, vai konkrētajā gadījumā ir iespējams piedzīt uzturlīdzekļus, un vajadzības gadījumā nosūtīs detalizētas norādes par turpmāko rīcību šajā lietā.

Pēc Biroja pieprasījuma jāiesniedz papildu dokumenti. Parasti spriedums, kas nosaka uzturēšanas saistības, ir jāiesniedz kopā ar notariāli apstiprinātu tulkojumu tās valsts valodā, no kuras ir jāpiedzen uzturlīdzekļi, tostarp jāiesniedz rīkojumi par sprieduma galīgo stāšanos spēkā un izpildi. Gadījumos, kad uzturlīdzekļi ir jāpiedzen no Eiropas Savienības dalībvalsts, tiesa sagatavos nolēmuma izrakstu saskaņā ar 56. pantu Regulā par uzturēšanas saistībām.

Parasti ir jāiesniedz arī ārvalstīs esošās valsts iestādes pilnvara, kreditora izglītību apliecinošs dokuments, ja viņš(-a) ir vecāks(-a) par 15 gadiem, vai ziņņa par dzīvesvietu. Prasītāja dzīvesvietas vietējai tiesībsargāšanai jāpalīdz viņam(-ai) saņemt dokumentu tulkojumus (parasti tā ir tiesa, kas ir pierņēmusi pirmās instances lēmumu attiecīgajā jautājumā). Tiesa vai nu izsniegs aizpildītos dokumentus prasītājam, vai arī nosūtīs tos tieši Birojam. Birojs pārbaudīs saņemtos dokumentus un, ja visas prasības būs ievērotas, iesniegs priekšlikumu ārvalstu tiesai vai nosūtīs lietu kompetentajai ārvalstu iestādei vai organizācijai tiesvedības turpināšanai. Birojs regulāri informēs prasītāju par savām darbībām, kā arī par tiesvedības progresu vai iznākumu.

Ja uzturlīdzekļi tiek piedzīti vai nu juridiskā ceļā, vai ar personas, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, labprātīgām iemaksām ārvalstu partnera kontā, šos maksājumus parasti nosūta uz Biroja kontu reizi mēnesī (administratīvu, grāmatvedības un kvantitatīvu iemeslu dēļ) kopēja pārskaitījuma veidā.

Biroja ekonomikas departaments pārsūta maksājumus kreditoram viena mēneša laikā pēc kreditora pieprasījuma.

Ja kreditors saņem tiešos maksājumus no personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus un kas atrodas ārvalstīs, viņam(-ai) nekavējoties jāinformē Birojs par šādiem maksājumiem. Viņam(-ai) arī jāinformē Birojs par jebkādam izmaiņām, kas varētu skart tiesvedību (adreses maiņa, izmaiņas bērna aprūpē, bērns ir ieguvis izglītību utt.).

Birojs pārbaudīs saņemtos maksājumus un, ja visas prasības būs ievērotas, iesniegs priekšlikumu ārvalstu tiesai vai nosūtīs lietu kompetentajai ārvalstu iestādei vai organizācijai tiesvedības turpināšanai. Birojs regulāri informēs prasītāju par savām darbībām, kā arī par tiesvedības progresu vai iznākumu.

Ja uzturlīdzekļi tiek piedzīti vai nu juridiskā ceļā, vai ar personas, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, labprātīgām iemaksām ārvalstu partnera kontā, šos maksājumus parasti nosūta uz Biroja kontu reizi mēnesī (administratīvu, grāmatvedības un kvantitatīvu iemeslu dēļ) kopēja pārskaitījuma veidā.

Biroja ekonomikas departaments pārsūta maksājumus kreditoram viena mēneša laikā pēc kreditora pieprasījuma.

Ja kreditors saņem tiešos maksājumus no personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus un kas atrodas ārvalstīs, viņam(-ai) nekavējoties jāinformē Birojs par šādiem maksājumiem. Viņam(-ai) arī jāinformē Birojs par jebkādam izmaiņām, kas varētu skart tiesvedību (adreses maiņa, izmaiņas bērna aprūpē, bērns ir ieguvis izglītību utt.).

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Uzturlīdzekļu prasītājam, kas dzīvo ārvalstīs, būtu jāsaazinās ar attiecīgās valsts kompetento iestādi, kas sazināsies ar Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības biroju (skatīt iepriekš Biroja kontaktinformāciju).

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Saņemot iesniegumu no citas valsts, Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības birojs veic turpmāk minētās darbības.

Izskata, vai pieteikums atbilst visām ES regulu un starptautisko nolīgumu prasībām, vai lūdz iesniegt papildu dokumentus.

Nosūta rakstveida apelāciju personai, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus Čehijā, un lūdz tai labprātīgi samaksāt uzturlīdzekļu parādu un veikt regulārus uzturlīdzekļu maksājumus.

Ja persona, kam ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, neatbild, Birojs noskaidro viņa(-as) finanšu stāvokli un iesniedz priekšlikumu Čehijas kompetentajai tiesai par rīkojuma atzīšanu un izpildi. Birojs pārstāv prasītāju (ārvalstīs dzīvojošu kreditoru) tiesvedībā un veic visas nepieciešamās darbības, lai saņemtu uzturlīdzekļu maksājumus un nodrošinātu piedzīto summu pārskaitījumu uz ārvalstīm. Birojs un ārvalstu iestāde, kas veic pārskaitījumu, informē viens otru par veiktajiem pasākumiem, kā arī par uzturēšanas nolēmuma izpildes progresu un iznākumu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Tiesvedība vecāku un bērnu savstarpējo uzturēšanas saistību lietās ir pilnībā atbrīvota no tiesas nodevām. Citās tiesvedībās par uzturēšanas saistību noteikšanu, tostarp par uzturlīdzekļu palielināšanu, prasītājs ir atbrīvots no tiesas nodevām. Atbrīvojums attiecas arī uz tiesībaizsardzības vai izpildes procedūrām. Advokāta pārstāvība tiesvedībā, kas attiecas uz uzturēšanas saistībām, nav obligāta. Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības biroja pakalpojumi tiek sniegti bez maksas. Birojs pārstāvēs prasītāju (ārvalstīs dzīvojošu kreditoru) tiesvedībā, veiks visas nepieciešamās darbības, lai prasītāja vārdā nodrošinātu uzturlīdzekļu maksājumus, kā arī nodrošinās piedzīto summu pārskaitījumu uz ārvalstīm.

Ja tas ir pamatoti, ņemot vērā prasītāja sociālo un finanšu stāvokli, un, ja lieta nav patvaļīga vai acīmredzami neveiksmīga tiesību piemērošana vai to ierobežošana, tiesa var daļēji vai pilnībā piemērot atbrīvojumu no tiesas nodevām. Ja pusei, kas tika atbrīvota no tiesas nodevu maksāšanas, tika iecelts pārstāvis, šis atbrīvojums noteiktajā apmērā turklāt attiecas uz pārstāvja skaidras naudas izdevumiem un pārstāvības izmaksām.

No tiesas nodevām atbrīvotajai pusei nevar likt samaksāt depozītu par pierādījumu izdevumiem vai kompensēt valstij radušos izdevumus (proti, par lieciniekiem, ekspertiem lieciniekiem, par mutvārdu tulkošanas pakalpojumiem utt.).

Izmaksas, kas radušās tāpēc, ka puse, kas stājas tiesas priekšā, runā savā dzimtajā valodā vai sazinās, izmantojot nedzirdīgiem vai nedzirdīgiem un neredzīgiem cilvēkiem paredzētas saziņas sistēmas, sedz valsts, un par šādām izmaksām nevar prasīt kompensāciju.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Saskaņā ar grozīto Likumu Nr. 359/1999 Sb. par bērnu sociālo un juridisko aizsardzību, nodrošinot sociālo un juridisko aizsardzību ārvalstīm, Bērnu starptautiskās juridiskās aizsardzības birojs, kas ir Čehijas centrālā iestāde, veiks šādus uzdevumus:

veiks centrālās valsts iestādes uzdevumus saskaņā ar Regulu par uzturēšanas saistībām;

veiks bērna aizbildniecības pienākumus;

pieprasīs pārskatus par to bērnu stāvokli, kas ir Čehijas pilsoņi, taču nedzīvo pastāvīgi tās teritorijā, no attiecīgajām iestādēm un citām juridiskām iestādēm un personām pēc Čehijā dzīvojošu vecāku vai sociālās un juridiskās aizsardzības iestāžu pieprasījuma;

darbosies kā starpnieks personas dokumentu un citu aktu nogādāšanā uz ārvalstīm un no ārvalstīm saņemto dokumentu un citu aktu izsniegšanā;

sadarbosies ar ārvalstu valdības iestādēm vai citām Birojam līdzīgām organizācijām, ja tās ir pienācīgi pilnvarotas veikt sociālās un juridiskās aizsardzības darbības savā valstī, kā arī vajadzības gadījumā ar citām iestādēm, struktūrām un juridiskām iestādēm;

palīdzēs meklēt bērna vecākus, ja vecāks(-i) dzīvo ārvalstīs, ģimenes locekļus un personas, kam ir jāpilda uzturēšanas saistības, palīdzēs noskaidrot materiālo un finanšu stāvokli, lai noteiktu uzturēšanas saistības; darbosies kā starpnieks priekšlikumu iesniegšanā, kas paredzēti uzturēšanas saistību izpildei, proti, iesniegs priekšlikumus par uzturēšanas saistību noregulēšanu un audzināšanu, kā arī par paternitātes noteikšanu;

nodrošinās aktu tulkojumus, kas nepieciešami kompetences īstenošanai sociālās un juridiskās aizsardzības jomā atbilstīgi starptautiskajiem nolīgumiem un tieši piemērojamajām Eiropas Savienības regulām.

Lai īstenoju Biroja kompetenci, attiecīgajām iestādēm un citiem indivīdiem ir juridiskajām iestādēm ir jāsniedz Birojam jebkāds atbalsts nepieciešamajā apmērā; attiecīgi tiks piemēroti īstenošanas regulu noteikumi par obligāto palīdzību no trešām valstīm. Obligāto palīdzību prasītājā apjomā sniegs arī,

piemēram, tiesas, Čehijas policija, bankas, sociālā nodrošinājuma iestādes, nodarbinātības dienesti, pasta pakalpojumu sniedzēji, elektronisko pakalpojumu sniedzēji, apdrošināšanas sabiedrības, lekslietu ministrija attiecībā uz informācijas sniegšanu no iedzīvotāju un ārvalstnieku reģistra utt.

Lapa atjaunināta: 27/08/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Uztura prasības - Vācija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturlīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Bērniem var būt pienākums maksāt uzturlīdzekļus saviem vecākiem.

Vecākiem var būt pienākums maksāt uzturlīdzekļus saviem bērniem.

Laulātajam var būt pienākums maksāt uzturlīdzekļus otram laulātajam.

Mazbērniem vai mazmazbērniem var būt pienākums maksāt uzturlīdzekļus saviem vecvecākiem vai vecvecvecākiem.

Vecvecākiem vai vecvecvecākiem var būt pienākums maksāt uzturlīdzekļus saviem mazbērniem vai mazmazbērniem.

Neprecētam vecākam var būt pienākums maksāt uzturlīdzekļus otram vecākam.

Reģistrētajam partnerim var būt pienākums maksāt uzturlīdzekļus otram reģistrētajam partnerim.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Attiecībā uz bērna uzturēšanu vecuma ierobežojums nepastāv: uzturlīdzekļi jāmaksā tik ilgi, kamēr vien bērns no tiem ir atkarīgs, ja vien pie tā nav vainīgs pats bērns. Tomēr parasti tiek gaidīts, ka bērni apgādā paši sevi, tiklīdz viņi ir ieguvuši izglītību un pabeiguši apmācības. Vācijas tiesību aktos uzturēšanas

saistību jomā nepilngadīgiem bērniem parasti noteikta prioritāte pār pieaugušiem bērniem. Attiecībā uz personām, kurām ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, ir noteiktas stingrākas prasības, un nepilngadīgiem parasti ir noteikta prioritāte pār pilngadību sasniegušajiem bērniem.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Lai uzturēšanas saistības tiktu atzītas, pusei, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, parasti ir jāvērsas tiesā, Nepilngadīgo lietu departamentā (*Jugendamt*) vai pie notāra, kur jāsaņem izpildu dokuments (*vollstreckungsfähiger Titel*), pamatojoties uz kuru var piedzīt naudas summu.

Iebildumu iesniegšana notiek tikai tiesā. Taču pienākumu apmierināt prasību apstiprina pie notāra vai Nepilngadīgo lietu departamentā. Nepilngadīgo lietu departamenta kompetences joma salīdzinājumā ar notāra kompetences jomu ir ierobežota, proti, Nepilngadīgo lietu departaments var noteikt pienākumu uzturēt bērnu līdz 21 gada vecumam vai apmierināt mātes vai tēva prasījumus, kas izriet no bērna piedzimšanas.

Visas ar likumu noteiktās prasības par uzturlīdzekļu piešķiršanu ir jāiesniedz Ģimenes lietu tiesā (*Familiengericht*) kā ģimenes tiesību lieta. Tiesvedību regulē Likums par procedūru ģimenes lietās un brīvprātīgās piekritības lietās (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit — FamFG*) un Civilprocesa kodekss (*Zivilprozessordnung — ZPO*).

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Saskaņā ar Civillikuma (*Bürgerliches Gesetzbuch — BGB*) 1629. panta 1. punktu vecāki pārstāv bērnu kopīgi; vecāks var pārstāvēt bērnu viens pats, ja viņam(-ai) vienam(-ai) pašam(-ai) ir vecāku aizgādības tiesības vai viņš(-a) ir pilnvarots(-a) pieņemt lēmumu pats(-i) saskaņā ar Civillikuma 1628. pantu. Šādā gadījumā vecāki var iesniegt prasību bērna vārdā kā bērna likumīgie pārstāvji. Taču saskaņā ar Civillikuma 1629. panta 2. punktu tēvs un māte nevar pārstāvēt bērnu, ja tādējādi tiek izslēgta bērna pārstāvēšana ar aizbildņa starpniecību atbilstīgi [1795. pantam](#), izraisot interešu konfliktu. Cita starpā tas attiecas uz tiesisku strīdu starp bērnu un vecāku laulāto. Šādā gadījumā ir jāceļ "papildu aizbildnis" (*Ergänzungspfleger*) kā bērna pārstāvis, kas ceļ prasību bērna vārdā. Uzturlīdzekļu prasījumu gadījumā piemēro izņēmumu no vispārējā noteikuma. Saskaņā ar Civillikuma 1629. panta 2. punkta 2. teikumu, ja vecākiem ir kopīga atbildība par bērnu, tas vecāks, kura aizgādībā bērns atrodas, var celt bērna uzturlīdzekļu prasību pret otru vecāku. Civillikuma 1629. panta 3. punkts groza šo noteikumu gadījumos, kad bērna vecāki ir precējušies, taču dzīvo atsevišķi, vai ir uzsākta tiesvedība vecāku laulības lietā. Šādā gadījumā vecāks drīkst celt bērna uzturlīdzekļu prasību pret otru vecāku tikai pats savā vārdā, lai novērstu bērna iesaistīšanu kā pusi vecāku laulības šķiršanas lietā.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Uzturlīdzekļu prasību lietās jurisdikcija ir ģimenes lietu tiesām (*Familiengerichte*) kā rajonu tiesu (*Amtsgerichte*) departamentiem. Attiecīgās tiesas jurisdikciju konkrētā vietā nosaka 232. pants Likumā par procedūru ģimenes lietās un bezstrīdus lietās.

Attiecībā uz noteikto tiesvedību laulību lietā ģeogrāfiskā jurisdikcija parasti ir tai tiesai, kas ir vai bija pirmās instances tiesa laulības šķiršanas tiesvedībā. Turklāt ģeogrāfisko jurisdikciju bieži nosaka saskaņā ar atbildētāja pastāvīgo dzīvesvietu. Atšķirīga situācija ir tiesvedībās, kas attiecas uz uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgiem vai pret bērniem, kas pielīdzināmi nepilngadīgajiem. Tad jurisdikcija ir tai tiesai, kas noteikta pēc bērna vai tā vecāka pastāvīgās dzīvesvietas, kas ir pilnvarots rīkoties bērna vārdā. Tas gan neattiecas uz gadījumiem, kad bērna vai vecāka pastāvīgā dzīvesvieta ir ārpus Vācijas.

Bērns var iesniegt uzturlīdzekļu piedziņas prasību pret abiem vecākiem arī tajā tiesā, kura ir kompetenta izskatīt prasību tikai pret vienu no vecākiem.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Būtībā pusēm uzturēšanas saistību lietās tiesā nepieciešama advokāta pārstāvība. Tomēr pagaidu noregulējuma (*einstweilige Anordnung*) procesā advokāta pārstāvība nav nepieciešama. Bērnam nav nepieciešams arī advokāts, ja uzturlīdzekļu prasības piedziņas lietā viņu pārstāv Nepilngadīgo lietu departaments.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Tiesas izdevumi (nodevas un izmaksas) tiek aprēķināti par tiesvedību uzturēšanas saistību lietā. Tiesas nodeva (trīskāršā apmērā no tiesas pamatnodevas) ir nomaksājama, iesniedzot prasību tiesā. Nodevas apmēru nosaka pēc konkrētās prasības vērtības (*Verfahrenswert*). Arī advokāta honorāru nosaka pēc konkrētās prasības vērtības. Attiecīgā summa uzturēšanas saistību lietā ir summa, kas pieprasīta kā uzturlīdzekļi par pirmajiem divpadsmit mēnešiem pēc prasības iesniegšanas, bet katrā gadījumā ne lielāka par kopējo pieprasītā maksājuma summu. Iesniedzot prasību, tai tiek pievienotas uzturlīdzekļu summas, kurām jau ir iestājies samaksas termiņš.

Piemērs:

Ja desmitgadīga bērna likumīgais pārstāvis iesniedz prasību par minimālās uzturlīdzekļu summas (pašreiz tie ir EUR 364 mēnesī) piešķiršanu, prasības vērtība ir EUR 4 368. Šajā gadījumā tiesas nodeva tiesvedības izmaksu segšanai ir EUR 339 (EUR 113 x 3). Ja arhitekta sieva pieprasa šķiršanos un uzturlīdzekļus veselības aprūpei EUR 1 900 apmērā mēnesī, prasības vērtība ir EUR 22 800. Tiesas nodeva ir EUR 933 (EUR 311 x 3). Līdz ar to nav iespējams noteikt vispārīgu izdevumu apmēru. Ja nepieciešams, papildus tiesas izdevumiem ir jāmaksā advokātam, kas tika pilnvarots aizstāvēt tiesības. Nodevu apmēru var redzēt nodevu tabulā, kur pieprasītās summas ir līdz EUR 500 000:

Prasības vērtība līdz EUR ...	Nodeva, EUR	Prasības vērtība līdz EUR ...	Nodeva, EUR
300	25	40 000	398
600	35	45 000	427
900	45	50 000	456
1 200	55	65 000	556
1 500	65	80 000	656
2 000	73	95 000	756
2 500	81	110 000	856
3 000	89	125 000	956
3 500	97	140 000	1 056
4 000	105	155 000	1 156
4 500	113	170 000	1 256
5 000	121	185 000	1 356
6 000	136	200 000	1 456
7 000	151	230 000	1 606
8 000	166	260 000	1 756
9 000	181	290 000	1 906

10 000	196	320 000	2 056
13 000	219	350 000	2 206
16 000	242	380 000	2 356
19 000	265	410 000	2 506
22 000	288	440 000	2 656
25 000	311	470 000	2 806
30 000	340	500 000	2 956
35 000	369		

izdevumus parasti maksā puse, kurai tiesa savā spriedumā ir uzdevusi to darīt. Parasti zaudētājam pusei ir jāsedz izdevumi.

Prasības iesniedzēji, kuri personīgu un finansiālu apstākļu dēļ nevar pilnībā segt tiesas izdevumus vai kuri var segt tos tikai pa daļām, var lūgt juridisko palīdzību (*Verfahrenskostenhilfe*) tiesas izdevumu segšanai uzturēšanas saistību lietā. Tā tiks nodrošināta ar tādu nosacījumu, ka paredzētajam tiesiskajam darījumam vai aizstāvībai ir pietiekamas izredzes uz veiksmi un ka tā nav maznozīmīga. Atkarībā no prasības iesniedzēja ienākumiem un aktīviem juridiskā palīdzība pilnībā vai daļēji ietver tiesas izdevumus un puses nolīgta advokāta izmaksas.

8 Kāda veida uzturīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Uzturīdzekļi jāmaksā regulāri. Maksājuma apmēru nosaka saskaņā ar tās puses prasībām un vajadzībām, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, un puses, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, maksāšanas iespējām. Augstākās apgabaltiesas (*Oberlandesgerichte*) šajā saistībā ir sagatavojušas tabulas un vadlīnijas, kas palīdz noteikt vienotu likmi attiecīgajām uzturīdzekļu summām. Vislabāk zināmā ir Diseldorfas tabula, kuru plaši izmanto, lai aprēķinātu uzturīdzekļu līmeni bērniem.

Mainoties tiesas rīkojumu pamatā esošajiem faktiskajiem apstākļiem, šos rīkojumus var grozīt, saņemot pieprasījumu no puses, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, vai no puses, kam ir pienākums maksāt uzturīdzekļus. Uzturīdzekļus nepilngadīgam bērnam saskaņā ar Civillikuma 1612.a) panta 1. punktu var arī indeksēt kā procentu likmi no tobrīd spēkā esošā uzturīdzekļu minimālā apmēra. Uzturīdzekļu minimālo apmēru reglamentē Civillikuma 1612.

a) panta 1. punkta 2. un 3. teikums, un to pakāpeniski palielina trīs posmos, palielinoties bērna vecumam. Ja tiesas rīkojumā norādītā uzturīdzekļu summa ir indeksēta, rīkojums nav jāgroza, palielinoties bērna vecumam.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Uzturīdzekļus parasti maksā katru mēnesi avansā, izdarot naudas iemaksu, kuru samaksā pusei, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, vai, nepilngadīga bērna gadījumā, tam vecākam, kas pieskata viņu, vai pusei, kam kā citādi ir tiesības saņemt maksājumu

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Viena iespēja ir atzīt uzturīdzekļu prasības piespiedu izpildi (*Zwangsvollstreckung*). Piespiedu izpildi veic saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem.

Saistības, kas uzliktas pusei, kam ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, tomēr vēl jo vairāk pastiprina fakts, ka saskaņā ar krimināllikumu par šo saistību nepildīšanu draud sods.

Personai, kas nepilda saistības maksāt uzturīdzekļus, var piemērot ieslodzījumu uz laiku līdz trim gadiem vai uzlikt naudas sodu. Ja personai ir jāpiemēro brīvības atņemšana, tiesa var atlikt spriedumu un uzdot par vainīgu atzītajai pusei izpildīt savas uzturēšanas saistības. Tiesa atceļ sprieduma atlikšanu, ja par vainīgu atzītā puse rupji vai pastāvīgi pārkāpj šo kārtību un tādējādi ir pamats uzskatīt, ka tā pieļaus turpmākus kriminālnoziedzumus, jo īpaši izvairīsies no uzturīdzekļu maksāšanas. Taču, ja likumpārkāpēji nav iepriekš sodīti, prokuratūra var sākotnēji atturēties no lietas ierosināšanas un tiesa var sākotnēji apstādināt krimināllietas izskatīšanu, ja vainīgajai pusei tai pašā laikā ir uzdots izpildīt savas uzturēšanas saistības noteiktā apmērā.

11 Tsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Tiesas izpildītājs (*Gerichtsvollzieher*) apraksta (*Pfändung*) kustamo īpašumu (Civilprocesa kodeksa 808. panta 1. punkts). Šajā saistībā ir jāņem vērā Civilprocesa kodeksa 811.–812. pants, kas paredz mantas aprakstīšanas ierobežojumus. Kodeksa 811. pantā minētajiem priekšmetiem nepiemēro aprakstīšanu. Tas neattiecas uz iegādātajām precēm ar rezervētām īpašumtiesībām (*Eigentumsvorbehalt*), kā to paredz Kodeksa 811. panta 2. punkts. Kodeksa 811.a) un 811.b) pants paredz iespēju aizstāt priekšmetus, kuri saskaņā ar 811. pantu ir atbrīvoti no aprakstīšanas, ar līdzvērtīgas funkcionalitātes, taču mazāk vērtīgiem priekšmetiem.

Kratīšanu parādnieka dzīvesvietā var veikt bez viņa(-as) piekrišanas, tikai pamatojoties uz tiesneša izsniegtu kratīšanas orderi (Civilprocesa kodeksa 758.

a) pants).

Prasību aprakstīšanu veic izpildes tiesa. Parāda piedziņu nevērš pret darba ienākumiem, kā noteikts Civilprocesa kodeksa 850. pantā un turpmākajos pantos. Tas, cik lielā mērā parādnieka ienākumi ir atbrīvoti no parāda piedziņas, ir atkarīgs ne tikai no parādnieka ienākumu līmeņa, bet arī no to personu skaita, kurām ir likumīgas tiesības saņemt uzturīdzekļus no parādnieka. Aprēķinu veikšanai var izmantot atbrīvojumu ierobežojuma tabulu Kodeksa 850.

c) panta pielikumā. Tabula tiek regulāri pārskatīta, un vajadzības gadījumā līmenis tiek pielāgots.

Ja izpildi veic, pamatojoties uz uzturīdzekļu prasību vai uz prasību saistībā ar tīšām veiktu neatļautu darbību (*unerlaubte Handlung*), atbilstīgi Civilprocesa kodeksa 850.d) un 850.f) pantam par izpildes procesiem atbildīgā tiesa pēc kreditora pieteikuma var noteikt atšķirīgu summu, pret kuru nevar vērst izpildi. Arī parādnieks iesniegumā var lūgt noteikt atšķirīgu summu, ja viņam(-ai) ir īpašas personīgas vajadzības, kā noteikts Civilprocesa kodeksa 850.f) panta 1. punktā.

Atbrīvojumu no aresta var piemērot parādnieka kontam, kā noteikts Civilprocesa likuma 850.k) pantā. Šādu kontu dēvē par P kontu (*P-Konto*). Tas ir paredzēts, lai nodrošinātu pienācīgu dzīves līmeni parādniekam un viņa(-as) apgādājamajiem. P kontā automatiski tiek aizsargāts atlikums līdz noteiktai pamatatbrīvojuma summai, kas pašlaik ir EUR 1 028,89 kalendārajā mēnesī. Pamatatbrīvojumu var palielināt zināmos apstākļos, piemēram, ja parādniekam ir saistošas vēl citas uzturēšanas saistības: pamatatbrīvojumu palielina par EUR 387,22 par pirmo personu un pēc tam par EUR 215,73 par personu līdz piektajai personai. Papildu aizsardzību piemēro bērnu pabalstam un dažiem sociālā nodrošinājuma maksājumiem. Lai saņemtu šāda veida aizsardzību, parasti pietiek, ka parādnieks iesniedz bankai pierādījumus. Īpašos gadījumos (piemēram, ja parādniekam ir īpašas vajadzības slimības dēļ) izpildes tiesa var atsevišķi pielāgot no izpildes atbrīvojamo konta atlikuma summu (Kodeksa 850.k) panta 4. punkts).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Rīkojums par uzturīdzekļu piešķiršanu ir parasts izpildu dokuments (*Vollstreckungstitel*) par naudas prasījumu, kas nozīmē to, ka būtībā uzturīdzekļus saņemtiesīgajai pusei ir jāievēro parastie izpildes noteikumi un pašai jāatgūst savs prasījums.

Taču Nepilngadīgo lietu departaments palīdz iekasēt uzturīdzekļus, ja tiek sniegts atbalsts bērnam.

Tas var palīdzēt bērnam, ja tikai vecākam, kas iesniedzis pieteikumu, vienīgajam ir bērna aprūpes tiesības vai ja abiem vecākiem ir bērna aprūpes tiesības, bet bērns ir vecāka, kas iesniedzis pieteikumu, aizbildnībā.

To ir nepieciešams atšķirt no gadījumiem, kad pusei, kas ir tiesīga saņemt uzturīdzekļus, tiek izmaksāti īpaši sociālā nodrošinājuma maksājumi, kas nosedz vajadzības, kurām faktiski būtu jābūt nosegtām ar uzturīdzekļu maksājumu.

Ja šo sociālā nodrošinājuma maksājumu saņēmējs ir iesniedzis uzturīdzekļu prasību pret pusi, kurai ir jāmaksā uzturīdzekļi un kura vēl to nav izdarījusi, šo uzturīdzekļu prasību parasti nodod kompetentajam valsts iestādēm, kas var pēc tam iesniegt uzturīdzekļu prasību savā vārdā.

Īpašos gadījumos (ja bērnu audzina viens vecāks un otrs vecāks nemaksā nekādu uzturnaudu) tie ir maksājumi uz ierobežotu laika periodu saskaņā ar Likumu par uzturīdzekļu apmaksu avansā (*Unterhaltsvorschussgesetz — UVG*). Šādos gadījumos birojs, kas izmaksā uzturīdzekļus avansā (*Unterhaltsvorschusskasse*), iekasē tam nodotajā uzturīdzekļu prasībā pieprasīto summu.

Turklāt, ja puse, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, nav to darījusi un tie ir jāmaksā sociālajai palīdzībai (ar noteikumu, ka ir izpildīti citi ar sociālo palīdzību saistītie nosacījumi), uzturīdzekļu prasību nodod sociālās palīdzības sniedzējam (tāpat kā iepriekšminēto uzturīdzekļu iepriekšējas maksāšanas gadījumā) un tas pēc tam var pieprasīt tās izpildi. Darba meklētāju pamatnodrošinājuma pabalsta (*Grundsicherung für Arbeitssuchende*) gadījumā uzturēšanas saistības tiek nodotas tikai pēc tam, kad pabalsta maksātāja iestāde ir nosūtījusi rakstveida paziņojumu pusei, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Maksājumi saskaņā ar Likumu par uzturīdzekļu apmaksu avansā un sociālās palīdzības maksājumi, kā arī darba meklētāju pamatnodrošinājuma pabalsts, kas minēts 12. jautājumā, ir neatkarīgi sociālā nodrošinājuma maksājumi, kas ir ierobežoti savā apjomā, un tie nav uzturīdzekļu maksājumi parastajā izpratnē. Tos prasītājam maksā tieši kompetentās valsts iestādes. Tie nav atkarīgi no tā, vai uzturīdzekļu prasībā minēto summu var iekasēt. Valsts iestādes, kurām uzturīdzekļu prasība ir nodota, var celt šo prasību savā vārdā.

Atšķirībā no maksājumiem, kas noteikti Likumā par uzturīdzekļu apmaksu avansā, un sociālās palīdzības maksājumiem, kā arī darba meklētāju pamatnodrošinājuma pabalsta, Pienācīgo lietu departamenta sniegtā palīdzība saistībā ar prasībām neveido atsevišķu prasību par maksāšanu pret atbildīgo valsts iestādi. Valsts iestādes darbība šajā gadījumā aprobežojas ar atbalsta sniegšanu pusei, kam ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, attiecībā uz uzturīdzekļu prasības celšanu un izpildes piespiedu nodrošināšanu.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Ja kreditors vēlas piedzīt uzturīdzekļus no parādnieka, kas dzīvo ārvalstīs, viņš(-a) var vērsties pēc palīdzības Federālajā tieslietu birojā (*Bundesamt für Justiz*) Bonnā. Vācijas Federatīvā Republika ir iecēlusi Federālo tieslietu biroju par centrālo iestādi pārrobežu uzturīdzekļu tiesvedībā.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Prasības, ko atbilstīgi ES Uzturēšanas saistību regulas 55. pantam vai ANO 1956. gada Konvencijas 2. panta 1. un 2. punktam cēlis Vācijā dzīvojošs kreditors, ir jāiesniedz saņēmējai centrālajai iestādei, nosūtot tās Federālajam tieslietu birojā Bonnā.

Centrālās iestādes kontaktinformācija:

Bundesamt für Justiz

53094 Bonna

Vācija

E-pasts: [✉ auslandsunterhalt@bfj.bund.de](mailto:auslandsunterhalt@bfj.bund.de)

Tālr.: +49(0)228 99410 40

Fakss: +49(0)228 99410 5202

[✉ https://www.bundesjustizamt.de/](https://www.bundesjustizamt.de/)

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Centrālajai iestādei atbilstīgi ES Uzturēšanas saistību regulai ir uzticēts jauns uzdevums, proti, tā var apstrādāt noteiktus uzturīdzekļu parādnieku iesniegumus.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Pieteikumi jāiesniedz ar centrālās iestādes starpniecību dzīvesvietas valstī. No turienes tos pārsūta uz Vācijas Federatīvās Republikas centrālo iestādi.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nav piemērojams.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Nodevas par uzturīdzekļu tiesvedību parasti jāsamaksā avansā. Atbilstīgi Uzturēšanas saistību regulas darbības jomai juridisko palīdzību sniedz saskaņā ar regulas 44.–47. pantu. Pienākums veikt avansa maksājumu nav piemērojams noteiktos apstākļos, jo īpaši tad, ja tiek sniegta juridiskā palīdzība.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Vācija ir pilnvarojusi centrālo iestādi — Federālo tieslietu biroju — nodrošināt 51. pantā izklāstīto pasākumu efektīvu īstenošanu.

Lapa atjaunināta: 01/06/2017

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [et](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Uztura prasības - Igaunija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Saskaņā ar Igaunijas Konstitūciju uzturēšanas saistības ir ģimenes pienākums nodrošināt palīdzību tiem ģimenes locekļiem, kuriem tas ir nepieciešams. Uzturēšanas pabalsts ir tiesas piespriede summa, kas jāsamaksā uzturīdzekļu segšanai, ko parasti nodrošina regulāru naudas maksājumu veidā. Pēc tās personas lūguma, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, tiesa atsevišķos gadījumos var piespriedt izpildīt uzturēšanas saistības vienreizēja maksājuma veidā. Persona, kurai ir pienākums maksāt uztura piemaksu nepilngadīgam bērnam, pamatota iemesla gadījumā var prasīt atļauju izpildīt uzturēšanas saistības nemonētārā veidā.

Būtībā pienākums maksāt uzturīdzekļus personai, kurai ir nepieciešama palīdzība, gulstas uz personas pirmās un otrās pakāpes priekštečiem un pēcnācējiem jeb, citiem vārdiem, pilngadīgam bērnam, vecākam un vecvecākam ir jāpilda savstarpējas uzturēšanas saistības. Arī laulātajiem ir savstarpējs

pienākums uzturēt savu ģimeni, izmantojot savā darbā vai no sava īpašuma gūtos līdzekļus, tostarp segt kopīgās māsājniecības izdevumus un apmierināt laulātā un viņu bērnu ikdienas un ārkārtas vajadzības. Pienākumu nodrošināt uztura piemaksu personai, kurai ir nepieciešama palīdzība, var attiecināt arī uz šķirto laulāto vai uz personu, ar kuru nav noslēgta laulība, taču ir kopīgs bērns.

Uzturlīdzekļus kā piemaksu maksā nepilngadīga bērna vecāks, jo īpaši, ja viņš(-a) nedzīvo kopā ar bērnu vai nepiedalās bērna audzināšanā. Personas, kurai nepieciešama palīdzība, šķirtajam laulātajam ir pienākums nodrošināt tai uzturlīdzekļus galvenokārt tādā gadījumā, ja pēc laulības šķiršanas, ņemot vērā pienākumu rūpēties par bērnu, minētā persona nespēj pati sevi apgādāt vai tai ir nepieciešama palīdzība vecuma vai veselības stāvokļa dēļ. Ja personai ir kopīgs bērns ar personu, kurai ir nepieciešama palīdzība, tai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus 12 mēnešus pēc bērna dzimšanas, kā arī vēlāk, ja palīdzība ir nepieciešama sakarā ar veselības problēmu, kas radusies bērna audzināšanas, grūtniecības vai dzemdību laikā.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Pilngadīga iestājas 18 gadu vecumā, un persona, kas ir jaunāka par 18 gadiem, ir nepilngadīga. Nepilngadīgam bērnam ir tiesības saņemt uztura piemaksu, un pienākums uzturēt bērnu galvenokārt gulstas uz bērna vecākiem, kam tas ir jānodrošina vienādās daļās. Bērns, kurš ir sasniedzis 18 gadu vecumu un turpina apgūt pamatskolas vai vidusskolas mācību programmu pamatskolā, vidusskolā vai arodizglītības iestādē, arī ir tiesīgs saņemt uztura piemaksu, taču tikai līdz 21 gada vecumam.

Citiem priekštečiem un pēcnācējiem, kas nespēj paši sevi uzturēt, arī ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ja tiek atzīts, ka viņiem ir nepieciešama palīdzība.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Nepilngadīga bērna vecākam var tikt pieprasīts pildīt uzturēšanas saistības. Ja vecāks nemaksā uzturlīdzekļus brīvprātīgi, var iesniegt prasību tiesā par uztura piemaksas piedziņu. Lai pieprasītu uzturlīdzekļus, jāiesniedz tiesā vai nu pieteikums par paātrinātas procedūras piemērošanu saistībā ar rīkojumu par uzturlīdzekļu maksājumu bērnam vai prasības pieteikums (tiesvedība par uztura piemaksas piešķiršanu). Par pieteikuma iesniegšanu saistībā ar uztura piemaksas pieprasīšanu nepilngadīgam bērnam valsts nodeva netiek iekasēta.

Paātrinātā procedūra ar maksājuma rīkojumu saistītajās lietās ir vienkāršota procedūra, kas nozīmē, ka rīkojumu par uztura piemaksu var izdot tikai tad, ja piemaksu pieprasa nepilngadīga bērna labā, ja bērna dzimšanas apliecībā ir norādīts tā vecāka vārds un uzvārds, kam ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, un ja piemaksa nepārsniedz EUR 200 mēnesī un otrs vecāks neapstrīd uztura piemaksas maksājumu. Ja nav izpildīti maksājuma rīkojuma izdošanas nosacījumi, jāiesniedz prasības pieteikums bērna dzīvesvietas apgabala tiesā, lai saņemtu uztura piemaksu.

Sīkāku informāciju par paātrināto procedūru saistībā ar maksājuma rīkojumu prasībā par uztura piemaksu nepilngadīgam bērnam skatīt [šeit](#). Bērna uzturlīdzekļu maksājuma prasības pieteikuma veidlapa ir pieejama [šeit](#).

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Nepilngadīgiem bērniem ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Ja nepilngadīgā rīcībspēja ir ierobežota, bērna likumīgais pārstāvis — vecāks ar likumīgo aizgādību — iesniedz prasības pieteikumu tiesā bērna vārdā. Ja bērnam tika iecelts likumīgais aizbildnis, prasību iesniedz bērna aizbildnis kā bērna likumīgais pārstāvis.

Pilngadīgs bērns ar tiesīb- un rīcībspēju patstāvīgi iesniedz prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Tiesai iesniegtu pieteikumu par nepilngadīga bērna uzturēšanas saistību piespriešanu vecākam izskata kā uzturēšanas saistību lietu. Uzturēšanas saistību lietā prasības pieteikums jāiesniedz bērna dzīvesvietas apgabala tiesā. Ja bērns nedzīvo Igaunijā, prasību iesniedz atbildētāja dzīvesvietas tiesā. Ja atbildētājs nedzīvo Igaunijā, prasību iesniedz prasītāja dzīvesvietas tiesā.

Uzturlīdzekļus var pieprasīt arī saskaņā ar paātrināto procedūru saistībā ar maksājuma rīkojumu (skatīt atbildi uz 3. jautājumu).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Lai celtu prasību tiesā par bērna uzturlīdzekļiem, jāiesniedz prasības pieteikums, un šim nolūkam ne vienmēr ir nepieciešama profesionāla juridiskā palīdzība vai starpnieka pakalpojumi. Tiesa piespriež uzturlīdzekļu maksājumu no prasības celšanas datuma, taču tiesa, pamatojoties uz prasību, var piespriezt uzturlīdzekļu maksājumu arī ar atpakaļejošu spēku līdz vienam gadam pirms prasības celšanas.

Bērna uzturlīdzekļu maksājuma prasības pieteikuma veidlapa ir pieejama [šeit](#).

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Valsts nodevu neiekasē par prasības celšanu attiecībā uz uzturēšanas saistību piedziņu nepilngadīga bērna labā vai par pieteikumu par paātrinātas procedūras piemērošanu saistībā ar rīkojumu par uzturlīdzekļu maksājumu bērnam.

Procesuālo izmaksu segšanai var lūgt valsts juridisko palīdzību vai procesuālo palīdzību.

Valsts juridiskās palīdzības gadījumā Igaunijas Advokātu kolēģija ieceļ personai advokātu. Advokāta uzdevums ir pārstāvēt un konsultēt personu tiesvedībā.

Valsts juridiskā palīdzība ir pieejama šādos gadījumos: ja persona sava finanšu stāvokļa dēļ nespēj samaksāt par speciālista juridiskajiem pakalpojumiem, kad tai ir nepieciešama juridiskā palīdzība, vai spēj samaksāt tikai daļēji vai pa daļām, vai tad, ja personas finanšu stāvokļa dēļ pēc juridisko pakalpojumu izdevumu samaksas tai vairs nepaliktu pāri iztikas līdzekļi. Valsts juridiskās palīdzības saņemšana neatbrīvo personu no pienākuma segt pārējās procesuālās izmaksas.

Pieteikumu valsts procesuālās palīdzības saņemšanai (procesuālo izmaksu segšanai) var iesniegt personas, kuras sava finanšu stāvokļa dēļ nespēj segt šādas izmaksas vai arī var samaksāt tās daļēji vai pa daļām. Ir jābūt arī pietiekamam pamatojumam, lai varētu uzskatīt, ka plānotā daļība tiesvedībā būs veiksmīga.

Pieteikuma veidlapa par procesuālo palīdzību fiziskai personai un paziņojuma veidlapa par pieteikuma iesniedzēja un viņa ģimenes locekļu personas statusu un finanšu stāvokli ir pieejama [šeit](#).

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Tiesa var piespriezt maksāt noteiktu vai mainīgu summu kā uztura piemaksu nepilngadīgam bērnam, norādot uzturlīdzekļu summas aprēķina pamatojumu.

Parasti tiesas piespriež veikt uzturlīdzekļu ikmēneša maksājumus. Taču ikmēneša uzturlīdzekļu summa vienam bērnam nedrīkst būt mazāka par pusi no Igaunijas Republikas valdības noteiktās minimālās ikmēneša algas (tādējādi minimālais pabalsts 2014. gadā bija EUR 177,50 vienam bērnam un 2015. gadā — EUR 195). Tomēr pamatota iemesla gadījumā tiesa var samazināt uzturlīdzekļu summu, nosakot to zem valdības noteiktā minimālās ikmēneša algas līmeņa. Par pamatotu iemeslu šādā gadījumā var uzskatīt vecāka darbnespēju vai citus apgādājamies personai, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus.

Persona, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, pamatota iemesla gadījumā var lūgt atļauju nodrošināt uzturlīdzekļus citā veidā. Vecāki var savstarpēji vienoties par detalizētu kārtību, kādā tiek nodrošinātas uzturēšanas saistības pret bērnu, un noteikt, kādā veidā un ar kādu intervālu tiek nodrošināti uzturlīdzekļi.

Uzturlīdzekļu darbības jomu nosaka, pamatojoties uz bērna vajadzībām un ikdienas dzīvesveidu. Bērna ikdienas dzīvesveids ir atkarīgs no vecāku rīcībā esošajiem finanšu līdzekļiem. Mainoties uzturlīdzekļu maksājuma pamatojumam, jebkura no pusēm var iesniegt prasību tiesā par uzturlīdzekļu palielināšanu vai samazināšanu. Valsts nodevu par iesniegto prasību par uzturlīdzekļu grozījumiem aprēķina, pamatojoties uz prasības summu un uzturlīdzekļu palielināšanas summu.

Grozījumu apstiprināšanas gadījumā uzturlīdzekļu summu parasti var mainīt no lēmuma pieņemšanas dienas, proti, nesamaksāto uzturlīdzekļu parāda summu nevar grozīt.

Igaunijā uzturlīdzekļu summa tiek automātiski grozīta, ja tiesas piespriede uzturlīdzekļi ir saistīti ar valdības noteikto minimālo ikmēneša algu un ja mainās minimālā atalgojuma summa. Minimālās ikmēneša algas summu var aplūkot [šeit](#).

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus parasti izmaksā regulāru naudas maksājumu veidā. Persona, kurai ir jāpilda uzturēšanas saistības pret nepilngadīgu bērnu, pamatota iemesla gadījumā var prasīt atļauju nodrošināt uzturlīdzekļus nemonētārā veidā. Uzturlīdzekļus uztura piemaksas veidā maksā nepilngadīga bērna vecāks, jo īpaši, ja viņš(-a) nedzīvo kopā ar bērnu vai nepiedalās bērna audzināšanā. Uzturlīdzekļus maksā avansā par katru kalendāro mēnesi. Lai gan uzturlīdzekļu saņēmējs ir bērns, uzturlīdzekļus parasti maksā otram vecākam. Uzturlīdzekļus var maksāt tieši bērnam saskaņā ar vecāku vienošanos vai tiesas lēmumu.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja tiesas spriedums par uzturlīdzekļu piespriešanu ir stājies spēkā vai ir nekavējoties izpildāms, taču otrs vecāks nepilda šīs saistības, jāsaazinās ar tiesas izpildītāju. Ja parādnieks neveic spriedumā norādītos maksājumus noteiktajā laikā, tiesas izpildītājs piemēro arestu parādnieka aktīviem, pamatojoties uz tās personas pieteikumu, kura veica pasākumus prasības nodrošināšanai. Lai arestētu parādnieka aktīvus, tiesu izpildītājam nepieciešams saņemt tiesas spriedumu kopā ar iesniegumu par izpildi. Iesniegumā par izpildi jānorāda informācija par parādnieku un viņa aktīviem (dzīvesvieta, kontaktinformācija, pieejamā informācija par aktīviem). Ja pieteikuma iesniedzējs vēlas, lai tiesu izpildītājs izmanto visas tiesību aktos paredzētās iespējas parāda piedziņai, iesniegumā par izpildi jānorāda, ka pieteikuma iesniedzējs vērs prasību par maksājumu piedziņu pret parādnieka reģistrēto nekustamo īpašumu, kustamo īpašumu un prasījuma tiesībām. Izpildes procesā bērna uzturlīdzekļiem ir prioritāte pār citām prasībām, un aktīvu arestu var piemērot lielākā apmērā, lai apmierinātu prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Persona ir atbrīvota no uzturēšanas saistībām, ja, ņemot vērā tās pārejās saistības un mantisko stāvokli, tā nespēj nodrošināt uzturlīdzekļus citai personai, nekaitējot spējai nodrošināt sev ikdienas iztiku. Neraugoties uz iepriekš minēto, vecāki netiek atbrīvoti no uzturēšanas saistībām pret saviem nepilngadīgajiem bērniem. Turklāt tiesa var atbrīvot personu, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus (parādnieku), no uzturēšanas saistībām, ierobežot saistību izpildes periodu vai samazināt uzturlīdzekļu summu, ja būtu ārkārtīgi netaisnīgi pieprasīt šādu saistību izpildi, ja, piemēram, personai, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, nepieciešamību pēc palīdzības ir izraisījusi pašas neapdomāta rīcība.

Kompensāciju par radīto kaitējumu sakarā ar uzturlīdzekļu nemaksāšanu vai saistību nepildīšanu var pieprasīt ar atpakaļejošu spēku līdz vienam gadam. Noilguma periods attiecībā uz uzturlīdzekļu maksājumu uzturēšanas saistību nodrošināšanai ir trīs gadi par katru atsevišķo saistību. Noilguma periods sākas tā kalendārā gada beigās, kad kļūst piedzenama prasība par uzturēšanas saistībām. Uzturēšanas saistības ir personīgas saistības, kas izbeidzas līdz ar tās personas nāvi, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus vai kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus; izņēmumu piemēro attiecībā uz avansa maksājumiem un kompensācijas summām.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Centrālā iestāde pārrobežu uzturlīdzekļu strīdus ir Tieslietu ministrija. Tieslietu ministrijas struktūrvienība, kas nodarbojas ar pārrobežu uzturlīdzekļu strīdiem, ir Kriminālpolicijas departamenta Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļa.

Iesniedzot tiesā uzturēšanas prasību, var izmantot [Eiropas valsts juridisko palīdzību](#). Nav tādu atsevišķu organizāciju vai iestāžu, kas nodrošina palīdzību iekšzemes uzturēšanas prasību lietās.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Vecākam, kas audzina bērnu, ir tiesības pieteikties uz valsts uztura piemaksu, ko nodrošina Sociālās apdrošināšanas pārvalde (*Sotsiaalkindlustusamet*). Šī uztura piemaksa ir pagaidu palīdzība, ko valsts nodrošina vecākam, kurš viens pats audzina un uztur bērnu. Valsts maksā uzturlīdzekļus tā vecāka vārdā, kurš nemaksā uzturlīdzekļus, un vēlāk atgūst naudu no nemaksājošā vecāka. Valsts uztura piemaksu maksā personai saistībā ar tiesvedību uzturlīdzekļu lietā. Lai saņemtu valsts uztura piemaksu, personai ir jāiesniedz pieteikums tiesā par uzturlīdzekļu maksājumu vai nu pašināta procedūrā saistībā ar rīkojumu par uzturlīdzekļu maksājumu, vai tiesas prāvā.

Valsts uztura piemaksu izmaksā maksimāli **90 dienas**. Valsts uztura piemaksas ikdienas likme ir 1/3 no bērna pabalsta (EUR 3,20 2014. gadā), un valsts uztura piemaksu izmaksā tikai vienu reizi.

Sīkāku informāciju par pieteikšanos uz uztura piemaksu var sameklēt šajā [vietnē](#).

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Lai saņemtu uzturlīdzekļus atbilstīgi Padomes Regulai (EK) Nr. 4/2009, palīdzību var sniegt Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļa. Lai iesniegtu prasību par uzturlīdzekļiem citā valstī, jāiesniedz prasība Igaunijas Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļā un otras valsts kompetentajā iestādē par uzturlīdzekļu lietas ierosināšanu. Prasībai jāpievieno bērna(-u) dzimšanas apliecības(-u) kopija(-as) vai tiesas spriedums par paternitātes atzīšanu. Ja paternitāte nav atzīta, šis fakts ir jānorāda otrai valstij nosūtītajā prasībā.

Pieteikuma veidlapa ir pieejama [šeit](#).

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Ar Igaunijas Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļu var sazināties pa tālr. +372 6 208 183, +372 6 208 186 un +372 6 208 190, vai pa e-pastu central.authority@just.ee.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Lai nodrošinātu citā valstī dzīvojoša pieteikuma iesniedzēja prasības rūpīgu izskatīšanu, vispirms ir jāsaazinās ar attiecīgo iestādi dzīvesvietas valstī, kura savukārt sazinās ar Igaunijas Tieslietu ministriju.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Skatīt atbildi uz 16. jautājumu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Eiropas Savienība ir ratificējusi Hāgas 2007. gada protokolu, un Igaunijas ir Eiropas Savienības dalībvalsts kopš 2004. gada 1. maija.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Skatīt atbildi uz 18. jautājumu.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Valsts juridiskā palīdzība un valsts procesuālā palīdzība atbilstīgi regulai ir pieejama pārobežu lietās Eiropas Savienības teritorijā saistībā ar pieteikumu uz uzturēšanas palīdzību. Tādējādi personai tiesvedībā tiek nodrošināts pārstāvis ar nepieciešamajām juridiskām zināšanām, kā arī tiesas pieejamība, sedzot procesuālās izmaksas. Saskaņā ar noteikumiem par valsts juridisko palīdzību un procesuālo palīdzību piemēro valsts tiesību aktus, ja vien Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 nav noteikts citādi.

Būtībā Igaunijā un citās ES dalībvalstīs dzīvojošām personām piemēro vienādas garantijas. Pārobežu uzturēšanas palīdzību lietās ir pieejama juridiskā palīdzība un konsultācijas, kā arī valsts juridiskā palīdzība un procesuālā palīdzība, ko nodrošina centrālā iestāde, proti, Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļa, saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 un saskaņā ar valsts tiesību aktiem attiecībā uz regulā neatrunātajām daļām.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Par centrālo iestādi pārobežu tiesiskās sadarbības lietās ir noteikta Tieslietu ministrija. Lai saņemtu uzturēšanas palīdzību atbilstīgi Padomes Regulai (EK) Nr. 4/2009, var saņemt palīdzību no Tieslietu ministrijas Starptautiskās tiesiskās sadarbības nodaļas, kas īsteno tiesvedību saistībā ar starptautiskajiem pieteikumiem par juridisko palīdzību.

Lapa atjaunināta: 16/10/2017

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Trīja

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas saistības" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas saistības citai personai?

Rīkojums par uzturēšanas saistībām starp laulātajiem paredz, ka kādam no laulātajiem jāmaksā otram laulātajam periodiski vai vienreizēji maksājumi tā uzturam, kā arī, ja nepieciešams — jāmaksā periodiski maksājumi rīkojumā norādītajai personai par labu apgādājamajiem ģimenes locekļiem, ja tādi ir.

Rīkojums par nepilngadīga bērna uzturēšanas saistībām paredz, ka attiecīgajam vecākam jāmaksā otram vecākam vai citai personai, kuras aprūpē un aizgādībā bērns atrodas, periodiski vai vienreizēji maksājumi, kas noteikti rīkojumā par bērna uzturēšanu.

Uzturēšanas saistību maksāšanas pienākums ir prasība finansiāli atbalstīt kādu personu un, ja šāda pienākuma izpildi panāk piespiedu kārtā ar tiesas starpniecību — izpildīt ar uzturēšanas saistībām saistītā tiesas rīkojumā paredzētās saistības.

Uzturēšanas saistības maksā šādu kategoriju personas:

Vecāki attiecībā uz saviem bērniem: Jā

Bērni attiecībā uz saviem vecākiem: Parasti nē

Šķirts laulātais otram laulātajam: Jā

Citas:

Partneri reģistrētās partnerattiecībās un kopdzīves partneri 2010. gada Reģistrēto partnerattiecību un noteiktu kopdzīves partneru tiesību un pienākumu likuma izpratnē

Neprecēts vecāks sava bērna aprūpētājam

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas saistības ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Apgādībā esošs bērns līdz 18 gadu vecumam, apgādībā esošs bērns līdz 23 gadu vecumam, kurš iegūst pilna laika izglītību, vai bērns jebkurā vecumā, kurš atrodas apgādībā invaliditātes dēļ.

Vecākiem ir pienākums finansiāli atbalstīt bērnus, lai tiktu apmierinātas to ikdienas un neregulārās finanšu vajadzības.

Bērniem parasti nevar noteikt pienākumu uzturēt savus vecākus, izņemot retus un ārkārtas gadījumus, kad ar trasta fonda starpniecību pārvaldītas īpašumtiesības laulības šķiršanas ceļā tiek grozītas un nodotas bērnu valdījumā.

Šķīrtam laulātajam var noteikt pienākumu uzturēt otru laulāto, ja laulātais, kas iesniedzis pieteikumu, pierāda, ka otrs, ņemot vērā apstākļus, nav to pienācīgi uzturējis.

Partnerim reģistrētās partnerattiecībās vai kopdzīves partnerim 2010. gada Reģistrēto partnerattiecību un noteiktu kopdzīves partneru tiesību un pienākumu likuma izpratnē var noteikt pienākumu uzturēt otru partneri vai kopdzīves partneri, ja partneris vai kopdzīves partneris, kas iesniedzis pieteikumu, pierāda, ka otrs, ņemot vērā apstākļus, nav to pienācīgi uzturējis.

Gan precēti, gan neprecēti vecāki var vērsties tiesā ar lūgumu piespriest uzturēšanas saistības no otra vecāka par labu bērniem. To var darīt arī juridiskais aizbildnis, veselības pārvalde vai jebkura persona, kurai ir juridiska statusa saikne ar nepilngadīgo bērnu.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas saistības? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Parasti apgādībā esošā persona tiesā vērsas, ceļot civilprasību pret otru personu. Pieteikumu par bērna uzturēšanas saistībām parasti iesniedz vecāks vai cita persona, kuras aprūpē un aizgādībā bērns atrodas.

Informācija par procedūru, ko piemēro pieteikumiem uzturēšanas saistību lietās, parasti ir pieejama Tiesu dienesta tīmekļa vietnes (www.courts.ie) ģimenes tiesību sadaļā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Parasti uzturēšanas saistību lietās pieteikuma iesniedzējs ir vecāks, kurš aprūpē bērnu vai bērnus. Pieteikuma iesniedzēji var būt bijušie laulātie, kā arī paši bērni. Lai lietas dalībnieki būtu tiesīgi iesniegt lūgumu par uzturēšanas saistību saņemšanu, lietai pietiekami jāskar to intereses. Attiecībā uz radniekiem vai tuviem cilvēkiem ir nepieciešams, lai personai, kura iesniedz pieteikumu, būtu noteiktas juridiskas tiesības pārzināt radnieka vai tuva drauga lietas, piemēram, pilnvaras veidā. Vecāki vai juridiskie aizbildņi var pieprasīt uzturēšanas saistības bērnam, kurš nav sasniegjis pilngadību.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Rajona tiesai ir jurisdikcija izdot rīkojumus par uzturēšanas saistībām bērnu vajadzībām par summu, kas nepārsniedz 150 EUR nedēļā no jebkura no vecākiem, kā arī par uzturēšanas saistībām laulātajam vai partnerim par summu, kas nepārsniedz 500 EUR nedēļā. Ja tiek lūgtas lielākas summas, ir jāvērtē saistības vai Augstajā tiesā. Ja apgabaltiesā vai Augstajā tiesā jau ir sākusies laulības šķiršanas process, pieteikumi ir jāiesniedz šīm tiesām neatkarīgi no summas, ko tiek lūgtas piespriest.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Nē. Ja pieteikuma iesniedzējs izvēlas neizmantojot advokāta pakalpojumus, pieteikumu var iesniegt personīgi. Juridiskā palīdzība civillietās ir pieejama lietas dalībniekiem ģimenes tiesību jomā, kuriem tāda ir nepieciešama to mantiskā stāvokļa dēļ.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Visi ģimenes lietu procesi Īrijā ir atbrīvoti no tiesas nodevām. Juridiskās palīdzības saņemšanas un pārstāvja pilnvarošanas izmaksas var būt dažādas, taču personām, kuras mantiskā stāvokļa dēļ to nevar atļauties, ir pieejama juridiskā palīdzība civillietās.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Rajona tiesai ir jurisdikcija izdot rīkojumus par uzturlīdzekļiem bērnu vajadzībām par summu, kas nepārsniedz 150 EUR nedēļā no jebkura no vecākiem, kā arī par uzturlīdzekļiem laulātajam vai partnerim par summu, kas nepārsniedz 500 EUR nedēļā. Ja tiek lūgtas lielākas summas, ir jāvērtē apgabaltiesā vai Augstajā tiesā.

Nosakot uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā uzturlīdzekļu saņēmēja (personas, kurai ir tiesības uz uzturlīdzekļiem) pamatotās vajadzības un salīdzina tās ar uzturlīdzekļu maksātāja (persona, kurai nosaka pienākumu maksāt uzturlīdzekļus) maksāspēju. Puses var vērsties tiesā ar pieteikumu par uzturlīdzekļu maksāšanas rīkojuma grozīšanu, ņemot vērā, ja ir mainījusies pušu mantiskais stāvoklis.

Rīkojums par uzturlīdzekļiem stājas spēkā ar datumu, kas ir noteikts rīkojumā, un šis datums var būt agrāks vai vēlāks par datumu, kurā pieņemts rīkojums, bet nevar būt agrāks par datumu, kurā iesniegts pieteikums par rīkojuma izdošanu.

Laulības šķiršanas un tiesvedības lietās apgabaltiesā vai Augstajā tiesā uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumu var noteikt ne agrāk kā no pieteikuma iesniegšanas datuma.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus parasti maksā tieši uzturlīdzekļu saņēmējam. Tomēr saņēmējiem ir tiesības uz uzturlīdzekļu saņemšanu ar tiesas kancelejas starpniecību. Ja tiesa uzskata par nepieciešamu, var apķīlāt uzturlīdzekļu maksātāja darba samaksu vai algu un noteikt, ka darba devējam no tās jāietur maksājumi, kas pārskaitāmi saņēmējam.

Uzturlīdzekļus maksā personai, kurai ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, kā arī personai, kura tās labā tos pārvalda, piemēram, vecākam vai juridiskajam aizbildnim.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja uzturlīdzekļu maksātājs neveic maksājumus, uzturlīdzekļu saņēmējs atkarībā no izvēlēta tiesiskās aizsardzības līdzekļa var vērsties tiesā, kas izdevusi rīkojumu par uzturlīdzekļiem, vai rajona tiesā.

Tiesa var izdot rīkojumu, ar kuru apķīlā uzturlīdzekļu maksātāja ienākumus, kā minēts 1. punktā.

Ja šis tiesiskās aizsardzības līdzeklis nav efektīvs, tiesa var noteikt, ka uzturlīdzekļu maksātājs maksā uzturlīdzekļu saņēmējam summu, ko ir tam parādā. Ja uzturlīdzekļu maksātājs neievēro šo prasību, tiesa var noteikt, ka naudas summas, kas saistību nepildītājam pienākas no citām personām, tā vietā tiek maksātas uzturlīdzekļu saņēmējam. Tā arī var noteikt, ka parādniekam piederošā manta jāpārdo, lai segtu parākus.

11 Tsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Citu dalībvalstu izdoto rīkojumu izpildes panākšana ir piekritīga rajona tiesai. Tai ir pilnvaras attiecībā uz necieņu pret tiesu (1976. gada likuma 9.A un 9. B pants), taču tikai saistībā ar pašas rajona tiesas izdotajiem rīkojumiem. Tai nav tiesību aizturēt personu par necieņu pret tiesu attiecībā uz citas tiesas izdotu rīkojumu. Faktiski rajona tiesas pilnvaras ir ierobežotas ar rīkojuma par ienākumu apķīlāšanu (ja nepieciešams), rīkojumu par īpašuma aizturēšanu vai izņemšanu no trešās personas valdījuma (reti izmantojams) izdošanu.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Katra uzturlīdzekļu saņēmēja ziņā ir tas, vai iesniegt pieteikumu tiesā par palīdzību uzturlīdzekļu atgūšanā. Lai gan ir pieejami citi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, piemēram, mediācija, tiesām ir attiecīga likumīga jurisdikcija novērst uzturlīdzekļu nemaksāšanas gadījumus.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Nē. Vienīgi parādniekam ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus tieša maksājuma vai izmaksas vietā veikta algas ieturējuma veidā.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Regula 4/2009, kuru dēvē arī par Uzturlīdzekļu regulu, attiecas uz pārrobežu uzturlīdzekļu pieteikumiem, kas izriet no ģimenes attiecībām. Ar to izveido kopīgus noteikumus visai Eiropas Savienībai (ES) ar mērķi nodrošināt uzturlīdzekļu prasību piedziņu gadījumos, kad parādnieks vai kreditors atrodas citā ES valstī.

ANO Konvencija par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs (Ņujorkas konvencija) Īrijā tika ieviesta 1995. gada novembrī ar 1994. gada Uzturlīdzekļu likumu. Šīs konvencijas mērķis ir veicināt uzturlīdzekļu piedziņu līgumslēdzējās valstīs par labu personai, kas dzīvo vienā jurisdikcijā, no personas, kas dzīvo citā.

Ar abiem juridiskajiem dokumentiem izveido katras līgumslēdzējās valsts centrālo iestāžu tīklu, un pieteikumu iesniedzēji, kreditori un lūgumrakstu iesniedzēji var iesniegt pieteikumus centrālajai iestādei, kas to pārsūta attiecīgajai kompetentajai tiesai un dažos gadījumos nodrošina juridisko palīdzību. Īrijas Centrālās iestādes uzturlīdzekļu piedziņas lietās no ārvalstīm kontaktinformācija ir šāda:

Tieslietu un vienlīdzības departaments (*Department of Justice and Equality*),

Bishop's Square,

Redmond's Hill,

Dublin 2,

Īrija.

Tālrunis: +353 (0)1 479 0200

Locall: 1890 555 509

Fakss +353 (0)1 479 0201

E-pasts: [✉ mainrecov_inbox@justice.ie](mailto:mainrecov_inbox@justice.ie)

Lūgumraksta iesniedzējs saistībā ar rajona tiesas rīkojumiem var saņemt palīdzību no rajona tiesas sekretāra. Lūgumraksta iesniedzēji var vērsties arī pēc juridiskā pārstāvja palīdzības. Tiem var būt tiesības uz juridisko palīdzību, kuras saņemšanai ir jāsasīnās ar vietējo juridisko centru. Lūgumraksta iesniedzējs var arī vērsties pēc palīdzības pie *FLAC (Free Legal Advice Centre)*, kas ir neatkarīga brīvprātīgo organizācija, kura visā valstī sniedz juridiskas konsultācijas. Šīs konsultācijas ir konfidenciālas, un par tām nav jāmaksā.

Pārrobežu lietās, kurās uzturlīdzekļu maksātājs dzīvo citā jurisdikcijā, lūgumraksta iesniedzējs var iesniegt pieteikumu ar Tieslietu un vienlīdzības departamentā ietilpstošās Centrālās uzturlīdzekļu atgūšanas iestādes starpniecību.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Ar attiecīgo tiesu iestādi vai organizāciju var sazināties, izmantojot tālruni, pastu, e-pastu vai ierodoties personīgi. Lūgumraksta iesniedzējiem ir ieteicams apmeklēt katras organizācijas tīmekļa vietni, kur pieejama papildu un lokalizēta informācija.

Tiesu kanceleju kontaktinformācija ir atrodama Tiesu dienesta tīmekļa vietnē (www.courts.ie).

Attiecībā uz Īrijas Centrālās iestādes uzturlīdzekļu piedziņas lietās no ārvalstīm kontaktinformāciju sk. 14.1. jautājumu un Tieslietu un vienlīdzības departamenta tīmekļa vietni (www.justice.ie).

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Sk. 14.1. punktu.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Sk. 14.2. punktu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nepiemēro.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Pieteikuma/lūgumraksta iesniedzējam nav jāmaksā par lietas ierosināšanu tiesā. Pieteikuma iesniedzēji šajās lietās var saņemt bezmaksas juridisko palīdzību — tiklīdz Īrijas Centrālā iestāde ir saņēmusi pieteikumu, tas, ja nepieciešams, tiek pārsūtīts Juridiskās palīdzības pārvaldei.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

51. pantā ir norādīts, kādas darbības Centrālā iestāde veic attiecībā uz pieteikumiem atbilstoši Uzturēšanas saistību regulai. Īrijas Centrālā pārvalde izpildāmības deklarācijas pieprasā no Augstās tiesas priekšsēdētāja biroja. Īrijas Centrālā iestāde pieteikumus par piespiedu izpildi pārsūta tieši rajona tiesām. Saistībā ar lietas ierosināšanu Centrālā pārvalde pieteikuma iesniedzēja pārstāvību organizē ar Juridiskās palīdzības pārvaldes starpniecību.

Lapa atjaunināta: 18/11/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Grieķija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas saistības" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas saistības citai personai?

Termins "uzturēšanas saistības" attiecas uz cilvēka tiešajām vajadzībām, kas nepieciešamas izdzīvošanai, galvenokārt — uz pārtiku. Taču faktiski termins "uzturēšanas saistības" ietver visas dzīvošanai nepieciešamās prasības, kas attiecas gan uz personas apgādību, gan uz izglītību, gan uz kultūras un atpūtas pasākumiem.

Uzturēšanas saistības ietver pabalstu izmaksu (galvenokārt skaidrā naudā) saņēmēja iztikas vajadzību segšanai.

Turpmāk minētajām personām ir pienākums nodrošināt uzturēšanas saistības, pamatojoties uz radniecību:

- laulātajam, arī šķiršanās gadījumā (ja pēc laulības šķiršanas ir noteiktas uzturēšanas saistības);
- pēcnācējiem attiecībā pret priekštečiem likumiskās mantošanas kārtībā;
- priekštečiem (vecākiem, vecvecākiem — ja vecāku nav vai viņi ir rīcībnespējīgi) attiecībā pret neprecētiem bērniem (bioloģiskiem vai adoptētiem), principā, kamēr viņi nav kļuvuši pilngadīgi;
- brāļiem vai māsām attiecībā pret brāļiem vai māsām; un

Īpaši uzturēšanas saistības ir šādi:

- uzturēšanas saistības maksājumi laulāto atšķirtības gadījumā un pēc laulības šķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu un
- uzturēšanas saistības maksājumi neprecētai mātei ārpusdzimē bērna vajadzībām pirms paternitātes atzīšanas.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas saistības? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērnām būtu jāir tiesības saņemt uzturēšanas saistības no saviem priekštečiem (vecākiem vai vecvecākiem) līdz pieauguša cilvēka vecuma sasniegšanai, proti, kad viņš(-a) sasniedz 18 gadu vecumu.

Bērniem ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības arī pieauguša cilvēka vecumā, kamēr viņi studē vai apmeklē augstākās izglītības vai arodmācību kursus un studiju dēļ nevar strādāt un ja viņiem nav personīgo līdzekļu savu uzturēšanas vajadzību segšanai.

Personai ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības tikai tad, ja tā nespēj sevi uzturēt ar saviem līdzekļiem vai ar savam vecumam, veselības stāvoklim un dzīves apstākļiem atbilstošu darba veikšanu, turklāt jāņem vērā arī personas iespējamās izglītības vajadzības; nepilngadīgajiem (arī tādi, kuriem pieder savi aktīvi) ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības no saviem vecākiem, ja viņu personīgie aktīvi vai darbā gūtie ienākumi nav pietiekami to uzturēšanai. Tomēr personai nav pienākuma nodrošināt uzturēšanas saistības, ja, ņemot vērā tās pārējās saistības, tā nespēj to nodrošināt, neapdraudot pati savu uzturēšanu; šis noteikums neattiecas uz uzturēšanu, ko nepilngadīgajam nodrošina vecāks, ja vien nepilngadīgajam nav tiesību saņemt uzturēšanas saistības no kādas citas personas vai arī nepilngadīgais var uzturēt sevi ar paša līdzekļiem.

Bijušo laulāto gadījumā:

Bijušajam laulātajam, kas nespēj uzturēt sevi ar paša ienākumiem vai līdzekļiem, ir tiesības pieprasīt uzturēšanas saistības no otra laulātā: 1) ja laulības šķiršanas pasludināšanas brīdī laulātais, kas iesniedz prasību, sava vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nevar sākt vai turpināt darbu atbilstošā profesijā, lai varētu sevi uzturēt; 2) ja laulātais, kas iesniedz prasību, gādā par nepilngadīgu un tāpēc nevar strādāt piemērotā profesijā; 3) ja laulātais, kas iesniedz prasību, nevar sameklēt pienācīgu regulāru darbu vai viņam ir nepieciešamas arodmācības; jebkurā no šiem gadījumiem pabalsta tiesību ilgums nepārsniedz trīs gadus no laulības šķiršanas pasludināšanas brīža, vai 4) jebkurā citā gadījumā, ja laulības šķiršanas pasludināšanas brīdī uzturēšanas saistību piešķiršana ir nepieciešama objektīvu iemeslu dēļ.

Tomēr uzturēšanas saistības var atteikt vai ierobežot svarīgu iemeslu dēļ, jo īpaši, ja laulība ilgusi īsu brīdi vai laulātais, kuram varētu būt tiesības saņemt uzturēšanas saistības, ir vainojams laulības šķiršanā vai ir apzināti novedis sevi nabadzībā.

Katram no bijušajiem laulātajiem ir pienākums sniegt otram laulātajam pareizu informāciju par saviem līdzekļiem un ienākumiem, ciktāl tas ir būtiski attiecībā uz uzturēšanu. Pēc tam, kad viens no bijušajiem laulātajiem ir nosūtījis pieteikumu ar kompetenta prokurora starpniecību, ikvienam darba devējam, administratīvajai nodaļai vai nodokļu iekasētājam jāsniedz jebkāda viņu rīcībā esoša būtiska informācija par otra laulātā līdzekļiem un jo īpaši par viņa(-as) ienākumiem.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas saistības? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Parasti personai, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības, ir jāvērsas tiesā, lai piedzītu uzturēšanas saistības no personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturēšanas saistības. Gadījumos, kad ir piemērojama Ņujorkas Konvencija par uzturēšanas saistību piedziņu ārvalstīs (Likumdošanas akts Nr. 4421/1964), dokumentu nodošanas dienestam, kas nosūta uzturēšanas saistību prasību no personas, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas saistības un kura dzīvo valstī, kas ir Konvencijas parakstītāja valsts, jāpieprasā otras Konvencijas parakstītājās valsts saņemšanas dienestam valstī, kurā dzīvo parādnieks, proti, Grieķijas Tieslietu ministrijai, veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai prasītājs saņemtu uzturēšanas saistības. Praksē Tieslietu ministrija uztic advokātam nodrošināt tiesību atzīšanu vai ārvalstu tiesas sprieduma izpildi par labu ārvalstu saņēmējam, kuram ir tiesības izmantot visus attiecīgos tiesiskās aizsardzības līdzekļus Grieķijas tiesās.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Ja nepilngadīgais saskaņā ar tiesību aktiem (CPK 63. pants) nevar pats iesniegt tiesā pieteikumu par uzturīdzekļu piedziņu no personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, to var darīt persona, kurai uzticēta vecāku atbildība (fiziska persona — vecāks vai cita persona, vai juridiska persona, piemēram, iestāde).

5 Ja plānoju vārsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Tiesa, kurai ir jurisdikcija uzturēšanas saistību lietās, ko ierosinājusi persona, kam ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, pret personu, kam ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, ir pirmās instances tiesa viena tiesneša sastāvā (Civilprocesa kodeksa 17. panta 2. punkts un 681B pants).

Tiesa ar teritoriālo jurisdikciju ir tās personas domicila vai dzīvesvietas tiesa, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus (CPK 39A pants) vai uzturīdzekļu parādnieka (atbildētāja) domicila vai dzīvesvietas tiesa, ja prasība apvienota ar laulības strīdiem vai strīdiem starp vecākiem un bērniem, vai laulāto pēdējās kopīgās pastāvīgās dzīvesvietas tiesa.

Steidzamos gadījumos vai draudošu briesmu gadījumā persona, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, var lūgt pirmās instances tiesu viena tiesneša sastāvā ar teritoriālo jurisdikciju izdot izpildrakstu, kas uzliek par pienākumu izmaksāt pagaidu uzturīdzekļus līdz galīgā sprieduma pasludināšanai parastajā tiesvedībā.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Prasītājam ir jāieceļ zvērināts advokāts, kurš izvirza uzturīdzekļu piedziņas prasību.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Ja tiek iesniegta uzturīdzekļu piedziņas prasība, atbildētājam ir jāapmaksā avansā prasītāja tiesas izdevumi, kas nevar pārsniegt EUR 300 (CPK 173. panta 4. punkts). Šāda veida tiesvedībā, ja atbildētājs tiesas ierēdnim pirms lietas izskatīšanas neuzrāda attiecīgu dokumentu, kas pierāda samaksu, tiek uzskatīts, ka atbildētājs nav ieradies tiesā, kas nozīmē, ka pret viņu var pieņemt aizmugurisku spriedumu (CPK 175. pants).

Prasītājs var lūgt juridisko palīdzību saskaņā ar Likumu Nr. 3226/2004, ja viņa(-as) ienākumi ir ļoti zemi, iesniedzot pirmās instances tiesai viena tiesneša sastāvā attiecīgus pierādījumus kopā ar pieteikumu par atsevišķa nolēmuma pieņemšanu.

8 Kāda veida uzturīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Tiesa nosaka uzturīdzekļu saistības uz diviem gadiem, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt pienācīgus dzīves apstākļus un izglītību personai, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, kā arī tās personas finansiālās iespējas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus. Pēc diviem gadiem puses, t. i., gan persona, kam ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, gan persona, kam ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, var iesniegt pieteikumu par jauna uzturīdzekļu apmēra noteikšanu un, ja ir mainījušies apstākļi, ko tiesa ņēmusi vērā, nosakot uzturīdzekļu apmēru, var pieprasīt sprieduma pārskatīšanu un uzturīdzekļu apmēra grozīšanu.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Uzturīdzekļi tiek maksāti personai, kam ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, reizi mēnesī.

Uzturīdzekļu summu nedrīkst izmaksāt kā vienreizēju maksājumu, izņemot uzturīdzekļu izmaksu pēc laulības šķiršanas (Civilkodeksa 1443.b pants).

Ja uzturīdzekļu saņēmējs ir nepilngadīgais vai atrodas tiesas aizsardzībā, uzturīdzekļus maksā viņa(-as) vecākam vai pārstāvim, vai attiecīgā gadījumā tiesas ieceltam pārstāvim, kas veiks attiecīgās darbības tās personas vārdā, kam ir tiesības saņemt uzturīdzekļus.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Gadījumā, ja uzturīdzekļu parādnieks atsakās maksāt, persona, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, var mēģināt apmierināt savu prasību, izmantojot piespiedu piedziņas procedūru pret tās personas aktīviem, kurai ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, ja viņai tādi ir.

11 Tsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Tiesības saņemt uzturīdzekļus beidz pastāvēt, ja vairs nepastāv apstākļi, kas tika ņemti vērā, piešķirot uzturīdzekļus, vai arī personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, nāves gadījumā; personas, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, prasībai pret personu, kurai ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, piemērojams piecu gadu noilgums, sākot no prasības iesniegšanas brīža.

Attiecībā uz prasībām no personām (proti, iestādēm), kas samaksāja uzturīdzekļu personai, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, pret personām, kurām sākotnēji bija pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, ir piemērojams piecu gadu noilgums (Civilkodeksa 250. panta 17. punkts).

Neprecētai mātei ir tiesības pieprasīt no bērna tēva ar bērna dzimšanu un aprūpi saistīto izdevumu segšanu uz ierobežotu laika posmu (divi mēneši pirms un četri mēneši pēc dzimšanas, taču ne ilgāk par vienu gadu (izņēmuma gadījumos) pēc dzimšanas, ja ar tiesas rīkojumu ir atzīta paternitāte un māte ir nabadzīga. Neprecētās mātes prasība ir spēkā trīs gadus pēc bērna dzimšanas, un tā tiek izvirzīta arī pret bērna tēva mantiniekiem.

Uzturīdzekļu piedziņas prasību apmierināšanai ir atļauts ieturēt līdz pat pusei no algas, kas izmaksājama personai, kurai ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, kā arī no noguldījumiem kredītiestādēs (CPK 982. panta 2. punkta d) apakšpunkts un 3. punkts).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Nē, izņemot ārvalstu saņēmējus, kuri var lūgt palīdzību Tieslietu ministrijai attiecīgo tiesību īstenošanā (skatīt iepriekš atbildi uz 3. punktu).

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Griekijā — nē.

(Izņemot gadījumus, kad par nepilngadīgo rūpējas iestāde vai publiska vai privāta juridiska persona; šādā gadījumā parasti tai ir jāpilda uzturēšanas saistības un tādēļ tā *ex officio* pārņem (Civilkodeksa 1490. pants) tās personas tiesības, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus. Tomēr nekādos apstākļos nevar pieprasīt, lai uzturīdzekļu prasījums, pat ja to ir atzinusi tiesa, tiktu izmaksāts avansā nepilngadīgajam prasītājam, kam ir tiesības saņemt uzturīdzekļus no atbildīgās personas.)

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar iepriekš minētās regulas 51. un 56. pantu uzturīdzekļu prasītājas personas dalībvalsts centrālā iestāde: a) sadarbojas ar tās personas dalībvalsts centrālo iestādi, kam ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, nosūtot un saņemot attiecīgos pieteikumus; b) uzsāk vai atvieglo tiesvedību uzsākšanu attiecībā uz minētajiem pieteikumiem. Attiecībā uz šādiem pieteikumiem centrālās iestādes veic piemērotus pasākumus, lai: a) vajadzības gadījumā sniegtu juridisko palīdzību vai atvieglotu tās sniegšanu; b) palīdzētu noteikt personas, kurai ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, vai personas, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļu, atrašanās vietu, jo īpaši saistībā ar regulas 61., 62. un 63. pantu; c) palīdzētu saņemt svarīgu informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem un vajadzības gadījumā par citiem finansiāliem apstākļiem, tostarp par mantu, jo īpaši saistībā ar regulas 61., 62. un 63. pantu; d) veicinātu miermīlīgus risinājumus, panākot labprātīgu uzturēšanas līdzekļu maksāšanu, vajadzības gadījumā izmantojot mediāciju, samierināšanu vai līdzīgus procesus; e) atvieglotu nolēmumu par uzturēšanas saistībām turpmāku izpildi, arī kavētu maksājumu gadījumā; f) atvieglotu uzturīdzekļu maksājumu iekasēšanu un ātru pārskaitīšanu; g) lai atvieglotu dokumentu vai citu pierādījumu iegūšanu, neskarot Regulu (EK) Nr. 1206/2001;

h) sniegtu palīdzību bērnu vecāku noteikšanā, ja tas ir vajadzīgs uzturlīdzekļu piedziņai; i) lai uzsāktu vai atvieglotu tiesvedības uzsākšanu un panāktu vajadzīgo pagaidu pasākumu īstenošanu, kam ir teritoriāls raksturs un ko veic, lai nodrošinātu uzsāktā uzturēšanas saistību pieteikuma izskatīšanas iznākumu; j) atvieglotu dokumentu izsniegšanu, ņemot vērā Regulu (EK) Nr. 1393/2007.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Jūs varat sazināties ar Tieslietu ministrijas Centrālo dienestu, kura adrese ir 96 *Mesogeion Ave.*, Atēnas, Grieķija, pasta indekss: 11527, tālr.: +30. 210.7767322

civilunit@justice.gov.gr

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Grieķijai ir saistošs Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem. Saskaņā ar Protokolu uzturēšanas saistības reglamentē personas, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesību akti, tādējādi, ja persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, dzīvo Grieķijā, piemēro Grieķijas tiesību aktus.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 V nodaļa paredz tiesības uz juridisko palīdzību, tostarp pirmstiesas konsultācijas, lai panāktu izlīgumu pirms tiesvedības ierosināšanas; juridisko palīdzību, lai vērstos iestādē vai tiesā un nodrošinātu pārstāvību tiesā; atbrīvojumu no tiesvedības izmaksu segšanas vai palīdzību tādu izdevumu segšanai, kā arī atlīdzību personām, kas ir pilnvarotas darboties tiesvedībā. Dalībvalstīs, kurās zaudētājam pusei ir jāsedz pretējās puses izmaksas, ja juridiskās palīdzības saņēmējs lietu zaudē; tās ietver pretējās puses izmaksas, ja tās tiktu segtas gadījumā, ja palīdzības saņēmēja pastāvīgā dzīvesvieta būtu tajā dalībvalstī, kurā atrodas tiesa, kas izskata attiecīgo lietu; tulkū pakalpojumus; tādu tiesas vai kompetentas iestādes pieprasītu un juridiskās palīdzības saņēmēja iesniegtu dokumentu tulkošanu, kuri ir vajadzīgi lietas atrisināšanai; kā arī ceļa izdevumus, kas jāsedz juridiskās palīdzības saņēmējam, ja tiesību aktos ir paredzēta tādu personu klātbūtne tiesā, kuras ir saistītas ar saņēmēja prasības uzturēšanu, vai arī to prasa attiecīgās dalībvalsts tiesa, un ja tiesa pieņem lēmumu, ka attiecīgās personas atbilstīgi tiesas prasībām nevar liecināt, izmantojot citus līdzekļus.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Centrālā iestāde cita starpā regulāri sazināsies ar kompetentajām iestādēm, lai: a) palīdzētu noteikt uzturlīdzekļu parādnieka vai kreditora atrašanās vietu; b) palīdzētu saņemt svarīgu informāciju par uzturlīdzekļu parādnieka vai kreditora ienākumiem un vajadzības gadījumā par citiem finansiāliem apstākļiem, tostarp par mantas atrašanās vietu, un c) veicinātu uzturlīdzekļu labprātīgu maksāšanu.

Lapa atjaunināta: 14/09/2016

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Spānija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturlīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Jēdziens "uzturlīdzekļi" attiecas uz visiem līdzekļiem, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu pārtiku, mitekli, apģērbu un medicīnisko aprūpi.

Uzturlīdzekļi ietver arī kreditora līdzekļus par izglītību un apmācību, kamēr bērns ir nepilngadīgs un arī pēc tam, ja viņš vai viņa joprojām iegūst izglītību tādu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar bērnu. Gadījumā, ja laulība tiek šķirta, laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas procesa laikā, uzturlīdzekļus var pieprasīt par bērniem, kuri dzīvo mājās un kuri nav finansiāli neatkarīgi.

Grūtniecības un dzemdību izdevumus ietver uzturlīdzekļos, ja vien tie netiek segti citādi.

Pastāv abpusējs pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus pilnā apjomā starp:

1. - laulātajiem.

2. - augšupējiem un lejupējiem radniekiem.

Brāļiem un māsām vajadzētu saņemt dzīvošanai nepieciešamo atbalstu, ja tas ir nepieciešams, un kas jebkāda iemesla dēļ nav attiecināms uz uzturlīdzekļu kreditoru, tostarp, ja tas nepieciešams dēļ izglītības.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērni līdz pilngadības sasniegšanai, kas Spānijā iestājas 18 gadu vecumā, var saņemt uzturlīdzekļus, izņemot gadījumus, kad nepilngadīgais pats sevi var apgādāt. Pēc pilngadības sasniegšanas uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums saglabājas attiecībā uz bērniem, kuri nespēj paši sevi finansiāli nodrošināt, kuri nav ieguvuši izglītību un kuriem nav darba tādu iemeslu dēļ, kuros nav vainojami viņi paši. Attiecībā uz nepilngadīgajiem turklāt būs jāņem vērā Civillikuma panti par kopīgajām sekām, ko rada laulības neesamība, laulāto atšķiršana un laulības šķiršana (90. pants un turpmākie panti). Kamēr bērni ir nepilngadīgi, uzturēšanas pabalsts ir prioritāte un neizbēgams pienākums.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementī?

Pieteikumus ir jāiesniedz piekritības tiesās, pirmās instances tiesās (*Juzgados de Primera Instancia*), kurām ir attiecīgā jurisdikcija.

Kādi ir galvenie procedūras elementī?

Pieteikumi tiek apstrādāti, izmantojot *juicio verbal* (uzklaustīšana). Ja uzturlīdzekļi tiek pieprasīti kā papildu pasākums laulāto atšķiršanai vai laulības šķiršanai vai vecākubērnu pasākumiem gadījumā, ja pāris šķiras, tie tiek apstrādāti kopā ar minēto procesu, izmantojot *juicio verbal* ar dažām īpašām iezīmēm.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Prasība jāiesniedz attiecīgajai pusei personīgi, izņemot gadījumus, kad šī persona ir nepilngadīga. Šādā gadījumā prasība ir jāiesniedz nepilngadīgā likumīgajam pārstāvim, prokuratūrai (*el Fisca*) vai bērnu aizsardzības aģentūrai. Tomēr prasību var iesniegt arī pārstāvis, ja pārstāvja rīcībā ir notariāli apstiprināta pilnvara; tiesas darbinieks vai jebkuras Spānijas diplomātiskās pārstāvniecības konsuls ārvalstīs.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Saskaņā ar vispārējo noteikumu prasība ir piekritīga tiesai, kas noteikta pēc uzturlīdzekļu parādnieka dzīvesvietas. Ja ir vairāki savstarpēji saistīti parādnieki (māte un tēvs), prasība ir piekritīga tiesai, kas noteikta pēc viena vai abu parādnieku dzīvesvietas. Ja parādnieks nedzīvo Spānijā, kompetentā tiesa ir viņa pēdējās dzīvesvietas tiesa Spānijā. Citos gadījumos lieta ir piekritīga tai tiesai, kas noteikta pēc uzturlīdzekļu prasītāja dzīvesvietas.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Prasītājus ir jāaizstāv advokātam (*Abogado*) un jāpārstāv juridiskajam pārstāvim vai advokātam (*Procurador*).

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Prasībām, kas attiecas vienīgi uz uzturlīdzekļu maksājumu saņemšanu, Spānijā netiek piemēroti nodevas, izņemot juristu, likumīgo pārstāvju un ekspertu atlīdzību, ja tiek izmantota šo speciālistu palīdzība.

Juristu un likumīgo pārstāvju atlīdzība ir saistīta ar prasījuma apmēru. Finansiāla palīdzība tiesas izdevumu segšanai ir paredzēta tajos gadījumos, kad prasītājs vai persona, no kuras pieprasa uzturlīdzekļus, ir finansiāli nenodrošināta, un minētajām personām var būt tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību atbilstīgi 3. panta nosacījumiem 1996. gada 10. janvāra Likumā Nr. 1/1996 par bezmaksas juridisko palīdzību. Palīdzība ietver tiesas iecelta jurista vai likumīgā pārstāvja pakalpojumus, kas nepieciešami prasības virzīšanai tiesā, un jebkādus tiesas izdevumus, piemēram, izdevumus par liecinieku nopratināšanu un nolēmumu publicēšanu arī sedz valsts.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Vairumā gadījumu tiek noteikti regulāri maksājumi, kuri saskaņā ar tiesību aktiem ir jāmaksā avansā reizi mēnesī. Vienreizēji maksājumi tiek noteikti tikai retos gadījumos, proti, tikai tad, ja jāmaksā nokavētie uzturlīdzekļi, ja parādnieks ir persona bez noteikta īpašuma, un tas ir labākais veids, kā aizsargāt nākotnes maksājumus, vai gadījumos, kad puses par to vienojas. Konkrēto maksājamo uzturlīdzekļu summu aprēķināšanai tiesa izmanto vispārīgu juridisko noteikumu, kura pamatā ir trīs aspektu proporcionalitāte: uzturlīdzekļu prasītāja vajadzības, uzturlīdzekļu parādnieka finansiālie līdzekļi un citu personu finansiālie līdzekļi, kurām arī ir pienākums piedalīties uzturlīdzekļu maksāšanā (uzturlīdzekļu līdzparādnieki) vienādā apmērā ar galveno uzturlīdzekļu parādnieku. Tiesas lēmumā, ar ko nosaka uzturlīdzekļu apmēru, ir jābūt noteiktam arī maksājuma pārskatīšanas pamatam. Laika gaitā šī pārskatīšana ir automatiska, un persona, kura veic maksājumus, atbild par pārskatīto summu atlīdzināšanu. Ja uzturlīdzekļu parādnieks neveic maksājumu pārskatīšanu, to nodrošina tiesa pēc uzturlīdzekļu prasītāja lūguma. Uzturlīdzekļu apmērs var tikt koriģēts (atkal pēc attiecīgās puses lūguma) gadījumos, kad būtiski mainās apstākļi, kas ir kalpojuši par pamatu uzturlīdzekļu maksājumu noteikšanai: uzturlīdzekļu apmērs jāpalielina gadījumos, kad uzturlīdzekļu parādnieka finansiālā situācija uzlabojas, vai gadījumos, kad uzturlīdzekļu prasītāja situācija pasliktinās, un viņam ir nepieciešams lielāks pabalsts (piemēram, slimības saasināšanās gadījumā); uzturlīdzekļu apmērs var tikt samazināts gadījumos, kad uzturlīdzekļu parādnieka situācija pasliktinās vai kad uzturlīdzekļu prasītāja līdzekļi pieaug. Visbeidzot, uzturlīdzekļi nav maksājami, ja vairs nepastāv pamatojums to izmaksāšanai.

Tiesu ģenerālā padome (*Consejo General del Poder Judicial*, CGPJ) ir sagatavojusi tabulas uzturēšanas pabalstu aprēķināšanai. Tās ir vadlīnijas, kas izstrādātas, pamatojoties uz bērnu vajadzībām, ņemot vērā vecāku ienākumus un bērnu skaitu ģimenē. Izmaksas par mājokli un izglītību nav ietvertas aprēķinā, un līdz ar to galīgais pabalsta apmērs ir jāpielāgo, ņemot vērā šīs izmaksas katrā gadījumā atsevišķi. Skatīt http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder_Judicial

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Parastais maksājuma veids ir nauda. Tomēr pastāv divi izņēmumi: parādnieks var izvēlēties iespēju izpildīt savu pienākumu, nodrošinot uzturlīdzekļu prasītāju ar ēdienu un mitekli savā mājā. Šādas iespējas izvēle tiesu praksē ir stingri ierobežota tajos gadījumos, kad nav nekādas garantijas, ka starp pusēm pastāvēs labas attiecības. Uzturlīdzekļu nodrošināšana, nododot uzturlīdzekļu prasītājam mantu vai tiesības, notiek tikai izņēmuma gadījumos, un to izmanto tikai uzturlīdzekļu nokavējumu segšanai gadījumos, kad pastāv mantas zaudēšanas risks vai uzturlīdzekļu parādniekam nav īpašumu. Uzturlīdzekļi tiek izmaksāti tieši prasītājam. Visbiežāk pieņemtais maksājuma veids ir naudas pārskaitījums bankas kontā. Gadījumos, kad uzturlīdzekļu prasītājs ir nepilngadīgs vai rīcībnespējīgs, maksājumu saņem viņa likumīgais pārstāvis.

Procesos, kas attiecas uz laulības iziršanu vai vecāku un bērnu attiecībām, tiesas kā uzturēšanas pabalsta maksājuma veidu atļauj veikt tiešo maksājumu kreditoram attiecībā uz dažām izmaksām, kas attiecas uz nepilngadīgu bērnu (piemēram, izglītība, veselības apdrošināšana u.c.).

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Šādā gadījumā uzturlīdzekļu prasītājs var iesniegt prasību par piespiedu izpildes piemērošanu tiesas nolēmumam, ar kuru tika atzītas tiesības uz uzturlīdzekļu maksājumu saņemšanu. Spānijā ir ieviestas šādas piespiedu izpildes metodes: ieturējumi no darba algas (izņemot iztikas minimumu, ko nosaka tiesa), ieturējumi no nodokļu atmaksājumiem, naudas līdzekļu arests bankas kontos, ieturējumi no sociālā nodrošinājuma maksājumiem, mantas arests un tās publiska pārdošana; noteiktos gadījumos uzturlīdzekļu nemaksāšanu var uzskatīt par kriminālpārkāpumu un pārkāpējam var tikt piemērots cietumsods.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Uzturlīdzekļu maksājumu parādu gadījumā nav noteikts kvantitatīvs ierobežojums attiecībā uz parādnieka kontu vai mantas arestu, kā tas ir citu parādsaistību gadījumā. Attiecībā uz parādnieka saistību izpildes procedūrām noteiktais noilguma termiņš ir pieci gadi.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Gadījumos, kad uzturlīdzekļu prasītājs ir nepilngadīgs vai rīcībnespējīgs, prasītāju var pārstāvēt prokuratūra.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vieta?

"Uzturlīdzekļu maksājumu garantiju fonds", kas izveidots ar 2006. gada 28. decembra Likumu 42/2006, un kuru regulē 2007. gada 7. decembra Karaliskais lēmums 1618/2007, ir fonds, kuram nav juridiskas personas statusa un kura mērķis ir garantēt, ka nepilngadīgie bērni saņem nesamaksātos atzīto uzturlīdzekļu maksājumus, kas pienākas saskaņā ar tiesas apstiprināto vienošanos vai tiesas lēmumu tiesvedībā par laulāto atšķiršanas, šķiršanas, paziņojumu par laulības atzīšanu par neesošu, paziņojumu par filiāciju vai uzturlīdzekļiem, ko veic, izmaksājot summu, kas tiks uzskatīts par avansu. Lai varētu saņemt avansa maksājumu no šī fonda, ir būtiski, lai lēmums, ar kuru tiek atzīti uzturlīdzekļi, tiktu pasludināts Spānijas tiesā.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā, saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem un Spānijas ratificētajām starptautiskajām konvencijām par uzturlīdzekļu maksājumiem uzturlīdzekļu prasītājs var lūgt palīdzību Spānijas centrālajai iestādei, kas atrodas Tieslietu ministrijā.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Sazinoties ar Tieslietu ministrijas Starptautiskās juridiskās sadarbības nodaļu (*Subdirección General de Cooperación Jurídica Internacional*), izmantojot turpmāk minēto kontaktinformāciju. Calle San Bernardo No 62, 28071 Madrid. Tālrunis: 00 34 91 3902228/2295/4437. Fakss: 00 34 91 3904457

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Prasītājs, kas dzīvo citā dalībvalstī, var sazināties ar attiecīgās valsts centrālo iestādi, iesniedzot pierādījumus, kas apliecina viņam piešķirtās tiesības uz uzturlīdzekļu maksājumiem, un lūgt centrālajai iestādei sazināties ar Spānijas centrālo iestādi, prasot tai uzsākt izpildes procedūru Spānijā. To īsteno saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem un Spānijas ratificētajām starptautiskajām konvencijām par uzturlīdzekļu maksājumiem.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Saskaņā ar attiecīgās valsts iestāžu paredzētajiem nosacījumiem.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, Eiropas Savienība (un līdz ar to Spānija) ratificēja protokolu 2010. gada 8. aprīlī.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Saskaņā ar Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās pusēm, kuras ir iesaistītas strīdā, uz ko attiecas šī regula, saskaņā ar attiecīgās nodaļas nosacījumiem citā dalībvalstī ir jābūt efektīvai tiesas (iestāžu) pieejamībai, arī izpildes un pārsūdzības vai pārskatīšanas procesā. Turklāt saņēmēja dalībvalsts sniedz bezmaksas juridisko palīdzību attiecībā uz visiem prasītāja iesniegtiem pieteikumiem saskaņā ar 56. pantu par uzturēšanas saistībām, kas rodas no vecāku pienākumiem pret personu, kas jaunāka par 21 gadu.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Tā ir papildinājusi 1996. gada 10. janvāra Likumu Nr. 1/1996 par bezmaksas juridisko palīdzību ar VIII nodaļu "Bezmaksas juridiskā palīdzība Eiropas Savienības pārrobežu strīdos", ar ko reglamentē minētās tiesības attiecībā uz fiziskām personām neatkarīgi no tā, vai tie ir Eiropas Savienības pilsoņi vai trešo valstu valstspiederīgie, kas likumīgi dzīvo kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Lapa atjaunināta: 30/05/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Francija

1 Kā praktiskojē reiškia sąvokos „išlaikymas” ir „išlaikymo pareiga”? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Francijas tiesību aktos uzturēšanas saistības nozīmē ar tiesību aktiem noteiktu pienākumu personai, kurai ir līdzekļi, lai to izdarītu, apmierināt tādas citas personas vajadzības, ar kuru tai ir ģimenes attiecības vai laulība. Tādējādi uzturlīdzekļus var saņemt dažādas personas, tostarp:

laulātais no sava laulātā (Civillkodeksa (*code civil*) 212. un 214. pants);

bērni no saviem vecākiem (Civillkodeksa 203., 371-2. un 373-2-2. pants);

tēvi, mātes un citi augšupējie radnieki no saviem bērniem (Civillkodeksa 205. pants);

vīra-/sievastēvi un vīra-/sievasmātes no saviem znotiem un vedeklām (Civillkodeksa 206. pants);

trūcīgs pārdzīvojušais laulātais (Civillkodeksa 767. pants).

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Attiecībā uz uzturlīdzekļiem bērniem nav pilngadības ierobežojuma — vecāku pienākums uzturēt bērnu un nodrošināt viņam izglītību automātiski nebeidzas, kad bērns sasniedz pilngadību (Civillkodeksa 371-2. pants). Jānošķir divi laikposmi:

kamēr bērns ir nepilngadīgais vai, ja bērns ir pieaudzis, līdz brīdim, kad viņš kļūst finansiāli neatkarīgs, vecākiem ir uzturēšanas un izglītošanas pienākums pret bērnu, nodrošinot visus vajadzīgos apstākļus viņa attīstībai un izglītībai;

tiklīdz uzturēšanas un izglītošanas pienākums vairs nav spēkā, piemēro vispārējos uzturēšanas saistību noteikumus, kas paredz, ka prasītājam ir jāiesniedz pierādījumi par savām vajadzībām (Civillkodeksa 205. un 207. pants).

Maksājumu var veikt pilnā apmērā vai daļēji, tieši bērnam, tiklīdz viņš ir sasniedzis pilngadību.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Ja uzturlīdzekļi netiek maksāti brīvprātīgi, uzturlīdzekļu saņēmējam, viņa pārstāvim vai personai, kurai ir saņēmēja galvenais aprūpētājs, jāiesniedz prasība tiesā, lai noteiktu maksājamo summu un lai pieņemtu rīkojumu parādniekam samaksāt noteikto summu.

Uzturlīdzekļu prasījums var būt prasības galvenais priekšmets, vai arī uzturlīdzekļus var pieprasīt, piemēram, laulības šķiršanas prāvā vai tiesvedībā, lai noteiktu, kā ir īstenojamas aizgādības tiesības.

Attiecībā uz uzturlīdzekļu prasījumiem starp pieaugušajiem personai, kura pieprasa uzturlīdzekļus, ir jāpierāda, ka viņa ir trūcīga un nespēj apmierināt savas vajadzības. Tomēr, ja uzturlīdzekļu saņēmējs ir būtiski ignorējis savas saistības pret maksātāju, tiesnesis var atbrīvot uzturlīdzekļu maksātāju no pienākuma maksāt visu uzturlīdzekļu parāda summu vai tās daļu (Civillkodeksa 207. pants).

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Saskaņā ar Francijas tiesību aktiem nepilngadīgos neuzskata par uzturlīdzekļu saņēmējiem — tikai viens no vecākiem vai trešā persona, kura aprūpē bērnu, spēj un drīkst vērsties pret otro vecāku vai vecākiem, lai pieprasītu maksājuma noteikšanu bērna izglītībai un uzturēšanai.

Sociālās aprūpes dienesti var rīkoties uzturlīdzekļu saņēmēja vārdā, ja uzturlīdzekļu saņēmējs nav kompetents rīkoties, pamatojoties uz Civillkodeksa 205. pantu (Sociālās politikas rīcības un ģimeņu kodeksa (*code de l'action sociale et des familles*) L132-7. pants).

Slimnīcām un sabiedrības veselības aizsardzības iestādēm / aprūpes iestādēm ir tiesas regresa prasījuma tiesības pret personu, kura ir parādā uzturlīdzekļus hospitalizētai personai (Sabiedrības veselības kodeksa (*code de la santé publique*) L6145-11. pants).

Aizbildnībā esošu personu pārstāv aizbildnis (Civillkodeksa 475. pants).

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Prasība jāiesniedz ģimenes lietu tiesnesim (*Juge aux affaires familiales*) reģionālajā tiesā (*tribunal de grande instance*) (Tiesu organizācijas kodeksa (*code de l'organisation judiciaire*) L. 213-3. pants).

Ar nosacījumu, ka tiek piemēroti noteikumi, ko paredz Padomes 2008. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās, Civilprocesa kodeksa (*code de procédure civile*) 1070. pants nosaka, ka ģimenes lietu tiesnesis, kam ir piekritība, ir:

tās vietas tiesnesis, kurā atrodas ģimenes dzīvesvieta;

ja vecāki dzīvo atsevišķi — tās vietas tiesnesis, kurā atrodas dzīvesvieta vecākam, ar kuru kopā bērns pastāvīgi dzīvo, ja vecākiem ir kopīga aizgādība par bērnu, vai tās vietas tiesnesis, kurā atrodas dzīvesvieta vecākam, kam vienīgajam ir aizgādība par bērnu; citos gadījumos — tās vietas tiesnesis, kurā atrodas personas, kas nav prasības iesniedzēja, dzīvesvieta.

Kopīgas prasības gadījumā piekritība atbilstoši pušu izvēlei ir tās vietas tiesnesim, kurā ir dzīvesvieta kādai no pusēm.

Tomēr, ja strīds attiecas tikai uz uzturlīdzekļiem laulātajam, maksājumu bērna uzturēšanai un izglītībai, maksājumu laulības izmaksu segšanai vai kompensācijas pabalstu, piekritība var būt tās vietas tiesnesim, kurā ir laulātā-uzturlīdzekļu saņēmēja dzīvesvieta vai tā vecāka dzīvesvieta, kas ir bērnu galvenais aprūpētājs, pat ja bērni ir pilngadīgi.

6 Ar ieškovas, pareikšdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Procedūra notiek mutiski, un tajā nav vajadzīga pārstāvība — prasītāji var personīgi ierasties pie tiesneša ar vajadzīgajiem pierādījumiem.

Procedūru var ierosināt ar pavēsti (ar tiesu izpildītāja starpniecību) vai vienkārši iesniedzot tiesai adresētu prasību.

Ja uzturīdzekļus pieprasa laulības šķiršanas prāvā tiesā, prasītājs jāpārstāv advokātam, kuram ir tiesības tikt uzklausiņam (*avocat*).

7 Ar uz ieškinio pareiškima teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydzio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Pirmajā instancē tiesas izdevumu nav. Iesniedzot pārsūdzību, maksa ir EUR 225.

Noteiktos finansiālos apstākļos prasītāji var saņemt juridisku palīdzību.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūretas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Maksājumam bērna izglītībai un uzturēšanai var būt dažādi veidi:

ikmēneša maksājums vecākam, kurš ir uzturīdzekļu saņēmējs (visbiežākais variants);

tiešs maksājums par izmaksām, kas radušās bērna vārdā;

tiesības izmantot un apdzīvot uzturīdzekļu maksātājam piederošo īpašumu, mantas nodošana lietošanā vai ienākumus nesošas mantas piešķiršana uzturīdzekļu saņēmējam.

Maksājumu aprēķina atbilstoši **katra vecāka līdzekļiem un bērna vajadzībām**. Kopš 2010. gada izmanto Tieslietu ministrijas (*Ministère de la justice*) publicētu atsaucies tabulu, kas izmantojama **tikai kā orientieris un izstrādāta, pamatojoties uz uzturīdzekļu saņēmēja un maksātāja ienākumiem, viņu aprūpē esošo bērnu skaitu un apmeklēšanas tiesību un mājokļa apjomu. Tiesnesis sistemātiski veic maksājuma indeksāciju** (pamatojoties uz pilsētas mājaisaimniecību patēriņa vispārējo cenu indeksu).

Citi uzturīdzekļi

Nosakot **maksājumu, kas laulātajam jāveic, lai segtu laulības izmaksas**, tiesnesim jāņem vērā visas konkrētajai personai radušās izmaksas, kas atbilst lietderīgiem vai vajadzīgiem izdevumiem. Tas var būt finansiāls maksājums, atbildības uzņemšanās par kredītu vai pat dzīvošana laulāto mājās.

Ja uzturīdzekļus piešķir laulātajam laulības šķiršanas procesā, pamatojoties uz uzturēšanas pienākumu, var tikt nolemts, ka ir jāuzņemas visa kredīta segšana vai ikmēneša maksājumu daļa par kredītu, tomēr tiesas dod priekšroku ikmēneša summas maksājumam. Uzturīdzekļu summu nosaka, pamatojoties uz **dzīves līmeni, uz kādu var pretendēt laulātais, kurš ir prasītājs, ņemot vērā otra laulātā iespējas**.

Uzturīdzekļus augšupējiem radniekiem un laulātā vecākiem piešķir tikai **proporcionāli prasītāja vajadzībai un tās personas labklājībai, kura ir parādā uzturīdzekļus**. Ņemot vērā lietas apstākļus, tiesnesis var — pat automātiski — iekļaut uzturīdzekļos mainības klauzulu, ko atļauj spēkā esošie tiesību akti (Civillkodeksa 208. pants).

Attiecībā uz uzturīdzekļiem vienmēr ir iespējams pārskatīt to summu, ar nosacījumu, ka prasītājs iesniedz pierādījumus par jaunu elementu, kas skar uzturīdzekļu saņēmēja un/vai parādnieka līdzekļus un/vai bērna/uzturīdzekļu saņēmēja vajadzības.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Civillkodeksā nav noteikta vēlāmā samaksas metode. Samaksas metodes var noteikt pēc pušu savstarpējas vienošanās. Ja šādas vienošanās nav, tiesnesis nosaka samaksas metodes lēmumā.

Uzturīdzekļus maksā tieši kreditoram vai sociālās aprūpes dienestam, slimnīcai, vai sabiedrības veselības aizsardzības iestādēm, vai aprūpes iestādēm, kas iesniegušas prasību uzturīdzekļu saņēmēja vārdā.

Jāņem vērā, ka bērna uzturēšanas maksājuma gadījumā visu uzturīdzekļu summu vai tās daļu var aizstāt ar naudas summas maksājumu akreditētai struktūrai, kas atbild par indeksētu ienākumu nodrošināšanu bērnam (Civillkodeksa 373-2-3. pants). Tiesnesis var arī nolemt, ka uzturīdzekļi ir maksājami tieši pilngadīgajam bērnam.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Ja uzturīdzekļu saņēmējam ir izpildu dokuments, viņš var tieši uzdot tiesu izpildītājam īstenot izpildes pasākumu pret uzturīdzekļu maksātāja aktīviem (izņemot īpašuma vai algas apķīlāšanu, par ko ir vajadzīgs iepriekšējs tiesas lēmums). Tiesu izpildītājiem ir plašas izmeklēšanas pilnvaras, ko viņi var izmantot iestādēs, lai atrastu vajadzīgo informāciju nolūkā noskaidrot uzturīdzekļu maksātāja vai tā mantas atrašanās vietu.

Galvenās izpildes procedūras, ko var izmantot uzturīdzekļu saņēmējs, ir šādas:

tiešā maksājuma procedūra (Izpildes civilprocedūru kodeksa (*code des procédures civiles d'exécution*) L 213-1. un R 213-1. pants *et seq.* — šī procedūra ļauj piedzīt kavētos uzturīdzekļu maksājumus par iepriekšējiem sešiem mēnešiem un kārtējo maksājumu. Tiesu izpildītājs informē trešo personu (darba devēju, banku vai jebkuru uzturīdzekļu maksātāja parādnieku—trešo personu) par tās pienākumu samaksāt uzturīdzekļu maksājumu tieši tiesu izpildītājam; **darba samaksas apķīlāšana** (Nodarbinātības kodeksa (*code du travail*) L 3252-1. un R 3252-1. pants *et seq.* — apķīlāšanai vajadzīgs rajona tiesas tiesneša (*juge d'instance*) apstiprinājums;

parāda piedziņa (Izpildes civilprocedūru kodeksa L 211-1., L 162-1., R 211-1. un R 162-1. pants *et seq.*) ļauj apķīlāt parādus, kas pienākas uzturīdzekļu maksātājam (visbiežāk piedziņas veids ir bankas konta apķīlāšana);

apķīlāšana pārdošanai (Izpildes civilprocedūru kodeksa L 221-1. un R 221-1. pants *et seq.*) — materiālo labumu (televizora, automobiļa u. c.) apķīlāšana;

nekustamā īpašuma apķīlāšana (Izpildes civilprocedūru kodeksa L 311-1. un R 311-1. pants *et seq.*) — **piemēro nekustamajam īpašumam, kas pieder uzturīdzekļu maksātājam. Īpašuma pārdošana jāapstiprina izpildes tiesnesim** (*juge de l'exécution*).

Tiesu izpildītāju izmaksas sedz tikai uzturīdzekļu maksātājs.

Kriminālprocesā uzturīdzekļu maksātāju var notiesāt par **laulāto kopīgā mājokļa atstāšanu. Par šo pārkāpumu soda ar divu gadu ieslodzījumu un naudas sodu** EUR 15 000 apmērā (Kriminālkodeksa (*code penal*) 227-3. pants).

11 Trumpai apraškykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Attiecībā uz uzturīdzekļiem noilgums ir pieci gadi no katra maksājuma veikšanas termiņa (Civillkodeksa 2224. pants).

Tiešā maksājuma procedūru nevar piemērot attiecībā uz maksājumu parādiem, kas pārsniedz sešus mēnešus. Minētais gan neizslēdz citu izpildes metožu izmantošanu, lai panāktu iepriekšējo parādu piedziņu.

Izpildes procedūrām jāaprobežojas ar to, kas ir vajadzīgs parāda piedziņai, un tās nedrīkst ļaunprātīgi izmantot, izvēloties šādus pasākumus.

Daži aktīvi tiesību aktos ir atzīti par neapķīlājamiem — tie ir uzturīdzekļu maksājumi, kustamais īpašums, kas vajadzīgs uzturīdzekļu maksātājam dzīvošanai un darbam, priekšmeti, kas ir vajadzīgi invalīdiem, konkrēti pabalsti un ģimenes pabalsti. Bankas kontā var apķīlāt tikai tās summas, kas pārsniedz minimālos ienākumus (aktīvas solidaritātes ienākumi (*le revenu de solidarité active*) vienai personai). Darba algas apķīlāšanas gadījumā apķīlājamo summu nosaka atbilstoši algai un maksātāja apgādībā esošo personu skaitam.

12 Ar yra organizacija ar valdzios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Organizācijas, kas atbild par ģimenes pabalstu maksāšanu, konkrētos apstākļos var pārņemt uzturīdzekļu saņēmēja tiesības. Šādā gadījumā tās var uzsākt tiesvedību uzturīdzekļu saņēmēja vārdā. Arī tad, ja privātais izpildes process ir bez rezultāta, ir iespējams vērsties pie prokurora (*procureur de la République*), lai ierosinātu publisko izpildes procesu ar valsts zvērināta grāmatveža (*comptable public*) starpniecību.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Organizācijas, kas atbild par ģimenes pabalstu izmaksu, ar konkrētiem nosacījumiem var izmaksāt uzturlīdzekļu saņēmējam ģimenes pabalstu kā uzturlīdzekļu avansa maksājumu.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Ja uzturlīdzekļu maksātāja dzīvesvieta ir citā valstī, bet uzturlīdzekļu saņēmējs atrodas Francijā, saņēmējs var sazināties ar Ārlietu un starptautiskās attīstības ministrijas (*Ministère des Affaires Étrangères et du Développement International*) Uzturlīdzekļu parādu piedziņas biroju (*Bureau de Recouvrement des Créances Alimentaires (RCA)*). Birojs sazināsies ar uzturlīdzekļu maksātāja dzīvesvietas valsts centrālo iestādi, lai panāktu parāda piedziņu. Uzturlīdzekļu saņēmējs var arī sazināties ar Ģimenes pabalstu fondu (*Caisse d'Allocations Familiales (CAF)*), kas var sniegt finansiālu atbalstu, ja uzturlīdzekļu maksātājs nemaksā uzturlīdzekļus, pat ja viņš atrodas ārvalstīs.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Ar Francijas centrālo iestādi var sazināties pa pastu, telefonu vai e-pastu:

Ministère des affaires étrangères et du développement international

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Tālr.: + 33 (0) 1 43 17 91 99

Fakss: +33 (0)1 43 17 81 97

E-pasts: [✉ recouv-creances-alimentaires.fae-saj-pdp@diplomatie.gouv.fr](mailto:recouv-creances-alimentaires.fae-saj-pdp@diplomatie.gouv.fr)

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Ja uzturlīdzekļu maksātājs dzīvo Francijā, bet saņēmējs atrodas ārvalstīs, saņēmējam ir **jāsazinās ar savas dzīvesvietas valsts centrālo iestādi**. Centrālā iestāde, kas izvirza prasījumu, tad sazināsies ar Francijas centrālo iestādi (Ārlietu ministrijas Uzturlīdzekļu parādu piedziņas biroju), kas veiks vajadzīgos pasākumus parāda piedziņai.

Ja uzturlīdzekļu saņēmējam ir lēmums par izpildi, viņš var arī tieši uzdot tiesu izpildītājam panākt parāda piedziņu (nevēršoties centrālajās iestādēs). Šādā gadījumā uzturlīdzekļu saņēmējs nevar izmantot centrālās iestādes palīdzību.

Jāņem vērā, ka gadījumā, kad nav tiesas lēmuma, kas nosaka uzturlīdzekļu samaksas principu, dalībvalsts centrālā iestāde, kas izvirza prasījumu, var nosūtīt pieprasījumu, lai saņemtu lēmumu no Uzturlīdzekļu parādu piedziņas biroja par uzturlīdzekļu samaksas principa noteikšanu ar Francijas tiesas lēmumu (Regulas (EK) Nr. 4/2009 VII pielikums).

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Ar Francijas centrālo iestādi var sazināties pa pastu, telefonu vai e-pastu:

Ministère des affaires étrangères et du développement international

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Tālr.: + 33 (0) 1 43 17 91 99

Fakss: +33 (0)1 43 17 81 97

E-pasts: [✉ recouv-creances-alimentaires.fae-saj-pdp@diplomatie.gouv.fr](mailto:recouv-creances-alimentaires.fae-saj-pdp@diplomatie.gouv.fr)

Ja uzturlīdzekļu saņēmējs nolemj tieši sazināties ar tiesu izpildītāju, informāciju par kompetentajiem speciālistiem viņš var atrast sadaļā "Atrast tiesu izpildītāju" ("*Trouver un huissier*") vai Valsts Tiesu izpildītāju palātas (*Chambre nationale des huissiers de justice*) tīmekļa vietnē.

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Jā

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinēs privatinēs teisēs nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinēs privatinēs teisēs nuostatos?

Nav piemērojams.

18 Kaip, vadovaujantis Išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinēs bylos ES mastu?

Juridiskā palīdzība var būt pilnīga vai daļēja. To piešķir:

automātiski bērniem vecumā līdz 21 gadam atbilstoši Regulas (EK) Nr. 4/2009 46. pantam;

citos gadījumos, ja prasītājs atbilst nosacījumiem attiecībā uz līdzekļiem, kas paredzēti tiesību aktos (1991. gada 10. jūlija Likums Nr. 91-647 par juridisko palīdzību (*loi n° 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique*) un 1991. gada 19. decembra Dekrēts Nr. 91-1266) (*décret n°91-1266 du 19 décembre 1991*)).

Francijā juridiskā palīdzība ietver nodevas par advokātu, kurš iecelts tiesvedībai ar lēmumu par juridisko palīdzību, un nodevas par tiesu izpildītāju, kurš iecelts parāda piedziņas procedūrai ar to pašu lēmumu.

Prasībām par juridisko palīdzību attiecībā uz uzturēšanas saistībām piemēro tādu pašu procesu kā pārrobežu strīdiem saskaņā ar **Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīvu 2002/8/EK**.

Prasība par juridisko palīdzību uzturlīdzekļu saņēmējam jāsaņem franču valodā un jānosūta Tiesību aktu un tiesu pieejamības un cietušo atbalsta departamentam (*Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)*) uz šādu adresi:

Ministère de la Justice

Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes

Bureau de l'aide juridictionnelle

13, Place Vendôme

75042 PARIS cedex 01

Tālr.: 01 44 77 71 86

Fakss: 01 44 77 70 50

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma Išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Uzturlīdzekļu parādu piedziņas birojs apstiprina ārvalstu centrālās iestādes iesniegtās prasības un pierādījumu saņemšanu. Tas pārbauda, vai dokumentācija ir pilnīga, kā arī pārbauda dokumentu, jo īpaši juridisko dokumentu, precizitāti un izmantojamību. Lai sagatavotos jebkādam izpildes

problēmām, birojs vajadzības gadījumā pieprasa no nosūtītājas iestādes precizējumus un/vai citus izrakstus vai izrakstu tulkojumus. Birojs atvieglo procesa uzsākšanu saistībā ar prasībām, kas noteiktas 56. pantā, tās nosūtot tiesu iestādēm, kurām ir jurisdikcija attiecīgajā teritorijā.

Birojs palīdz noskaidrot uzturlīdzekļu maksātāja atrašanās vietu un atvieglo informācijas meklēšanu par maksātāja līdzekļiem, iesniedzot prasību prokuroram un Publisko finanšu ģenerāldirektorāta (*Direction Générale des Finances Publiques*) departamentiem saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 4/2009 61., 62. un 63. pantu.

Centrālā iestāde arī veicina mierlīgumus, tieši sazinoties ar uzturlīdzekļu maksātāju un nosūtot viņa priekšlikumus par brīvprātīgu samaksu uzturlīdzekļu saņēmējam ar uzturlīdzekļu saņēmēja dzīvesvietas valsts centrālās iestādes starpniecību.

Ja mierlīgumu nevar panākt, vienmēr ir iespējama piedziņas procedūra tiesā, ar nosacījumu, ka attiecīgās citas valsts lēmums ir izpildāms Francijā. Birojs sazinās ar tiesu izpildītājiem, kuriem uzdota parāda piedziņa, lai nodrošinātu izpildes procedūru netraucētu norisi.

Birojs sistemātiski prasa, lai tiktu noformēts bankas pārskaitījums.

Gadījumos, kad ir jānosaka izcelšanās, lai varētu panākt uzturlīdzekļu piedziņu, Birojs informē uzturlīdzekļu saņēmēju par kompetento iestādi šādas procedūras veikšanai.

Lapa atjaunināta: 05/06/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [it](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Uztura prasības - Itālija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturlīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Itālijas tiesību sistēmā attiecībā uz ģimenes pabalstu piemēro dažādus nosaukumus, nosacījumus un summas atkarībā no attiecībām starp personu, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, un saņēmēju.

"*Obbligazione alimentare*" ir materiāla atbalsta sniegšana personai, kura nespēj pati sevi uzturēt. Tas ir jāmaksā noteiktām, tiesību aktos identificētām personām kā daļa no viņu ģimenes solidaritātes pienākuma.

Noteikumi attiecībā uz šo uzturlīdzekļu veidu ir izklāstīti Civillikuma 433. pantā un turpmākajos pantos. Tas ir jāmaksā, ja:

- pastāv konkrētas tiesiskas attiecības starp personu, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, un saņēmēju;
- saņēmējs nespēj nopelnīt sev iztiku un atrodas trūcīgos apstākļos.

Personas, kurām ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, norādītajā kārtībā ir šādas:

laulātais;

bērni;

vecāki, bet, ja tādu nav, augšupēji radnieki taisnā līnijā;

znoti un vedeklas;

vīratēvi, sievietēvi, vīramātes un sievasmātes;

brāļi un māsas.

Saskaņā ar iepriekš minēto kārtību tuvākā radnieka pienākums ir nodrošināt uzturlīdzekļus; ja ir vairākas vienas atbildības pakāpes personas, atbildība tiek dalīta starp tām atbilstoši viņu finansiālajam stāvoklim.

Maksājama summa ir proporcionāla uzturlīdzekļu prasītāja vajadzībām un uzturlīdzekļu maksātāja finansiālajiem apstākļiem. Šim uzturlīdzekļu veidam tomēr nevajadzētu pārsniegt summu, kas nepieciešama trūkumā esošās personas pamatvajadzību segšanai, ņemot vērā tās sociālo stāvokli.

"*Assegno di mantenimento*" ir finansiāls atbalsts, ko laulātais sniedz otram laulātajam laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas gadījumā, un tas ir paredzēts, lai nodrošinātu saņēmējam iespēju saglabāt tādu pašu dzīves līmeni kā laulības laikā. "*Assegno di mantenimento*" saņemšanai nepiemēro nosacījumu, ka saņēmējam jābūt trūcīgam, un to var pieprasīt pat tad, ja saņēmējs strādā. To var atsaukt un aizstāt ar vienreizēju maksājumu.

Tā kā šis uzturlīdzekļu veids ir paredzēts, lai nodrošinātu iespēju laulātajam saglabāt līdzīgu dzīves līmeni, kāds tam bija pirms šķiršanās, tā summa parasti ir lielāka par "*assegno alimentare*". Tomēr "*assegno di mantenimento*" nemaksā laulātajam, kuru uzskata par atbildīgo par šķiršanos.

Termins "*assegno di mantenimento*" attiecas arī uz finanšu atbalstu, kas vecākiem jāmaksā saviem bērniem laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas gadījumā.

Bērniem ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus no saviem vecākiem proporcionāli viņu līdzekļiem un spējai īstenot profesionālu darbību vai strādāt mājāsaimniecībā. Laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas gadījumā tiesa piespriež maksāt regulārus uzturlīdzekļus un nosaka to summu, ņemot vērā bērna vajadzības, to, kāds bija bērna dzīves līmenis, dzīvojot kopā ar abiem vecākiem, ar katru no vecākiem kopā pavadīto laiku, abu vecāku finansiālos līdzekļus un katra vecāka veikto mājāsaimniecības un aprūpes pienākumu finansiālo vērtību.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērniem līdz pilngadības sasniegšanai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus no saviem vecākiem proporcionāli viņu līdzekļiem un spējai īstenot profesionālu darbību vai strādāt mājāsaimniecībā. Laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas gadījumā tiesa piespriež maksāt regulārus uzturlīdzekļus (skatīt iepriekšējo punktu).

Ja bērns ir kļuvis pilngadīgs, taču vēl nav finansiāli patstāvīgs, tiesnesis var piespriezt vienam vai abiem vecākiem maksāt regulārus uzturlīdzekļus, parasti — bērnam tiešā veidā. Ja pilngadību sasniegušais bērns kļūst finansiāli patstāvīgs, taču pēc kāda laika atkal cieš finansiālas grūtības, vecākiem ir jānodrošina tikai "*obbligazione alimentare*".

Ja pilngadību sasniegušajam bērnam ir nopietna invaliditāte, piemēro nepilngadīgiem bērniem paredzētos noteikumus.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Lai saņemtu "*aliment*", personai jāiesniedz pieteikums (*atto di citazione*) savas dzīvesvietas tiesā, pievienojot jebkādus dokumentārus pierādījumus par savu trūkumu.

Tiklīdz ir uzsākta tiesvedība, persona var lūgt tiesai piešķirt pagaidu uzturlīdzekļus līdz galīgā lēmuma pieņemšanai.

Prasību par uzturlīdzekļiem bērnu vai laulātā vajadzībām var iesniegt atsevišķā tiesvedībā vai kā daļu no laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas tiesvedības. Arī nolēmumu par uzturlīdzekļiem tiesa var pieņemt tiesvedības pirmajā izskatīšanā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 4/2009 dalībvalstīs uzturēšanas saistību lietās jurisdikcija ir:

- atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesai vai
- kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai, vai
- tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz personas juridisko statusu, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses valstspiederība, vai
- tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem (*lex fori*) ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz vecāku atbildību, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar tādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses valstspiederība.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Dokuments par tiesvedības uzsākšanu attiecībā uz uzturlīdzekļu piedziņu jāiesniedz ar tā advokāta starpniecību, kas pārstāv pusi tiesā.

Advokāta palīdzība nav nepieciešama, ja vienošanās, kas noslēgta starp šķiršanās procesā esošiem laulātajiem, ietver nolēmumu par uzturlīdzekļiem. Šādā gadījumā vienošanos iesniedz tiesā, kas to pārbauda un apstiprina.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Personai, kas ceļ prasību civiltiesā, jāmaksā reģistrācijas nodeva (*contributo unificato di iscrizione a ruolo*). Nodevas summa ir atkarīga no lietas veida un vērtības. Arī par tiesas izdotajiem rīkojumiem jāmaksā reģistrācijas nodeva.

Tomēr lietās, kas attiecas uz bērnu uzturlīdzekļu maksājumiem, reģistrācijas nodevas nav jāmaksā.

Pusei, kuru tiesā pārstāv advokāts, jāsedz advokāta juridiskie izdevumi.

Personas, kurām nav pietiekamu līdzekļu, var lūgt norīkot advokātu, lai saņemtu bezmaksas palīdzību, ko apmaksā valsts (juridiskā palīdzība).

Personai ir tiesības uz juridisko palīdzību, ja tās gada ienākumi pirms nodokļu nomaksas nepārsniedz EUR 10 766,33. Ja attiecīgā persona dzīvo kopā ar savu laulāto vai citiem ģimenes locekļiem, kopējos gada ienākumus aprēķina, saskaitot kopā visu ģimenes locekļu, tostarp pieteikuma iesniedzēja, ienākumus. Šādā gadījumā, lai noteiktu tiesības saņemt juridisko palīdzību, maksimālo ienākumus palielina par EUR 1032,91 uz katru ģimenes locekli, ar ko pieteikuma iesniedzējs dzīvo kopā.

Juridiskās palīdzības pieprasījums iesniedz advokātu padomē (*Consiglio dell'Ordine degli Avvocati*), kas atrodas lietā iesaistītās kompetentās tiesas atrašanās vietā. Pieprasījumiem jāizmanto advokātu padomes administratīvajā birojā vai advokātu padomes tīmekļa vietnē pieejamās veidlapas, pievienojot veidlapās norādītos dokumentus.

Pieprasījumā jānorāda prasības iemesli un juridiskais pamatojums, kā arī dokumentārie pierādījumi. Advokātu padome nesniegs juridisko palīdzību, ja tiesā celtās prasības ir acīm redzami nepamatotas.

Ja advokātu padome pieņem prasījumu, attiecīgā persona var izvēlēties advokātu no pilnvaroto juridiskās palīdzības advokātu saraksta. Dažas advokātu padomes pašas izvēlas advokātu, ko iesaista lietā.

Juridiskās palīdzības pieprasījumu var iesniegt jebkurā tiesvedības posmā un instancē, un tas ir spēkā visās turpmākajās instancēs, ja personai joprojām nav pietiekamu līdzekļu.

Ja juridiskās palīdzības pieprasījums tiek atteikts, attiecīgā persona var atkārtoti iesniegt to tiesā, kas ir kompetenta izskatīt attiecīgo lietu.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Tiesas rīkojums, kurā norādīta maksājamo uzturlīdzekļu summa un ar ko piespriež to samaksu, ir izpildāms lēmums un tādēļ ir uzskatāms par izpildu dokumentu.

Tiesas rīkojums, kurā paziņotas tiesības uz uzturlīdzekļiem, uzliek pienākumu par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgajai personai samaksāt saņēmējam viņa pamatvajadzību (iztikas līdzekļi, izdevumi par pajumti un apģērbu, cienīgai dzīvei nepieciešamāko preču un pakalpojumu izmaksas) apmierināšanai nepieciešamo summu. Nosakot maksājamo uzturlīdzekļu summu, tiesai jāņem vērā arī par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgās personas finansiālie apstākļi.

Tiesas rīkojumā, kurā norādīta šķirtajam laulātajam izmaksājamo uzturlīdzekļu summa, jāņem vērā arī viņa dzīves līmenis laulības laikā.

Tiesas rīkojumā, kurā norādīta uzturlīdzekļu summa, kas jāmaksā bērniem, kuri vēl ir nepilngadīgi, vai bērniem, kuri ir sasnieguši pilngadību, taču nav finansiāli patstāvīgi, jāņem vērā viņu izglītības vajadzības.

Uzturlīdzekļus automatiski koriģē saskaņā ar *ISTAT* rādītājiem vai jebkādiem citiem parametriem, par ko puses ir vienojušās vai kas ir norādīti tiesa rīkojumā. Maksājamo uzturlīdzekļu summu var grozīt vēlākā datumā, ja saņēmējs vai par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgā persona iesniedz pieteikumu kompetentajā tiesā, kas parasti ir tiesa, kura izsniedz sākotnējo rīkojumu.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Tiesa nosaka maksājumu kārtību.

Laulāto atšķiršanas gadījumā tiesa var dot rīkojumu attiecīgajām trešām personām veikt daļējus maksājumus tieši šķirtajam laulātajam, kā arī regulārus maksājumus par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgajai personai (piem., tās darba devējam).

Uzturlīdzekļus maksā kreditoram.

Uzturlīdzekļi nepilngadīgiem bērniem tiek maksāti laulātajam, kura aizgādībā ir bērns.

Tiesas piespriešot uzturlīdzekļus bērniem, kas ir sasnieguši pilngadību, taču nav finansiāli patstāvīgi, maksā šiem bērniem tieši.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja persona, kurai piespriešot maksāt uzturlīdzekļus, nemaksā labprātīgi, saņēmējs var brīvi izvēlēties parastos līdzekļus finansiālo saistību izpildes nodrošināšanai.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Tiesībām uz uzturlīdzekļiem kā tādām nepiemēro noilguma termiņu. Atsevišķām iemaksām, kuras nav samaksātas noteiktajā termiņā, piemēro piecu gadu noilguma termiņu (Civillikuma 2948. panta 2. punkts). Turklāt noilguma termiņš tiek atcelts starp laulātajiem un personām, kurām ir vecāku atbildība pār uzturlīdzekļu saņēmējiem.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Itālijā nepastāv organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus tām personām, kurām ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Personai, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, jāiesniedz prasība kompetentajā tiesā, izmantojot advokāta palīdzību, vai nu pašai, ja tā ir sasniegusi pilngadību, vai ar juridiskā pārstāvja starpniecību, ja tā ir jaunāka par 18 gadiem.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Nē.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus no ārvalstīs dzīvojošas personas, var saņemt palīdzību no Itālijas centrālās iestādes. Šim nolūkam ir jāiesniedz pieteikums par izpildāmības atzīšanu un pasludināšanu un par tāda nolēmuma izpildi, ar ko tiek atzītas tiesības uz uzturlīdzekļiem, izmantojot Regulas (EK) Nr. 4/2009 VII nodaļā noteikto sadarbības sistēmu ar tās dalībvalsts centrālās iestādes starpniecību, kurā atrodas par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgās personas pastāvīgā dzīvesvieta.

Tieslietu ministrijas Nodaļa nepilngadīgo lietās (*Ministero della Giustizia — Dipartimento per la Giustizia Minorile*) ir Itālijas norīkotā centrālā iestāde, piemērojot Regulas (EK) Nr. 4/2009 49. pantu, lai nodrošinātu uzturlīdzekļu piedziņu Eiropas tiesiskajā telpā notiekošajos pārrobežu strīdos.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Itālijas centrālās iestādes kontaktinformācija:

Ministero della Giustizia, Dipartimento per la Giustizia Minorile

Via Damiano Chiesa 23

00136 Roma

Tālr.: +39 668188325

Fakss: +39 668808085

E-pasts: acitalia0409.dgm@giustizia.it

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Kreditors, kas dzīvo ārvalstīs un vēlas panākt, lai nolēmums, ar ko tiek atzītas viņa tiesības uz uzturlīdzekļiem, tiktu izpildīts Itālijā, var lūgt palīdzību savas dzīvesvietas dalībvalsts centrālajai iestādei un ar tās starpniecību iesniegt pieteikumu saskaņā ar 56. pantu, izmantojot Regulas (EK) Nr. 4/2009 VII nodaļā noteikto sadarbības sistēmu.

Tas nozīmē, ka pieteikumu nevar sūtīt tieši Itālijas centrālajai iestādei vai citām Itālijas iestādēm vai privātām organizācijām.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Attiecībā uz tiesu pieejamību pārrobežu lietās tiek tieši piemērota Regulas (EK) Nr. 4/2009 V nodaļā noteiktā sistēma.

Būtnībā tas nozīmē, ka attiecībā uz pieteikumiem par uzturlīdzekļiem, pamatojoties uz izcelsmi, kas iesniegti, izmantojot VII nodaļā izklāstīto sistēmu, izmanto šādu procedūru:

- lietās, kas attiecas uz nolēmuma atzīšanu vai atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu un uz dalībvalstī pieņemta vai jau atzīta nolēmuma izpildi, personai, kas ir jaunāka par 21 gadu, automātiski piešķir juridisko palīdzību neatkarīgi no tās ienākumiem un neatkarīgi no tā, vai pieteikums ir labi pamatots, kā noteikts vispārīgajos noteikumos (skatīt 7. punktu);
- citās lietās (ieteikumi par nolēmuma pieņemšanu vai grozīšanu), ja pieteikums attiecas uz personu, kas ir jaunāka par 21 gadu, juridiskās palīdzības saņemšanai nepieciešams novērtējums par pieteikuma pamatotību un nevis par personas ienākumiem;
- pieteikuma iesniedzējs, kas ir vecāks par 21 gadu, var saņemt juridisko palīdzību, ja viņš atbilst parastajiem nosacījumiem attiecībā uz ienākumiem un pieteikuma pamatotību saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem (skatīt 7. punktu).

Attiecībā uz pieteikumiem par uzturlīdzekļiem, kas neizriet no izcelsmes (piemēram, attiecībā uz tāda laulātā vai citas personas iesniegtajiem pieteikumiem, kas ir saistīta vai rados ar kreditoru), juridisko palīdzību piešķir, ja ir izpildīti parastie nosacījumi par ienākumiem un pieteikuma pamatotību saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem (skatīt 7. punktu).

Visos gadījumos piemēro nepārtrauktības kritēriju: pieteikuma iesniedzējam, kas saņēmis pilnu vai daļēju juridisko palīdzību savas izcelsmes valstī, ir tiesības saņemt juridisko palīdzību Itālijas tiesās ierosinātajās lietās par nolēmuma atzīšanu, izpildāmību vai izpildi.

Ja iepriekš minētie nosacījumi ir izpildīti, Itālijas centrālā iestāde nosūta juridiskās palīdzības pieprasījumu attiecīgajai advokātu padomei kopā ar jebkādiem nepieciešamajiem dokumentiem, ko iesniedzis pieteikuma iesniedzējs.

Advokātu padome lenj par to, vai būtu jāpiešķir juridiskā palīdzība saskaņā ar iepriekš izklāstītajiem kritērijiem.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Itālijas centrālā iestāde izmanto šādas metodes, izskatot sadarbības lūgumus, kas nosūtīti, piemērojot VII nodaļu:

tā veicina mierlīgumus, nosūtot parādniekiem aicinājumu labprātīgi izpildīt savas uzturēšanas saistības;

tā lūdz parādniekiem sazināties ar centrālo iestādi, lai vienotos par lietas izšķiršanas procedūram;

tā nosaka parādnieka atrašanās vietu, izmantojot Itālijas pašvaldību (*Indice nazionale dei comuni italiani*) un cietumu pārvaldes (*Amministrazione penitenziaria*) valsts reģistra datubāzi vai sazinoties ar vietējiem iedzīvotāju reģistrācijas birojiem;

tā ievāc informāciju par parādnieka ienākumiem un aktīviem, izmantojot nodokļu policijas (*polizia tributaria*) palīdzību;

tā palīdz iegūt dokumentārus pierādījumus, kā noteikts regulas 51. panta 2. punkta g) apakšpunktā, sadarbībā ar tiesu iestādēm;

tā sekmē juridiskās palīdzības nodrošināšanu, kā paskaidrots iepriekš 7. un 18. punktā.

Lapa atjaunināta: 22/01/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Kipra

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturlīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Tās ietver vecāku kopīgās uzturēšanas saistības pret saviem nepilngadīgajiem bērniem atbilstīgi saviem finanšu līdzekļiem un neatkarīgi no tā, vai viņi dzīvo kopā vai šķirti. Uzturēšanas saistības attiecinā uz bijušo laulāto, ja viņš(-a) nespēj sevi uzturēt ar saviem finanšu resursiem.

Personas, kurām ir pienākums maksāt uzturēšanas pabalstu: vecākiem saviem bērniem un/vai bijušajiem laulātajiem savā starpā un pieaugušiem bērniem saviem vecākiem, ja vecāki nespēj sevi uzturēt ar saviem aktīviem vai ienākumiem.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Uzturēšanas saistības izbeidzas, kad bērns sasniedz pilngadību, proti, kad viņš(-a) sasniedz 18 gadu vecumu, ja vien bērns nespēj pats sevi uzturēt pēc pieauguša cilvēka vecuma sasniegšanas. Tas attiecas uz gadījumiem, kad bērnam ir fiziska vai garīga slimība vai viņš nevar strādāt sakarā ar mācībām augstākās izglītības vai arodapmācības iestādē, vai kad vīriešu dzimuma bērns pilda savu militāro dienestu.

Saskaņā ar Kipras tiesību aktiem un jo īpaši 34. pantu Likumā Nr. 216/90 par attiecībām starp vecākiem un bērniem pieaugušiem bērniem arī ir uzturēšanas saistības pret vecākiem.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Jums jāvērsas tiesā, konkrēti — Jūsu dzīvesvietas prefektūras Ģimenes lietu tiesā.

Procedūru sāk ar sākotnēju pieteikumu par uzturīdzekļu piedziņu, kam pievienota pieteikuma iesniedzēja deklarācija ar zvērestu, kas ir reģistrēta tiesas reģistrā. Pieteikumu oficiāli nodod atbildētājam (uzturīdzekļu parādniekam), kam ir tiesības tikt uzklausiāms iesniegt iebildumu. Ja abas puses piekrīt, spriedumu par uzturīdzekļiem pieņem pēc kopīgas vienošanās. Pretējā gadījumā pieteikumu nosūta izskatīšanai tiesā, un tiesa pieņem nolēmumu, pamatojoties uz abu pušu sniegtajām liecībām.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Ja kreditors ir nepilngadīgais (proti, bērns, kas ir jaunāks par 18 gadiem), lūgumu iesniedz kreditora aizbildnis (piem., māte) kreditora vārdā un kreditora labā.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Saskaņā ar (grozītā) Likuma Nr. 23/90 par ģimenes lietu tiesām 12. pantu, ja kreditors ir nepilngadīgais, kompetentā tiesa ir tā tiesa, kurai ir jurisdikcija kreditora vai parādnieka dzīvesvietā (12. panta 1. punkta b) apakšpunkts). Visos pārējos gadījumos (proti, ja kreditors ir pieaugušais), kompetentā tiesa ir tiesa ar jurisdikciju pieteikuma iesniedzēja (kreditora) vai parādnieka dzīvesvietā vai darījumdarbības vietā (12. panta 1. punkta a) apakšpunkts).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Pieteikuma iesniedzēji var vērsties tiesā vai nu personīgi, vai ar advokāta starpniecību.

Attiecībā uz procedūru skatīt 3. punktu.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Procedūra ietver nodevu maksājumu advokāta honorāra veidā (ja pieteikuma iesniedzēju pārstāv advokāts) un tiesas faktiskās izmaksas. Summa ir noteikta Kipras Augstākās tiesas regulāri publicētajos noteikumos. Precīzas izmaksas ir atkarīgas no tiesvedības ilguma un/vai sarežģītības. Ja pieteikuma iesniedzējam nav pietiekamu finanšu līdzekļu, viņš(-a) var pieteikties uz bezmaksas juridisko palīdzību saskaņā ar grozīto Likumu Nr. 165(I)/2002.

8 Kāda veida uzturīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Tiesas piešķirtais uzturīdzekļu veids ir uzturīdzekļi, ko nodrošina vecāks bērnam, bērns vecākam un bijušais laulātais bijušajam laulātajam. Uzturīdzekļu summu aprēķina, ņemot vērā kreditora vajadzības un parādnieka finanšos līdzekļus. Uzturīdzekļi ietver visu nepieciešamo kreditora iztikai un labklājībai, kā arī vajadzības gadījumā viņa(-as) izglītības izmaksas (Likuma Nr. 216/90 37. pants).

Tiesa pēc pieteikuma iesniedzēja (vai viņa(-as) pārstāvja) lūguma var pārskatīt spriedumu par uzturīdzekļiem, ja mainās kreditora dzīvošanas izmaksas vai ģimenes apstākļi vai parādnieka apstākļi (Likuma Nr. 216/90 38. panta 1. punkts).

Neatkarīgi no apstākļu vai izmaksu izmaiņām Likums (Likuma Nr. 216/90 38. panta 2. punkts) paredz uzturīdzekļu automatisku palielināšanu par desmit procentiem (10 %) ik pēc divdesmit četriem (24) mēnešiem, ja vien Tiesa nelemj citādi.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Uzturīdzekļus maksā reizi mēnesī kreditoram vai kreditora aizbildnim, vai viņa advokātam, ar bankas pārskaitījumu, čeku vai skaidras naudas veidā.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja spriedumā noteiktais parādnieks atsakās maksāt, uztura piemaksu piedzen līdzīgi kā naudas soda maksājumus. Procedūra ietver rīkojuma izdošanu par aizturēšanu (Likuma Nr. 216/90 40. pants).

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Saskaņā ar Likuma Nr. 232/91 9. panta 3. punktu parādnieku atbrīvo no pienākuma maksāt summu, kas pienākas, pamatojoties uz spriedumu par uzturīdzekļiem, uz periodu, kas pārsniedz 2 gadus.

Aprēķinot iepriekš minēto periodu, neņem vērā uzturīdzekļu parādnieka prombūtni no Kipras Republikas.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Šāda valsts līmeņa iestāde vai organizācija nepastāv.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Skatīt atbildi iepriekš.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Ja, šādā gadījumā pieteikuma iesniedzējs/ kreditors var lūgt palīdzību Republikas centrālajai iestādei, proti, Tieslietu un sabiedriskās kārtības ministrijai.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Attiecīgā persona vai tās advokāts var sazināties ar centrālo iestādi pa tālruni, rakstveidā (nosūtot vēstuli, faksu vai e-pasta vēstuli) vai tiekoties klātienē.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Ja pieteikuma iesniedzējs/ kreditors atrodas citā valstī un parādnieks atrodas Kiprā, pieteikuma iesniedzējs var lūgt palīdzību Tieslietu un sabiedriskās kārtības ministrijai, kas ir centrālā iestāde, ar attiecīgās centrālās iestādes starpniecību viņa dzīvesvietas valstī, taču ne tieši.

Vēl pastāv iespēja, ka viņš(-a) var vērsties tieši tiesā ar sava advokāta starpniecību.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Īpašā gadījumā var sazināties ar Kipras centrālo iestādi pa tālruni vai rakstveidā (nosūtot vēstuli, faksu vai e-pasta vēstuli) un sniegt palīdzību, pārsūtot kompetentajai valsts tiesai rakstveida lūgumu piešķirt uzturīdzekļus.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, Kiprai ir saistošs Hāgas 2007. gada protokols.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nav piemērojams.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Istenojot jauno Regulu par uzturlīdzekļiem (Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009), pieteikumus tagad pārsūta tieši Republikas kompetentajai tiesai ar Republikas centrālās iestādes starpniecību.

Tiesu pieejamību turklāt sekmē juridiskās palīdzības sniegšana gan atbilstīgi valsts tiesību aktiem, proti, Likumam Nr. 165(I)/2002, gan saistībā ar attiecīgo ES Direktīvu par juridisko palīdzību pārrobežu strīdos.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Lai nodrošinātu 51. panta pareizu īstenošanu, centrālā iestāde cieši sadarbojas ar citām valsts kompetentajām iestādēm, lai cita starpā iegūtu prasīto informāciju, piemēram, parādnieka dzīvesvietas un darījumdarbības adrese, ienākumi u.c., nosakot parādnieka atrašanās vietu un oficiāli nododot parādniekam tiesas dokumentu, kā arī iesniedzot tiesu iestādēm derīgu adresi dokumentu izsniegšanai.

Neraugoties uz juridiskās palīdzības sniegšanu, iepriekš minēto palīdzību, kā arī lūgumu pārsūtīšanu atbilstīgi Regulai (EK) Nr. 4/2009 pieteikuma iesniedzējiem nodrošina centrālā iestāde, tādējādi nepastāv problēmas ar juridisko palīdzību.

Lapa atjaunināta: 15/10/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Latvija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturlīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Latvijas nacionālās tiesības neparedz visaptverošu uzturēšanas līdzekļu definīciju, taču pastāv vienota izpratne par atsevišķiem jautājumiem citu personu uzturēšanas jomā, piemēram, attiecībā uz uzturlīdzekļiem bērniem, proti, uzturlīdzekļi ir bērna uzturēšanas izdevumi, kurus nodrošināt bērnam ir katra vecāka pienākums neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa un kuru minimālo apmēru noteicis Ministru kabinets. Uzturlīdzekļu definīcija attiecībā uz uzturlīdzekļiem bērniem ir noteikta Uzturlīdzekļu garantiju fonda likumā.

Taču attiecībā uz atsevišķiem jautājumiem saistībā ar citu personu uzturēšanas pienākumu neatkarīgi no to nosaukuma (uzturlīdzekļi, līdzekļi iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai) vienota izpratne ir veidojusies tiesu prakses attīstības rezultātā. Piemēram, pastāv arī vienota izpratne par uzturēšanas jautājumiem attiecībā uz laulātajiem, proti, līdzekļi uzturam ir ilgstoša materiālā palīdzība otram laulātajam sakarā ar materiālā stāvokļa pasliktināšanos.

Personām kurām jāmaksā uzturlīdzekļi:

Vecākiem bērņus.

Pienākums uzturēt bērnu ir uzlikts bērna vecākiem līdz brīdim, kad bērns pats var sevi apgādāt. Tādējādi bērna uzturēšanas pienākums nav aprobežots ar bērna pilngadības sasniegšanu. Taču tajos gadījumos, kad bērns jau ir sasniedzis pilngadību, tiesa var vērtēt, vai prasījums par uzturlīdzekļiem ir apmierināms, ja bērns, kurš sasniedzis pilngadību, neturpina mācības vai profesionālo iemaņu apgūšanu, un ja viņš/viņa spēj, bet izvirās iegūt līdzekļus ar darbu. Jāņem vērā, ka pienākums uzturēt bērnu vecākiem ir jānodrošina atbilstoši katra vecāka mantas stāvoklim. Tomēr minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru nosaka Ministru kabinets, ir pienākums nodrošināt katram no vecākiem neatkarīgi no viņu mantas stāvokļa. Pienākums uzturēt bērnu īstenojams neatkarīgi no tā, vai bērns dzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai atsevišķi no vecākiem.

Uzturēt bērnu nozīmē nodrošināt viņu ar ēdienu, apģērbiem, mājokli un veselības aprūpi, kopt, izglītēt un audzināt (nodrošināt garīgo un fizisko attīstību, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Bērniem vecākus.

Pienākums apgādāt vecākus gulstas uz visiem bērniem līdzīgās daļās. Ja bērnu mantas stāvoklis ir nevienlīdzīgs, tiesa var noteikt viņu apgādāšanas pienākumu samērā ar katra mantas stāvokli.

Vienam laulātajam otru laulāto.

Ja laulība atzīta par neesošu un tikai viens no bijušajiem laulātajiem, laulībā dodoties, ir zinājis, ka tā atzīstama par tādu, tad otram laulātajam, kurš to nav zinājis, ir tiesības prasīt no viņa samērā ar viņa mantas stāvokli līdzekļus iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai. Šķirot laulību vai pēc laulības šķiršanas bijušais laulātais var prasīt līdzekļus no otra bijušā laulātā samērā ar viņa mantas stāvokli iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai.

Pienākums dot līdzekļus iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai bijušajam laulātajam atkrīt, ja:

pēc laulības šķiršanas vai atzīšanas par neesošu pagājis tikpat ilgs laiks, cik attiecīgi ilgusi šķirtā laulība vai kopdzīve laulībā, kas atzīta par neesošu;

bijušais laulātais devies jaunā laulībā;

bijušā laulātā ienākumi nodrošina uzturu;

bijušais laulātais izvirās iegūt līdzekļus uzturam ar savu darbu;

bijušajam laulātajam, kuram ir uzlikts pienākums uzturēt otru bijušo laulāto, nav pietiekamu iztikas līdzekļu vai viņš kļuvis darbnespējīgs;

bijušais laulātais izdarījis noziedzīgu nodarījumu pret otru bijušo laulāto vai viņa augšupējo vai lejupējo dzīvību, veselību, brīvību, mantu vai godu;

bijušais laulātais atstājis otru bijušo laulāto bezpalīdzības stāvoklī, ja bijis iespējams viņam palīdzēt;

bijušais laulātais pret kādu no šā panta 6.punktā minētajām personām ierosinājis apzināti nepatiesu apsūdzību par noziedzīgu nodarījumu;

bijušais laulātais dzīvojis izšķērdīgi vai netikumīgi;

bijušais laulātais, kuram ir uzlikts pienākums uzturēt otru bijušo laulāto, vai viņa bijušais laulātais nomirst vai tiek pasludināts par mirušu;

ir citi svarīgi iemesli.

Vecvecākiem mazbērņus.

Ja vecāku nav vai viņi nespēj uzturēt bērnu, šis pienākums līdzīgās daļās gulstas uz vecvecākiem. Ja vecvecāku mantas stāvoklis ir nevienlīdzīgs, tiesa var noteikt viņiem uzturēšanas pienākumu samērā ar katra mantas stāvokli.

Mazbērniem vecvecākus.

Pienākums apgādāt vajadzības gadījumā arī vecvecākus gulstas uz visiem bērniem līdzīgās daļās. Ja bērnu mantas stāvoklis ir nevienlīdzīgs, tiesa var noteikt viņu apgādāšanas pienākumu samērā ar katra mantas stāvokli.

Uzturēšanas pienākums uz uztura līguma pamata.

Puses var vienoties par uztura došanu uztura līgumā. Ar uztura līgumu viena puse nodod otrai naudā vai citādā veidā kādu mantisku vērtību, par ko otra tai dod uzturu, kamēr uztura ņēmējs dzīvo, ja vien par šā pienākuma līgumu nav norunāts citādi. Ar uzturu, ja nav norunāts citādi, jāsaprot ēdiens, mitekļis, apģērbs un kopšana, bet ja uztura saņēmējs ir nepilngadīgs, arī audzināšana un izglītošana pamatizglītības iestādēs.

Uzturēšanas pienākums, kas rodas personiska aizskārums rezultātā.

Ja miesas bojājumu rezultātā cietušais mirst, kuram bija pienākums kādu uzturēt, tad šis pienākums pāriet uz to, kas vainīgs viņa nāvē. Tādas atlīdzības apmēru noteic pēc tiesas ieskata, pie tam jāņem vērā mirušā vecums, viņa spēja nāves laikā iegūt sev uzturu un, beidzot, uzturamās personas vajadzība. Ja uzturamai personai ir pietiekoši dzīves līdzekļi, tad atlīdzības pienākums atkrīt.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturlīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Pienākums uzturēt bērnu ir uzlikts bērna vecākiem līdz brīdim, kad bērns pats var sevi apgādāt. Tādējādi bērna uzturēšanas pienākums nav aprobežots ar bērna pilngadības sasniegšanu. Taču tajos gadījumos, kad bērns jau ir sasniedzis pilngadību, tiesa var vērtēt, vai prasījums par uzturlīdzekļiem ir apmierināms, ja bērns, kurš sasniedzis pilngadību, neturpina mācības vai profesionālo iemaņu apgūšanu, un ja viņš/viņa spēj, bet izvairās iegūt līdzekļus ar darbu.

Latvijas likums nedefinē, kas ietilpst līdzekļos otra laulātā iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai. Tāpat Latvijas likums nedefinē, kas ietilpst vecāku vai vecvecāku uzturēšanas pienākumā.

Savukārt attiecībā uz bērna uzturēšanu Latvijas likums definē, ka tas ir ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam). Uzturlīdzekļu apmēram ir jābūt saistītam ar bērna tiesībām uz pilnvērtīgiem dzīves apstākļiem un tas ir samērojams ar bērna reālām vajadzībām.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Prasītājam, lai saņemtu uzturēšanas līdzekļus (uzturlīdzekļus, uzturu, līdzekļus iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai), ir jāvērsas tiesā atbilstoši Latvijā Civilprocesa likumā noteiktajai kārtībai. Prasītājam tiesā ir jāiesniedz prasības pieteikums un citi iespējamie dokumenti.

Ja starp bērna vecākiem ir noslēgta vienošanās, notariāla akta formā, par uzturlīdzekļu ikmēneša maksājumiem. Šādam vienošanās aktam kā civiltiesiskam darījumam ir tiesiska nozīme, jo tas rada noteiktas juridiskas sekas, proti, pienākumu abām pusēm respektēt un pildīt tiesiski noslēgta līguma noteikumus. Gadījumā, ja viens no bērna vecākiem nepilda vienošanos par vienreizējiem vai periodiskiem uzturlīdzekļu maksājumiem, tad šo vienošanos var nodot tiesu izpildītājam piespiedu izpildei.

Latvijā ir izveidots Uzturlīdzekļu garantiju fonds, kas ir valsts budžetā paredzētais līdzekļu kopums nepilngadīgo bērnu nodrošināšanai ar uzturlīdzekļiem. Fonda līdzekļu turētājs ir Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija. Fonda administrācija ir Tieslietu ministrijas pakļautībā esoša tiesās pārvaldes iestāde. Priekšnoteikums, lai saņemtu uzturlīdzekļus no Uzturlīdzekļu garantiju fonda, ir uzturlīdzekļu piedziņa vispirms tiesas ceļā, savukārt ja piedziņa pēc tiesas sprieduma nav iespējama, uzturlīdzekļu kreditors var vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā.

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija izmaksā uzturlīdzekļus tikai tajos gadījumos, ja tiesas nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina valsts noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijai ir pienākums bez sevišķa tiesas lēmuma stāties piedzinēja vietā uzturlīdzekļu lietā daļā par no Uzturlīdzekļu garantiju fonda izmaksāto uzturlīdzekļu summu piedziņu no parādnieka.

Procedūra, kā saņemt uzturlīdzekļus no Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas:

Iesniedzējs – bērna uzturlīdzekļu kreditors - Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā var vērsties, iesniedzot vai nosūtot iesniegumu un šādus dokumentus:

tiesas nolēmuma norakstu par uzturlīdzekļu piešķiršanu;

tiesu izpildītāja izziņu par to, ka uzturlīdzekļu piedziņa no parādnieka nav iespējama vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina valsts noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru. Minētā izziņa derīga iesniegšanai Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā mēnesi pēc tās izsniegšanas;

pilnvarojumu apliecinājošu dokumentu, ja uzturlīdzekļus pieprasa ar pilnvarotas personas starpniecību.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Jā, radnieka vai tuvinieka vietā prasība var tikt iesniegta ar pilnvarota pārstāvja starpniecību. Savukārt nepilngadīga bērna vietā prasību var iesniegt to likumiskie pārstāvji - vecāki vai bērna aizbildņi.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Lietas par uzturēšanas līdzekļu (uzturlīdzekļu, līdzekļu iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai) piedziņu skata rajona (pilsētas) tiesa atbilstoši lietu piekritības noteikumiem.

Latvijā lieta par uzturēšanas līdzekļu (uzturlīdzekļu, līdzekļu iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai) piedziņu būs piekritīga tiesai:

saskaņā ar Padomes 2008.gada 18.decembra Regulu (EK) Nr.4/2009 par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (turpmāk – Padomes Regula (EK) Nr.4/2009),

saskaņā ar attiecīgo Latvijas Republikai saistošo starptautisko divpusējo vai daudzpusējo līgumu,

pamatojoties uz Civilprocesa likumu, ja nav piemērojami Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 vai Latvijas Republikai saistošo starptautisko divpusējo vai daudzpusējo līgumu noteikumi.

Civilprocesa likums paredz šādu nacionālo jeb iekšējo Latvijas tiesu piekritību uzturēšanas līdzekļu lietās:

prasību pret atbildētāju ceļ tiesā pēc tā dzīvesvietas;

savukārt, prasība pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav zināma vai kuram nav pastāvīgas dzīvesvietas Latvijā, ceļama pēc viņa nekustamā īpašuma atrašanās vietas vai pēc viņa pēdējās zināmās dzīvesvietas;

prasību par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam prasītājs var celt arī pēc savas dzīvesvietas;

prasību, kas izriet no uzturēšanas pienākuma, kas rodas personisku aizskārumu rezultātā, prasītājs var celt arī pēc savas dzīvesvietas vai pēc aizskāruma nodarīšanas vietas.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Lai uzsāktu tiesvedību un iesniegtu prasības pieteikumu tiesā prasītājam nav jāizmanto advokāta, vai kāda cita starpnieka pakalpojumus. Kā arī līdz lietas izskatīšanai nav jāveic samierināšanas pasākumi.

Taču, sagatavojot lietu iztiesāšanai, tiesnesis cenšas puses samierināt. Līdz ar to puses ir aicinātas jau pirms lietas izskatīšanai tiesā savstarpēji vienoties. Vienlaikus jāuzsver, ka puses var arī bez prasības iesniegšanas tiesā vienoties par uzturēšanas līdzekļu jautājumiem.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 43.pantu no tiesas izdevumu (valsts nodeva, kancelejas nodeva, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi) samaksas Latvijas valsts ienākumos ir atbrīvoti:

prasītāji — prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam, kā arī prasībās par paternitātes noteikšanu, ja prasība celta vienlaikus ar prasību par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam;

pieteikuma iesniedzēji — par ārvalsts nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam atzīšanu vai atzīšanu un izpildišanu;

prasītāji — prasībās, kas izriet no personiskiem aizskārumiem, kuru rezultātā radies sakropojums vai cits veselības bojājums vai iestājusies personas nāve;

atbildētāji — lietās par tiesas piespriedu uzturīdzekļu samazināšanu bērnam vai vecākam un to maksājumu samazināšanu.

Par katru prasības pieteikumu — sākotnējo prasību vai pretprasību, trešās personas pieteikumu ar patstāvīgu prasījumu par strīda priekšmetu, kas iesniegts jau iesāktā procesā, pieteikumu sevišķās tiesāšanas kārtības lietās, kā arī citiem šajā pantā paredzētajiem pieteikumiem, kurus iesniedz tiesā — maksājama valsts nodeva šādā apmērā:

līdz 2134 euro, - 15 procenti no prasības summas, bet ne mazāk par 71,14 euro,

no 2135 euro līdz 7114 euro, - 320,10 euro plus 4 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 2134 euro,

no 7115 euro līdz 28 457 euro, - 519,30 euro plus 3,2 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 7114 euro,

no 28 458 euro līdz 142 287 euro, - 1202,28 euro plus 1,6 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 28 457 euro,

no 142 288 euro līdz 711 435 euro, - 3023,56 euro plus 1 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 142 287 euro,

vairāk par 711 435 euro, - 8715,04 euro plus 0,6 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 711 435 euro.

Prasības summa prasībās par uzturīdzekļu piedziņu ir maksājumu kopsumma par vienu gadu.

Latvijā Padomes Regulā (EK) Nr.4/2009 noteikto juridisko palīdzību ārvalstu prasītājiem vai pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir tiesības uz Padomes Regulā (EK) Nr.4/2009 noteikto juridisko palīdzību, sniedz Latvijas Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 centrālā iestāde – Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija. Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija nodrošina arī ārvalstu uzturēšanas līdzekļu kreditoru, kam ir tiesības uz Padomes Regulā (EK) Nr.4/2009 noteikto juridisko palīdzību, pārstāvību Latvijas tiesās un izpildes institūcijās.

Vispārēji gadījumos, kas nav paredzēti Padomes Regulā (EK) Nr.4/2009, Latvijas valsts nodrošina juridisko palīdzību, ja personas īpašā situācija, īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis kopumā rada objektīvas grūtības šai personai savu tiesību aizsardzībai. Juridiskā palīdzība tiek piešķirta atbilstoši Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma noteikumiem.

Vispārēji gadījumos, kas nav paredzēti Padomes Regulā (EK) Nr.4/2009, juridiskā palīdzība aptver tādus izdevumus, kas ir saistīti ar procesuālo dokumentu sastādīšanu, juridisko konsultāciju tiesvedības laikā un pārstāvību tiesā. Pārrobežu strīdos personai papildus minētajam ir tiesības saņemt arī tulka pakalpojumus, noteiktu tiesas vai ārpus tiesas vai iesniedzēja iesniegtu dokumentu tulkojumu, kuri ir nepieciešami lietas izšķiršanai, noteiktos gadījumos arī izdevumu samaksu, kas saistīti ar ierašanos uz tiesas sēdēm. Valsts nesedz tiesas izdevumus. Tiesas izdevumi ir valsts nodeva, kancelejas nodeva un ar lietas izskatīšanu tiesā saistītie izdevumi, piemēram, summas, kas jāizmaksā lieciniekiem un ekspertiem, izdevumi, kas saistīti ar liecinieku nopratināšanu, un prasības pieteikuma noraksta un tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi u.c. Tomēr tiesa, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji var atbrīvot personu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, kā arī var atlikt valsts ienākumos piespriedu tiesas izdevumu samaksu vai sadalīt to termiņos.

8 Kāda veida uzturīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskās indeksācijas sistēmu)?

Tiesā, piespriežot uzturēšanas līdzekļus, tos parasti nosaka konkrētā naudas summā, bet var arī noteikt citās mantiskās vērtībās, piemēram, ēdiena, apģērba, mājokļa nodrošināšanā vai abējādi.

Tiesā, piespriežot un vērtējot uzturēšanas līdzekļu apmēru tiesā, ņem vērā pušu mantisko stāvokli, kā arī dzīves un ģimenes apstākļus, attiecīgi izvērtējot pušu iesniegtos pierādījumus.

Tiesā, izskatot lietu par uzturīdzekļu bērnam piedziņu, izvērtē visus apstākļus un pierādījumus lietā un lemj par apmēru, kādā piedzenami uzturīdzekļi.

Minimālais uzturīdzekļu apmērs, kas vecākiem jānodrošina saskaņā ar Latvijas Ministru kabineta noteikumiem katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai – 25 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, katram bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas..

Piespriedu uzturēšanas līdzekļu apmēra un piedziņas ilguma grozīšana, kā arī atbrīvošana no pienākuma maksāt uzturēšanas līdzekļus iespējama tikai ieinteresētajām personām ceļot jaunu prasību tiesā. Līdz ar to, pamatojoties uz izmaiņām personas mantiskajā stāvoklī vai ģimenes apstākļos, tiesā jaunā tiesvedībā var pārskatīt piespriežamo uzturēšanas līdzekļu apmēru, piemēram, par piespriežamo uzturēšanas līdzekļu apmēra palielināšanu vai samazināšanu.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Parādnieks izmaksā uzturīdzekļus piedzinējam. Ja nepilngadīga bērna vietā prasību iesniedz viens no vecākiem vai bērna aizbildnis, tad uzturīdzekļi tiek maksāti viņam/viņai nevis bērnam. Parasti uzturīdzekļi tiek maksāti periodiski konkrētā naudas summā, piemēram, darba samaksas ieturējumu veidā, retāk citādās materiālajās vērtībās.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja uzturīdzekļu parādnieks labprātīgi nemaksā uzturīdzekļus, personai, kuras labā piedzīti uzturīdzekļi, ir jāizņem izpildu raksts tajā Latvijas tiesā, kurā lieta tika izskatīta. Tālāk Latvijas tiesas izdoto izpildu rakstu, tāpat arī citā Eiropas Savienības dalībvalstī sastādīto izpildu dokumentu var iesniegt piespiedu izpildei tiesu izpildītājam 10 gadu laikā no tiesas vai tiesneša nolēmuma spēkā stāšanās dienas, ja nav noteikti citi noilguma termiņi (Ja pēc tiesas sprieduma tiek piedzīti periodiski maksājumi, izpildu dokuments saglabā savu spēku visu periodu, uz kuru piespriedu maksājumi, bet termiņa tecējums, kas iepriekš minētais noilgums sākas no katra maksājuma izbeigšanās dienas). Tiesu izpildītājs uzsāk piespiedu izpildi pēc piedzinēja rakstveida pieteikuma. Tiesu izpildītājam jāpieņem izpildei izpildu raksts vai izpildu dokuments, ja parādnieka dzīvesvieta, mantas atrašanās vieta vai darbavieta ir tiesu izpildītāja amata vietai noteiktajās robežās (iecirknī). Tiesu izpildītājs var pieņemt arī citus izpildu dokumentus, kuru izpilde veicama tās apgabaltiesas darbības teritorijā, pie kuras viņš pastāv. Latvijas tiesu izpildītājs veic amata darbības tās apgabaltiesas darbības teritorijā, pie kuras viņš pastāv.

Piespiedu izpildes līdzekļi ir: piedziņas vērsšana uz parādnieka kustamo mantu, tai skaitā mantu, kas atrodas pie citām personām, un bezķermeniskām lietām, tās pārdodot; piedziņas vērsšana uz naudu, kas parādniekam pienākas no citām personām (darba samaksu, tai pielīdzinātiem maksājumiem, citiem parādnieka ienākumiem, noguldījumiem kredītiestādēs); piedziņas vērsšana uz parādnieka nekustamo īpašumu, to pārdodot; citi līdzekļi, kas norādīti spriedumā.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 570.pantu piedziņa uz parādnieka mantu netiek vērstā, ja parādnieks strādā vai saņem pensiju vai stipendiju un piedziņas apmērs nepārsniedz to mēneša ienākumu daļu, uz kuru pēc likuma var vērst piedziņu. Latvijas Civilprocesa likums nosaka noteiktas parādnieka mantas kategorijas, uz kurām nevar vērst piedziņu, piemēram, piedziņu nevar vērst uz noteiktām mājas iekārtām un mājturības priekšmetiem, apģērbiem, kas nepieciešami parādniekam, viņa ģimenes locekļiem, kā arī personām, kuras atrodas parādnieka apgādībā. Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 594. pantu no parādniekam izmaksājamās darba samaksas un tai pielīdzinātajiem maksājumiem ieturējumus pēc izpildu dokumentiem izdara līdz piedzenamā parāda dzēšanai:

uzturīdzekļu piedziņas lietās nepilngadīgu bērnu uzturam vai Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācijas labā — saglabājot parādniekam darba samaksu un tai pielīdzinātos maksājumus 50 procentu apmērā no minimālās mēneša darba algas un saglabājot uz katru apgādībā esošo nepilngadīgo bērnu līdzekļus valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērā;

pieņemot uzturīdzekļus — 50 procentus, saglabājot parādniekam darba samaksu un tai pielīdzinātos maksājumus minimālās mēneša darba algas apmērā un saglabājot uz katru apgādībā esošo nepilngadīgo bērnu līdzekļus valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērā.

Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 632.pantu tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības, izņemot noteiktus gadījumus, piedzinējs vai parādnieks, iesniedzot motivētu sūdzību, var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc tiesu izpildītāja amata vietas 10 dienu laikā no pārsūdzamās darbības izdarīšanas dienas vai dienas, kad sūdzētājam, kuram nav paziņots par izdarāmās darbības laiku un vietu, kļuvis par to zināms. Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 634.pantu, ja izpildītu spriedumu atceļ un pēc lietas jaunas izskatīšanas taisa spriedumu par prasības noraidīšanu vai pieņem lēmumu par tiesvedības izbeigšanu lietā vai par lietas atstāšanu bez izskatīšanas, atbildētājam jāatdod atpakaļ viss, kas no viņa piedzīts prasītāja labā pēc atceltā sprieduma (sprieduma izpildīšanas pagrieziena).

Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 546.pantu izpildu dokumentu var iesniegt piespiedu izpildei 10 gadu laikā no tiesas vai tiesneša nolēmuma spēkā stāšanās dienas, ja likumā nav noteikti citi noilguma termiņi. Ja pēc tiesas sprieduma tiek piedzīti periodiski maksājumi, izpildu dokuments saglabā savu spēku visu periodu, uz kuru piespriedi maksājumi, bet iepriekš minētais termiņa tecējums sākas no katra maksājuma izbeigšanās dienas. http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_ire_en.htm#14.a

europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_ire_en.htm#14.a)

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Persona var vērsties Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācijā, lai saņemtu uzturīdzekļus nepilngadīgam bērnam, ja tiesas nolēmuma par uzturīdzekļu piedziņu izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturīdzekļu apmēru.

Persona, pamatojoties uz Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009, var vērsties Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācijā, lai saņemtu uzturīdzekļus no parādnieka, kas neatrodas Latvijas teritorijā. Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija saskaņā ar minēto regulu pilda centrālās iestādes funkcijas Latvijā. Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009, ikviens kam saskaņā ar likumu pienākas uzturēšanas līdzekļi var vērsties Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācijā ar pieteikumu, kas adresēts citai Eiropas Savienības dalībvalstij, lai:

tiktu pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu valstī, kurā dzīvo atbildētājs;

grozīts (palielināts, samazināts) uzturēšanas līdzekļu apmērs;

pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu vienlaicīgi ar paternitātes noteikšanu valstī, kurā dzīvo atbildētājs;

atzīts, pasludināta izpilde vai izpildīts Latvijas tiesas pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija var aizstāt bērna uzturīdzekļu parādnieku, ja tiesas nolēmuma par uzturīdzekļu piedziņu izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina valsts noteikto minimālo uzturīdzekļu apmēru. Tajos gadījumos, kad Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija ir izmaksājusi uzturīdzekļus, tā ir tiesīga kļūst par izmaksātās summas un likumisko procentu piedzinēju (skatīt 3. jautājumu).

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Ja persona un bērns pastāvīgi dzīvo Latvijā un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī, prasītājs var vērsties Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācijā, ja tiesas nolēmuma par uzturīdzekļu piedziņu nepilngadīgam bērnam izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturīdzekļu apmēru.

Pirms prasītājs vērsas Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācijā, prasītājam būtu jāiesniedz tiesas nolēmums atzīšanai un izpildīšanai citā valstī, ja parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī un Latvijā tam nav manta, uz kuru var vērst piedziņu. Tajos gadījumos, kad nolēmumu nav iespējams izpildīt citā valstī, prasītājs var vērsties Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācijā ar lūgumu aizstāt parādnieku piespriedu uzturīdzekļu daļā.

Persona pēc palīdzības var vērsties Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācijā, kas veic centrālās iestādes funkcijas saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009 (skatīt 3. un 13. jautājumu). Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija sniedz palīdzību šīs regulas ietvaros.

Ja persona, kas dzīvo Latvijā, vēlas atzīt un/vai izpildīt Latvijas tiesas pieņemto nolēmumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu ārvalstī vai vēlas panākt tiesas nolēmuma pieņemšanu pret parādnieku, kas dzīvo ārvalstī, Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija var palīdzēt personai pārsūtīt Latvijas tiesas nolēmumu atzīšanai un/vai izpildīšanai un pieteikumu nolēmuma pieņemšanai ārvalstī – citā Eiropas Savienības dalībvalstī - saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009.

Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija var aizstāt parādnieku un izmaksāt uzturīdzekļus nepilngadīgam bērnam, kā arī var sniegt informatīva rakstura palīdzību uzturīdzekļu jautājumos.

(skatīt 3. un 13. jautājumu).

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija

Adrese: Pulkveža Brieža iela 15, Rīga,

LV-1010, Latvija

Tālrunis: +371 67830626

Fakss: +371 67830636

e-pasts: pasts@ugf.gov.lv

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī? Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Ja uzturēšanas līdzekļu kreditors ir ārvalstī – citā Eiropas Savienības dalībvalstī, bet parādnieks ir Latvijā, uzturēšanas līdzekļu kreditors var vērsties tās valsts Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 centrālajā iestādē, kurā tas atrodas. Šī ārvalsts Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 centrālā iestāde veiks nepieciešamās formalitātes un pārsūtīs uzturēšanas līdzekļu kreditora pieteikumus (pieteikums: pieņemt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu Latvijā, kur dzīvo parādnieks; pieņemt nolēmumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu vienlaicīgi ar paternitātes noteikšanu Latvijā, kur dzīvo parādnieks; atzīt, pasludināt izpildi vai izpildīt ārvalsts tiesas pieņemtu nolēmumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu Latvijā) Latvijas Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 centrālajai iestādei. Latvijas Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 centrālā iestāde - Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija - palīdzēs personai iesniegt ārvalsts tiesas nolēmumu izpildei vai atzīšanai un izpildīšanai Latvijā vai palīdzēs personai iesniegt Latvijas tiesai prasības pieteikumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu Latvijā, kur dzīvo parādnieks, vai prasības pieteikumu par uzturēšanas līdzekļu piedziņu vienlaicīgi ar paternitātes noteikšanu Latvijā, kur dzīvo parādnieks.

Savukārt vērsties Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācijā, lai tā izmaksātu uzturīdzekļus tajā gadījumā, kad tiesas nolēmuma par uzturīdzekļu piedziņu izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturīdzekļu apmēru, var persona, kas kopā ar bērnu pastāvīgi dzīvo Latvijā un kurai un bērnam ir deklarētas dzīvesvietas Latvijā.

Saistībā ar Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009, personai jāvēršas tās valsts regulas centrālajā iestādē, kurā persona dzīvo. Persona, kura dzīvo Latvijā, var vērsties Padomes Regulas (EK) Nr.4/2009 Latvijas centrālajā iestādē - Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā – lai:

tiktu pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu ārvalstī – citā Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā dzīvo atbildētājs;

tiktu pieņemts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu vienlaicīgi ar paternitātes noteikšanu ārvalstī – citā Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā dzīvo atbildētājs;

tiktu atzīta, pasludināta izpilde vai izpildīts nolēmums par uzturēšanas līdzekļu piedziņu ārvalstī – citā Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā dzīvo atbildētājs. Savukārt vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā, lai tā izmaksātu uzturlīdzekļus tajā gadījumā, kad tiesas nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturlīdzekļu apmēru, var persona, kas kopā ar bērnu pastāvīgi dzīvo Latvijā un kurai un bērnam ir deklarētas dzīvesvietas Latvijā.

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija

Adrese: Pulkveža Brieža iela 15, Rīga,

LV-1010, Latvija

Tālrunis: +371 67830626

Fakss: +371 67830636

e-pasts: pasts@ugf.gov.lv

Saistībā ar Padomes Regulu (EK) Nr.4/2009, Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija veic šajā regulā noteiktās centrālās iestādes funkcijas Latvijā.

Savukārt tajos gadījumos, kad tiesas nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu izpilde civilprocesuālajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturlīdzekļu apmēru, Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija izmaksā kreditoram uzturlīdzekļus parādnieka vietā.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Latvijai ir saistošs Hāgas 2007.gada Protokols.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Latvijai ir saistošs Hāgas 2007.gada Protokols.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Saskaņā ar Latvijas Civilprocesa likuma 43.pantu no tiesas izdevumu samaksas Latvijas valsts ienākumos ir atbrīvoti:

prasītāji — prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam, kā arī prasībās par paternitātes noteikšanu, ja prasība celta vienlaikus ar prasību par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam ;

pieteikuma iesniedzēji — par ārvalsts nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam atzīšanu vai atzīšanu un izpildīšanu;

atbildētāji — lietās par tiesas piespriesto uzturlīdzekļu samazināšanu bērnam vai vecākam un to maksājumu samazināšanu.

Prasītājus prasībās par līdzekļu laulātā iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai piedziņu vai pieteikuma iesniedzējus par ārvalsts nolēmuma par uzturēšanas līdzekļu piedziņu laulātam vai citai personai atzīšanu vai atzīšanu un izpildīšanu saskaņā ar 43.panta ceturto daļu tiesa vai tiesnesis, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji var atbrīvot no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, kā arī var atlikt valsts ienākumos piespriesto tiesas izdevumu samaksu vai sadalīt to termiņos.

Latvijā 2008.gada 18.decembra Regulā (EK) Nr.4/2009 par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (turpmāk – Uzturlīdzekļu regula) noteikto juridisko palīdzību ārvalstu prasītājiem vai pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir tiesības uz Uzturlīdzekļu regulā noteikto juridisko palīdzību, sniedz Latvijas Uzturlīdzekļu regulas centrālā iestāde – Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija. Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija nodrošina arī ārvalstu uzturēšanas līdzekļu kreditoru, kam ir tiesības uz Uzturlīdzekļu regulā noteikto juridisko palīdzību, pārstāvību tiesā un izpildes institūcijās.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Latvija veica grozījumus vairākos Latvijas nacionālajos normatīvajos aktos, lai Latvijas Uzturlīdzekļu regulas centrālā iestāde varētu veikt 51.pantā minētās funkcijas. Latvijas normatīvie akti pēc grozījumu izdarīšanas nodrošina, ka Latvijas Uzturlīdzekļu regulas centrālā iestāde sniedz Uzturlīdzekļu regulā noteikto juridisko palīdzību ārvalstu prasītājiem vai pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir tiesības uz Uzturlīdzekļu regulā noteikto juridisko palīdzību, tai skaitā pārstāv šīs personas tiesā un izpildi institūcijās. Lai noteiktu parādnieka un kreditora atrašanās vietu Latvijā vai lai saņemtu informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem, mantas atrašanās vietu Latvijā, Latvijas Uzturlīdzekļu regulas centrālajai iestādei ir tieša piekļuve dažādiem Latvijas reģistriem, kuros ir iekļauta šī informācija. Informācija, ko Latvijas Uzturlīdzekļu regulas centrālā iestāde var tieši iegūt no minētiem reģistriem dažkārt var nodrošināt arī iespēju Uzturlīdzekļu regulas centrālajai iestādei veikt funkciju, kas saistīta ar dokumentu un pierādījumu iegūšanu. Lai uzsāktu vai atvieglotu tiesvedības uzsākšanu un panāktu vajadzīgos pagaidu pasākumus un nodrošinātu pierādījumus, Latvijas Uzturlīdzekļu regulas centrālajai iestādei ir paredzētas tiesības attiecīgo prasītāju vai pieteicēju vārdā vērsties Latvijas tiesās. Latvijas Uzturlīdzekļu regulas centrālā iestāde var arī prasītāja vārdā tieši vērsties tiesā ar prasību par bērna izcelšanās noteikšanu, ja šī prasība celta vienlaikus ar prasību par uzturlīdzekļu bērnam piedziņu.

Lapa atjaunināta: 05/06/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Luksemburga

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturlīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturlīdzekļi citai personai?

Tiesību aktos uzturēšanas saistības ir noteiktas tām personām, kurām ir līdzekļi, ar ko atbalstīt citu personu, ar kuru tās saista asinsradniecība vai laulība.

Tāpēc uzturlīdzekļus var prasīt dažādas personas, tostarp:

viens laulātais no otra laulātā vai bijušā laulātā (Civilkodeksa (*Code civil*) 212., 214. un 246. pants) vai viens partneris no otra partnera, ja tos saista partnerattiecības, uz kurām attiecas grozītais 2004. gada 9. jūlija Likums par noteiktu partnerattiecību tiesiskajām sekām (*loi modifiée du 9 juillet 2004 relative aux effets légaux de certains partenariats*), vai konkrētos apstākļos no bijušā partnera;

bērni no saviem vecākiem (Civilkodeksa 203., 372., 3762., 3763. un 3764. pants);

tēvi, mātes un citi augšupējie radnieki no saviem bērniem (Civilkodeksa 205. pants);

sievastēvi un vīratēvi, kā arī sievasmātes un vīramātes no saviem znotiem un vedeklām (Civilkodeksa 206. pants).

Noteikums, ka "uzturīdzekļi nav paredzēti iepriekšēju prasījumu segšanai", nozīmē to, ka uzurīdzekļu mērķis ir apmierināt pašreizējās un turpmākās vajadzības, nevis atmaksāt iepriekšējos izdevumus. Šim noteikumam ir vienkāršas prezumpcijas juridiskais spēks, proti, noteikumu var nepiemērot, ja kreditors sniedz pierādījumus vai nu par to, ka viņam(-ai) bija jāuzņemas parādi, lai varētu sevi uzturēt, vai arī, ka viņš(-a) nav bijis(-usi) bezdarbīgs(-a) vai nav varējis(-usi) rīkoties.

Prasībai par uzurīdzekļu piedziņu nevar piemērot ieskaitu, ja vien prasība, kuru grib izmantot ieskaitam, arī nav uzurīdzekļu piedziņas prasība.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzurīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Ja tiek īstenota kopīga vecāku atbildība, katram vecākam — neatkarīgi no tā, vai viņi ir laulāti vai ne, juridiski atšķirti vai šķīrušies — ir pienākums piedalīties bērnu uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanā proporcionāli saviem līdzekļiem, otra vecāka līdzekļiem, kā arī bērna vajadzībām. Ja vien tiesa nav lēmusi citādi, laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas gadījumā neatkarīgi no tā, vai vecāki īsteno vecāku atbildību kopīgi vai atsevišķi, viņiem ir jāturpina kopīgi piedalīties bērna uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanā. Šos līdzekļus maksā uzurīdzekļu veidā, un tie netiek automātiski pārtraukti līdz ar bērna pilngadības iestāšanos. Uzurīdzekļus var maksāt pilngadīgam bērnam tieši, un tos var pārskatīt, ņemot vērā bērna vajadzības, kā arī katra vecāka mainīgos līdzekļus un izdevumus.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzurīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Uzurīdzekļu, vecāku atbildības īstenošanas, kā arī laulības šķiršanas un laulāto atšķiršanas lietas izskata ģimenes tiesas (*juge aux affaires familiales*), kas ir apgabaltiesas (*tribunaux d'arrondissement*) struktūrvienības.

Uzurīdzekļu prasītājam ir jāiesniedz prasība ģimenes tiesā. Ja prasība par uzurīdzekļu piedziņu ir saistīta ar tiesvedību laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas lietā, ģimenes tiesa, kas lemj par laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas pieteikumu, pieņem nolēmumu arī uzurīdzekļu piedziņas prasības lietā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Aizbildnības (*tutelle*) vai aizgādības (*curatelle*) gadījumā aizbildnis (*tuteur*) vai aizgādnieks (*curateur*) var iesniegt prasību vecāka vai nepilngadīga bērna vārdā. Vecāks(-i), kas īsteno vecāku atbildību attiecībā uz savu nepilngadīgo bērnu, var iesniegt prasību šā bērna vārdā.

Nepilngadīgs bērns nav tiesību subjekts, un viņam nav tiesībspējas pašam iesniegt prasību, izņemot, ja nepilngadīgais ir spējīgs formulēt savus uzskatus atbilstīgi jaunā Civilprocesa kodeksa (*Nouveau Code de procédure civile*) 100750. pantam. Šajā kontekstā nepilngadīgais, kas ir spējīgs formulēt savus uzskatus, var ar apgabaltiesā iesniegtu prasību lūgt, lai ģimenes tiesa veic izmaiņas attiecībā uz vecāku atbildības īstenošanu, piekļuves tiesību īstenošanu vai dzīves apstākļiem. Šādā gadījumā tiesa pieprasa 15 dienu laikā iecelt advokātu, kas pārstāvēs nepilngadīgā bērna intereses.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Apgabaltiesa, kurai ir teritoriālā jurisdikcija, ir:

tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas ģimenes mājoklis;

ja vecāki dzīvo atsevišķi — tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas tā vecāka dzīvesvieta, pie kura nepilngadīgie bērni pastāvīgi dzīvo (ja vecāku atbildību vecāki īsteno kopīgi), vai tiesa, kuras darbības teritorijā ir tā vecāka dzīvesvieta, kurš šo atbildību īsteno viens;

citos gadījumos — tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas tās personas dzīvesvieta, kura nav tiesvedības ierosinātāja.

Lai iesniegtu kopīgas prasības, puses izvēlas tiesu, kuras darbības teritorijā atrodas vienas vai otras puses dzīvesvieta.

Tomēr, ja strīds attiecas tikai uz laulāto uzurīdzekļiem, piedalīšanos bērnu uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanā, piedalīšanos ar laulību saistīto izmaksu segšanā vai steidzamiem un pagaidu pasākumiem reģistrētu partnerattiecību izbeigšanas gadījumā, lietas izskatīšana var būt tās tiesas jurisdikcijā, kuras darbības teritorijā dzīvo laulātais vai bijušais partneris, kas saņem uzurīdzekļus, vai tas vecāks, kam ir galvenā atbildība par bērnu aprūpi, pat ja tie ir pilngadīgi bērni.

Teritoriālo jurisdikciju nosaka, ņemot vērā dzīvesvietu prasības iesniegšanas dienā vai — laulības šķiršanas lietās — sākotnējā pieteikuma iesniegšanas dienā.

Ja uzurīdzekļus prasa laulības šķiršanas tiesvedībā, jurisdikcija ir tiesai, kas izskata prasību par laulības šķiršanu.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Prasītājs var ierosināt lietu ģimenes tiesā, iesniedzot prasību apgabaltiesai. Šī prasība ir jāiesniedz apgabaltiesas kancelejā, kas šo prasību nodos pretējai pusei. Pusēm nav nepieciešama advokāta pārstāvība, izņemot gadījumus, ja uzurīdzekļus prasa laulības šķiršanas tiesvedībā, pamatojoties uz laulāto attiecību neatgriezenisku pārtraukšanu, vai laulāto atšķiršanas tiesvedībā. Šādās lietās ir jāpiedalās advokātam.

Jebkurā gadījumā prasītājam(-ai) ir jāiesniedz tiesai visi dokumenti, kas pierāda viņa(-s) vajadzības. Tie var būt, piemēram, algas izmaksu apliecinājoši dokumenti, izziņas par atbrīvojumiem no nodokļiem, izziņa par bezdarbnieka statusu vai ilgstošu slimības atvaļinājumu, apliecinājoši dokumenti par īres maksu, aizdevumiem, apgādājamiem bērniem, kā arī par uzturēšanas un audzināšanas izdevumiem u. c.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Iespējamie ar tiesvedību saistītie izdevumi ietver tiesas izdevumus un tiesāšanās izdevumus, kas saskaņā ar tiesas rīkojumu var būt jāsedz (pilnīgi vai daļēji) zaudētājam. Pastāv iespēja, ka būs jāmaksā arī advokāta honorārs.

Personas, kuru ienākumi atbilstīgi Luksemburgas tiesību aktiem ir uzskatāmi par nepietiekamiem, var saņemt juridisko palīdzību. Šajā nolūkā tām jāaizpilda anketa, kas pieejama Centrālajā sociālās palīdzības dienestā (*service central d'assistance sociale*), un tā jānosūta tās advokātu kolēģijas (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*) priekšsēdētājam, kurai ir teritoriālā jurisdikcija.

Ja advokātu kolēģijas priekšsēdētājs juridisko palīdzību piešķir, tā aptver visus izdevumus, ko rada tiesvedība, tiesas procesi vai prasības, par kurām tā ir piešķirta. Tā attiecas, piemēram, uz zīmogodevu un reģistrācijas nodevu, kancelejas izdevumiem, advokātu honorāru, tiesu izpildītāju nodevām un atlīdzību, notāru izdevumiem un atlīdzību, tehnisko darbinieku izdevumiem un atlīdzību, liecinieku nodevām, tulkotāju un tulku atlīdzību, izdevumiem par piemērojamo tiesību aktu apliecinājumiem vai rakstveida liecībām (*certificats de coutume*), ceļa izdevumiem, reģistrācijas, hipotēkas un papildnodrošinājuma formalitāšu nodevām un maksām, kā arī, nepieciešamības gadījumā, izmaksām par materiālu publicēšanu laikrakstos.

8 Kāda veida uzurīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzurīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automātiskas indeksācijas sistēmu)?

Uzurīdzekļu veids

Tiesvedības laikā un pēc tam, kad ir pieņemts lēmums, ar ko šķir laulību vai atšķir laulātos, uzurīdzekļus parasti piešķir kā ikmēneša maksājumu. Taču tie var būt arī vienreizējs maksājums, ko veido vai nu naudas summa, vai atteikšanās no precēm natūrā.

Attiecībā uz piedalīšanos bērna uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanā uzurīdzekļus var maksāt, vai nu veicot ikmēneša maksājumus, vai arī tieši sedzot visus ar bērnu saistītos izdevumus vai to daļu. Visbeidzot, uzturēt var, arī piešķirot lietošanas tiesības un tiesības uz mājokli.

Ja persona, kurai ir pienākums maksāt uzurīdzekļus, pierāda, ka nevar atļauties maksāt, tiesa var rīkojumā lemt, ka šai personai jāuzņemas savā mājoklī, jānodrošina ar iztiku un jāuztur tā persona, kurai tai jāmaksā uzurīdzekļi.

Uzturīdzekļu aprēķināšana

Atsauces tabulu nav. Uzturīdzekļu summu aprēķina, ņemot vērā parādnieka līdzekļus un kreditora vajadzības.

Indeksācija

Lai pielāgotu uzturīdzekļu apmēru dzīves dārdzības izmaiņām, tiesa var, pat pēc savas iniciatīvas, nolemt, ka uzturīdzekļi tiks indeksēti, pamatojoties uz likumīgi piemērojamu izmaiņu klauzulu.

Pārskatīšana

Apstākļu maiņas gadījumā uzturēšanas saistības var pārskatīt, gan palielinot, gan samazinot uzturīdzekļu summu vai pat atceļot to maksāšanu. Tas neattiecas uz gadījumiem, kad laulības šķiršanas lietā uzturīdzekļi ir nodrošināti vienreizēja maksājuma veidā. Ja puses nevar vienoties, par uzturīdzekļu atcelšanu vai samazinājumu lemj tiesa.

Tiesa arī var mainīt uzturīdzekļu apmēru, kas tika noteikts, pusēm savstarpēji vienojoties. Šīs tiesības piemēro ne tikai tad, kad mainās kreditora un parādnieka attiecīgā situācija, bet arī tad, ja izmaiņas nav notikušas, taču tiesa uzskata, ka summa ir nepietiekama vai pārmērīga.

Izņemot ārkārtas gadījumus, periods, kurā maksā uzturīdzekļus, kas laulātajam piešķirti laulības šķiršanas lietā, pamatojoties uz laulāto attiecību neatgriezenisku pārtraukšanu, nevar būt ilgāks par laulības pastāvēšanas periodu.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Tiesvedības laikā un pēc laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas uzturīdzekļi tiek maksāti laulātajam—saņēmējam.

Uzturīdzekļus bērna uzturēšanas un audzināšanas izdevumu segšanai maksā vai nu viens no vecākiem otram, vai arī personai, kurai bērns ir uzticēts. Ja bērns ir pilngadīgs, tiesa var pieņemt lēmumu vai vecāki var vienoties, ka šie uzturīdzekļi pilnīgi vai daļēji tiks maksāti tieši bērnam.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Kreditoram ir pieejami vairāki veidi, kā panākt, lai nepakļāvīgs parādnieks samaksātu uzturīdzekļus.

Civiltiesiskā līmenī

Kreditora rīcībā ir vairākas iespējas.

Laulības šķiršanas gadījumā kreditors var ierosināt lietu ģimenes tiesā, iesniedzot prasību apgabaltiesā, lai, izslēdzot savu bijušo laulāto un neskarot trešo personu tiesības, iegūtu atļauju tiesas noteiktās proporcijās un atbilstīgi tiesas noteiktiem nosacījumiem saņemt jebkādas bijušā laulātā ienākumus, tostarp pensiju un rentes, kā arī citas summas, kas viņam pienāktos no trešām personām. Apstākļiem mainoties, šis lēmums ir pārskatāms.

Kreditors var izmantot parastos izpildes panākšanas pasākumus, proti, apķīlāšanas procedūru pret trešo personu (piemēram, attiecībā uz bankas kontu), kustamā īpašuma (automašīna, dārglietas u. c.) arestu, kā arī nekustamā īpašuma (māja, zemesgabals u. c.) arestu, pamatojoties uz tiesas nolēmumu vai izpildrakstu.

Krimināltiesiskā līmenī

Kreditors var iesniegt prasību par saukšanu pie kriminālatbildības par šādiem pārkāpumiem.

Par izvairīšanos no ģimenes pienākumu pildīšanas soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena mēneša līdz vienam gadam un naudas sodu 251–2500 euro apmērā, vai tikai ar vienu no šiem sodiem (Kriminālkodeksa (*Code pénal*) 391.a) pants). Šajā gadījumā tiek uzskatīts, ka parādnieks attiecībā uz kreditoru pilnīgi vai daļēji izvairās no uzturēšanas saistībām, kas tam jāpilda saskaņā ar tiesību aktiem, vai nu atsakoties tās pildīt, lai gan ir spējīgs šīs saistības ievērot, vai arī savas vainas dēļ nespējot tās pildīt.

Tas attiecas uz vecāku uzturēšanas saistībām pret bērniem, laulāto savstarpējām uzturēšanas saistībām, kā arī adoptētāja saistībām pret adoptētajiem bērniem.

Pirms kriminālvajāšanas sākšanas notiek uzturīdzekļu parādnieka nopratināšana, ko veic Luksemburgas Lielhercogistes policijas pārstāvis un kas tiek protokolēta rakstiskā izklāstā. Ja parādnieka dzīvesvieta nav zināma, nopratināšana netiek prasīta.

Par krāpniecisku maksātnespēju soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no sešiem mēnešiem līdz trīs gadiem un naudas sodu no 500 līdz 12 500 euro apmērā, vai tikai ar vienu no šiem sodiem (Kriminālkodeksa 391.b) pants). Šajā gadījumā tiek uzskatīts, ka parādnieks, pat ja tas noticis pirms tiesas nolēmuma pieņemšanas, ir organizējis vai padziļinājis savu maksātnespēju, vai nu palielinot savas saistības, vai samazinot savus aktīvus, vai arī slēpjot atsevišķus aktīvus, lai izvairītos no civiltiesā pasludināta sprieduma uzturīdzekļu lietā izpildes.

Piemērojot Kriminālkodeksa 391.b) pantu, par līdzvērtīgiem uzskata tiesas nolēmumus un tiesas apstiprinātas vienošanās, kas paredz pienākumu veikt maksājumus, maksāt pabalstus vai piedalīties ar laulību saistīto izmaksu segšanā, kā arī uzturēšanas noteikumus, ko paredz līgumi, kuri ir noslēgti pirms laulības šķiršanas, pamatojoties uz abpusēju vienošanos.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Pastāvīgo ienākumu un mūža rentes, kā arī uzturīdzekļu parādu piedziņai piemēro piecu gadu noilguma termiņu.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Pēc kreditora pieprasījuma Valsts solidaritātes fonds (*Fonds national de solidarité*) var sākt jebkādu tādu uzturīdzekļu piedziņu, kuri pienākas laulātajam, augšupējam vai lejupējam radniekam. Saistībā ar piedzenamajām summām Fonds pārņem kreditora darbības un garantijas attiecībā uz uzturīdzekļu piedziņu. Sākot ar brīdi, kad parādniekam ir paziņotas piedzenamās summas, viņam tās jāsamaksā Valsts solidaritātes fonda priekšsēdētājam.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Noteiktos apstākļos Valsts solidaritātes fonds var samaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā. Kreditors vai viņa likumīgais pārstāvis prasību par maksājumu nosūta Valsts solidaritātes fonda priekšsēdētājam.

Priekšsēdētājs vai viņa pilnvarotā persona pieņem šo prasību, ja kreditors pierāda:

ka viņam(-ai) valstī ir likumīgs domicils un ka viņš(-a) pats(-i) vai viņa(-as) likumīgais pārstāvis tur dzīvo piecus gadus;

ka uzturīdzekļi ir noteikti ar tiesas nolēmumu, kas ir izpildāms Luksemburgas Lielhercogistē;

ka uzturīdzekļus nav izdevies pilnīgi vai daļēji piedzīt ar reāli īstenota privāta izpildes panākšanas pasākuma palīdzību;

ka viņam(-ai) ir finansiāli sarežģījumi.

Pat ja c) apakšpunktā minētais nosacījums nav izpildīts, prasība tiek pieņemta, ja ir paredzams, ka izpildes panākšanas pasākumi nebūs rezultatīvi, vai ja parādnieks dzīvo ārvalstīs. Strīdu gadījumā jurisdikcija ir kreditora domicila vietas miertiesnesim (*juge de paix*), un lietu miertiesnesim var ierosināt 40 dienu laikā no priekšsēdētāja lēmuma paziņošanas brīža.

Kreditoriem ir automātiskas tiesības uz juridisko palīdzību. No prasības pieņemšanas brīža līdz Fonda maksājumu pārtraukšanai kreditors vairs nevar pret parādnieku celt nevienu prasību par jebkādu uzturīdzekļu piedziņu.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Ņujorkas 1956. gada 20. jūnija Konvenciju un Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās prasītājs — Luksemburgas iedzīvotājs — var, ja parādnieks dzīvo ārvalstīs, ar uzturīdzekļu iegūšanas prasību vērsties pie valsts ģenerālprokurora (*Procureur Général d'Etat*).

Valsts ģenerālprokurors, rīkojoties kā centrālā iestāde, pārsūtīs prasību un pavaddokumentus parādnieka dzīvesvietas valsts centrālajai iestādei, lai tā varētu palīdzēt prasītājam saņemt attiecīgo uzturīdzekļu maksājumu.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Persona, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, nosūta savu prasības pieteikumu pārsūtītājai iestādei, proti, valsts ģenerālprokuroram, izmantojot Regulā (EK) Nr. 4/2009 paredzētās veidlapas.

Procureur Général d'Etat

Cité Judiciaire

Bâtiment CR

L-2080 Luksemburga

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Prasītājam, kas dzīvo citā valstī, nevajadzētu vērsties savas dzīvesvietas valsts centrālajā iestādē. Viņš(-a) nevar tieši vērsties Luksemburgas organizācijā vai iestādē.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Nav piemērojams.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Ja ir iesniegti šajā ES regulā paredzētie pieteikumi, juridiskā palīdzība, neraugoties uz valsts tiesību aktu noteikumiem, tiek nodrošināta pilnīgi bez maksas, ja persona, kas saņem uzturīdzekļus, ir jaunāka par 21 gadu.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Lai nodrošinātu, ka centrālā iestāde sniedz Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā norādīto palīdzību, Luksemburga 2011. gada 3. augustā pieņēma likumu, ar ko īsteno šo ES regulu, kā arī Lielhercogistes noteikumus, ar kuriem īsteno iepriekš minētā 2011. gada 3. augusta likuma 2. un 3. pantu (oficiālais vēstnesis (*Mémorial*) A Nr. 175, 2011. gada 12. augusts).

Šīs tiesību normas ir nodrošinājušas valsts ģenerālprokuroram tiešu piekļuvi noteiktām datubāzēm.

Noderīgas saites

 [Legilux](#)

Lapa atjaunināta: 25/09/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autoritātes noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Ungārija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Uzturēšanas saistības būtībā nozīmē tiešo radnieku savstarpējo atbildību:

- vecākam ir uzturēšanas saistības pret bērnu, un bērnam ir uzturēšanas saistības pret vecāku;

- ja bērnam, kam ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, nav vecāku, kuriem ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, uzturēšanas saistības pret šo bērnu tiks attiecinātas uz attālākiem radniekiem;

- ja personai, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, nav bērnu, atbildība par šīs personas uzturēšanu tiks noteikta tās attālākiem pēcnācējiem (Civillikuma 4:196. panta 1.–4. punkts).

Nepilngadīgajiem, kam nav tiešo radnieku, kuriem varētu būt pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, jāsaņem atbalsts no sava vecākā brāļa vai māsas, ja viņš (-a) var izpildīt uzturēšanas saistības, neapdraudot savu spēju uzturēt pašam(-ai) sevi, savu laulāto vai kopdzīves partneri un savus apgādājamus tiešos radniekus (Civillikuma 4:197. pants).

Laulātajiem, kas dzīvo kopā, ir pienākums atbalstīt savā ģimenē otra laulātā apgādājamus nepilngadīgos (pabērnus), kurus otrs laulātais pieņēmis kopīgajā ģimenē ar tā laulātā piekrišanu, kas sniedz palīdzību (Civillikuma 4:198. panta 1. punkts).

Pabērniem ir uzturēšanas saistības pret savu patēvu vai pamāti, kas ir atkarīga no uzturīdzekļiem, ja patēvs vai pamāte ilgstoši nodrošināja pabērnam uzturīdzekļus (Civillikuma 4:199. panta 1. punkts).

Audzubērnam ir uzturēšanas saistības pret personu, kas ilgstoši rūpējās par viņu savā ģimenē, neprasot par to finansiālu atbildību, un kas nav bērna bioloģiskais tēvs vai māte, adoptētājs(-a) vai patēvs vai pamāte (audžuvecāks) (Civillikuma 4:199. panta 2. punkts).

Laulātais var pieprasīt uzturēšanas pabalstu no otra laulātā laulāto atšķiršanas gadījumā vai no bijušā laulātā laulības šķiršanas gadījumā, ja laulātais nespēj sevi uzturēt un nav pie tā vainojams (Civillikuma 4:29. panta 1. punkts).

Laulāto atšķirtības gadījumā bijušais partneris, kas nespēj sevi uzturēt un nav pie tā vainojams, var pieprasīt uzturēšanas pabalstu no otra bijušā partnera, ja viņu attiecības ilgušas vismaz vienu gadu un to laikā piedzimis viņu bērns (Civillikuma 4:86. panta 1. punkts).

Uzturīdzekļus var piešķirt divos veidos — natūrā vai skaidrā naudā (uzturēšanas pabalsts).

Attiecībā uz nepilngadīgo "uzturēšanas saistības" nozīmi to, ka bērna vecākam ir tiesības un pienākums rūpēties par savu bērnu, kas dzīvo ģimenē, audzināt bērnu un nodrošināt apstākļus, kas nepieciešami bērna fiziskajai, izziņas, emocionālajai un morālajai attīstībai, jo īpaši pajumti, uzturu un apģērbu, kā arī piekļuvi izglītībai un veselības aprūpei.

Vecāks, kas pieskata bērnu un dzīvo ar viņu kopā vienā ģimenē, apmierina bērna vajadzības natūrā, savukārt vecāks, kas dzīvo atsevišķi (vai tajā pašā ģimenē, taču nepiedalās bērna uzturīdzekļu nodrošināšanā), gādā par bērnu, galvenokārt nodrošinot uzturēšanas pabalstu.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Visiem nepilngadīgajiem (personām, kas ir jaunākas par 18 gadiem) ir tiesības saņemt uzturīdzekļus atbilstīgi tiesību aktos noteiktajai vajadzības prezumpcijai. Bērniem, kas ir jaunāki par 20 gadiem, arī ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, ja viņi apgūst vidējo izglītību.

Bērniem strādājāmā vecumā (18 gadi un vairāk), kas apgūst tālākizglītību, ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus neatkarīgi no vajadzības prezumpcijas, ja viņiem ir nepieciešami uzturlīdzekļi, lai varētu turpināt studijas saprātīgā laikposmā. Bērnam nekavējoties jāinformē vecāks par saviem plāniem turpināt studijas (Civillikuma 4:220. panta 1. punkts).

Studijas ietver jebkādu kursu vai apmācību, kas nepieciešami, lai saņemtu kvalifikāciju, gatavojoties karjerai, kā arī studijas augstākās izglītības bakalaura vai maģistrantūras programmā vai augstākās profesionālās izglītības studijas, ko turpina nepārtraukti.

Izņēmuma kārtā un attiecīgi pamatotos gadījumos vecākiem var būt pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus bērnam, kuram ir 25 gadi vai vairāk (Civillikuma 4:220. panta 5. punkts).

Tomēr vecākiem nav uzturēšanas saistību pret pieaugušu bērnu, kas turpina studēt, ja bērns tiek uzskatīts par necienīgu saņemt uzturlīdzekļus vai nepilda savas izglītības un eksāmenu saistības savas vainas dēļ un ja uzturlīdzekļu nodrošināšanas rezultātā tiktu apdraudēta vecāka spēja nodrošināt uzturlīdzekļus sev vai savam nepilngadīgajam bērnam. Tāpat pieaugušu bērnu uzskata par necienīgu saņemt uzturlīdzekļus, ja viņš(-a) bez pamatota iemesla neuztur attiecības ar vecāku, kam ir pienākums viņu uzturēt (Civillikuma 4:220. panta 3. un 4. punkts).

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturlīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Uzturlīdzekļu summu un veidu nosaka saskaņā ar vienošanos starp personu, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, un personu, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus (bērna uzturēšanas pabalsta gadījumā — starp vecākiem). Ja tādas vienošanās nav, persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var lūgt, lai tiesa pieņem nolēmumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu. Ja vienošanās starp vecākiem nepastāv, tiesa lems par bērna uzturēšanas pabalstu.

Aizbildnības iestāde var celt prasību attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kas pienākas nepilngadīgajam, bet kompetentā rajona pārvalde — attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kas pienākas vecākam, saņemot vecāka piekrišanu. Radnieki, kam ir uzturēšanas saistības un kas nodrošina uzturlīdzekļus vai rūpējas par personu, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ar pilnām tiesībām var celt prasību pret citām pusēm, kam jāpilda uzturēšanas saistības.

Ja bērnam ir tiesības saņemt uzturēšanas pabalstu un to nebija iespējams piedzīt par vismaz sešiem iepriekšējiem mēnešiem, viņa vecāks vai cits likumīgais pārstāvis var lūgt aizgādības iestādei uzturēšanas pabalstu izmaksāt avansā.

Lūgumā jānorāda, ka nepastāv iemesli avansa maksājuma atteikumam, kā arī lūguma iemesli un to pamatojošie fakti.

Lūgumam jāpievieno šādi dokumenti: attiecīgās ienākumu deklarācijas, tiesas galīgais nolēmums, kurā noteikts bērna uzturēšanas pabalsts, vai vajadzības gadījumā dokuments, kas apliecina bērna uzņemšanu pilna laika vidusskolā; un ne vēlāk kā pirms sešiem mēnešiem izdota izziņa par īpašuma apķīlāšanu, norādot izpildes procesu atlikšanu, vai dokuments, kas apliecina tiesvedības uzsākšanu par maksājāmās uzturēšanas pabalsta piedziņu.

Aizbildnības iestādei ir jāpārliciecinās, ka uzturēšanas pabalstu kādu laiku — vismaz sešus mēnešus pirms lūguma iesniegšanas — nebija iespējams atgūt.

Uzturēšanas pabalsta avansa maksājumu var piešķirt, ja persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ir lūgusi piemērot izpildi attiecībā uz tiesas nolēmumā piespriesto uzturēšanas pabalstu, taču pret parādnieka darba algu, citiem regulāriem ienākumiem vai aktīviem vērsta izpilde ir bijusi nesekmīga vai tika atcelta, vai tad, ja daļēji samaksātā vai atgūtā summa nepārsniedz 50 % no tiesas noteiktās uzturēšanas pabalsta summas.

Vajadzības gadījumā aizbildnības iestāde lūgs tiesai vai neatkarīgam tiesu izpildītājam sniegt informāciju par prasītāja ierosinātā izpildes procesa iznākumu.

Ja tas ir nepieciešams faktu noskaidrošanai, aizbildnības iestāde lūgs parādnieka darba devējam sniegt sīkāku informāciju par arestu.

Paziņojumā par tiesvedības uzsākšanu aizbildnības iestāde aicinās parādnieku nekavējoties samaksāt uzturēšanas pabalstu un attiecīgi paziņot par to.

Aizbildnības iestāde informēs par savu lēmumu parādnieka darba devēju, izpildes tiesu, neatkarīgo tiesu izpildītāju, prokuratūru ar jurisdikciju pār kreditora un parādnieka adresi, notāru ar jurisdikciju pār parādnieka adresi, kā arī nodokļu iestādi un Budapeštas pašvaldības vai apgabala pārvaldes iestādes, kas nodrošina uzturēšanas pabalsta maksājumus.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Jā, bērna, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, vecāks vai likumīgais pārstāvis var lūgt aizbildnības iestādei izmaksāt avansā uzturēšanas pabalstu.

Radnieki, kam ir uzturēšanas saistības un kas nodrošina uzturlīdzekļus vai rūpējas par personu, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ar pilnām tiesībām var celt prasību pret citām pusēm, kam jāpilda uzturēšanas saistības.

Aizbildnības iestāde var celt prasību attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kas pienākas nepilngadīgajam, bet kompetentā rajona pārvalde — attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kas pienākas vecākam, saņemot vecāka piekrišanu.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Pamatojoties uz vispārējiem noteikumiem par jurisdikciju, kompetentā tiesa ir tā tiesa, kas noteikta pēc atbildētāja (parādnieka) dzīvesvietas.

Ja tādas adreses Ungārijā nav, jurisdikciju nosaka pēc atbildētāja uzturēšanās vietas adreses. Ja atbildētāja uzturēšanās vieta nav zināma vai atrodas ārvalstīs, tiks ņemts vērā viņa(-as) pēdējais domicils Ungārijā. Ja šādu domicilu nevar noteikt vai atbildētājam tāds nav bijis, jurisdikcija tiks noteikta, ņemot vērā prasītāja domicilu vai, ja tāda nav, uzturēšanās vietu.

Ja atbildētāja darbavieta un domicils neatrodas vienā un tajā pašā rajonā, tiesa pēc atbildētāja lūguma, taču ne vēlāk kā lietas pirmajā uzklaušīšanā, nodos šo lietu izskatīšanai tiesā, kurai ir jurisdikcija pār atbildētāja darbavietas adresi, lai tā veiktu uzklaušīšanu un pieņemtu spriedumu (Civilprocesa likuma 29. pants).

Prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu var celt arī tiesā, kurai ir jurisdikcija pār prasītāja domicilu (Civilprocesa likuma 34. panta 1. punkts).

Kompetento tiesu var noskaidrot šeit: [☞ šeit](#).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Prasītājam nav nepieciešama pārstāvība, lai celtu prasību tiesā. Prasītājs var celt prasību tiesā tieši (nav obligāti jāizmanto pārstāvis) (skatīt atbildes uz 3., 4. un 5. jautājumu).

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Neatkarīgi no ienākumiem un finanšu stāvokļa, ja vien puses nav atbrīvotas no tiesāšanās materiālo izmaksu segšanas atbilstīgi tiesību aktiem, tieši un vispārēji piemērojamiem Eiropas Savienības tiesību aktiem vai starptautiskiem nolīgumiem, pusēm ir tiesības atlikt materiālo izmaksu segšanu par tiesvedību saistībā ar likumīgajiem uzturlīdzekļiem, tostarp par uzturēšanas pabalsta piedziņu no iestādes, kas izmaksā parādniekam atalgojumu, vai no citas personas, par uzturēšanas pabalsta atcelšanu vai tās summas grozīšanu, par uzturēšanas pabalsta piedziņas atcelšanu vai ierobežošanu un — pārrobežu uzturlīdzekļu lietas gadījumā — par parādnieka personas datu saņemšanu.

Ja tiek atlikta materiālo izmaksu segšana:

a) valsts sedz izmaksas, kas radušās tiesvedības laikā (liecinieku un ekspertu atlīdzība, tulka, administratora un aizstāvja atlīdzība, lietas iztiesāšanas un uz vietas veiktās pārbaudes izmaksas u. c.), izņemot izmaksas, kurām nepiemēro atlikšanu un kuras pusei tādēļ ir jāapmaksā avansā;

b) pusei piešķir iespēju atlikt tiesas nodevu apmaksu.

Pat tad, ja nav noslēgts starptautisks nolīgums vai netiek piemērots savstarpīguma princips, ārvalstniekiem ir tiesības atlikt materiālo izmaksu segšanu.

Ja materiālo izmaksu segšana ir atlikta un tiesa piespriež pusei segt tiesvedības izmaksas, pusei ir jāsedz visas izmaksas, ko valsts samaksājusi avansā, kā arī jāsamaksā valstij visas reģistrētās nodevas.

Tiesvedības nodeva ir 6 % jeb vismaz HUF 15 000 un ne vairāk kā HUF 1 500 000. Attiecībā uz tiesvedību uzturēšanas prasības lietā nodevas pamatlikme ir nesamaksātais uzturēšanas pabalsts, taču ne vairāk kā uzturēšanas pabalsts par vienu gadu.

Ja pusei nav pietiekamu finanšu līdzekļu tiesvedības izdevumu segšanai, tā var iesniegt tiesā pieteikumu par atbrīvojumu no izdevumu segšanas.

Lai sekmētu tādu fizisku personu (tostarp personu, kas iestājušās lietā) tiesību īstenošanu, kuras nespēj segt tiesvedības izmaksas, pamatojoties uz saviem ienākumiem un finanšu stāvokli, tās pēc pieprasījuma tiks daļēji vai pilnībā atbrīvotas no šo izmaksu segšanas.

Ja puses ienākumi (darba alga, pensija vai cits pastāvīgs finanšu pabalsts) nepārsniedz pašreizējo minimālo pensijas apmēru, ko nosaka, pamatojoties uz aktīvajā nodarbinātībā nostrādātājiem gadiem, un pusei nav aktīvu (izņemot parastās mājaisniecībā nepieciešamās preces, armatūru un mēbeles), pusei pienākas atbrīvojums no izmaksu segšanas. Atbrīvojums no izmaksu segšanas jāpiešķir pusēm, kurām, nepārbaudot to ienākumus un finanšu stāvokli, ir tiesības saņemt pabalstu, ko piešķir strādājamā vecumā esošām personām, vai kuras dzīvo kopā vienā ģimenē ar radnieku, kam ir tiesības saņemt pabalstu, ko piešķir strādājamā vecumā esošām personām.

Atbrīvojums no izmaksu segšanas ietver:

- atbrīvojumu no tiesas nodevu apmaksas;
- atbrīvojumu no tiesvedības laikā radušos izdevumu (liecinieku un ekspertu atlīdzība, tulka, administratora un aizstāvja atlīdzība, lietas iztiesāšanas un uz vietas veiktās pārbaudes izmaksas u. c.) apmaksas avansā un, ja vien piemērojamos tiesību aktos nav noteikts citādi, no to apmaksas vispār;
- atbrīvojumu no pienākuma iemaksāt depoziņu tiesvedības izmaksu segšanai;
- lūgumu apstiprināt aizstāvja pārstāvību, ja to pieļauj tiesību akti.

Tiesa pēc pieprasījuma apstiprinās atbrīvojumu no izmaksu segšanas, kā arī lems par šāda atbrīvojuma atcelšanu.

8 Kāda veida uzturētājus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturētāju apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Ja puses nepanāk vienošanos, par uzturēšanas pabalstu lemj tiesa.

Nosakot uzturēšanas pabalsta apmēru, jāņem vērā šādi apstākļi:

- bērņa pamatotās vajadzības (regulārie izdevumi, kas nepieciešami bērna iztikas līdzekļu, medicīnas aprūpes, audzināšanas un izglītības nodrošināšanai);
- abu vecāku ienākumi un finanšu stāvoklis;
- citi bērni, kas dzīvo ģimenē kopā ar vecākiem (miesīgie bērni, pabērni vai audžubērni), un bērni, pret kuriem vecākiem ir uzturēšanas saistības;
- bērņa personīgie ienākumi, un
- bērņa aizsardzības, ģimenes atbalsta, sociālā nodrošinājuma un labklājības pabalsti, kas tiek piešķirti bērnam un vecākam, kas audzina bērnu (Civillikuma 4:218. panta 2. punkts).

Uzturēšanas pabalsts jāizmaksā noteiktas summas apmērā. Tiesa var nolemt, ka maksājamā piemaksas summa no nākamā gada 1. janvāra ir katru gadu automatiski jākorģē saskaņā ar patērētāju cenu pieauguma indeksu, ko ik gadu publicē Ungārijas Centrālais statistikas birojs (Civillikuma 4:207. pants).

Vienam bērnam maksājamā uzturēšanas pabalsta summa parasti tiek noteikta 15–25 % apmērā no tās personas vidējiem ienākumiem, kurai ir pienākums maksāt uzturētājus. Būtībā, nosakot tās personas vidējos ienākumus, kurai ir pienākums nodrošināt uzturētājus, jāņem vērā personas kopējie ienākumi par iepriekšējo gadu pirms tiesvedības uzsākšanas (Civillikuma 4:218. panta 4. punkts).

Ja pušu vienošanās grozījumi vai apstākļu izmaiņas, kas kalpoja par pamatu tiesas spriedumam par uzturēšanas pabalsta summu, apdraud jebkuras puses svarīgas likumīgās intereses gadījumā, ja tai būtu jāturpina maksāt uzturētājus ar tiem pašiem nosacījumiem, attiecīgā puse var lūgt maksājuma summas vai nosacījumu grozījumus. Norunātās uzturēšanas pabalsta summas grozījumus nevar lūgt tā puse, kurai bija jāparedz savu apstākļu izmaiņas, kad tā slēdza vienošanos, vai kura ir personīgi atbildīga par šādām izmaiņām.

9 Kā un kam uzturētāji tiks maksāti?

Personai, kurai ir pienākums nodrošināt uzturētājus, ir jāmaksā uzturēšanas pabalsts personai, kurai ir tiesības saņemt uzturētājus, regulāri (piem., reizi mēnesī) avansa maksājumu veidā.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturētājus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja parādnieks nemaksā uzturēšanas pabalstu labprātīgi, kreditors var celt prasību tiesā, un tiesa var norīkot piespiedu izpildi. Uzturēšanas prasību, kas radusies senāk nekā pirms sešiem mēnešiem, var izpildīt ar atpakaļejošu spēku, ja kreditoram ir pamatots iemesls, kāpēc viņš novēloti iesniedza izpildes pieteikumu. Uzturēšanas prasības, kas radušās senāk nekā pirms trīs gadiem, nevar izpildīt tiesas ceļā (Civillikuma 4:208. panta 3. punkts).

Aizbildnības iestāde var celt prasību attiecībā uz uzturētājiem, kas pienākas nepilngadīgajam, bet kompetentā rajona pārvalde — attiecībā uz uzturētājiem, kas pienākas vecākam, saņemot vecāka piekrišanu (Civillikuma 4:208. panta 1. punkts).

Radnieki, kam ir uzturēšanas saistības un kas nodrošina uzturētājus vai rūpējas par personu, kurai ir tiesības saņemt uzturētājus, ar pilnām tiesībām var celt prasību pret citām pusēm, kam jāpilda uzturēšanas saistības (Civillikuma 4:208. panta 2. punkts).

Tiesa savā nolēmumā, ar ko tā piespriež personai, kas saņem darba algu, maksāt uzturēšanas pabalstu, pēc kreditora pieprasījuma aicinās darba devēju tieši atvilkt nolēmumā norādīto summu un samaksāt to kreditoram.

Ja tiesa nav paudusi tiešu aicinājumu, taču vēlāk puse iesniedz prasību par izpildi, pamatojoties uz tiesas spriedumu vai tiesas nolēmumā apstiprināto pušu vienošanos, tiesa piespriedīs uzturēšanas pabalsta maksājuma izpildi, izdodot apķīlāšanas rīkojumu, ja atskaitījumi no darba algas sedz attiecīgo summu.

Atskaitītā summa nevar pārsniegt 50 % no darba ņēmēja algas. No bezdarbnieka pabalsta (bezdarbnieka pabalsts, pirmspensijas vecuma bezdarbnieku pabalsts, papildienākumi un darba meklētāja pabalsts) var atskaitīt ne vairāk kā 33 % kā uzturēšanas pabalstu.

Ja parādniekam nav regulāru ienākumu vai tad, ja no viņa(-as) ienākumiem atskaitītā summa nesedz maksājamo summu, tiesa piespriedīs izpildi, izdodot izpildāmo dokumentu. Šādā gadījumā izpilde attiecas ne tikai uz darba algu, bet arī uz citiem aktīviem, kas noteikti Likumā par izpildi.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Lūdzam apmeklēt šo tīmekļa vietni, lai saņemtu šādu informāciju: [Sprieduma izpildes procedūras.](#)

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturētājus?

Skatīt iepriekš atbildi uz 10. jautājumu.

Ja bērnam ir tiesības saņemt uzturēšanas pabalstu un to nebija iespējams piedzīt par vismaz sešiem iepriekšējiem mēnešiem, viņa vecāks vai cits likumīgais pārstāvis var lūgt aizgādības iestādei izmaksāt uzturēšanas pabalstu avansā.

Paziņojumā par tiesvedības uzsākšanu aizbildnības iestāde aicinās parādnieku nekavējoties samaksāt uzturēšanas pabalstu un attiecīgi paziņot par to.

Aizbildnības iestāde informēs par savu lēmumu parādnieka darba devēju, izpildes tiesu, neatkarīgo tiesu izpildītāju, prokuratūru ar jurisdikciju pār kreditora un parādnieka adresi, notāru ar jurisdikciju pār parādnieka adresi, kā arī nodokļu iestādi un Budapeštas pašvaldības vai apgabala pārvaldes iestādes, kas nodrošina uzturēšanas pabalsta maksājumus.

Izvirīšanās no uzturēšanas pabalsta maksājumiem ir kriminālpārkāpums. Personai, kas savas vainas dēļ nav izpildījusi savas likumīgās uzturēšanas saistības, kas noteiktas iestādes izsniegtā izpildāmā nolēmumā, tiks piespriests divu gadu cietumsods.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturēšanas izdevumus parādnieka vietā?

Jā (skatīt atbildi uz 3. jautājumu).

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Ungārijas Tieslietu ministrija nodrošina palīdzību pēc Ungārijā dzīvojošu prasītāju pieprasījuma saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 un starptautiskiem nolīgumiem, pastāvīgi sadarbojoties ar citas attiecīgās dalībvalsts centrālo iestādi, kas atbild par uzturēšanas izdevumu maksāt. Prasītājs var lūgt izpildīt ārvalstīs Ungārijas tiesas izdoto nolēmumu par uzturēšanas pabalsta maksājumu un, ja šāda nolēmuma nav, ārvalstīs noteikt pienākumu maksāt uzturēšanas pabalstu vai palielināt ārvalstīs maksājamās uzturēšanas pabalsta summu. Oficiālu pieprasījumu iesniedz nevis Tieslietu ministrijā, bet apgabaltiesā, ko nosaka, ņemot vērā prasītāja domicilu, uzturēšanās vietu vai darbavietu, vai tajā apgabaltiesā, kas izsniedza pirmās instances tiesas nolēmumu, kura izpilde tiek prasīta. Nav nepieciešama advokāta pārstāvība, lai iesniegtu prasību vai uzsāktu tiesvedību ārvalstīs. Tiesa palīdzēs pusei, kurai nav likumīgā pārstāvja, iesniegt savu prasību. Tiesa nosūtīs prasību un nepieciešamos pielikumus Tieslietu ministrijai. Tieslietu ministrija nosūtīs iztulkoto prasību citas attiecīgās dalībvalsts centrālajai iestādei, kas atbild par uzturēšanas izdevumu maksājumiem. Centrālā iestāde veiks nepieciešamos pasākumus, lai uzsāktu tiesvedību pret parādnieku. Tieslietu ministrija regulāri informēs prasītāju par tiesvedības attīstību, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta no ārvalstīm.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Tieslietu ministrijas Starptautisko privāttiesību nodaļa (*Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi Magánjogi Főosztály*)

Adrese: H-1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 2-4.

Pasta adrese: H-1357 Budapest, Pf. 2.

Tālruna numurs: +36 (1) 795-4846;

Faksa numurs: +36 (1) 795-0463;

E-pasts: nmfo@im.gov.hu

Timekļa vietne: <http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/nemzetkozi-gyermekelviteli-es-tartasdiijal-kapcsolatos-ugyek>

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Nē, prasība ir jāiesniedz ar tās centrālās iestādes starpniecību prasītāja uzturēšanās vietas dalībvalstī, kas atbild par uzturēšanas lietām.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Informāciju par dalībvalstu centrālajām iestādēm var sameklēt [šeit](#).

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

-

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Attiecībā uz saņemtajām prasībām Tieslietu ministrija sazināsies ar kompetento dienestu, kas nodrošina juridisko palīdzību, lai norīkotu aizstāvi ārvalstīs dzīvojošam prasītājam. Attiecībā uz Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 46. pantā minēto lietu valsts garantē pilnu atbrīvojumu no izmaksu segšanas, kā arī sedz aizstāvja atlīdzību. Attiecībā uz 47. pantā minētajām lietām pusēm saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem ir tiesības atlikt materiālo izmaksu segšanu. Atbilstīgi šīm tiesībām valsts sedz tiesvedībā radušās izmaksas (piem., tiesas nodevas, aizstāvja atlīdzību) avansa maksājuma veidā neatkarīgi no attiecīgās puses finanšu stāvokļa, taču tiesa var piespriest lietas zaudētājam pusei šo izmaksu segšanu. Ja prasītājs pierāda, ka, ņemot vērā viņa(-as) finanšu stāvokli, viņam(-ai) ir tiesības uz personīgu atbrīvojumu no izmaksu segšanas atbilstīgi Ungārijas tiesību aktiem, prasītājam nebūs jāsedz izmaksas ar tad, ja viņš(-a) lietu zaudēs.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Uzturēšanas saistību regulas piemērošanu Ungārijā reglamentē ar: [2011. gada Likumu Nr. LXVII](#).

Lapa atjaunināta: 05/10/2017

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autoritātes noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Nīderlande

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas izdevumi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas izdevumi citai personai?

Uzturēšanas izdevumi ir pienākums daļēji segt uzturēšanas izdevumus dzīvošanas izmaksas. Pienākums izmaksāt uzturēšanas izdevumus izriet no asinsradniecības un radniecības svainībā, kā arī (iepriekšējas) laulības.

Kurām personām ir jāveic uzturēšanas izdevumu izmaksa citai personai:

- vecāki izmaksā uzturēšanas izdevumus saviem bērniem;
- bērni izmaksā uzturēšanas izdevumus saviem vecākiem;
- šķirts laulātais izmaksā uzturēšanas izdevumus otram šķirtam laulātajam (personas, kas bijušas reģistrētās partnerattiecībās).

Laulāto uzturēšanas saistības, kas ir spēkā laulības ietvaros, turpinās arī pēc laulības izbeigšanās. Tiesa sprieduma par laulības šķiršanu vai vēlāka sprieduma pieņemšanas laikā var piespriest vienam no bijušajiem laulātajiem izmaksāt uzturēšanas izdevumus otram bijušajam laulātajam, kura ienākumi nav pietiekami savu dzīvošanas izmaksu segšanai (un nav sagaidāms, ka ienākumi būs pietiekami šo izmaksu segšanai arī turpmāk), ja to pieprasa šis otrs bijušais laulātais. Nosakot izmaksājamos uzturēšanas izdevumus, tiesnesis ņem vērā pirmajam bijušajam laulātajam pieejamos līdzekļus (finanšu resursus) un otru bijušā laulāta vajadzības. Būtiski var būt arī nefinanšu faktori, piemēram, laulības vai kopdzīves ilgums. Ja tiesa nenosaka termiņu uzturēšanas saistību izpildei, šīs saistības tiek automātiski izbeigtas pēc 12 gadiem. Tiesa var pagarināt šo periodu, ja to pieprasa bijušais laulātais, kuram ir nepieciešami uzturēšanas izdevumi, gadījumos, kad šī persona saskaras ar noteiktām finansiālām grūtībām. Ja laulības ir bijušas īslaicīgas (ilgušas mazāk nekā 5 gadus) un to laikā nav dzimuši bērni, uzturēšanas saistību periods pamatā nav ilgāks par pašas laulības ilgumu.

Augstāk minētais attiecas arī uz uzturēšanas izdevumiem, kas tiek noteikti personām, kas bijušas reģistrētās partnerattiecībās.

Bijušie laulātie var ārpustiesas kārtībā panākt vienošanos par uzturēšanas izdevumu izmaksu. Šīs vienošanās nosacījumus parasti iekļauj laulības šķiršanas paktā.

Praksē šo paktu apstiprina tiesā laulības šķiršanas sprieduma pieņemšanas laikā. Šāds apstiprinājums sniedz uzturēšanas izdevumu saņēmējam papildu drošību.

Citas personu kategorijas, uz ko attiecas uzturēšanas saistības:

Laulātie / partneri reģistrētās partnerattiecībās

Izņemot īpašus gadījumus, abiem laulātajiem un partneriem reģistrētās partnerattiecībās ir jāiesaistās mājsaimniecību izdevumu segšanā. Pirmslaulības vai partnerattiecību nolīgumos šīs personas var panākt atšķirīgas vienošanās saistībā ar šo izdevumu segšanu.

Bioloģiskais tēvs / partneris mātes dzīv

Bērna bioloģiskajam tēvam nav pienākuma izmaksāt uzturēšanas izdevumus savam bērnam, kuru viņš nav atzinis, ja šim bērnam nav tiesisku ģimenes attiecību ar šo vai jebkuru citu vīrieti (citiem vārdiem sakot, ja bērnam nav tēva juridiskā izpratnē). Šis pienākums attiecas uz mātes partneri, kurš ir piekritis dzimumaktam, kura rezultātā varēja tikt radīts bērns.

Kopīga aizgādība

Personai, kura nav bērna vecāks un kurai ir kopīgas bērna aizgādības tiesības ar bērna vecāku, ir uzturēšanas saistības attiecībā uz šo bērnu (Civilt kodeksa 1:253.w pants). Uzturēšanas saistības ir spēkā līdz bērna divdesmit pirmajai dzimšanas dienai, kad kopīgā aizgādība tiek izbeigta sakarā ar bērna pilngadības iestāšanos.

Kādos gadījumos ir spēkā uzturēšanas saistības?

Vispārēji runājot, pienākums izmaksāt uzturēšanas izdevumus ir spēkā tikai tad, ja uzturēšanas saistības ir trūcīgs. Persona ir uzskatāma par trūcīgu, ja viņai nav pietiekamu ienākumu, lai parūpētos par sevi, un nav sagaidāms, ka šī persona spēs iegūt pietiekamus ienākumus.

Izņēmums

Šī noteikuma izņēmums ir vecāku un bioloģisko tēvu uzturēšanas saistības pret saviem nepilngadīgajiem bērniem, kā arī uzturēšanas saistības pret jauniešu (līdz 21 gada vecumam) bērniem. Šajos gadījumos uzturēšanas saistības tiek piemērotas arī tad, ja uzturēšanas saistības nav trūcīga persona.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas izdevumus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērnu, kas nav sasnieguši 18 gadu vecumu (nepilngadīgu bērnu), vecākiem ir jāsedz bērnu aprūpes un izglītības izmaksas. Tas attiecas uz dzīvošanas un citām izmaksām, kas saistītas ar bērna audzināšanu, piemēram, izglītības un brīvā laika pavadīšanas aktivitātēm. Vecāku pienākums ir atbilstoši pieejamajiem līdzekļiem segt bērna aprūpes un izglītības izmaksas. Šīs saistības ir spēkā arī tad, ja bērnam pašam ir pieejami savi līdzekļi un/vai ienākumi.

Ja bērns ir 18-20 gadus vecs (t. s. "jaunietis"), vecāki ir atbildīgi par bērna dzīvošanas un izglītības izmaksu segšanu. Tiek uzskatīts, ka dzīvošanas un izglītības izmaksas atbilst bērna aprūpes un izglītības izmaksām bērībā. Šīs uzturēšanas saistības nav atkarīgas no uzturēšanas saistību vajadzībām. Uz šo bērnu kategoriju ir attiecināmas arī paplašinātās uzturēšanas saistības — arī tad, ja viņiem ir savi ienākumi no nodarbinātības vai no kapitāla vai ja viņi ir stājušies laulībā. Tomēr jebkādi bērna patstāvīgi ienākumi nosaka, cik lielā mērā viņam ir nepieciešami uzturēšanas izdevumi.

Ja bērnam ir vismaz 21 gads, vecākiem ir uzturēšanas saistības tikai tad, ja bērns ir trūcīgs un nespēj par sevi parūpēties. Piemēram, ja bērnam ir fiziska vai garīga invaliditāte.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas izdevumus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Uzturēšanas izdevumu maksātāja maksājamo summu puses var noteikt patstāvīgi un iekļaut nolīgumā, vai arī to var noteikt ar tiesas nolēmumu.

Laulību šķiršanas lietās tiesai nereti pieprasa pieņemt lēmumu arī par bijušā laulātā vai bērna uzturēšanas izdevumiem.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Nē. Pieteikums ir jāiesniedz uzturēšanas saistību juristam. Uzturēšanas saistību saņēmējiem nav atļauts iesniegt pieteikumu bez jurista iesaistes. Nepilngadīgu bērnu pārstāv viņa juridiskais pārstāvis (parasti — kāds no vecākiem).

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Šajā kontekstā tiek izšķirta starptautiskā jurisdikcija (vai Nīderlandes tiesai ir jurisdikcija?) un iekšējā jurisdikcija (kurai Nīderlandes tiesai ir jurisdikcija?).

Starptautiskā jurisdikcija Eiropas Savienībā

Attiecībā uz Nīderlandes tiesas starptautisko jurisdikciju Eiropas Savienības kontekstā tiek piemērota t. s. "[Briseles I regula](#)" (EEX). Šī regula ietver tiesu jurisdikcijas noteikumus saistībā ar uzturēšanas prasībām.

Atbilstoši šīs Regulas 2. panta noteikumiem uzturēšanas saistību saņēmējs (pieteikuma iesniedzējs) parasti aicina uzturēšanas izdevumu maksātāju (atbildētāju), kura dzīvesvieta ir Nīderlandē, stāties Nīderlandes tiesas priekšā.

"Briseles I regula" ietver arī alternatīvu noteikumu attiecībā uz uzturēšanas saistībām. Regulas 5. panta 2. punkts nosaka, ka atbildētāju, kura dzīvesvieta ir Dalībvalsts teritorijā, var aicināt ierasties citā Dalībvalstī:

lai stātos tiesas priekšā atbilstoši vietai, kur atrodas personas ar tiesībām uz uzturēšanas izdevumiem dzīvesvieta vai pastāvīgā dzīvesvieta vai —, ja tā ir papildu prasība saistībā ar prasību par personu ģimenes tiesību statusu, t. i., laulības šķiršanas tiesas tiesneša vai, piemēram, tiesneša, kas lem par piederību, prasība, — lai stātos tiesas priekšā atbilstoši attiecīgajai jurisdikcijai, izņemot gadījumus, kad jurisdikciju nosaka tikai atbilstoši kādas no pusēm valstspiederībai.

Atbilstoši Regulas 1. ievilkumam Nīderlandē dzīvojošs uzturēšanas saistību saņēmējs var aicināt Francijā dzīvojošu uzturēšanas izdevumu maksātāju, piemēram, stāties Nīderlandes tiesas priekšā, jo šai tiesai ir starptautiskā jurisdikcija atbilstoši 5. panta 2. punktam. Jurisdikcija ir tiesai atbilstoši pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietai.

Turklāt attiecībā uz uzturēšanas saistībām Eiropas Savienības ietvaros 2008. gada 18. decembra Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās ir spēkā kopš 2011. gada 18. jūnija.

Uzturēšanas saistību regulas noteikumi par jurisdikciju lielā mērā saskan ar EEX regulas noteikumiem. Atbilstīgi vispārīgajiem noteikumiem lietās, kas saistītas ar uzturēšanas izdevumiem, jurisdikcija ir tiesai atbilstoši atbildētāja vai uzturēšanas saistību saņēmēja pastāvīgajai dzīvesvietai. Pretēji EEX regulai Uzturēšanas saistību regulas piemērošanas kontekstā nav noteikta prasība, ka atbildētāja pastāvīgajai dzīvesvietai jāatrodas Dalībvalsts teritorijā.

Starptautiskā jurisdikcija ārpus Eiropas Savienības

Attiecībā uz Nīderlandes tiesas starptautisko jurisdikciju ārpus Eiropas Savienības tiek piemēroti tālāk norādītie nosacījumi. Ja atbildētājs (uzturēšanas saistību saņēmējs vai maksātājs) dzīvo ārpus Eiropas Savienības, iepriekšminētā "Briseles I regula" netiek piemērota un Nīderlandes tiesa atvasina savu jurisdikciju no Civilprocesa kodeksa noteikumiem (*Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering*). Nīderlandes laulību šķiršanas lietu tiesa tiek pilnvarota izvirzīt pagaidu noteikumus attiecībā uz laulības šķiršanu vai izvirzīt pagaidu noteikumus, piemēram, par uzturēšanas izdevumu maksu vai par laulāto kopīgā mājokļa turpmāku izmantošanu. Tādējādi Nīderlandes tiesai ir jurisdikcija pieņemt lēmumu par neatkarīgu pieteikumu saistībā ar uzturēšanas izdevumiem, ja pieteikuma iesniedzējs vai viena vai vairākas attiecīgās puses, kas minētas pieteikumā, dzīvo Nīderlandē vai tad, ja izskatāmā lieta ir citādi pietiekamā mērā saistīta ar Nīderlandes tiesisko jomu, ja puses izvēlas Nīderlandes tiesas jurisdikciju vai ja attiecīgā puse ierodas tiesvedības gaitā un neiesniedz oficiālu paziņojumu tiesai par jurisdikcijas trūkumu.

Iekšējā jurisdikcija

Attiecībā uz Nīderlandes tiesas iekšējo jurisdikciju tiesas veida (vispārējā tiesa, apelācijas tiesa, Nīderlandes Augstākā tiesa) izvēles noteikums paredz, ka uzturēšanas izdevumu lietās jurisdikcija ir vispārējai tiesai. Civilprocesa kodekss nosaka tiesu, kurai ir jurisdikcija. Jurisdikcija ir tiesai pēc pieteikuma iesniedzēja

(viena no pieteikuma iesniedzējiem) vai vienas no attiecīgajām pusēm, kas minētas pieteikumā, dzīvesvietas vai, ja vienai no šīm pusēm nav dzīvesvietas, — tiesā pēc vienas no pusēm faktiskās dzīvesvietas.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Uzturlīdzekļu noteikšanas, maiņas vai izbeigšanas pieprasījumu iesniedz jurists. Jurists pārstāv pieteikuma iesniedzēju tiesas sēdē. Juristu vārdi un adreses ir pieejami [Valsts advokātu sabiedrības](#) tīmekļa vietnē.

Ir izveidota [Ģimenes tiesību juristu un mediatoru laulību šķiršanas procesā sabiedrība](#), kuras biedru specializācija ietver laulību šķiršanas un uzturlīdzekļu piešķiršanas lietas. Viņi specializējas arī laulību šķiršanas mediācijā un visos jautājumos, ko tā ietver.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Tiesvedības ietvaros ir jāsedz ar tiesvedību saistītās izmaksas. Tā ir tiesas kancelejas maksa. Papildus tai ir sedzama arī jurista un tiesu izpildītāja maksa. Ja prāvniekam nav iespēju (pilnībā) segt jurista izmaksas, viņš(-a) noteiktos apstākļos var kvalificēties juridiskās palīdzības saņemšanai. To sauc par "juridiskās palīdzības gadījumu". Valdība daļēji sedz šīs izmaksas, un prāvnieks veic "personīgu iemaksu". "Personīgās iemaksas" apmērs ir atkarīgs no prāvnieka ienākumiem un viņam pieejamajiem finanšu līdzekļiem. [Juridiskās palīdzības padome](#) piešķir juridisko palīdzību. Prāvniekam ir jāiesniedz Padomei pieteikums juridiskās palīdzības saņemšanai atbilstoši jurisdikcijai (t. i., apelācijas tiesas jurisdikcijai) pēc jurista biroja atrašanās vietas piekritības. Praksē tas nozīmē, ka pieteikumu bieži vien iesniedz jurists, ja pie tā vēršas pirms juridiskās palīdzības pieteikuma iesniegšanas.

Ir jāiesniedz arī "Ienākumu un īpašuma deklarācija" (to iesniedz pilsētas pašvaldībā atbilstoši dzīvesvietai). Šī deklarācija kopā ar pieteikumu ir jānosūta Juridiskās palīdzības padomei, kas izvērtē prāvnieka tiesības saņemt juridisko palīdzību. Pozitīva lēmuma gadījumā tiek izsniegts rakstisks apliecinājums par tiesībām saņemt juridisko palīdzību. Šādos gadījumos arī tiek samazināta tiesas kancelejas maksa.

Tiesības saņemt juridisko palīdzību ir attiecināmas arī uz pārrobežu strīdiem, t. i., gadījumiem, kad pieteikuma iesniedzēja dzīvesvieta atrodas ārpus Nīderlandes. Šie gadījumi ir paredzēti Eiropas [Direktīvā par pārrobežu juridisko palīdzību](#). Juridisko palīdzību var pieprasīt, atsaucoties uz Juridiskās palīdzības likuma 23.A-23.K pantu (*Wet op de rechtsbijstand*), vērsoties Juridiskās palīdzības padomē Hāgā, izmantojot šai Direktīvai pievienoto standartā veidlapu, kas ir vienāda visās Dalībvalstīs.

Nepieciešamības gadījumā [Juridiskās palīdzības padome](#) var sniegt palīdzību saistībā ar jurista izvēli. Padomes adrese ir ietverta atbildē uz 14.2. jautājumu.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Tiesa, pieņemot lēmumu, ņems vērā personas, kas pieprasa vai saņem uzturlīdzekļus, vajadzības, kā arī personai, kura maksā uzturlīdzekļus vai kurai tiek prasīts maksāt uzturlīdzekļus, pieejamos līdzekļus (finanšu resursus). Vajadzības un pieejamie līdzekļi ir relatīvi jēdzieni. Tiesai ir noteikta brīvības pakāpe, pieņemot lēmumu atbilstoši katra atsevišķā gadījuma apstākļiem. Tiesu iestādes ir izstrādājušas vadlīnijas (t. s. *Trema* standartus), tomēr tās nav tiesai saistošas.

Tiesas lēmumos ir nozīmīgi šādi ienākumi un izdevumi:

ienākumi no nodarbinātības;

ienākumi no papildu nodarbinātības;

stipendijas;

pabalsti;

pensija;

ienākumi no (apakš)nomas;

procentu maksājumi un citi ienākumi no aktīviem;

iemaksas saistībā ar citu personu mājāsaimniecībām kopējas mājāsaimniecības gadījumā;

pastāvošas iespējas palielināt ienākumus (peļņas iespējas);

aktīvu pārskati;

nomas maksājumi;

hipotekārā kredīta pamatsummas un procentu maksājumi un fiksētās maksas. Šeit ir jānorāda arī hipotekārā kredīta neatmaksātā daļa;

apdrošināšanas polises;

nepieciešamās regulārās ceļošanas izmaksas;

finansiālās saistības pret citām personām;

uzturlīdzekļu saņēmējam un/vai viņa(-as) ģimenes locekļiem nepieciešamās īpašās medicīniskās aprūpes izmaksas;

izmaksas, kas saistītas ar ienākumu veidošanu;

jebkādi paziņojumi par parādsaistībām.

Tiesību aktos noteiktā indeksācija

Tieslietu ministrs ik gadu nosaka fiksētu procentuālo apmēru, kādā ar likumu tiek palielināts tiesas noteiktais uzturlīdzekļu maksājums vai līgumiski noteiktais maksājums. Šī procentuālā palielinājuma aprēķinos ministrs ņem vērā atalgojuma izmaiņas darījumu aprindās un valsts pārvaldē, kā arī atalgojuma izmaiņas citos sektoros. Šis procentuālais apmērs tiek publicēts izdevumā *Staatscourant* [Nīderlandes valdības oficiālajā laikrakstā].

Šīm uzturlīdzekļu automatiskajām korekcijām ir piemērojami vairāki izņēmumi. Iesaistītās puses, kā arī tiesa var izslēgt tiesību aktos noteikto indeksāciju vai noteikt alternatīvu metodi indeksācijas veikšanai.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļi bijušajiem laulātajiem tiek tieši izmaksāti uzturlīdzekļu saņēmējam. Tiesas noteiktie uzturlīdzekļu maksājumi nepilngadīgiem bērniem tiek tieši izmaksāti vecākam (vai aizbildnim), kura aprūpē atrodas attiecīgais bērns.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja uzturēšanas saistības tiek noteiktas ar tiesas nolēmumu un uzturlīdzekļu maksātājs nepilda savas saistības attiecībā uz bērnam un/vai partnerim izmaksājamiem uzturlīdzekļiem, saistību izpildi var panākt, vērsoties [Uzturlīdzekļu maksājumu piedzišanas nacionālajā birojā](#) (LBIO) Roterdamā. Saistību izpildi var panākt arī tiesu izpildītājs. Ja nav tiesas nolēmuma, lieta ir jānodod izskatīšanai tiesā. Šajā nolūkā ir jāiesaista jurists.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Ja tiek veikti ieturējumi no pabalstiem vai algām, ir jāņem vērā pret piedziņu aizsargātā ienākumu daļa, uz kuru pēc likuma nedrīkst vērst piedziņu.

Uzturlīdzekļu ikmēneša izmaksas noilguma termiņš ir 5 gadi. Ja ir pieejams spriedums, kurā ir fiksēti nokavētie maksājumi, t. i., ja faktiski ir norādīts fiksēts apmērs, noilguma periods šajā gadījumā ir 20 gadi. Lai novērstu prasības derīguma termiņa izbeigšanos, ir jāpagarina noilguma termiņš.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Bērnam un/vai partnerim veicamo uzturlīdzekļu maksājumu nokavējuma gadījumā var vērsties [Uzturlīdzekļu maksājumu piedzišanas nacionālajā birojā \(LBIO\)](#).

Uzturlīdzekļu saņēmējam ir jāpilnvaro LBIO nokavēto uzturlīdzekļu maksājumu piedziņai. Nepieciešamības gadījumā LBIO var īstenot nokavēto maksājumu piedziņu, veicot atbilstošas darbības saistību izpildes panākšanai. Piemēram, LBIO var veikt ieturējumus no uzturlīdzekļu maksātāja algas, pabalstiem vai nekustamā vai kustamā īpašuma.

LBIO pakalpojumu pieprasīšana uzturlīdzekļu saņēmējam ir bezmaksas, ja abu iesaistīto pušu dzīvesvieta atrodas Nīderlandē. Saņemot uzturlīdzekļu piedziņas pieprasījumu, vispirms tiek veiktas darbības ar mērķi novērst ar līdzekļu piedziņu saistītās izmaksas, izmantojot īslaicīgu mediāciju un/vai sniedzot skaidrojumu. Gandrīz trīs ceturtdaļās gadījumu šie paņēmieni ir sekmīgi. Tomēr, ja LBIO pārņem uzturlīdzekļu piedziņu, uzturlīdzekļu maksātājs sedz LBIO izmaksas saistībā ar līdzekļu piedziņu. LBIO piemēro papildu maksu par uzturlīdzekļu piedziņu. Šī piemaksa veido 15 % no ikmēneša maksājamās summas un nokavētajiem uzturlīdzekļu maksājumiem. No uzturlīdzekļu maksātāja tiek piedzītas arī visas ar saistību izpildes panākšanu saistītās izmaksas.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Neraugoties uz to, ka LBIO ir valsts iestāde, tā nekompensē uzturlīdzekļu maksājumus. To var veikt valdība bērnu uzturlīdzekļu vai juridiskās palīdzības gadījumā.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

LBIO uzdevumi ietver arī tādus, kas saistīti ar uzturlīdzekļu starptautisko piedziņu. Šie uzdevumi izriet no regulām un konvencijām, kuru puse ir Nīderlande. Nīderlande ir ANO Konvencijas par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs (Ņujorka, 1956. gada 20. jūnijs) puse. Tā ir konvencija par savstarpēju juridisko palīdzību ar mērķi veicināt uzturlīdzekļu piedziņu starptautiskās lietās. Šajā nolūkā Konvencija paredz nosūtošo un saņēmēju institūciju sistēmu, kas sniedz palīdzību uzturlīdzekļu saņēmējam uzturlīdzekļu prasību izpildes panākšanas procesā. LBIO ir Nīderlandes nosūtošā un saņēmēja institūcija.

Jebkura Nīderlandē dzīvojoša persona, kas saskaras ar problēmām saistībā ar uzturlīdzekļu piedziņu no ārvalstīs (t. i., valstī, kas nav Ņujorkas Konvencijas puse) dzīvojoša uzturlīdzekļu maksātāja, var atsaukties uz Ņujorkas Konvenciju. Konvencija paredz jautājumus, kas saistīti ar bērniem un partneriem izmaksājamiem uzturlīdzekļiem.

2007. gada 23. novembra Konvencija par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu ar 2014. gada 1. augustu ir spēkā lietās starp Eiropas Savienības dalībvalstīm (izņemot Dāniju) un citām līgumslēdzējām valstīm. Ārpus ES Dalībvalstīm šī Konvencija ir spēkā arī Albānijā, Bosnijā un Hercegovinā, Norvēģijā un Ukrainā. Jautājumus, kas skar attiecības starp ES Dalībvalstīm, prioritāra ir Uzturlīdzekļu regula (Regula (EK) Nr. 4/2009).

Hāgas Uzturlīdzekļu konvencija ir attiecināma uz bērniem līdz 21 gada vecumam. Tās darbību var paplašināt, aptverot citus ģimenes locekļus, ja abas iesaistītās līgumslēdzējas valstis šajā nolūkā pieņem deklarāciju.

Lai piesaistītu LBIO sniegtos pakalpojumus, ir jāaizpilda [uzturlīdzekļu starptautiskās piedziņas](#) pieteikuma veidlapa. Šo veidlapu var lejupielādēt [LBIO](#) tīmekļa vietnē.

LBIO un pašu ārvalstu institūciju veiktie pasākumi Ņujorkas Konvencijas un Līguma ar Amerikas Savienotajām Valstīm kontekstā pamatā ir bezmaksas. Izmaksas var rasties saistībā ar tiesas procesiem ārvalstīs vai saistībā ar uzturlīdzekļu piedziņu.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Saistībā ar bērnu un partneru uzturlīdzekļiem:

Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen ([LBIO](#))

Postbus 8901

3009 AX Rotterdam

Saistībā ar juridiskās palīdzības saņemšanu:

[Raad voor Rechtsbijstand](#),

Postbus 450,

2501 CL Hāga

Tālr. Nr. +31703701414

Saistībā ar juridisko palīdzību pārrobežu lietās:

Raad voor Rechtsbijstand

Regiokantoor Den Haag

Adresāts: Jan Ouwehand

Laan van Meerdervoort 51B

2517 AE Hāga

Tālr.: 0031(0)88 787 1320

e-pasts: j.ouwehand@rvr.org

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Pēc uzturlīdzekļu saņēmēju pieprasījuma LBIO veic arī uzturlīdzekļu piedziņu no uzturlīdzekļu maksātājiem, kuru dzīvesvieta ir Nīderlandē. Ja citā Dalībvalstī dzīvojošs uzturlīdzekļu saņēmējs vēlas iesniegt prasību par uzturlīdzekļu piedziņu no Nīderlandē dzīvojoša uzturlīdzekļu maksātāja, viņš var atsaukties uz Konvencijas sistēmu. Tad uzturlīdzekļu saņēmējam ir jāiesniedz pieteikums savas valsts nosūtošajā institūcijā, kas pēc tam sazinās ar saņēmēju institūciju Nīderlandē (LBIO). Saņēmēja institūcija pēc tam veic atbilstošas darbības, lai piedzītu uzturlīdzekļus.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Kontaktinformāciju skatīt atbildē uz 14.2. jautājumu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nav attiecināms.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Tiesvedības ietvaros ir jāsedz ar tiesvedību saistītās izmaksas. Tā ir tiesas kancelejas maksa. Papildus tai ir sedzama arī jurista un tiesu izpildītāja maksa. Ja prāvniekam nav iespēju (pilnībā) segt jurista izmaksas, viņš(-a) noteiktos apstākļos var kvalificēties juridiskās palīdzības saņemšanai. To sauc par "juridiskās palīdzības gadījumu". Valdība daļēji sedz šīs izmaksas, un prāvnieks veic "personīgu iemaksu". "Personīgās iemaksas" apmērs ir atkarīgs no prāvnieka ienākumiem un viņam pieejamajiem finanšu līdzekļiem.

Juridiskās palīdzības padome piešķir juridisko palīdzību. Prāvniekam ir jāiesniedz Padomei pieteikums juridiskās palīdzības saņemšanai atbilstoši jurisdikcijai (t. i., apelācijas tiesas jurisdikcijai) pēc jurista biroja atrašanās vietas piekritības. Praksē tas nozīmē, ka pieteikumu bieži vien iesniedz jurists, ja pie tā vērsas pirms juridiskās palīdzības pieteikuma iesniegšanas. Ir jāiesniedz arī "Ienākumu un ģimenes deklarācija" (to iesniedz pilsētas pašvaldībā atbilstoši dzīvesvietai). Šī deklarācija kopā ar pieteikumu ir jānosūta Juridiskās palīdzības padomei, kas izvērtē prāvnieka tiesības saņemt juridisko palīdzību. Pozitīva lēmuma gadījumā tiek izsniegts rakstisks apliecinājums par tiesībām saņemt juridisko palīdzību. Šādos gadījumos arī tiek samazināta tiesas kancelejas maksa. Tiesības saņemt juridisko palīdzību ir attiecināmas arī uz pārrobežu strīdiem, t. i., gadījumiem, kad pieteikuma iesniedzēja dzīvesvieta atrodas ārpus Nīderlandes. Šie gadījumi ir paredzēti Eiropas Direktīvā par pārrobežu juridisko palīdzību. Juridisko palīdzību var pieprasīt, atsaucoties uz Juridiskās palīdzības likuma 23.A-23.K pantu, vērstoties Juridiskās palīdzības padomē Hāgā, izmantojot šai Direktīvai pievienoto standarta veidlapu, kas ir vienāda visās Dalībvalstīs. Nepieciešamības gadījumā Juridiskās palīdzības padome var sniegt palīdzību saistībā ar jurista izvēli.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Nav veikti grozījumi saskaņā ar Regulas 51. pantu.

Lapa atjaunināta: 01/10/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [pl](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Uztura prasības - Polija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Saskaņā ar Ģimenes un aizgādības likuma 128. pantu "uzturēšanas saistības" ir prasība, lai asinsradnieks taisnā līnijā vai brālis vai māsa nodrošina iztikas līdzekļus (tostarp apģērbam, pārtikai, mājvietai, kurināmajam un zālēm) un vajadzības gadījumā arī audzināšanai (tostarp fiziskās un garīgās attīstības nodrošināšanai un piekļuvei izglītībai un kultūrai).

"Uzturīdzekļi" ir pabalsts skaidrā naudā vai natūrā. Attiecībā uz bērniem tas ietver arī personīgo ieguldījumu viņu audzināšanā un darbu kopīgajā māsaimniecībā saskaņā ar uzturēšanas saistībām.

"Uzturēšanas prasība" ir vienas personas tiesības pieprasīt, lai otra persona pilda savas uzturēšanas saistības attiecībā pret pirmo.

Vispārējais princips paredz, ka uzturēšanas saistības izriet no dažāda veida ģimenes attiecībām. Atkarībā no ģimenes attiecību veida Polijas tiesību aktos izšķirti dažādi uzturēšanas saistību veidi.

1. Uzturēšanas saistības radnieku starpā (ģimenes kategorija — **bērna uzturēšanas saistības**): radnieku gadījumā tiesības saņemt uzturīdzekļus ir tikai tām personām, kurām ir finansiālas grūtības. Vecākiem ir pienākums maksāt uzturīdzekļus bērniem, kas vēl nespēj nodrošināt paši sevi, ja vien ienākumi no bērna ģimenes nav pietiekami bērna uzturēšanai un audzināšanai. Sasniedzot 18 gadu vecumu, bērns zaudē tiesības uz uzturīdzekļiem, izņemot, ja viņš vēlas turpināt mācīties un viņa līdzšinējie sasniegumi attaisno šādu izvēli vai uzturēšanas saistības ir jāsaņem sakarā ar bērna veselības stāvokli vai individuālo situāciju. Turklāt vecākiem nav jāmaksā uzturīdzekļi bērnam, kas ir vecāks par 18 gadiem un, lai gan ir gatavs strādāt, turpina mācīties un pēc tam atstāj mācības novārtā, viņa sasniegumi nav pietiekami, atzīmes nav apmierinošas un viņš nenokārto eksāmenus noteiktajos termiņos un tādējādi nepabeidz savas studijas laikā, kas ir paredzēts attiecīgajai studiju programmai.

Ja nav iespējams saņemt uzturīdzekļus vai arī to saņemšana ir saistīta ar pārmērīgām grūtībām, uzturīdzekļu maksājumus var pieprasīt no citiem radniekiem (piem., bērna vecvecākiem, kuri ir tā parādnieka vecāki, kas izvairās no saistību pildīšanas).

2. Uzturēšanas saistības, kas izriet no adopcijas: ja adopcija ietekmē tikai attiecības starp adoptētāju un adoptēto personu, adoptētāja uzturēšanas saistības pret adoptēto personu ir prioritāras pār adoptētās personas augšupējo radnieku un māsu vai brāļu uzturēšanas saistībām, savukārt adoptētās personas uzturēšanas saistības pret saviem augšupējiem radniekiem un māsām vai brāļiem ir sekundāras. Pārējos jautājumos attiecībā uz adoptēto personu piemēro

1. punktā paredzētos noteikumus.

3. Uzturēšanas saistības audžuvecāku un audžubērnu starpā (audžumāte, audžutēvs, audžubērni): tikai tām personām, kurām ir finansiālas grūtības, ir tiesības saņemt uzturīdzekļus un tikai tad, ja attiecīgajā situācijā uzturēšanas saistību uzlikšana atbilst vispārpieņemtām sociālajām normām. Polijas tiesību aktos un jurisprudencē "finansiālas grūtības" nozīmē to, ka persona nespēj apmierināt savas pamatotās vajadzības no saviem līdzekļiem un ar saviem centieniem.

4. Uzturēšanas saistības laulāto starpā laulības laikā: saskaņā ar Ģimenes un aizgādības likuma 27. pantu ģimenes locekļi var pieprasīt "vienādu dzīves līmeni" visiem ģimenes locekļiem.

5. Uzturēšanas saistības laulāto starpā pēc laulības izbeigšanās: ja tiek uzskatīts, ka tikai viens no laulātajiem ir atbildīgs par laulības iziršanu, un laulības šķiršanas dēļ būtiski pasliktinās otra laulātā finanšu stāvoklis, otrais laulātais var pieprasīt rūpēties par viņa(-as) pamatotajām vajadzībām, pat ja viņam(-ai) nav finansiālu grūtību. Citos gadījumos laulātais, kuram ir finansiālas grūtības, drīkst pieprasīt uzturīdzekļus no sava bijušā laulātā, lai apmierinātu savas pamatotās vajadzības proporcionāli bijušā laulātā pelnītspējai un finansiālajai situācijai. Laulātā uzturēšanas saistības beidzas, ja šis laulātais stājas laulībā atkārtoti. Tomēr, ja uzturēšanas saistības ir uzliktas šķirtajam laulātajam, kas nebija atbildīgs par laulības iziršanu, tās arī beidzas piecus gadus pēc tiesas lēmuma par laulības šķiršanu, ja vien tiesa nelemj, ka piecu gadu periods ir jāpagarina pēc tā laulātā pieprasījuma, kuram ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, pamatojoties uz izņēmuma apstākļiem.

6. Ārlaulībā dzimuša bērna tēva uzturēšanas saistības pret bērna māti: tēvam, kas nav mātes vīrs, atbilstīgi viņa finansiālajiem apstākļiem ir jāpiedalās ar grūtniecību un dzemdībām saistīto izmaksu segšanā, kā arī jāsedz mātes uzturīdzekļi trīs mēnešu apmērā bērna dzimšanas laikā. Svarīgu iemeslu dēļ māte drīkst pieprasīt tēva līdzdalību uzturīdzekļu izmaksu segšanā par periodu, kas pārsniedz trīs mēnešus.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecākiem ir pienākums maksāt uzturīdzekļus bērniem, kas vēl nespēj paši sevi apgādāt. Tā kā bērniem ir jāmaksā līdz 18 gadu vecumam, parasti viņiem ir tiesības saņemt uzturīdzekļus līdz pilngadības sasniegšanai vai līdz maģistrantūras studiju vai augstākās profesionālās izglītības studiju programmas pabeigšanai.

Pabalstus no valsts uzturīdzekļu fonda izmaksā uzturīdzekļu saņēmējiem līdz 18 gadu vecumam. Šādām personām ir tiesības saņemt uzturīdzekļus līdz 25 gadu vecumam, ja tās turpina izglīties skolās vai augstākās izglītības iestādēs, un uz nenoteiktu laiku, ja minētās personas ir atzītas par personām ar smagu invaliditāti.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Jā, iespējamas turpmāk norādītās situācijas.

1. Persona, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, brīvprātīgi pilda uzturēšanas saistības.

2. Puses noslēdz izlīgumu uzturēšanas saistību jautājumā.

3. Ja uzturlīdzekļu maksātājs nepilda savu pienākumu, uzturlīdzekļu prasījumu iesniedz rajona tiesā (*sąd rejonowy*), kuras jurisdikcijā ir tās personas dzīvesvieta, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus (Civilprocesa likuma 32. pants), vai atbildētāja dzīvesvieta (Civilprocesa likuma 27. panta 1. punkts), vai apgabaltiesā (*sąd okręgowy*), ja šādu prasību iesniedz laulību šķiršanas vai laulāto atšķiršanas tiesvedības laikā.

Par prasības iesniegšanu tiesas nodevas nav jāmaksā. Tomēr tai ir jāatbilst procesuālam dokumentam piemērojamām prasībām, proti, dokumentam jāietver: tās tiesas nosaukums, kurā tiek iesniegts lūgumraksts; pušu, to likumīgo pārstāvju un pilnvaroto personu vārds un uzvārds; procesuālā dokumenta veids; skaidrs prasījuma izklāsts; prasības vērtība; to faktu izklāsts, kas pamato prasību un vajadzības gadījumā arī tiesas jurisdikciju; puses vai tās likumīgā pārstāvja, vai pilnvarotās personas (dokumentam jāpievieno pilnvara) paraksts; pielikumu saraksts; pušu, to likumīgo pārstāvju un pilnvaroto personu dzīvesvietas vai juridiskā adrese un prasības izklāsts. Iesniedzot nākamos procesuālos dokumentus, tajos jānorāda dokumenta numurs.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bēma vārdā?

Prasību piešķirt uzturlīdzekļus tās personas vārdā, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var iesniegt:

- pilnvarotā persona, kas var būt ne tikai advokāts un juriskonsults, bet arī šādas personas: vecāki, laulātais, māsa vai brālis, augšupējs radnieks vai persona, kuru saista adopcijas attiecības ar personu, kam ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, kā arī persona, kas pārvalda šādas personas īpašumu;
- pārstāvis no vietējās iestādes, kas ir atbildīga par sociālo palīdzību (saskaņā ar 2004. gada 12. marta Likumu par sociālo palīdzību (2004. gada oficiālais vēstnesis *Dziennik Ustaw*, Nr. 64, 593. punkts)), šāds pārstāvis ir vietējā sociālā palīdzības centra vai rajona ģimenes atbalsta centra vadītājs;
- tādas sabiedriskas organizācijas pārstāvis, kuras mērķis ir palīdzēt ģimenēm (šādu organizāciju saraksts ir ietverts tieslietu ministra 2000. gada 10. novembra noteikumos (2000. gada oficiālais vēstnesis *Dziennik Ustaw*, Nr. 100, 1080. punkts);
- prokurors, ja tas atbilst tiesiskuma nodrošināšanas un valsts interesēm.

Likumīgais pārstāvis rīkojas to nepilngadīgo vārdā, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Savukārt, sasniedzot pilngadību, bērniem jārīkojas pašiem.

Kopdzīves partneris vai paziņa nevar rīkoties tās personas vārdā, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ja vien viņš(-a) nav kāda no iepriekš minētajām personām.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Saskaņā ar Civilprocesa likumu uzturēšanas saistību lietas ir piekritīgas rajona tiesai. Vietējo jurisdikciju nosaka atkarībā no tās personas dzīvesvietas, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, vai atkarībā no atbildētāja dzīvesvietas. Tiesas, kurām ir jurisdikcija pār konkrētām pašvaldībām, ir minētas tieslietu ministra 2012. gada 25. oktobra Noteikumos par apelācijas tiesu, reģionālo tiesu un rajona tiesu atrašanās vietu un jurisdikciju (oficiālais vēstnesis *Dziennik Ustaw*, 2012. gads, 1223. punkts).

Reģionālajām tiesām ir jurisdikcija lietās, kas attiecas uz ES dalībvalstu tiesu nolēmumu atzīšanu Polijā (Civilprocesa likuma 11511. panta 1. punkts), ja nolēmuma pieņemšanas laikā valstij, kurā tas tika pieņemts, vēl nebija saistošs Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem (OV L 331, 16.12.2009., 17. lpp.).

Rajonu tiesai atbilstīgi Civilprocesa likuma 115311. pantam ir jāpasludina par izpildāmiem tie ārvalstu spriedumi, kas pieņemti pēc 2011. gada 18. jūnija ES valstīs, izņemot Horvātiju, Dāniju un Apvienoto Karalisti.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Advokāta pārstāvība uzturlīdzekļu prasījumu lietās nav vajadzīga. Puses drīkst rīkoties savā vārdā vai izmantot profesionālus starpniekus.

Sīkāku informāciju par iespējām izmantot tiesas *ex officio* iecelta advokāta palīdzību tās puses pārstāvībai, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, skatīt 7. un 20. punktā.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Saskaņā ar Polijas tiesību aktiem uzturlīdzekļu prasītājs un atbildētājs ar uzturlīdzekļu samazināšanu saistītā lietā ir atbrīvoti no tiesas izdevumu segšanas (96. panta 1. un 2. punkts 2005. gada 28. jūlija Likumā par tiesu izdevumiem civillietās (oficiālais vēstnesis *Dziennik Ustaw*, 2005. gads, Nr. 167, 1398. punkts ar grozījumiem)). Šis atbrīvojums ir pilnīgs, t. i., attiecīgā persona nesedz nekādus tiesas izdevumus, apelācijas izdevumus vai sprieduma izpildes izdevumus.

Turklāt persona, kas ir atbrīvota no tiesas izdevumu segšanas, drīkst pieprasīt juridisko palīdzību, kas izpaužas kā *ex officio* iecelta advokāta pakalpojumi. Ja pieteikums par advokāta iecelšanu tiek pieņemts, tā atlīdzību sedz pretējā puse tai, kurai ir iecelts advokāts. Ja minētā persona lietu zaudē, advokāta atlīdzību sedz Valsts kase.

ES dalībvalsts valstspiederīgo tiesības šajā jautājumā regulē 2004. gada 17. decembra Likums par tiesībām saņemt palīdzību civillietu tiesvedībā, kas notiek Eiropas Savienības dalībvalstīs (Oficiālais Vēstnesis *Dziennik Ustaw*, 2005. gads, Nr. 10, 67. punkts ar grozījumiem). Informācija par šo likumu ir atrodamā Polijas sniegtajā informācijā par juridisko palīdzību.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Uzturlīdzekļu apjoms ir atkarīgs no uzturlīdzekļu maksātāja pelnītspējas un finansiālajām iespējām un no tās personas pamatotajām vajadzībām, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus. Tās personas pamatotās vajadzības, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ietver visu nepieciešamo, lai nodrošinātu viņa(-as) iztiku ne tikai materiāli, bet arī citos veidos (kultūras un garīgajā jomā). Nepilngadīgo vajadzības ietver arī viņu audzināšanas izdevumus. Novērtējot uzturlīdzekļu maksātāja pelnītspēju un finansiālās iespējas, tiek ņemti vērā nevis viņa(-as) faktiski nopelnītie ienākumi, bet gan tie, ko varētu nopelnīt, ja viņš(-a) pilnībā izmantotu savu pelnītspēju. Tas nozīmē to, ka arī bezdarbniekam, kuram nav regulāru ienākumu, var piespriest maksāt uzturlīdzekļus un šie maksājumi tiks piedzīti.

Ja apstākļi mainās, var pieprasīt grozīt tiesas nolēmumu vai vienošanos par uzturlīdzekļiem. Šādas izmaiņas drīkst pieprasīt abas uzturēšanas saistību puses. Atkarībā no faktiskajiem apstākļiem tās var prasīt atcelt uzturēšanas saistības vai palielināt vai samazināt uzturlīdzekļu apmēru. Priekšnoteikums pabalsta summas maiņai ir vai nu personas, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, pamatoto vajadzību palielināšanās vai samazināšanās, vai uzturlīdzekļu maksātāja pelnītspējas palielināšanās vai samazināšanās.

Polijā nav noteikts konkrēts uzturlīdzekļu apmērs un uzturlīdzekļu summu neaprēķina kā fiksētu procentuālo daļu no uzturlīdzekļu maksātāja ienākumiem. 2014. gadā minimālā darba alga bija PLN 1 680 (aptuveni EUR 400) bruto. 2013. gadā mēneša vidējais atalgojums bija PLN 3 650 (aptuveni EUR 900) bruto. Praksē vairumā gadījumu tiesu piespriedē uzturlīdzekļu summa svārstās no PLN 300 līdz PLN 1 000 mēnesī vienam bērnam. Uzturlīdzekļu summai nepiemēro automatisku indeksāciju atkarībā no bērna vecuma vai inflācijas līmeņa.

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Maksātājs ir tā persona, kas ir nosaukta par parādnieku izpildes rīkojumā. Piešķirtos uzturlīdzekļus, Polijā vienmēr maksā Polijas zlotos nepilngadīgā likumīgajam pārstāvim (skaidrā naudā vai ar bankas pārskaitījumu) katru mēnesi, parasti līdz mēneša 10. datumam. Kavēta maksājuma gadījumā spriedumos ir paredzēts piemērot likumā noteiktos procentus (13 % likme gadā kopš 2008. gada) no nesamaksātās summas (sk. Polijas sniegto informāciju par likumā noteiktajiem procentiem).

Tādējādi uzturēšanas saistības parasti sedz tikai uzturlīdzekļu maksātājs. Ja minētā persona nemaksā brīvprātīgi, persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var iesniegt pieteikumu par sprieduma izpildi kompetentai izpildes iestādei (parasti tas ir tiesu izpildītājs). Izpildi var uzsākt arī *ex officio* pēc pirmās instances tiesas pieprasījuma, kas pieņēmusi nolēmumu par uzturlīdzekļu apmēra noteikšanu. Persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var iesniegt izpildes rīkojumu arī parādnieka darbavietā vai iestādē, kas maksā parādniekam pensiju, un pieprasīt, lai maksājamo uzturlīdzekļu summu atskaita no parādniekam izmaksājamās summas. Šāda prasība maksājumu iestādei ir saistoša.

Lai varētu vērst piedziņu pret parādnieka nekustamo īpašumu, nepieciešams atsevišķs pieteikums.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Ja uzturlīdzekļu maksātājs nepilda uzturēšanas saistības brīvprātīgi, viņu var piespiest to darīt (Sk. 9. punktu).

Turklāt saskaņā ar Krimināllikuma 209. pantu pastāvīga uzturlīdzekļu nemaksāšana ir sodāms nodarījums, par ko var piespriest naudas sodu, noteikt ar brīvības atņemšanu nesaisītus pasākumus vai brīvības atņemšanu līdz diviem gadiem.

Kā noteikts 5. panta 3. punkta 3. apakšpunktā 2007. gada 7. septembra Likumā par palīdzību personām, kurām ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus (oficiālais vēstnesis *Dziennik Ustaw*, 2009. gads, Nr. 1, 7. punkts ar grozījumiem), kompetentā iestāde var lūgt apturēt parādnieka autovadītāja apliecības darbību.

Ja piedziņa ir nesekmīga, tiesu izpildītājs var lūgt, lai parādnieku reģistrē maksātnespējīgo parādnieku reģistrā.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 1083. panta 2. punktu nesamaksātos uzturlīdzekļus var atgūt pilnībā, piemērojot arestu bankas kontam.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 833. panta 1. punktu sprieduma izpildi vērš uz darba samaksu atbilstīgi Darba likuma noteikumiem. Parasti arestu var piemērot 60 % no darba algas. Arestu var piemērot arī līdz 3/5 apmērā no summām, ko Valsts kase piešķirusi īpašiem mērķiem, jo īpaši no dotācijām un atbalstiem (Civilprocesa likuma 831. panta 1. un 2. punkts).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 829. pantu sprieduma izpildi nevērs uz:

– mājsaimniecības izstrādājumiem un ikdienas apģērbiem, kas nepieciešams parādniekam un apgādājamajiem ģimenes locekļiem, kā arī uz pakalpojumu vai profesionālās darbības veikšanai nepieciešamo apģērbiem;

– instrumentiem un citiem priekšmetiem, izņemot mehāniskos transportlīdzekļus, kas parādniekam nepieciešami atalgota darba veikšanai;

– pārtikas un degvielas krājumiem, kas vienā mēnesī nepieciešami parādniekam un apgādājamajiem ģimenes locekļiem;

– naudu, kas nepieciešama parādniekam un viņa(-as) ģimenei divu nedēļu iztikai;

– mācībām nepieciešamajiem priekšmetiem, personīgajiem dokumentiem, dekorācijām, reliģijas praksē izmantotajiem priekšmetiem un ikdienas priekšmetiem, kuru pārdošanas summa būtu ievērojami zemāka par to vērtību, bet kuri parādniekam ir nozīmīgi ikdienas lietošanā.

Turklāt Civilprocesa likuma 831. pantā paredzēts, ka sprieduma izpildi nevērs jo īpaši uz sociālās palīdzības pabalstiem 2004. gada 12. marta Likuma par sociālo palīdzību (oficiālais vēstnesis *Dziennik Ustaw*, 2013. gads, 182. punkts ar grozījumiem) izpratnē un uz summām, kas parādniekam pienākas no valsts budžeta vai Nacionālā Veselības fonda (*Narodowy Fundusz Zdrowia*) attiecībā uz veselības aprūpes pabalstu nodrošināšanu atbilstīgi 2004. gada 27. augusta Likumam par veselības aprūpes pabalstiem, ko finansē no valsts līdzekļiem (Oficiālais Vēstnesis *Dziennik Ustaw*, 2008. gads, Nr. 164, 1027. punkts ar grozījumiem), pirms šādi pabalsti ir piešķirti un līdz 75 % apmērā no katra maksājuma.

Ģimenes un aizgādības likuma 137. panta 1. punktā paredzēts, ka uzturēšanas prasībām piemēro trīs gadu noilgumu.

Civillikuma 121. panta 1. punktā paredzēts, ka noilguma termiņš nesākas un, ja tas ir sācies, to aptur tajos gadījumos, kad tiek iesniegta bērnu prasība pret vecākiem aizgādības tiesību laikā.

Ja parādnieks apšaubā, ka uzturēšanas saistības pret pieaugušu bērnu ir likumīgas, tiesu izpildītājs var lūgt prasītājam uzrādīt apliecinājumu, kas apstiprina, ka viņš(-a) turpina mācības, negūst ienākumus vai saņem medicīnisko aprūpi un tādēļ joprojām ir nepieciešams parādnieka finansiālais atbalsts.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Kā minēts 4. punktā, prasību par uzturlīdzekļu piešķiršanu tās personas vārdā, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, cita starpā var iesniegt sociālo palīdzības centru un atsevišķu sociālo organizāciju vadītāji, vietējo pašvaldību pārstāvji, kas ir atbildīgi par sociālo palīdzību, un dažos gadījumos prokurors. Šīs organizācijas un personas var arī atbalstīt prasītāju, piedaloties jau notiekošā tiesas procesā par uzturlīdzekļu piešķiršanu. Šādā gadījumā to pienākums ir atbalstīt personu, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, tiesvedības laikā.

Reģionālās tiesas palīdz personām, kurām ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, iesniegt pieteikumus par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

2007. gada 7. septembra Likums par palīdzību personām, kurām ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus (oficiālais vēstnesis *Dziennik Ustaw*, 2009. gads, Nr. 1, 7. punkts ar grozījumiem), paredz noteikumus par valsts palīdzību personām, kurām ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ja sprieduma izpilde ir bijusi nesekmīga.

Pabalstus no uzturlīdzekļu fonda var saņemt tikai tad, ja ģimenes ienākumi uz vienu cilvēku nepārsniedz PLN 725 (aptuveni EUR 170) mēnesī. Pieteikumu iesniedz pašvaldības vai pilsētas pārvaldei ar jurisdikciju attiecībā uz tās personas dzīvesvietu, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus.

Tomēr, ja persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus avansā, dzīvo iestādē, kas nodrošina pilna laika apgādību (piemēram, sociālās palīdzības centrā, bērnu namā, labošanas darbu kolonijā, vai ieslodzījuma vietā), vai audžuģimenē vai ir precējies, vai tai ir bērns un tā ir tiesīga saņemt ģimenes pabalstu, avansu šai personai nepiešķir.

Šo likumu var piemērot tikai tad, ja persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, dzīvo Polijā.

Plašāka informācija ir pieejama šajā vietnē: <http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/fundusz-alimentacyjny/swiadczenia-z-funduszu-alimentacyjnego/>.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

Ja parādnieks dzīvo ārvalstīs, bet persona, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, dzīvo Polijā, reģionālā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas tās personas dzīvesvieta, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, palīdz attiecīgajai personai sagatavot pieteikumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu, sniedzot viņam(-ai) visu informāciju un vajadzīgo palīdzību nepieciešamo dokumentu aizpildīšanā un pārbaudot, vai pieteikums ir formāli pareizs.

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

A daļu pieteikumam, kas iesniegts saskaņā ar Padomes 2008. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās, iesniedz reģionālajā tiesā.

Sąd Okręgowy	Adres do korespondencji	Tel ++48	Faks ++48	Poczta elektroniczna
Sąd Okręgowy w Białymstoku	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 1 15-950 Białystok	85 7459220	85 7424640	oz@bialystok.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej	ul. Cieszyńska 10 43-300 Bielsko-Biała	33 4990424 33 4990488	33 4990488	bpokusa@bielsko-biala.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Bydgoszczy	ul. Wały Jagiellońskie 2 85-128 Bydgoszcz	52 3253155	52 3253255	oz@bydgoszcz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Częstochowie	ul. Dąbrowskiego 23/35 42-200 Częstochowa	34 3684425	34 3684427 34 3684708	prezes@czestochowa.so.gov.pl so.czestochowa@czestochowa.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Elblągu	pl. Konstytucji 1 82-300 Elbląg	55 6112409 55 6112408	55 6112215	oddzial.administracyjny@elblag.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gdańsku	ul. Nowe Ogrody 30/34 80-803 Gdańsk	58 3213141 58 3213119	58 3213140 58 3213119	section.oz@gdansk.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gliwicach	ul. Kościuszki 15 44-100 Gliwice	32 3380052	32 3380102	oz@gliwice.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim	ul. Mieszka I 33 66-400 Gorzów Wielkopolski	95 7256718	95 7202807 95 7256790	msamolak@gorzow-wlkp.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze	ul. Wojska Polskiego 56 58-500 Jelenia Góra	75 6415113	75 6415113	oz@jelenia-gora.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Kaliszu	al. Wolności 13 62-800 Kalisz	62 7657700	62 7574936	administracja2@kalisz.so.gov.pl administracja@kalisz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Katowicach	ul. Francuska 38 40-028 Katowice	32 6070183 32 6070498	32 6070184 32 6070211	obrot_zagraniczny@katowice.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Kielcach	ul. Seminaryjska 12 a 25-372 Kielce	41 3402320 41 3402320	41 3402320 41 3402320	oz@kielce.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Koninie	ul. Energetyka 5 62-510 Konin	63 2451443 63 2423022 +172	63 2426569	oz@konin.so.gov.pl administracja@konin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Koszalinie	ul. Waryńskiego 7 75-541 Koszalin	94 3428750	94 3428897	administracja@koszalin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Krakowie	ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 6195697 12 6195241 12 6195648 12 6195648	12 6195373	oz@krakow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Krośnie	ul. Sienkiewicza 12 38-400 Krosno	13 4373671	13 4373673	Obrot.zagr@krosno.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Legnicy	ul. Złotoryjska 40 59-220 Legnica	76 7225936	76 7225936 76 7225912	oz@legnica.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Lublinie	ul. Krakowskie Przedmieście 43 20-076 Lublin	81 4601004	81 4601004	mstec@so.lublin.gov.pl mzarzeczny@so.lublin.gov.pl
Sąd Okręgowy w Łomży	ul. Dworna 16 18-400 Łomża	86 2163807	86 2166753	sekretariat@lomza.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Łodzi	pl. Dąbrowskiego 5 90-921 Łódź	42 6778799	42 6778978	oz@lodz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Nowym Sączu	ul. Pijarska 3 33-300 Nowy Sącz	18 4482145		alimenty@nowy-sacz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Olsztynie	Ul. Dąbrowszczaków 44A 10-001 Olsztyn	89 5216049	89 5216160	oz@olsztyn.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Opolu	pl. Daszyńskiego 1 45-064 Opole	77 5418134		Obrot.zagr@opole.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Ostrołęce	ul. Gomulickiego 5 07-410 Ostrołęka	29 7650130	29 7650181	sekretariat@ostroleka.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim	ul. Słowackiego 5 97-300 Piotrków Trybunalski	44 6494121 44 6494159	44 6478919	administracja@piotrkow-tryb.so.gov.pl biblioteka@piotrkow-tryb.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Płocku	pl. Narutowicza 4 09-404 Płock	24 2697220 24 2697220 24 2697364	24 2625253	so.plock.oz@plock.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Poznaniu	al. Marcinkowskiego 32 61-745 Poznań	61 8566205	61 8528751	opzagr@poznan.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Przemyślu	ul. Konarskiego 6 37 - 700 Przemyśl	16 6761336	16 6761353	m.telega@przemysl.so.gov.pl

Sąd Okręgowy w Radomiu	ul. Marszałka J. Piłsudskiego 10 26-600 Radom	48 3680288	48 3680287	wizytacje@radom.so.gov.pl wizytacja@radom.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Rzeszowie	pl. Śreniawitów 3 35-959 Rzeszów	17 8756394	17 8756349	e.czudec@rzeszow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Siedlcach	ul. Sądowa 2 08-110 Siedlce	25 6407846	25 6407812	poczta@siedlce.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Sieradzu	al. Zwycięstwa 1 98-200 Sieradz	43 8266650 43 8266607 43 8271287	43 8271014	sekretariat@sieradz.so.gov.pl administracja@sieradz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Słupsku	ul. Zamenhofa 7 76-200 Słupsk	59 8469422 59 8469424	59 8469424	rzecznik.prasowy@slupsk.so.gov.pl poczta@slupsk.so.gov.pl administracja@slupsk.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Suwałkach	ul. Waryńskiego 45 16-400 Suwałki	87 5631213	87 5631303	oz@suwalki.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Szczecinie	ul. Kaszubska 42 70-952 Szczecin	91 4830147 91 4830170 91 4830170	91 4830170 91 4830170 91 4830170	administracyjny@szczecin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Świdnicy	pl. Grunwaldzki 14 58-100 Świdnica	74 8518 287	71 8518270	sekretarz@swidnica.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu	ul. Sienkiewicza 27 39-400 Tarnobrzeg	15 8234880+425		rojek@tarnobrzeg.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Tarnowie	ul. J. Dąbrowskiego 27 33-100 Tarnów	14 6887409		sad_okregowy@tarnow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Toruniu	ul. Piekary 51 87-100 Toruń	56 6105609		oz@so.torun.pl
Sąd Okręgowy w Warszawie	al. Solidarności 127 00-951 Warszawa	22 6544443	22 6544411	karcz.19wiz@warszawa.gov.pl a.kowalczyk@warszawa.so.gov.pl
Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie	al. Solidarności 127 00-951 Warszawa	22 4404040	22 4401066	oz@warszawapraga.so.gov.pl
Sąd Okręgowy we Wrocławku	ul. Wojska Polskiego 22 87-800 Wrocławek	54 4120353	54 4118575	oz@wloclawek.so.gov.pl
Sąd Okręgowy we Wrocławiu	ul. Sądowa 1 50-950 Wrocław	71 3704391	71 3704391	oz@wroclaw.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Zamościu	ul. Akademicka 1 22-400 Zamość	84 6382970 84 6393 359	84 6382970 84 6393359	prezes@zamosc.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Zielonej Górze	pl. Słowiański 1 65-958 Zielona Góra	68 3220221	68 3220193	oz@zielona-gora.so.gov.pl

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Padomes 2008. gada 18. decembra Regulas (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās 55. pants neparedz prasību, ka pieteikums jāiesniedz ar tās valsts centrālās iestādes starpniecību, kur atrodas pieteikuma iesniedzēju dzīvesvieta. Pieteikumus var nosūtīt tieši kompetentajai Polijas tiesai (tādējādi ir izpildītas formālās prasības, kas noteiktas regulas IV un VI nodaļā un Civilprocesa likumā).

Informācija par nosūtītājām iestādēm ir pieejama šajā vietnē: <http://bip.ms.gov.pl/pl/ministerstwo/wspolpraca-miedzynarodowa/alimenty/>

Ārvalstu nosūtītājas iestādes, kas noteiktas regulai pievienotajās deklarācijās, nodrošina personai, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, visu nepieciešamo informāciju, palīdz viņam(-ai) aizpildīt nepieciešamos dokumentus, pārbauda, vai šīs personas pieteikums ir formāli pareizs un nosūta to uz ārvalstīm.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Ja tiesa ir piešķirusi uzturlīdzekļus un lietai ir piemērojama Regulas (EK) Nr. 4/2009 darbības joma, ārvalstīs dzīvojošais prasītājs var izmantot šajā regulā paredzēto procedūru un pieteikties kompetentajā tās valsts nosūtītājā iestādē, kurā viņš(-a) dzīvo, vai iesniegt kompetentajā tiesā pieteikumu par ārvalstīs pieņemtā nolēmuma izpildāmības pasludināšanu. Pieteikumu par izpildi iesniedz jebkura tiesu izpildītāja birojā.

Ja Polija un valsts, kurā dzīvo prasītājs, ir parakstījušas konvenciju vai divpusēju nolīgumu par nolēmumu atzīšanu un izpildi uzturēšanas saistību lietās, palīdzību sniedz saskaņā ar minētā nolīguma nosacījumiem. Divpusējie nolīgumi parasti paredz, ka pieteikumu iesniedz Polijas tiesā vai nu tieši, vai ar tās valsts tiesas starpniecību, kura izdevusi nolēmumu. Pēdējā minētajā gadījumā pieteikumus pārsūta ar centrālo iestāžu starpniecību; parasti tā ir Tieslietu ministrija vai iestādes, kurām ir saistoša Ņujorkas konvencija:

<http://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%2011/Chapter%20XX/XX-1.en.pdf>

Informācija par tiesām ir pieejama šajā vietnē:

<http://bip.ms.gov.pl/pl/rejstry-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/>

savukārt informācija par tiesu izpildītājiem ir pieejama šajā vietnē: <http://komornik.pl/>.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā, kopš 2011. gada 18. jūnija.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nav piemērojams.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Polijā piemērojami noteikumi ir 2004. gada 17. decembra Likums par tiesībām saņemt palīdzību civilietu tiesvedībā, kas notiek Eiropas Savienības dalībvalstīs (oficiālais vēstnesis *Dziennik Ustaw*, 2005. gads, Nr. 10, 67. punkts ar grozījumiem) un Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīva 2003/8/EK par to, kā uzlabot tiesu pieejamību pārrobežu strīdēs, nosakot kopīgus obligātus noteikumus attiecībā uz juridisko palīdzību šādos strīdēs (OV L 26/41, 31.1.2003., 90. lpp.), ar ko papildina Civilprocesa likuma un Likuma par tiesu izdevumiem civilietās noteikumus. Pusei, kas cer saņemt noteiktu palīdzības veidu (piem., advokāta iecelšanu, dokumentu tulkošanu, ceļa izdevumu atlīdzināšanu), skaidri jāinformē par to tiesa, izmantojot ES veidlapu https://e-justice.europa.eu/content_legal_aid_forms-157-pl.do vai Polijas veidlapu (<http://ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/broszury-i-publicacje/obywatel-w-postepowaniu-cywilnym/>).

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Likums, ar kuru groza Civilprocesa likumu un citus tiesību aktus (oficiālais vēstnesis *Dziennik Ustaw*, 2011. gads, Nr. 129, 735. punkts) un saskaņā ar kuru Polijas centrālā iestāde var norīkot iestādi, kurai ir jurisdikcija pār parādnieku, veikt izmeklēšanu uzturēšanas saistību lietā, tika pieņemts 2011. gada 28. aprīlī. Ja parādnieku vai dalībnieku nevar sameklēt, Tieslietu ministrija iegūst informāciju no centrālajiem un vietējiem reģistriem un sarakstiem, lai noteiktu, kurai tiesai vai tiesu izpildītājam ir jurisdikcija, vai sniegtu atbildi uz lūgumu veikt konkrētus pasākumus. Pašlaik netiek plānotas izmaiņas centrālās iestādes tiesiskajā pamatojumā, finansēšanā un personāla sastāvā, lai nodrošinātu 51. pantā minēto pasākumu darbību.

Lapa atjaunināta: 06/10/2016

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Uztura prasības - Rumānija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Juridiskais pienākums nodrošināt uzturīdzekļus ir tiesību aktos paredzēta prasība personai piešķirt citai personai vajadzīgos iztikas līdzekļus, tostarp tos, kas vajadzīgi tās garīgo vajadzību apmierināšanai, un, ja kādam no vecākiem ir pienākums uzturēt nepilngadīgus bērnus, — līdzekļus, kas vajadzīgi to audzināšanai, izglītībai un profesionālajai apmācībai.

Uzturēšanas saistības ir spēkā starp laulātajiem, tiešajiem radniekiem, brāļiem un māsām, kā arī starp citām personām, kas ir īpaši definētas tiesību aktos (Rumānijas Civillikuma 516. pants).

Uzturēšanas saistības pastāv starp bijušiem laulātajiem (Civillkodeksa 398. pants). Tās nevajadzētu jaukt ar kompensācijas atlīdzību vai kaitējuma atlīdzināšanu.

Laulātajam, kas ir piedalījies otra laulātā bērna uzturēšanā, ir pienākums nodrošināt šim bērnam uzturīdzekļus līdz viņa pilngadības sasniegšanai, taču tikai tādā gadījumā, ja bērna bioloģiskie vecāki ir miruši, bezvēsts prombūtnē vai trūcīgi (Civillkodeksa 517. panta 1. punkts). Savukārt bērnam var būt saistības nodrošināt uzturīdzekļus personai, kas nodrošināja viņam šādus uzturīdzekļus 10 gadus (Civillkodeksa 517. panta 2. punkts).

Tās personas mantiniekiem, kurai bija pienākums uzturēt nepilngadīgo vai kura nodrošināja uzturīdzekļus, lai gan tai nebija juridiska pienākuma to darīt, ir pienākums arī turpmāk nodrošināt uzturīdzekļus atkarībā no mantotā īpašuma vērtības, ja nepilngadīgās personas vecāki ir miruši, bezvēsts prombūtnē vai trūcīgi, taču tikai līdz brīdim, kad minētā persona kļūst pilngadīga.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Uzturēšanas saistības starp vecākiem un bērniem reglamentē Civillkodeksa 499. un 525. pants. Nepilngadīgus bērnus, kas pieprasa uzturīdzekļus no saviem vecākiem, uzskata par trūcīgiem, ja viņi nespēj paši sevi nodrošināt ar savu darbu pat tad, ja viņiem pieder aktīvi. Taču, ja vecāki nespēj nodrošināt uzturīdzekļus, neapdraudot savu pastāvēšanu, ģimenes lietu tiesa var piekrist tam, ka uzturīdzekļi tiek nodrošināti, pārdodot bērna aktīvus, tostarp pirmās nepieciešamības preces.

Vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu, kas ir kļuvis pilngadīgs (parasti — 18 gadus vecs) un joprojām mācās, līdz bērns pabeidz mācības, taču ne ilgāk kā līdz bērna 26 gadu vecumam.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Prasītājam kreditoram sava prasība jāadresē tiesai, kuras jurisdikcijā ir atbildētāja debitora pastāvīgā dzīvesvieta. Tiesas pavēsti attiecībā uz uzturēšanas pabalstu var izsniegt atsevišķi vai kopā saistībā ar laulības šķiršanas prasībām, paternitātes prasībām, aizgādības tiesību īstenošanas prasībām attiecībā uz nepilngadīgu bērnu vai prasībām noteikt nepilngadīgā pastāvīgo dzīvesvietu. Tiesas priekšsēdētājs ar rīkojumu var piemērot pagaidu pasākumus tikai tikmēr, kamēr tiek pabeigta pamattiesvedība laulības šķiršanas lietā. Tiesvedība pirmajā instancē ietver vairākus posmus. Rakstveida posmā iesniedz tiesas pavēsti, sūdzību un pretpasību; var veikt piesardzības pasākumus, piemēram, piemērojot apgrūtinājumu parādnieka īpašumam vai apķīlājot to; puses tiek oficiāli uzaicinātas uz tiesu, un tām tiek nosūtīti procesuālie dokumenti. Mutvārdu posmā notiek tiesas sēde, kuras laikā var izvirzīt procesuālus iebildumus un apstrādāt pierādījumus. Nākamais ir apspriežu posms, pēc kura tiesa pasludina savu lēmumu.

Ja laulības šķiršana notiek uz abpusējas vienošanās pamata, ko var apliecināt notārs, laulātie var vienoties par visiem laulības šķiršanas seku aspektiem, tostarp noteikt katra vecāka ieguldījumu bērna audzināšanas, izglītības, studiju un profesionālās apmācības izmaksu segšanā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var — kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Būtībā puses, kas ir iesaistītas uzturēšanas pabalsta tiesvedībā, var tikt pārstāvētas. Taču, ja pieteikums uzturēšanas pabalsta saņemšanai ir iesniegts saistībā ar laulības šķiršanas procesu, laulātie var iesniegt laulības šķiršanas pieteikumu ar pārstāvja starpniecību tikai noteiktos gadījumos, kas ir īpaši paredzēti Civilprocesa kodeksa 920. pantā.

Ja tiek iesniegts atsevišķs pieteikums par uzturēšanas pabalsta noteikšanu, palielināšanu vai samazināšanu, puses var pārstāvēt advokāts vai cits pārstāvis vispārpieņemta veidā; ja pārstāvis nav advokāts, viņš nevar sniegt galīgos mutiskos paskaidrojumus lietas izskatīšanā. Nepilngadīgo pārstāv viņa likumīgais pārstāvis (vecāks vai — izņēmuma kārtā — cita persona ar aizgādības tiesībām). Pieteikumu saistībā ar pilngadību sasniegušu bērnu iesniedz bērns personīgi.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Tiesu, kurai ir teritoriāla jurisdikcija (attiecībā uz atbildētāja parādnieka vai prasītāja kreditora dzīvesvietu), var noteikt, izmantojot Rumānijas tiesu atlantu, kas ir publicēts Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē <http://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx>.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē — kāda ir kārtība?

Nē, jo prasītājam nav obligāti jāizmanto advokāts kā pārstāvis vai palīgs.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Pieteikumiem par uzturēšanas pabalsta noteikšanu vai grozīšanu nepiemēro zīmognodevu. Advokāta palīdzība vai pārstāvība ir saistīta ar izmaksām, taču to maksājums nav obligāta prasība. Ja attiecīgajai pusei nav pietiekamu ienākumu, tā var lūgt juridisko palīdzību advokāta atlīdzības vai citu procesa izmaksu segšanai.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Uzturēšanas pabalstu piešķir atbilstīgi pieteikuma iesniedzēja vajadzībām un pabalsta maksātāja līdzekļiem. Būtišķā uzturlīdzekļus izmaksā natūrā, nodrošinot iztikas līdzekļus pilnā apmērā. Tomēr vairumā gadījumu tiesas praksē nosaka uzturēšanas pabalstu skaidrā naudā vai nu kā fiksētu summu, vai kā procentuālo daļu no parādnieka ikmēneša ienākumiem (Civilkodeksa 530. pants). Uzturēšanas pabalstu fiksētas summas veidā reizi ceturksnī koriģē, ņemot vērā inflāciju, atbilstīgi tiesību aktiem.

Ja uzturēšanas pabalsts jāmaksā vienam no vecākiem, to nosaka vienas ceturtdaļas apmērā no šī vecāka ikmēneša neto ienākumiem par vienu bērnu, vienas trešdaļas apmērā par diviem bērniem un puses apmērā par trim vai vairākiem bērniem. Saskaņā ar tiesību aktiem bērniem izmaksājāmā uzturlīdzekļu summa kopā ar citām personām izmaksājamiem uzturlīdzekļiem nedrīkst pārsniegt par uzturlīdzekļu nodrošināšanu atbildīgās personas ikmēneša neto ienākumus (Civilkodeksa 529. pants).

Mainoties uzturēšanas pabalsta maksātāja ienākumiem vai pabalsta saņēmēja vajadzībām, ģimenes lietu tiesa jaunā prāvā var palielināt vai samazināt uzturēšanas pabalstu vai pieprasīt tā izmaksas pārtraukšanu (Civilkodeksa 531. pants).

9 Kā un kam uzturlīdzekļi tiks maksāti?

Uzturlīdzekļus piešķir natūrā, nodrošinot iztikas līdzekļus pilnā apmērā un — vajadzības gadījumā — sedzot izglītības, studiju un profesionālās apmācības izmaksas (Civilkodeksa 53. pants). Ja uzturēšanas saistības netiek pildītas brīvprātīgi natūrā, ģimenes lietu tiesa piespriež izmaksāt uzturlīdzekļus uzturēšanas pabalsta veidā skaidrā naudā. Uzturēšanas pabalstu var noteikt vai nu kā fiksētu summu, vai kā procentuālo daļu no tās personas ikmēneša neto ienākumiem, kurai ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus.

Uzturēšanas pabalstu izmaksā, veicot regulārus maksājumus datumā, par kuru puses vienojas, vai gadījumā, ja šāda vienošanās nav panākta, tiesas nolēmumā noteiktajā datumā. Puses var vienoties, vai pamatotu iemeslu gadījumā ģimenes lietu tiesa var nolemt, ka uzturēšanas pabalsts ir jāizmaksā avansā kā vienreizējs maksājums, kas personai, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, sedz uzturēšanas vajadzības, ilgākā laika posmā vai visā periodā, kad parādniekam jāveic uzturlīdzekļu maksājumi, ja viņam ir šo saistību izpildei nepieciešamie līdzekļi (Civilkodeksa 533. pants).

Nepilingadīgajam noteikto uzturēšanas pabalstu izmaksā viņa likumīgajam pārstāvim.

«<0»

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturlīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Tā kā vairumā gadījumu uzturēšanas pabalsts tiek noteikts skaidrā naudā, visbiežāk izmantotais nolēmuma izpildes veids ir algas (ikmēneša ienākumu) apķīlāšana. Parādnieka kustamā un nekustamā īpašuma piespiedu pārdošana ir retāk izmantots nolēmuma izpildes veids.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Attiecībā uz uzturēšanas prasības piedziņu Civilprocesa kodeksa 728. pants paredz, ka izpildi var vērst uz uzturlīdzekļu parādnieka regulāriem ikmēneša neto ienākumiem, lai atgūtu uzturlīdzekļu parāda summas. Ja tiek piemērotas vairākas piedziņas procedūras par vienu un to pašu summu, piedzenamā summa nedrīkst pārsniegt pusi no ikmēneša neto ienākumiem neatkarīgi no prasījumu būtības.

Ja kreditors vienlaicīgi iesniedz pieteikumus par vairāku tādu kustamo vai nekustamo aktīvu apķīlāšanu, kuru vērtība nepārsniedz maksājamo prasījuma summu, izpildes tiesa var ierobežot izpildi, attiecinot to tikai uz konkrētiem aktīviem (Civilprocesa kodeksa 701. pants).

Piespiedu piedziņu izbeidz, piemēram, ja izpildes rīkojumā norādītās saistības ir pilnībā izpildītas un ir segta maksa par izpildi; ja izpildi nav iespējams veikt vai turpināt nepietiekamu realizējamo aktīvu dēļ vai tāpēc, ka šādu aktīvu realizēšana nav iespējama, un ja izpildes procedūra tikusi atcelta (Civilprocesa kodeksa 702. pants).

Tiesībām uz sprieduma izpildi piemēro trīs gadu noilguma periodu. Apelāciju pret piespiedu piedziņu var iesniegt izpildes tiesā. Kompetentā tiesa var atlikt izpildi līdz lēmumam par apelāciju pret piespiedu izpildi (Civilprocesa kodeksa 711. pants un turpmākie panti).

Ja izpildes rīkojums vai pati piespiedu izpilde ir atcelta, attiecīgajai pusei ir tiesības atsaukt izpildi, atjaunojot stāvokli, kas pastāvēja pirms izpildes (Civilprocesa kodeksa 722. pants un turpmākie panti).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Nav piemērojams.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Nav piemērojams.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 4/2009, Hāgas 2007. gada konvenciju vai Ņujorkas 1956. gada konvenciju pieteikuma iesniedzējs var iesniegt savu pieteikumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu Rumānijas Tieslietu ministrijā, ja parādnieks dzīvo kādā no ES dalībvalstīm, kas ir Hāgas 2007. gada konvencijas vai Ņujorkas 1956. gada konvencijas parakstītāja valsts.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Rumānijas Tieslietu ministrija

17 Str. Apolodor, Sector 5

Bukareste 050741

Starptautisko tiesību un tiesu iestāžu sadarbības direktorāts

(Direcția Drept Internațional și Cooperare Judiciară)

Fakss: 0372041077

e-pasts ddit@just.ro

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Nē; pieteikuma iesniedzējam jāsaazinās ar valsts centrālo nosūtītāju iestādi, kas iecelta, pamatojoties uz Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009, Hāgas 2007. gada konvenciju vai Ņujorkas 1956. gada konvenciju.

Parādnieka valsts centrālā nosūtītāja iestāde pēc tam var sazināties ar Rumānijas centrālo nosūtītāju iestādi:

ar Rumānijas Tieslietu ministriju attiecībā uz pieteikumiem, kas iesniegti atbilstīgi Regulai (EK) Nr. 4/2009 un Hāgas 2007. gada konvencijai, vai

ar Bukarestes Advokātu kolēģiju (*Baroul București*) attiecībā uz pieteikumiem, kas iesniegti atbilstīgi Ņujorkas 1956. gada konvencijai.

Pēc tam iesniegumu iesniedz kompetentajā tiesā.

Parādnieks, kas dzīvo ārvalstīs, var adresēt savu prasību tieši (personīgi vai ar sava advokāta starpniecību) Rumānijas tiesai, kuras jurisdikcijā ir atbildētāja vai parādnieka dzīvesvieta.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Parādnieks, kas dzīvo ārvalstīs, var adresēt savu prasību tieši (personīgi vai ar sava advokāta starpniecību) Rumānijas tiesai, kuras jurisdikcijā ir atbildētāja vai parādnieka dzīvesvieta. Informācija par kompetento Rumānijas tiesu ir pieejama tiesu portālā <http://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx>, pamatojoties uz atbildētāja vai parādnieka dzīvesvietu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā; saskaņā ar Rumānijas Civilkodeksa 2612. pantu uzturēšanas saistībām piemērojamos tiesību aktus nosaka atbilstīgi Eiropas Savienības tiesību aktiem, proti, atbilstīgi Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokolam par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Nav piemērojams.

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Saskaņā ar Likumu Nr. 36/2012 par konkrētiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piemērotu konkrētas Eiropas Savienības Padomes regulas un lēmumus, kā arī starptautisko privāttiesību aktu instrumentus uzturēšanas saistību jomā, saņemot pieteikumu par uzturēšanas saistībām vai noteiktiem pasākumiem, Tieslietu ministrija nosūta to kompetentajai iestādei vai organizācijai, kuras rīcībā ir personas dati, kompetentajai vietējai advokātu kolēģijai, Tiesībaizsardzības ierēdņu palātai vai — attiecīgā gadījumā — kompetentajai tiesai.

Ja pieteikums ir iesniegts ar centrālās iestādes starpniecību, saskaņā ar regulas 46. pantā paredzētajiem noteikumiem bezmaksas juridisko palīdzību pilnā apmērā var sniegt prasītājiem uzturēšanas saistību lietā, ja viņi vēl nav sasnieguši 18 gadu vecumu vai turpina studijas, taču nav vecāki par 21 gadu, un prasītājiem uzturēšanas saistību lietās, ja tās ir neaizsargātas personas.

Tieslietu ministrija nosūta no ārvalstīm saņemtos pieteikumus tieši kompetentajai vietējai advokātu kolēģijai. Advokātu kolēģijas vecākais nekavējoties izdod saistošu *ex officio* lēmumu par juriskonsulta iecelšanu. Ieceltais juriskonsults lūdz juridisko palīdzību, kas ietver tiesu izpildītāja atbildības maksājumu.

Pēc tam, kad ir saņemts izpildes rīkojums, ieceltais advokāts lūdz tiesai piešķirt juridisko palīdzību tiesu izpildītāja atbildības maksājuma veidā. Juriskonsults iesniedz lūgumu par piespiedu piedziņu, izpildes rīkojumu un advokātu kolēģijas vecākā lēmumu kompetentajam vietējam tiesu izpildītājam.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Rumānija ir pieņēmusi Likumu Nr. 36/2012 par konkrētiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piemērotu konkrētas Eiropas Savienības Padomes regulas un lēmumus, kā arī starptautisko privāttiesību aktu instrumentus uzturēšanas saistību jomā.

Tieslietu ministrija ir iecelta par Rumānijas centrālo nosūtītāju iestādi, kas pārsūta regulas 53. un 56. pantā paredzētos pieteikumus. Pēc tam, kad no kreditora vai parādnieka ir saņemti nepieciešamie apliecinātie dokumenti, Tieslietu ministrija aizpilda pieteikuma A daļu un var palīdzēt kreditoram vai parādniekam aizpildīt pieteikuma B daļu.

Tieslietu ministrija ir centrālā iestāde, kas norīkota saņemt pieteikumus par īpašiem pasākumiem un par uzturēšanas saistībām. Pēc pieteikumu saņemšanas tā nosūta tos izskatīšanai kompetentajā iestādē vai organizācijā, kuras rīcībā ir personas dati, kompetentajai vietējai advokātu kolēģijai, Tiesībaizsardzības ierēdņu palātai vai — attiecīgā gadījumā — kompetentajai tiesai.

Lapa atjaunināta: 07/01/2016

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [sk](#)

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Uztura prasības - Slovākija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas saistības" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas saistības citai personai?

Uzturēšanas saistības ir izriet no Likuma Nr. 36/2005, ar ko reglamentē ģimenes tiesības un groza dažus citus tiesību aktus ("Ģimenes likums"). Saskaņā ar Ģimenes likumu pastāv šāda veida uzturēšanas saistības:

- vecāku uzturēšanas saistības pret saviem bērniem;
- bērnu uzturēšanas saistības pret saviem vecākiem;
- uzturēšanas saistības starp citiem radniekiem;
- uzturēšanas saistības starp laulātajiem;
- alimenti;
- atbalsts, ko maksā neprecētai mātei uzturēšanas un konkrētu izdevumu segšanai.

Teorētiski uzturēšanas saistības savā plašākajā nozīmē nostāda ģimenes tiesību ekonomiskā rakstura attiecības starp tām jomām, kas ir raksturīgas ģimenes tiesību aktos paredzētajām mantiskajām attiecībām. Tās ir nepārprotami saistītas ar personiskām ģimenes tiesību attiecībām.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas saistības? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecāku uzturēšanas saistības pret saviem bērniem ir juridisks pienākums, ko piemēro, kamēr bērni nespēj sevi apgādāt. Fakts, ka bērns ir ieguvis obligāto izglītību, ne vienmēr nozīmē to, ka viņš ir ieguvis spēju nodrošināt savas vajadzības. Tas, vai vecākiem ir ilgošā jāpilda uzturēšanas saistības pret saviem bērniem, būs atkarīgs no bērna spējām, iespējām un finanšu stāvokļa laikā, kad bērns apgūst mācības nākotnes darbam, piem., kā universitātes pilna laika students. **Pilngadībai nav juridiskas nozīmes attiecībā uz uzturēšanas saistību ilgumu.** Brīdis, kad bērns kļūst juridiski "spējīgs sevi apgādāt", dažādos gadījumos var būt atšķirīgs, un tiesa katru atsevišķo gadījumu izvērtē pēc būtības. Spēju sevi apgādāt parasti plaši interpretē kā spēju pašam nodrošināt visas savas vajadzības vai segt attiecīgās dzīvošanas izmaksas (proti, izmantojot savu naudu). Šai spējai jābūt pastāvīgai. Neregulārus ienākumus nevar uzskatīt par līdzekļiem, kas ļauj nodrošināt savas vajadzības.

Praksē tiesas paļaujas uz faktu, ka vecāku uzturēšanas saistības ir elastīgas, jo asins saitēm nav laika ierobežojuma un tāpēc šīs saistības var atjaunot, ja, piemēram, bērni vēlāk nolemj studēt vai viņi nav uzņemti universitātē uzreiz pēc vidusskolas. Saskaņā ar judikatūru un ņemot vērā pašreiz nepietiekamās nodarbinātības iespējas tiem jauniešiem, kas nesen beiguši augstskolu vai ir pārtraukuši mācības, papildu kursus, kuri ļauj viņiem atrast darbu citā, no viņu studijām atšķirīgā jomā, arī var uzskatīt par bērna profesionālo tālākizglītību.

Ja bērns sākt gūt regulārus ienākumus no algota darba, uzņēmēj sabiedrības u. c., tas atvieglo sprieduma pieņemšanu par to, kad uzturēšanas saistības beidz pastāvēt. Ņemot vērā stāvokli darba tirgū, studiju un izglītības iestāžu plašo klāstu, nepieciešamību bērnam apgūt valodas, lai varētu gūto apmācību izlietot praksē, pārkvalificēšanās kursus, tālākizglītību, uzturēšanas ārvalstīs studiju laikā un nepieciešamību iegūt labāku kvalifikāciju, tiesām būs aizvien grūtāk noteikt, kad bērns spēj sevi apgādāt. Dažus no šiem (tālākizglītības) veidiem var garantēt, ja vecākam, kas veic maksājumus, ir ievērojami līdzekļi. Turklāt jāņem vērā bērna intereses, kas atspoguļojas viņa spējās un talantos, lai bērns apgūst pareizās prasmes nākotnes darbam. Tomēr ir likumīgi pieprasīt, lai šīs prasmes tiek uzkrātas jau agrā vecumā, lai novērstu vecāku uzturēšanas saistību ļaunprātīgu izmantošanu, kas sakņojas vienkārši nepatīkā pret darbu (tas izpaužas, piemēram, tādējādi, ka bērni apzināti zaudē savu darbu).

Vecuma ierobežojums līdz 18 gadu vecumam ir nozīmīgs, raugoties no procedūras viedokļa. Līdz bērna pilngadības sasniegšanai tiesa pēc savas iniciatīvas var uzsākt tiesvedību uzturēšanas saistību lietās; pēc pilngadības sasniegšanas tiesvedību var uzsākt, tikai pamatojoties uz iesniegumu. Iesniegumu, ko iesniedz pieaudzis bērns, var vērst pret vienu vai abiem vecākiem, norādot prasītā uzturēšanas pabalsta summu un laiku, kad to jāsāk maksāt. Tiesai stingri jāievēro ierobežojums, kas attiecas uz iesniegumu izdot rīkojumu par uzturēšanas saistību piešķiršanu pieaugušam bērnam, jo šajā gadījumā tā izskata nevis nepilngadīga bērna aizsardzības lietu saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 176. pantu un turpmākajiem pantiem, bet gan parastu strīdus tiesvedībā.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas līdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Ja parādnieks un saņēmējs neapņēma vienošanos, rajona tiesa ar attiecīgo jurisdikciju lemj par uzturēšanas saistībām. Izņemot lietas, kas saistītas ar vecāku uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgiem bērniem, tiesa, pamatojoties uz uzturēšanas saistību saņēmēja (iesniedzēja) iesniegumu, sāk tiesvedību pret parādnieku (atbildētāju). Tiesa var pēc savas iniciatīvas (*ex officio*) uzsākt tiesvedību par uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgu bērnu (Civilprocesa kodeksa 81. panta 1. punkts), jo šajās lietās tiesai ir pienākums rūpēties par nepilngadīgajiem.

Ikviena persona var rīkoties tiesā patstāvīgi kā tiesvedības puse (proti, tai ir procesuālais statuss), ciktāl tā spēj iegūt šādas tiesības un uzņemties atbildību par savu rīcību. Fiziskas personas, kuras nespēj pašas stāties tiesas priekšā (piem., nepilngadīgi bērni), pārstāv to likumīgais aizbildnis (Civilprocesa kodeksa 22. pants).

Papildus likumā paredzētajai pārstāvībai Civilprocesa kodeksā izšķirta arī tiesvedības pušu pārstāvība, pamatojoties uz pilnvaru, un pārstāvība, pamatojoties uz tiesas lēmumu.

Neviens no vecākiem nevar pārstāvēt nepilngadīgu bērnu ar tādiem tiesiskiem darījumiem saistītās lietās, kas varētu izraisīt interešu konfliktu starp vecākiem un nepilngadīgo bērnu vai starp vairākiem nepilngadīgiem bērniem, kurus pārstāv viens un tas pats vecāks. Šādā situācijā tiesa ieceļ tā dēvēto aizbildni *ad litem*, kas pārstāv bērnu tiesvedībā vai konkrētā tiesiskā darījumā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Skatīt atbildi uz 3. jautājumu.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Teritoriālā jurisdikcija ir noteikta Civilprocesa kodeksa 84.–89. b) pantā. Jurisdikciju *in rem* reglamentē Civilprocesa kodeksa 9.–12. pants. Rajona tiesām vienmēr ir pirmās instances teritoriālā jurisdikcija (šā noteikuma izņēmumi ir izklāstīti Civilprocesa kodeksā). Parasti kompetentā tiesa ir tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja (proti, personas, pret kuru ir vērsties iesniegums) dzīvesvieta, t. i., piemēro noteikumu par teritoriālo jurisdikciju, pamatojoties uz atbildētāja vispārējās piekrišanas tiesu. Vispārējās piekrišanas tiesa, kurai ir jurisdikcija pār atbildētāju, ir tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas viņa dzīvesvieta, vai gadījumā, ja neviena no iesaistītajām personām tur nedzīvo, tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas personas uzturēšanās vieta. Civilprocesa kodeksā skaidri noteikti īpaši gadījumi, kad šo noteikumu neņem vērā. **Tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas nepilngadīga bērna dzīvesvieta, pamatojoties uz vecāku vienošanos vai tiesas rīkojumu vai citiem pamatotiem iemesliem, ir kompetenta izskatīt iesniegumu par uzturēšanas līdzekļu piešķiršanu** (to dēvē par ekskluzīvu teritoriālo jurisdikciju atbilstīgi Civilprocesa kodeksa 88. panta 1. punkta c) apakšpunktam).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Sk. atbildes uz 3. un 4. jautājumu.

Iesniedzējs (uzturēšanas saņēmējs), kam ir procesuālais statuss, var iesniegt iesniegumu, ierosinot tiesvedību piekrišajā tiesā tieši, proti, bez pārstāvja starpniecības.

Civilprocesa kodeksa 42. panta 3. punkts nosaka, kādas vispārīgās ziņas ir jānorāda iesniegumā par tiesvedības ierosināšanu: saņēmēja tiesa, iesniedzējs, lieta, uz kuru tas attiecas, iesniedzēja prasība, apraksts un datums.

Papildus vispārīgām ziņām iesniegumā par tiesvedības ierosināšanu jānorāda arī cita informācija, kā noteikts Civilprocesa kodeksa 79. pantā. Iesniegumā par tiesvedības ierosināšanu uzturēšanas saistību lietā jānorāda arī prasītā uzturēšanas pabalsta summa un laiks, no kura tas ir maksājams. Iesniegums izdot rīkojumu par uzturēšanas līdzekļu piešķiršanu attiecībā uz pieaugušu personu tiesai ir saistošs tādēļ, ka tas ietver nevis nepilngadīga bērna aizsardzības lietu Civilprocesa kodeksa 176. panta un turpmāko pantu nozīmē, bet gan drīzāk parastu strīdus tiesvedībā.

Iesniegumus var iesniegt papīra formātā, mutiski reģistrēšanai tiesā vai izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus, tostarp faksu. Iesniegumi saistībā ar lietas būtību, kas iesniegti, izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus, pēc tam ir jāiesniedz papīra formātā vai mutiski reģistrēšanai tiesā trīs dienu laikā; šī prasība neattiecas uz iesniegumiem ar uzlaboto elektronisko parakstu. Pa faksu nosūtītā iesnieguma oriģināls ir jāiesniedz trīs dienu laikā. Iesniegumus, kas nav iesniegti norādītajā laikā, neņem vērā.

Nepieciešamais iesnieguma kopiju skaits, tostarp pielikumi, arī jānosūta tiesai, kas glabās vienu oriģinālu, un katra puse saņem vienu oriģināla kopiju, tostarp pielikumus pēc vajadzības. Ja puse neiesniedz prasīto kopiju skaitu un pielikumus, tiesa izgatavo kopijas uz puses rēķina.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Nodevas, kas jāmaksā par atsevišķiem aktiem vai tiesvedībām, reglamentē Slovākijas Valsts padomes Likums Nr. 71/1992 par tiesu nodevām un sodāmības reģistra ierakstu kopijām. Nodevas iekasē, pamatojoties uz tiesu nodevu sarakstu. Minētais tiesību akts turklāt paredz atbrīvojumu no tiesas nodevām, pamatojoties uz personīgiem apstākļiem vai tematiku.

Saistībā ar uzturēšanas līdzekļiem svarīgi ir šādi noteikumi.

Tiesvedības, kas attiecas uz bērnu tiesību aizsardzību, ir atbrīvotas no tiesas nodevām, pamatojoties uz tematiku. Tas nozīmē, ka tiesvedības, kas attiecas uz uzturēšanas līdzekļu prasījumiem nepilngadīga bērna vajadzībām, arī ir atbrīvotas no tiesas nodevām.

Saskaņā ar personīgo apstākļu kritēriju atbrīvojumu no tiesas nodevām piemēro attiecībā uz:

iesniedzējiem tiesvedībās par rīkojumu piešķirt uzturēšanas līdzekļus, tiesvedībās par uzturēšanas pabalsta palielināšanu, kā arī tiesvedībās par kavētu uzturēšanas pabalstu maksājumiem un tiesvedībās par izpildāmības pasludināšanu attiecībā uz ārvalstīs izdotu rīkojumu par uzturēšanas līdzekļu piešķiršanu; neprecētajām mātēm tiesvedībās par uzturēšanas pabalstu un ar grūtniecību un bērna dzimšanu saistīto izdevumu apmaksu.

Tiesas nodevu saraksta 8. punktā ir nepārprotamas atsauces uz tiesvedībām, kas attiecas uz uzturēšanas līdzekļu prasījumiem laulāto starpā un uz alimentu prasījumiem:

8. punkts	
-----------	--

a) attiecībā uz iesniegumiem par uzturīdzekļu prasījumiem laulāto starpā, alimentu prasījumiem un uzturīdzekļu prasījumiem citu radnieku starpā, kā arī attiecībā uz iesniegumiem par uzturēšanas pabalsta palielināšanu	2 % no prasījuma vērtības, taču ne mazāk kā EUR 16,50
b) attiecībā uz iesniegumiem par uzturīdzekļu samazināšanu vai atcelšanu laulāto starpā, par alimentu vai uzturīdzekļu prasījumiem citu radnieku starpā	2 % no prasījuma vērtības, taču ne mazāk kā EUR 16,50

Ja nodevu sarakstā nav noteikta konkrēta likme un lieta neattiecas ne uz personīgo apstākļu kategoriju, ne uz tematikas kategoriju, piemēro tiesu nodevu saraksta 1. punktā minētās nodevas:

1. punkts	
Attiecībā uz iesniegumu par tiesvedības ierosināšanu, ja vien nav noteikta konkrēta likme,	
a) no prasījuma vērtības (maksājuma) vai no strīda priekšmeta vērtības	6 %, bet ne mazāk kā EUR 16,50 un ne vairāk kā EUR 16 596,50; komercietās — ne vairāk kā EUR 33 193,50.

Tiesa ikvienu pusi, kas piesakās uz juridisko palīdzību un atbilst kritērijiem, kas nepieciešami atbrīvojumam no tiesas nodevām, nosūta uz Juridiskās palīdzības centru (*Centrum právnej pomoci*). Tiesa arī informē pusi par šādu iespēju (Civilprocesa kodeksa 30. pants). Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 138. panta 1. punktu tiesa var piešķirt pilnu vai daļēju atbrīvojumu no tiesas nodevām, ja to attaisno puses situācija, ar nosacījumu, ka celtā prasība nav patvaļīga un ka puse neizmanto vai neaizstāv tiesības, kurām acīm redzami nav nekādu izredžu. Ja vien tiesa nelemj citādi, atbrīvojumu piemēro pilnīgi visai tiesvedībai un tam ir atpakaļejošs spēks; tomēr nodevas, kas samaksātas pirms nolēmuma, netiek kompensētas.

Civilprocesa kodeksa 138. panta 2.–6. punksts:

2) *Kā pierādījumu par puses situāciju iesniegumam pievieno šādu informāciju:*

a) *aizpildītu veidlapu, kuras paraugs ir publicēts Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē; vai*

b) *lēmumu par pastāvošajām grūtībām atbilstīgi konkrētiem tiesību aktiem.*

3) *Tiesas priekšsēdētājs vai tiesnesis informē pārējās puses par atbrīvojumu no tiesas nodevām nākamajā sēdē.*

4) *Ja pusei ir piešķirta juridiskā palīdzība atbilstīgi īpašiem tiesību aktiem, šāds nolēmums ietver atbrīvojumu no tiesas nodevām juridiskās palīdzības apmērā.*

5) *Tiesa var atsaukt atbrīvojumu no tiesas nodevām jebkurā laikā, kamēr netiek tiesvedība, arī ar atpakaļejošu spēku, ja pirms tiesvedības galīgās noslēgšanas kļūst acīm redzams, ka puses apstākļi neatbilda atbrīvojuma piešķiršanas nosacījumiem.*

6) *Ja no tiesas nodevām atbrīvotajai pusei ir iecelts pārstāvis, atbrīvojumu piemēro, ciktāl tas ir piešķirts, pārstāvja atlīdzībai un izmaksām.*

Juridiskās palīdzības nodrošināšanas mehānismu un veidu, kādā to nodrošina Juridiskās palīdzības centrs fiziskām personām, kuras ir nonākušas grūtībās un nevar izmantot juridiskos pakalpojumus, lai pienācīgi izmantotu un aizstāvētu savas tiesības, kā arī juridiskās palīdzības sniegšanas apmēru reglamentē Likums Nr. 327/2005 par juridiskās palīdzības sniegšanu grūtībās nonākušām personām, ar ko groza Likumu Nr. 586/2003 par juridiskajām profesijām, ar ko groza Likumu Nr. 455/1991 par licencēto tirdzniecību (Tirdzniecības likums), kurā izdarīti grozījumi ar Likumu Nr. 8/2005. Iepriekš minētajā tiesību aktā arī izklāstīti juridiskās palīdzības sniegšanas kritēriji; procedūras, kas jāievēro fiziskām personām un kompetentajām iestādēm tiesvedībās saistībā ar iesniegumiem par juridisko palīdzību, kā arī juridiskās palīdzības sniegšanas institucionālā organizācija.

8 Kāda veida uzturīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Slovākijas tiesību akti nenosaka konkrētu uzturēšanas pabalsta summu.

Ģimenes lietās vienmēr jāizskata katrs gadījums atsevišķi, ņemot vērā konkrētos apstākļus, un tāpēc tiesību aktos nav noteikta konkrēta uzturīdzekļu summa. Tik tiešām ģimenes lietās vairāk nekā jebkurā citā jomā ir redzams, ka tiesību akts nevar precīzi un skaidri apkopot pilnu dzīves daudzveidības spektru.

Saskaņā ar Ģimenes likuma 75. panta 1. punktu, nosakot uzturīdzekļu summu, tiesa ņem vērā **saņēmēja likumīgās vajadzības**, kā arī **parādnieka spējas, iespējas un finanšu stāvokli**. Tiesa ņem vērā parādnieka spējas, iespējas un finanšu stāvokli arī tajās lietās, kur parādnieks bez jebkāda būtiska iemesla pamet labu darbu vai atsakās no pastāvīga ienākumu avota; tiesa ņem vērā arī jebkādas nepamatotus finanšu riskus, ko uzņēmis parādnieks.

Attiecībā uz vecāku uzturēšanas saistībām pret bērnu abiem vecākiem ir pienākums nodrošināt bērniem uzturīdzekļus atbilstīgi viņu spējām, iespējām un finanšu stāvoklim. Bērnam ir tiesības uz tādu pašu dzīves standartu kā viņa vecākam. Nosakot maksājamo uzturēšanas pabalstu summas, tiesa ņem vērā, kurš vecāks personīgi rūpējas par bērnu un kādā mērā. Ja vecākiem ir kopīgas aizgādības saistības pret nepilngadīgu bērnu, nosakot uzturēšanas pabalstu summu, tiesa ņem vērā arī to, cik ilgi bērns ir dzīvojis kopā ar katru vecāku, vai arī tiesa var nolemt, ka uzturīdzekļus nepiešķir, kamēr bērns pārmaiņus dzīvo ar abiem vecākiem.

Ģimenes likuma 62. panta 3. punksts nosaka **minimālo uzturēšanas pabalstu** (šobrīd — EUR 27). *Neraugoties uz spējām, iespējām un finanšu stāvokli, abiem vecākiem ir pienākums pildīt minimālo uzturīdzekļu saistības, kas ir 30 % no iztikas minimuma apgādājamam nepilngadīgam bērnam vai nepilngadīgam bērnam, kā noteikts attiecīgajā tiesību aktā.*

Saskaņā ar Ģimenes likuma 78. pantu **vienošanās un tiesas rīkojumus attiecībā uz uzturīdzekļu prasījumiem var pārskatīt, ja mainās attiecīgie apstākļi**.

Neskarot uzturēšanas pabalstu nepilngadīgam bērnam (sk. Civilprocesa kodeksa 163. panta 2. punktu), rīkojumu par uzturīdzekļu piešķiršanu var grozīt vai atcelt, tikai pamatojoties uz priekšlikumu. Ja uzturēšanas pabalsts nepilngadīgam bērnam ir atcelts vai samazināts ar atpakaļejošu spēku par konkrētu iepriekšēju periodu, iztērētais pabalsts netiek atmaksāts. Apstākļu maiņas gadījumā vienmēr ņem vērā iztikas minimumu.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Uzturīdzekļus saņēmējam (kreditoram) parasti maksā atbildīgā puse (parādnieks).

Saskaņā ar Ģimenes likuma 76. pantu uzturēšanas pabalstu izmaksā regulāru, atkārtotu maksājumu veidā vienu mēnesi uz priekšu. Savstarpējo prasījumu un uzturēšanas prasību savstarpēju dzēšanu var piemērot tikai pēc pušu vienošanās. Prasībām, kas ietver uzturēšanas pabalstus nepilngadīgiem bērniem, nevar piemērot ieskaitu. Ja parādnieks kavē tiesas piespriedtā uzturēšanas pabalsta maksājumu, saņēmējam ir tiesības prasīt samaksu par nokavēto maksājumu saskaņā ar civiltiesību normām. Ar katru maksājumu vispirms tiek segta pamatsumma, un, kad tā ir pilnībā nomaksāta, sedz samaksu par kavētu maksājumu.

Attiecībā uz uzturēšanas pabalstiem nepilngadīgiem bērniem saskaņā ar tiesu iedibināto judikatūru vecākam, kam nav aizgādības tiesību, jāmaksā uzturēšanas pabalsts tam vecākam, kas personīgi rūpējas par bērnu, un šie maksājumi jāveic katru mēnesi līdz noteiktajam datumam.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Uzturīdzekļu maksājumu izpildi nodrošina ar tiesas izpildītāju starpniecību. Izpildes procedūras uzsāk pēc tam, kad ir saņemts priekšlikums par izpildi.

Procedūru reglamentē grozītais Slovākijas Republikas Valsts padomes Likums Nr. 233/1995 par tiesu izpildītājiem un apķīlāšanas darbībām (Likums par izpildes procedūru), ar ko groza dažus citus tiesību aktus. Visbiežāk uzturēšanas saistību atlīdzināšanu panāk, uzliekot arestu parādnieka ieņēmumiem vai citiem ienākumiem. Ja ir izdots izpildes rīkojums, kas uzliek pienākumu maksāt naudas summu, papildus parādnieka ieņēmumu vai citu ienākumu arestam

var izmantot citas iespējas, lai panāktu nokavēto uzturēšanas pabalstu atgūšanu: rīkojums par parāda piedziņu no trešās personas, kustamā īpašuma pārdošana, vērtspapīru pārdošana, nekustamā īpašuma pārdošana, darījumdarbības pārdošana vai rīkojums par autovadītāja apliecības darbības apturēšanu. Pēdējā minētā iespēja ir īpaši svarīga saistībā ar uzturīdzekļu piedziņu. Tiesas izpildītājs var pieprasīt apturēt autovadītāja apliecības darbību ikvienai personai, kas nepakļaujas tiesas rīkojumam par uzturīdzekļu piešķiršanu. Tiesas izpildītājs arī nodod kompetentajai policijas struktūrvienībai izpildes rīkojumus par autovadītāja apliecības darbības apturēšanu. Tiklīdz neizpildes iemesli ir novērsti, tiesas izpildītājs nekavējoties izdod rīkojumu par autovadītāja apliecības darbības atjaunošanu.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Ģimenes likuma 77. pants paredz, ka uzturīdzekļu prasījumu piedziņai nav noilguma perioda. Taču uzturīdzekļus var piešķirt, tikai sākot no tiesvedības uzsākšanas datuma. Rīkojumu par uzturēšanas pabalsta maksājumiem nepilngadīgam bērnam var izdot ar atpakaļejošu spēku ne vēlāk kā trīs gadu laikā no tiesvedības sākšanās, taču ir nepieciešams pamatojums, lai piemērotu šādu īpašu apsvērumu. Tiesībām uz individuāliem, periodiskiem uzturīdzekļu maksājumiem piemēro noilguma periodu.

Civilkodeksa (Likums Nr. 40/1964) 101. pantā paredzēti šādi noilguma periodi:

1) Tiesībām, kas piešķirtas ar tiesas vai citas iestādes galīgo nolēmumu, piemēro 10 gadu noilgumu no datuma, kad atbildīgajai pusei bija jāizpilda nolēmums. Tiesībām, kuru pamatojumu un summu parādnieks atzinis rakstveidā, piemēro desmit gadu noilgumu no to atzīšanas datuma; tomēr, ja apliecinājumā ir norādīts izpildes termiņš, noilguma termiņš sākas līdz ar izpildes termiņa beigām.

2) To pašu noilguma termiņu piemēro atsevišķām iemaksām, kas veido maksājumu saskaņā ar lēmumu vai apliecinājumu; atsevišķo maksājumu noilguma termiņš sākas līdz ar to izpildes termiņa sākumu. Ja iestājas visa parāda atmaksas termiņš sakarā ar to, ka parādnieks nav veicis vienu iemaksu, 10 gadu noilguma termiņš sākas līdz ar nesamaksātās iemaksas izpildes termiņu.

3) Procentiem un periodiskai izpildei piemēro trīs gadu noilgumu; taču, ja šī izpilde tika piespriesta ar galīgo nolēmumu vai atzīta rakstveidā, noilguma termiņu piemēro tikai tiem procentiem un periodiskai izpildei, kuras termiņš iestājas pēc galīgā nolēmuma pieņemšanas vai pēc apliecinājuma izdarīšanas.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Nav paredzēta īpaša iestāde, lai sniegtu "palīdzību" vai palīdzētu atgūt uzturīdzekļus valsts mēroga lietās.

Lietās, kur ir iesaistītas ārvalstis, palīdzību var sniegt Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centrs (*Centrum pre medzinárodnoprávnou ochranu detí a mládeže*). Centrs palīdz piedzīt uzturīdzekļus tajos gadījumos, kad persona, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus bērnam, dzīvo ārvalstīs, bet saņēmējs dzīvo Slovērijā, vai otrādi, proti, ja saņēmējs dzīvo ārvalstīs un piedzen uzturīdzekļus no parādnieka, kura pastāvīgā dzīvesvieta atrodas Slovērijā.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Likums Nr. 201/2008 par uzturīdzekļu aizstāšanas pabalstu, ar ko groza Likumu Nr. 36/2005 par ģimeni un dažus tiesību aktus, Slovērijas Republikas Konstitucionālās tiesas (*Ústavný súd*) Lēmuma Nr. 615/2006 nozīmē paredz mehānismu, kādā veidā uzturīdzekļu aizstāšanas pabalstu valsts (darba, sociālo un ģimenes lietu iestāde — *úrad práce, sociálnych vecí a rodiny*) var izmaksāt avansā saņēmējam. Ar uzturīdzekļu aizstāšanas pabalstu sedz uzturīdzekļus nepilngadīgam bērnam tajos gadījumos, kad parādnieks neveic maksājumu, ko tiesa piespriedusi ar galīgo nolēmumu vai ko paredz tiesas atzīta vienošanās.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centru izveidoja Slovērijas darba, sociālo un ģimenes lietu ministrija, kas to tieši pārvalda kā valsts finansētu organizāciju, kura nodrošina juridisko aizsardzību bērniem un jauniešiem gadījumos, kad ir iesaistītas ārvalstis. Centrs aptver visu Slovēriju un darbojas kopš 1993. gada 1. februāra.

Saskaņā ar grozīto Likumu Nr. 195/1998 par sociālo palīdzību Centrs kopš 1998. gada 1. jūlija ir klasificēts kā valdības sociālās palīdzības iestāde.

Kontaktinformācija/ adrese:

Špitálska 8, P. O. BOX 57, 814 99 Bratislava

E-pasts: cipc@cipc.gov.sk, info@cipc.gov.sk

Tālr.: +421 2 2046 3208, +421 2 2046 3248

Fakss: +421 2 2046 3258, diennakts tālruna līnija (tikai ārkārtas gadījumos) +421 915 405 954.

Slovērijas Republikā Centrs ir centrālā iestāde atbilstīgi Padomes 2008. gada 18. decembra Regulai (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās un Hāgas 2007. gada Konvencijai par uzturīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Jūs nevarat ārvalstīs celtu prasību tieši adresēt Centram. Uzturīdzekļu maksājumu prasītājam, kas dzīvo citā valstī, jāsaazinās ar tās valsts kompetentajām iestādēm, kuras pēc tam pārsūta prasību Slovērijas Centram.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Slovērijas Republikai ir saistošs Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Pārrobežu uzturīdzekļu lietās juridiskās palīdzības sniegšanu nosaka Uzturēšanas saistību regulas 44. panta 3. punkta piemērošana. Slovērijas centrālā iestāde, Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centrs, sniedz bezmaksas pakalpojumus, un juridiskā palīdzība nav nepieciešama parastajā tiesvedībā par uzturīdzekļu piešķiršanas rīkojuma izdošanu vai par uzturīdzekļu piešķiršanas rīkojuma grozīšanu, kas notiek Slovērijā.

Gadījumos, kad tiesvedībā nav nepieciešama juridiskā palīdzība, bezmaksas juridisko palīdzību saskaņā ar 46. pantu sniedz fiziskām personām, kas ir jaunākas par 21 gadu. Šādu juridisko palīdzību sniedz **Juridiskās palīdzības centrs** atbilstīgi grozītajam Likumam Nr. 327/2005 par juridiskās palīdzības sniegšanu grūtībās nonākušām personām.

Gadījumos, uz kuriem neattiecas 46. pants, juridisko palīdzību sniedz saskaņā ar iepriekš minēto tiesību aktu, ja iesniedzējs izpilda atbilstības kritērijus bezmaksas juridiskās palīdzības saņemšanai, kā to paredz iepriekš minētais tiesību akts.

Iesniedzējiem, kuri neizpilda attiecīgos kritērijus, jāmaksā tiesas nodevas saskaņā ar Likumu Nr. 71/1992 par tiesu nodevām un sodāmības reģistra ierakstu kopijām. Lietas, kas attiecas uz bērnu un vecāku savstarpējo uzturēšanu, ir atbrīvotas no nodevām atbilstīgi minētajam tiesību aktam. No tiesas nodevām ir atbrīvoti arī tie iesniedzēji, kas personīgi lūdz izdot rīkojumu par uzturīdzekļu piešķiršanu vai palielināt uzturēšanas pabalstu. Turklāt visiem iesniedzējiem jāsedz tiesvedības izmaksas, kas radušās viņiem vai viņu pārstāvjiem. Puses sedz kopīgās tiesvedības izmaksas proporcionāli to līdzdalībai lietā un procedūrā. Lietās par uzturēšanas saistībām pret pieaugušajiem tiesas piespriež tiesvedības uzvarētājam pusei segt izmaksas, kas nepieciešamas, lai īstenotu vai aizstāvētu tiesības pret zaudējušo pusi.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Centrālā iestāde, kas definēta Uzturēšanas saistību regulas 49. panta 1. punktā, ir Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centrs, kurš tika izveidots 1993. gada 1. februārī. Īpaši pasākumi saistībā ar Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā izklāstītajām darbībām nebija nepieciešami tādēļ, ka Centrs darbojās kā sūtītāja un saņēmēja iestāde atbilstīgi starptautiskajiem nolīgumiem (jo īpaši 1956. gada 20. jūnija Konvencijai par uzturīdzekļu piedziņu ārvalstīs), un tikai pēc tam sāka piemērot Uzturēšanas saistību regulu, pēc kuras pieņemšanas bija nepieciešams veikt tikai nelielas izmaiņas (saistībā ar personālu) Centra darbībā.

Lapa atjaunināta: 14/01/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Mūsu tulkoņi pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās.

Uztura prasības - Somija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturīdzekļi" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Bērnu uzturēšanas noteikumu regulē (Somijas) Bērnu uzturēšanas likums (704/1975).

Saskaņā ar šo likumu bērnam ir tiesības uz pienācīgu uzturēšanu. Tas nozīmē apmierināt bērnu materiālās un psiholoģiskās vajadzības dažādās attīstības stadijās un segt izmaksas par viņu aprūpi un izglītību atkarībā no nepieciešamības, kā arī citus saistītos izdevumus.

Bērnām ir tiesības saņemt uzturīdzekļus no vecākiem, kuri par to ir atbildīgi, atkarībā no viņu spējām. Ja kāds no vecākiem nepilda savu lomu bērna uzturēšanā vai ja bērns nedzīvo ar kādu no vecākiem pastāvīgi, vecākam var likt maksāt uzturnaudu par bērnu.

Vecākiem nav tiesību saņemt uzturīdzekļus no sava bērna.

Laulātajam maksājamo uzturīdzekļu noteikumus regulē (Somijas) Laulību likums (234/1929).

Laulībā katram laulātajam ir noteikta loma ģimenes kopējās mājaimniecības izdevumu segšanā un otra laulātā uzturēšanā atbilstoši savām spējām.

Ja laulātais nepilda savas uzturēšanas saistības vai ja laulātie dzīvo atsevišķi, vienam no laulātajiem var likt maksāt uzturīdzekļus otram.

Pēc šķiršanās vienai pusei ir pienākums maksāt uzturīdzekļus savam bijušajam laulātajam, ja puse par to ir noslēgušas vienošanos un vietējais sociālais dienests to ir apstiprinājis. Ja laulātie šķiras, tiesa var piespriest vienai pusei maksāt uzturīdzekļus otrai pusei, kura to pieprasa. Taču Somijas tiesu praksē pienākums maksāt uzturīdzekļus otrai pusei tiek noteikts reti. Parasti puse pēc šķiršanās uztur sevi pašas.

Laulātā tiesības saņemt uzturīdzekļus no bijušā partnera beidzas, kad puse, kura saņem uzturīdzekļus, apprecas vēlreiz.

Tas, kas ir iekļauts tiesību aktos attiecībā uz laulātajiem, attiecas arī uz pāriem reģistrētās partnerattiecībās.

Citu personisko attiecību ietvaros pusēm nav pienākuma maksāt uzturīdzekļus.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Bērna tiesības saņemt uzturīdzekļus no vecākiem beidzas tad, kad bērns ir sasniedzis 18 gadu vecumu.

Vecāki ir atbildīgi arī par sava bērna izglītības izmaksām pēc tam, kad bērns ir sasniedzis 18 gadu vecumu, ja tās tiek uzskatītas par pamatotām. Somijas tiesu praksē gan šāda parādība ir reta.

Lūdzam skatīt arī 1. jautājumu.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Gan puse, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, gan puse, kuras ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, var sazināties ar Sociālās labklājības departamentu, kas var palīdzēt izstrādāt vienošanos par uzturnaudu.

Ja bērna vecāki vēlas noslēgt rakstveida vienošanos par maksājamiem uzturīdzekļiem attiecībā uz bērnu un lūdz Sociālās labklājības departamentam apstiprināt vienošanos, vienošanās ir jāslēdz, izmantojot Tieslietu ministrijas apstiprinātu paraugu. Paraugi ir pieejami vietējās pašvaldības sociālajā dienestā. Iestādes pēc attiecīga lūguma palīdzēs vecākiem sagatavot vienošanos un aizpildīt paraugu. Sociālās labklājības departamenta apstiprināta vienošanās ir izpildāma tieši, tāpat kā tiesas spriedums.

Bērnu uzturēšanas likuma 8. panta a) apakšpunktā ir teikts – ja pusei, kuras pienākums ir maksāt uzturīdzekļus, nav pastāvīgas dzīvesvietas Somijā, Sociālās labklājības departaments var apstiprināt vienošanos par uzturēšanu, ja tiesai Somijā ir jurisdikcija attiecīgajā lietā saskaņā ar 3. vai 6. pantu Padomes Regulā (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās un ja puse ir vienojušās, ka pienākumu attiecībā uz uzturēšanu saskaņā ar 7. pantu 2007. gada 23. novembra Hāgas protokolā par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem regulē Somijas likumi.

Uzturēšanas strīda gadījumā puse, kurai ir tiesības saņemt uzturīdzekļus, vai puse, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, var iesniegt lietu tiesā, aizpildot pieteikumu par izsaukumu uz tiesu (sk. [„Lietu iesniegšana tiesā — Somija”](#)).

Laulātie var noslēgt neoficiālu rakstveida vienošanos par uzturēšanu un lūgt vietējam sociālajam dienestam to apstiprināt. Iestāde pēc attiecīga lūguma palīdz pusēm izstrādāt vienošanos.

Uzturēšanas lietu, kurā iesaistīti divi laulātie, var iesniegt tiesā, aizpildot pieteikumu par izsaukumu uz tiesu (sk. [„Lietu iesniegšana tiesā — Somija”](#)).

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Pārrobežu uzturēšanas lietām ir piemērojama Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 un tās noteikumi attiecībā uz jurisdikciju.

Lietās par uzturīdzekļu maksāšanas saistībām dalībvalstīs jurisdikcija ir:

- atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesai; vai
- kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai; vai
- tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz personas juridisko statusu, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība; vai

d) tiesai, kurai saskaņā ar tiesas valsts tiesību aktiem ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz vecāku atbildību, ja jautājums par uzturēšanu ir saistīts ar šādu tiesvedību, ja vien jurisdikcijas pamats nav tikai vienas puses pilsonība.

Ja lieta nav saistīta ar pārrobežu jautājumiem, noteikumi par jurisdikciju ir atrodami (Somijas) Tiesas procesa kodeksā (4/1734).

Saskaņā ar Tiesas procesa kodeksa 10. nodaļas 1. pantu prasību pret fizisku personu izskata tajā rajona tiesā, kuras jurisdikcijā ir personas pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta. Saskaņā ar 9. pantu prasību par uzturēšanas izdevumiem var izskatīt arī tajā rajona tiesā, kuras jurisdikcijā ir tās puses pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta, kura pieprasa vai saņem uzturēšanas izdevumus.

Ja lieta ir saistīta ar šķiršanos vai kopdzīves izbeigšanu, ir iespējamas prasības attiecībā uz vienošanos par uzturēšanu, bērna aizgādību vai saskarsmes tiesībām vai citas prasības saistībā ar šķiršanos vai kopdzīves izbeigšanu. Tādā gadījumā jurisdikcija ir tiesai, kurā tiek izskatīta šķiršanās lieta.

Ja uzturēšanas izdevumu prasība ir saistīta ar tiesvedību par bērna aizgādību vai paternitātes noteikšanu, tiesas process par uzturēšanas izdevumiem var notikt tajā pašā tiesā, kurā notiek tiesvedība attiecībā uz pirmo lietu.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uzsākt tiesvedību bez pārstāvja (advokāta) (sk. [Lietu iesniegšana tiesā — Somija](#)). Taču pusei tiesvedībā parasti ir nepieciešama speciālistu palīdzība, tāpēc ir ieteicams izmantot pārstāvja vai advokāta pakalpojumus.

Pārrobežu uzturēšanas lietās iesaistītās puses var vērsties centrālajā iestādē.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Lietas izskatīšanai tiesā ir piemērojama nodeva. Tiesa pieprasa nodevas samaksu, un piemērojamā summa (86–200 EUR) ir atkarīga no tiesas un nepieciešamības izskatīt lietu ([Rajona tiesu piemērotās nodevas](#)).

Noteikumus par pieteikuma iesniedzēja tiesībām uz juridisko palīdzību regulē (Somijas) Juridiskās palīdzības likums (257/2002) un (Somijas) Likums par centrālo iestādi Somijā noteiktās starptautiskās lietās saistībā ar uzturēšanu (1076/2010). Ārvalstīs dzīvojošs pieteikuma iesniedzējs arī var saņemt juridisko palīdzību uzturēšanas lietās, pamatojoties uz īpašu abpusēju nolīgumu. Šādus nolīgumus Somija ir noslēgusi ar atsevišķiem Amerikas Savienoto Valstu štatiem un atsevišķām Kanādas provincēm.

Plašāka informācija par juridisko palīdzību Somijā pieejama tīmekļa vietnē <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>

8 Kāda veida uzturēšanas izdevumus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturēšanas izdevumu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automātiskas indeksācijas sistēmu)?

Noteikumus attiecībā uz uzturēšanas izdevumiem, kas maksājami par bērnu, regulē Bērnu uzturēšanas likums (704/1975).

Parasti uzturēšanas izdevumi maksā skaidrā naudā ikmēneša avansa maksājuma formā, ja vien nav norunāts vai noteikts citādi. Izņēmuma kārtā uzturēšanas izdevumus ir iespējams pieprasīt vienreizēja maksājuma, kā arī kustamā vai nekustamā īpašuma formā.

Somijā par bērnu maksājamo uzturēšanas izdevumu apmēru nenosaka pēc tabulas. Katrs gadījums tiek izskatīts atsevišķi. Saskaņā ar likuma 1. pantu bērnam ir tiesības uz pienācīgu uzturēšanu. Tas nozīmē apmierināt bērnu materiālās un psiholoģiskās vajadzības dažādās attīstības stadijās un segt izmaksas par viņu aprūpi un izglītību atkarībā no nepieciešamības, kā arī citas saistītās izmaksas. Saskaņā ar 2. pantu vecāki ir atbildīgi par savu bērnu uzturēšanu, ņemot vērā savas spējas. Izvērtējot šīs spējas, tiek ņemta vērā viņu vecums, darbaspēja, iespēja iegūt ienesīgu darbu, viņiem piederošie īpašumi un līdzekļi un citi aspekti attiecībā uz juridisko atbildību nodrošināt bērna uzturēšanu. Izvērtējot vecāku atbildības apmēru attiecībā uz uzturēšanu, tiek ņemta vērā arī bērna spēja un iespējas uzņemties atbildību par sevis uzturēšanu, kā arī faktori, kuru dēļ vecāki nespēj segt izdevumus par bērna uzturēšanu, vai saistītie izdevumi tiek pēc iespējas samazināti.

Uzturēšanas izdevumi periodiski tiek automātiski palielināti, atspoguļojot dzīves dārdzības pieaugumu. Papildus noteikumi par automātisko palielināšanu ir iekļauti (Somijas) Likumā par noteiktu uzturēšanas izdevumu maksājumu saistīti ar dzīves dārdzības indeksu (583/2008).

Uzturēšanas izdevumu un maksāšanas metodi var mainīt ar vienošanos vai tiesas spriedumu, ja pēc uzturēšanas izdevumu apstiprināšanas ir būtiski mainījušies apstākļi, kas dod pamatu uzskatīt izmaiņas par pamatotām, ņemot vērā situāciju attiecībā uz bērnu un vecāku, kurš maksā uzturēšanas izdevumus.

Laulātajam maksājamo uzturēšanas izdevumu noteikumi ir paredzēti Laulību likumā. Taču Somijas tiesu praksē pienākums maksāt uzturēšanas izdevumus otrai pusei tiek noteikts reti. Parasti puses pēc šķiršanās uztur sevi pašas.

Uzturēšanas izdevumus skaidras naudas formā var pieprasīt maksāt nepārtraukti vai līdz brīdim, kad beidzas fiksētais maksāšanas periods, kas noteikts ar vienošanos, nolēmumu vai spriedumu. Tomēr uzturēšanas izdevumus var pieprasīt maksāt arī vienreizēja maksājuma formā, ja to atļauj tās puses finansiālais stāvoklis, kurai ir pienākums maksāt uzturēšanas izdevumus, kā arī citi faktori. Uzturēšanas izdevumus var pieprasīt maksāt arī kustamo vai nekustamo īpašumu formā.

Maksājamos uzturēšanas izdevumus periodiski tiek automātiski palielināti, atspoguļojot dzīves dārdzības pieaugumu. Papildus noteikumi par automātisko palielināšanu ir iekļauti (Somijas) Likumā par noteiktu uzturēšanas izdevumu maksājumu saistīti ar dzīves dārdzības indeksu (583/2008).

Tiesas lēmumu vai spriedumu vai abu laulāto noslēgtu vienošanos var grozīt, ja grozījumi ir uzskatāmi par pamatotiem, ņemot vērā mainījušos apstākļus. Tomēr nedrīkst grozīt lēmumu, spriedumu vai vienošanos, ar kuru ir noteikts, ka uzturēšanas izdevumi jāmaksā vienreizēja maksājuma formā, kad maksājums jau ir veikts. Abu laulāto noslēgtu vienošanos par uzturēšanu var grozīt, ja vienošanās ir uzskatāma par nepamatotu. Saskaņā ar likumu pienākums periodiski maksāt uzturēšanas izdevumus vairs nav spēkā, ja puse, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus, apprecas vēlreiz.

9 Kā un kam uzturēšanas izdevumi jāmaksā?

Uzturēšanas izdevumus par bērnu tiek maksāti bērna aizbildnim (pārskaitot to uz viņa bankas kontu).

Uzturēšanas izdevumus par laulāto tiek maksāti pašam laulātajam (pārskaitot to uz viņa bankas kontu).

Parasti uzturēšanas izdevumi maksā skaidrā naudā ikmēneša avansa maksājuma formā, ja vien nav norunāts vai noteikts citādi. Izņēmuma kārtā uzturēšanas izdevumus ir iespējams pieprasīt vienreizēja maksājuma, kā arī kustamā vai nekustamā īpašuma formā.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturēšanas izdevumus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Pusei, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus, vai, izpildot noteiktus nosacījumus, Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūrai (*Kela*) (sk. 12. pantu) ir tiesības vērsties tiesā, lai pieprasītu uzturēšanas izdevumu maksājumu, ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturēšanas izdevumus, nemaksā tiesas noteikto vai ar vienošanos norādīto uzturēšanas izdevumu.

Puse, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus, var pieprasīt tiesu izpildītājam izpildīt uzturēšanas izdevumu maksājumu vai nolēmumu, kā norādīts (Somijas) Izpildes likumā. Vietējais sociālais dienests arī var sniegt padomus ģimenes tiesību jautājumos.

Ja laulātais, kura pienākums ir maksāt uzturēšanas izdevumus, to nedara, pārkāpjot vienošanos, ko apstiprinājis vietējais sociālais dienests, vai tiesas lēmumu vai spriedumu, puse, kurai ir tiesības saņemt uzturēšanas izdevumus, var pieprasīt tiesu izpildītājam izpildīt vienošanos vai lēmumu/spriedumu, kā norādīts Izpildes likumā.

11 Isumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un nolīguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Izpilde un parādnieka aizsardzības noteikumi

Ja lieta tiek nodota izpildestādei, parādniekam vispirms tiek nosūtīts paziņojums par tiesvedību un atgādinājums par samaksu. Parasti parādniekam ir jānodrošina iespēja veikt maksājumu pēc atgādinājuma saņemšanas.

Ja parādnieks pēc atgādinājuma saņemšanas nemaksā un labprātīgi nesazinās ar izpildiestādi par samaksu, izpildiestāde sāk izmeklēšanu attiecībā uz parādnieka ienākumiem un līdzekļiem, izskatot reģistrētos datus.

Parādnieka ienākumu un līdzekļu izmeklēšana un jebkura turpmāka izmeklēšana ir strikti regulēta.

Lielākajā daļā gadījumu parādnieka ieņēmumi un bankas konta līdzekļi tiek apķīlāti. Parasti var apķīlāt trešdaļu parādnieka algas, pensijas, bezdarbnieka pabalsta vai maternitātes pabalsta. Par ienākumiem uzskata arī atvaļinājumu prēmijas, papildu prēmijas, honorārus un citus saņemtos maksājumus.

Apķīlājamo summu aprēķina no neto ieņēmumiem. Sociālie pabalsti un labturības maksājumi, piemēram, mājokļa un bērna pabalsts, netiek pieskaitīti. Ir iespējams vienoties par maksājumu plānu kā alternatīvu periodiskai ienākumu apķīlāšanai.

Izpildes pasākumos un maksājumu plānos vienmēr tiek ņemta vērā parādnieka līdzekļu daļa, kas ir aizsargāta ar likumu, proti, atlikusī summa, kas nepieciešama, lai viņš varētu izdzīvot. Aizsargātā daļa tiek mainīta atbilstoši nacionālajam pensiju indeksam. Aizsargāto daļu piemēri ir apskatāmi tīmekļa vietnē <https://oikeus.fi/ulosotto/en/index/velallisenaulosotossa/palkanulosmittaus.html>.

Parādniekam ir tiesības uz pārsūdzību, taču parāda piedziņas process netiek apturēts, ja vien tiesa to nenolemj atsevišķi.

Noilgums attiecībā uz uzturlīdzekļu parādu

Bērna uzturēšanas likuma 16. panta c) apakšpunktā ir teikts, ka periodiski maksāta uzturēšana un visi saistībā ar to aprēķinātie kavējumu procenti no puses, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, ir jāpiedzen piecu gadu laikā no tā gada sākuma, kas seko gadam, kurā jāveic maksājums. Citādi tiesības saņemt maksājumu ir zaudētas. Turpretī uzturlīdzekļi vienreizēja maksājuma formā un jebkādi kavējumu procenti saistībā ar to ir jāpiedzen piecu gadu laikā no brīža, kad ir jāveic uzturēšanas maksājums, un ne vēlāk kā piecu gadu laikā no brīža, kad uzturēšanas saņēmējs sasniedzis pilngadību.

Līdzīgi arī Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūrai (*Kela*) bērna uzturēšana, ko tā maksā par pusi, kurai ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, ir jāpiedzen piecu gadu laikā no tā gada sākuma, kas seko gadam, kurā bija jāveic uzturēšanas maksājums, par kuru ir izmaksāts pabalsts, radot parādu. Citādi tiesības saņemt maksājumu ir zaudētas ((Somijas) Bērnu uzturēšanas pabalstu likuma 580/2008 22. pants).

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturlīdzekļus?

Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus, nemaksā uzturlīdzekļus saskaņā ar vienošanos, uzturlīdzekļu saņēmējam ir jāpieprasa tiesu izpildītājam piedzīt nesamaksāto summu. Izpildiestāde sniedz norādījumus par to, kā to pieprasīt. Vietējais sociālais dienests arī var sniegt padomus ģimenes tiesību jautājumos. Lūdzam skatīt 13. un 14. jautājumu. Izpildiestāde nepieprasa samaksu par uzturlīdzekļu maksājumu piedziņu. Plašāka informācija par procedūru pieejama tīmekļa vietnē <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/en/index/hakemusasiat/perheasiat/childcustodyandrightofaccess.html>.

Ja puse, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, saņem bērna uzturēšanas pabalstu no Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūras (*Kela*) tādēļ, ka otra puse neveic uzturēšanas maksājumus, tā var neuzsākt lietu par uzturlīdzekļu maksājumu piedziņu. Ja *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalstu, tā pārņem tiesības uz uzturēšanas saņemšanu tādā apmērā, kas atbilst izmaksātajai bērna uzturēšanas pabalsta summai (*regresa tiesības*) (Bērnu uzturēšanas likuma 580/2008 19. pants). Ja saskaņotā uzturēšanas summa ir lielāka par *Kela* maksāto bērna uzturēšanas pabalstu un puse, kuras pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus, tos nemaksā, *Kela* apmaksā bērna uzturēšanas pabalstu pilnā apmērā un piedzen nesamaksāto uzturēšanu no šīs puses pilnā apmērā. Ja rezultāts ir veiksmīgs, *Kela* pēc parāda piedziņas samaksā uzturēšanas un bērna uzturēšanas pabalsta starpību vecākam, kuram ir aizgādība pār bērnu. Pārrobežu lietās par uzturlīdzekļu piedziņu iesaistītās puses var vērsties centrālajā iestādē.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā?

Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus, nemaksā to, ko tā ir parādā saskaņā ar uzturēšanas vienošanos vai nolēmumu attiecībā uz Somijā dzīvojošu bērnu, bērnam ir tiesības saņemt bērna uzturēšanas pabalstu no Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūras (*Kela*). Informācija par *Kela* maksātā bērna uzturēšanas pabalsta apmēru ir pieejama tīmekļa vietnē <http://www.kela.fi/web/en/right-to-unemployment-benefits> **Elatustuen** **Elatustuen** (Likums par noteiktu uzturlīdzekļu maksājumu sasaisti ar dzīves dārdzības indeksu (583/2008)).

Bērna uzturēšanas pabalstu ir iespējams saņemt arī tad, ja bērna uzturēšanas maksājums ir noteikts saskaņā ar uzturēšanas vienošanos vai nolēmumu par mazāku summu nekā attiecīgajā brīdī maksājama bērna uzturēšanas pabalsts, kas saistīts ar tā laulāta finansiālajām grūtībām, kura pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus. Tādos gadījumos *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalsta un uzturēšanas starpību. Papildus bērns saņem no parādnieka uzturēšanu, kas norādīta uzturēšanas vienošanās vai nolēmumā. Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus, nevar samaksāt uzturēšanu, attiecīgā summa var būt arī 0 EUR. Tādos gadījumos *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalstu pilnā apmērā.

Noteikumi par prasībām, kas regulē bērna uzturēšanas pabalsta saņemšanu, ir paredzēti Bērnu uzturēšanas likumā (580/2008). Bērna uzturēšanas pabalsts tiek piešķirts pēc iesnieguma saņemšanas no bērna aizbildņa vai likumiskā pārstāvja, vai kāda, kurš uzņēmis godprātīgas rūpes par bērnu. Tam var pieteikties arī bērns, kurš sasniedzis 15 gadu vecumu, ja viņš dzīvo atsevišķi. Bērna uzturēšanas pabalsta maksāšana neatbrīvo attiecīgo pusi no pienākuma maksāt uzturēšanu pilnā apmērā. Ja *Kela* nolemj maksāt bērna uzturēšanas pabalstu, pamatojoties uz uzturēšanas nemaksāšanu, tai ir tiesības un pienākums piedzīt nesamaksātos uzturlīdzekļu maksājumus no attiecīgās puses.

Laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, uzturēšanu var saņemt tikai no sava laulātā.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Tieslietu ministrija ir centrālā iestāde Somijā attiecībā uz starptautiskiem nolīgumiem par uzturlīdzekļu piedziņu (skatīt, piemēram, Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās un Hāgas 2007. gada Konvenciju par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu). Centrālās iestādes pienākumi ietver uzturlīdzekļu pieteikumu saņemšanu, to pārsūtīšanu kompetentajām iestādēm un tiesvedības uzsākšanu saistībā ar pieteikumiem.

Ja puse, kuras pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus, dzīvo valstī, kurā ir spēkā starptautiskie nolīgumi par uzturlīdzekļu piedziņu, pieteikuma iesniedzējs var sazināties ar Tieslietu ministriju, lai piedzītu uzturlīdzekļus attiecīgajā ārvalstī. Ja nepieciešams, pieteikumu iesniedzēji tiek aicināti sazināties ar vietējo juridiskās palīdzības biroju vai privātu advokātu (piemēram, lai noskaidrotu, kā sagatavot pieteikuma dokumentus). Vietējais sociālais dienests arī var sniegt padomus ģimenes tiesību jautājumos.

Ja pusei, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, bērna uzturēšanas pabalstu maksā Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūra (*Kela*), pamatojoties uz uzturēšanas nemaksāšanu, *Kela* pārņem tiesības uz uzturēšanas saņemšanu tādā apmērā, kādā ir samaksāts bērna uzturēšanas pabalsts (*regresa tiesības*) (Bērnu uzturēšanas likuma 580/2008 19. pants). Tādā gadījumā *Kela* piedzen kavētos uzturlīdzekļu maksājumus tās puses vārdā, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus un kura tādā situācijā nevar rīkoties, lai piedzītu parādu. Ja saskaņotā uzturēšana ir lielāka nekā *Kela* maksātā pabalsta summa, *Kela* maksā bērna uzturēšanas pabalstu pilnā apmērā un piedzen nesamaksāto uzturēšanu pilnā apmērā no puses, kuras pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus. Ja rezultāts ir veiksmīgs, *Kela* pēc parāda piedziņas samaksā uzturēšanas un bērna uzturēšanas pabalsta starpību vecākam, kuram ir aizgādība pār bērnu. Laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, uzturēšanu var saņemt tikai no sava laulātā. Laulātais, kuram ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, var sazināties ar tiesu izpildītāju un mēģināt noskaidrot, vai ārvalstīs dzīvojošam laulātajam Somijā ir līdzekļi, kurus var apķīlāt saskaņā ar Izpildes likumu.

Persona var arī lūgt Tieslietu ministrijas palīdzību uzturlīdzekļu piedziņai ārvalstīs.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Tieslietu ministrijas kontaktinformācija

Adrese: Ministry of Justice

PO BOX 25,

00023 Government

Tālrunis: +358 29516001

Fakss: +358 9 1606 7524

E-pasts: central.authority@om.fi

Tieslietu ministrijas tīmekļa vietne: <https://oikeusministerio.fi/en/frontpage>

Somijas Sociālās apdrošināšanas aģentūras (*Kela*) kontaktinformācija:

Starptautiskai uzturlīdzekļu piedziņai ir atsevišķa *Kela* nodaļa, kas atrodas Helsinkos

Adrese: Kelan perintäkeskus,

Helsingin perintäyksikkö,

Kansainvälinen erityisperintä

PO BOX 50,

00601 Helsinki

Tālrunis: +35840 354 5469

Fakss: +358 20 635 3330

E-pasts: kv.erityisperinta@kela.fi

Kela tīmekļa vietne: <http://www.kela.fi/web/en>

Juridiskās palīdzības biroju adreses atrodamas šeit: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>

Vietējo sociālo dienestu kontaktinformācija ir atrodama telefonu grāmatā vai zvanot Somijas uzziņu dienestiem. Zvanot ir jānorāda, kāds vietējais sociālais dienests ir nepieciešams. Somijā ir aptuveni 320 vietējās iestādes (pašvaldības).

15. Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Pieteikuma iesniedzējs citā valstī vislabāko palīdzību saņems, sazinoties ar attiecīgās valsts kompetento centrālo iestādi, kas pēc tam sazināsies ar Somijas Tieslietu ministriju (lūdzam skatīt 13., 14. un 15. jautājumu).

Pieteikuma iesniedzējs var sazināties arī tieši ar Somijas iestādēm.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Lūdzam skatīt atbildes uz 15. jautājumu.

Ja puse, kurai ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus (bērns vai laulātais), un puse, kurai ir pienākums tos maksāt, dzīvo dažādās valstīs, Tieslietu ministrija, kā arī kompetentās iestādes attiecīgajā ārvalstī var palīdzēt abām pusēm šajā lietā. Pieteikuma iesniedzējs (bērns vai laulātais, kuram ir tiesības pieteikties) var lūgt ministriju nodrošināt to, ka spriedums, lēmums vai apstiprināta vienošanās par uzturēšanu, kas izdota/pieņemta ārvalstīs, tiek izpildīta Somijā un izpildes ceļā iegūtie uzturlīdzekļi, apķīlājot maksātāja īpašumu, tiek pārskaitīti uz bankas kontu, ko norādījusi puse, kura saņem uzturlīdzekļus. Taču Tieslietu ministrija nevar maksāt uzturlīdzekļus parādnieka vietā.

Dažādi spēkā esoši starptautiski nolīgumi (piemēram, ES Uzturlīdzekļu regula, Hāgas 2007. gada Konvencija, divpusējie līgumi u. c.) nozīmē, ka Tieslietu ministrijas kā centrālās iestādes pienākumos ietilpst arī, piemēram, palīdzēt atklāt parādnieka vai kreditora atrašanās vietu, iegūt informāciju par parādnieka vai kreditora ienākumiem un palīdzēt noteikt procentus, ja tā paredzēts uzturlīdzekļu piedziņas procesā.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Ja Tieslietu ministrija vai tās pilnvarota persona, ņemot vērā savas kā centrālās iestādes funkcijas saskaņā ar dažādiem spēkā esošiem starptautiskajiem nolīgumiem, pārstāv pieteikuma iesniedzēju tiesā vai citā Somijas iestādē, pieteikuma iesniedzējam juridiskā palīdzība tiek sniegta bez maksas neatkarīgi no juridiskās palīdzības noteikumiem vai priekšnosacījumiem citos tiesību aktos.

Tas attiecas uz lietām, kas saistītas ar:

- 1) noteikšanu, ka citā valstī izdots uzturēšanas nolēmums ir jāapstiprina vai jāizpilda Somijā;
- 2) paternitātes noteikšanu;
- 3) pieņēmuma noteikšanu vecākam maksāt uzturlīdzekļus savam bērnam;
- 4) izmaiņām saskaņotajā bērna uzturēšanā, ja pieteikuma iesniedzējs ir bērns vai bērna pārstāvis.

Taču 2.–4. punktā minētais ir piemērojams tikai tad, ja bērns tiesvedības uzsākšanas brīdī nav sasniedzis 21 gada vecumu.

Ja Tieslietu ministrija vai tās pilnvarota persona, ņemot vērā savu kā centrālās iestādes uzdevumu saskaņā ar dažādiem spēkā esošiem starptautiskajiem nolīgumiem, pārstāv pieteikuma iesniedzēju uzturēšanas nolēmuma izpildes procesā, pieteikuma iesniedzējs nesedz izpildes izmaksas.

Citos gadījumos pieteikuma iesniedzējs var lūgt juridisko palīdzību no valsts. Juridiskā palīdzība nozīmē, ka pieteikuma iesniedzējs var izmantot pārstāvja (advokāta) pakalpojumus, lai atrisinātu juridisku lietu, kuru pilnībā vai daļēji finansē valsts. Juridiskā palīdzība ir pieejama visās juridiskajās lietās. Parasti tā ir pieejama tikai lietās, kas tiek izskatītas Somijā. To var piemērot jebkurā juridiskās palīdzības birojā neatkarīgi no tā, kur pieteikuma iesniedzējs dzīvo.

Vispraktiskākais risinājums, protams, ir sazināties ar tuvāko biroju. Pieteikuma iesniedzējam ir jāuzrāda pārskats par saviem ieņēmumiem, pieprasītajiem izdevumiem, īpašumiem un parādiem. Ir jābūt arī tās lietas aprakstam, kurā ir lūgta juridiskā palīdzība, un informācijai par pieteikuma iesniedzēja juridisko izdevumu apdrošināšanu. Plašāka informācija pieejama tīmekļa vietnē <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

Somijas izpildiestādes nepieprasa samaksu par uzturlīdzekļu prasības izpildi.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Saskaņā ar Regulas 51. pantu par centrālo iestādi ir iecelta Tieslietu ministrija. Likumā par centrālo iestādi Somijā noteiktās starptautiskās lietās saistībā ar uzturēšanu (1076/2010) ir iekļauti papildus noteikumi par tās funkcijām.

Lapa atjaunināta: 23/05/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Uztura prasības - Zviedrija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni "uzturēšanas saistības" un "uzturēšanas saistības"? Kurām personām ir jāmaksā uzturēšanas saistības citai personai?

Zviedrijas tiesību akti paredz uzturēšanas saistības pret bērniem, laulātajiem un šķīrtiem laulātajiem. Noteikumi par laulāto uzturēšanas saistībām ir piemērojami arī reģistrētajiem partneriem.

Bērni

Vecāki ir atbildīgi par savu bērnu pienācīgu uzturēšanu, ņemot vērā gan bērna vajadzības, gan kopējos vecāku ienākumus. Vecākam, kuram nav nekādu iespēju piedalīties bērna uzturēšanā, nav pienākuma nodrošināt uzturēšanas saistības.

Vecākam, kurš nav aizgādājis, kā arī pastāvīgi nedzīvo kopā ar bērnu, jāpilda savas uzturēšanas saistības, maksājot uzturēšanas saistības pabalstu. Vecākam, kurš ir aizgādājis kopā ar otru vecāku, arī var būt pienākums nodrošināt uzturēšanas saistības pabalstu. Tas jā dara tajā gadījumā, ja bērns pastāvīgi dzīvo kopā tikai ar otru vecāku, neatkarīgi no tā, vai šī persona ir neprecējusies vai dzīvo kopā ar citu partneri.

Persona, kas pastāvīgi dzīvo kopā ar citas personas bērnu un ar vecāku, kuram ir bērna aizgādības tiesības, arī ir atbildīga par minētā bērna uzturēšanu, ja puses ir precējušās viena ar otru vai tām ir kopīgs(-i) bērns(-i). Taču patēvs vai pamāte ir atbildīga par bērna uzturēšanu tikai tad, ja bērns nevar saņemt uzturēšanas saistības no otra vecāka, proti, no vecāka, ar kuru kopā dzīvo patēvs vai pamāte. Uzturēšanas saistības maksājumus nosaka ar tiesas spriedumu vai vecākiem vienojoties.

Uzturēšanas saistības maksā avansā par katru kalendāro mēnesi. Tiesa var noteikt citu maksājumu grafika veidu, ja tam ir pamatots iemesls.

Puses var arī vienojoties, ka turpmākie uzturēšanas saistījumi tiks veikti vienreizēja maksājuma veidā vai par periodiem, kas pārsniedz trīs mēnešus. Šāda vienošanās ir spēkā tikai tad, ja tā noformēta rakstveidā divu liecinieku klātbūtnē. Ja bērns ir jaunāks par 18 gadiem, vienošanās jāapstiprina arī Sociālās apgādes komisijai.

Uzturēšanas saistījumu vienreizēja maksājuma veidā jāmaksā Sociālās apgādes komisijai, ja bērns ir jaunāks par 18 gadiem. Komisijai samaksātā summa tiks izmantota, lai no apdrošināšanas kompānijas bērnam iegādātos ikgadēju pabalstu, kas ir atbilstošs uzturēšanas saistībām, ja vien vienošanās to atļauj un ja komisija neuzskata, ka naudas summa var tikt izmantota citā, bērna uzturēšanai atbilstošākā veidā.

Prasību par uzturēšanas saistījumu noteikšanu nevar apmierināt ar atpakaļejošu spēku, ja ir pagājuši vairāk nekā trīs gadi kopš prasības celšanas, ja vien tam nepiekrīt persona, kurai ir pienākums nodrošināt uzturēšanas saistības.

Attiecībā uz noteikto uzturēšanas saistījumu pabalstu prasījumiem piemēro piecu gadu noilgumu pēc maksājuma termiņa iestāšanās.

Laulātie

Laulības laikā katrs no laulātajiem ir atbildīgs par laulāto uzturēšanu. Ja kāds no laulātajiem nevar pilnībā sevi uzturēt, otrs laulātais arī ir atbildīgs par viņa personisko vajadzību nodrošināšanu.

Pēc laulības šķiršanas katrs laulātais ir atbildīgs par sevis uzturēšanu. Tomēr, ja vienam no laulātajiem ir nepieciešama nauda sevis uzturēšanai pārejas periodā, viņam(-ai) ir tiesības uz saprātīgu pabalstu no otra laulātā, ņemot vērā otra laulātā iespējas un citus apstākļus. Izņēmuma gadījumos šādu atbalstu iespējams saņemt ilgāk.

Ja laulātie nevar vienojoties par apgādību, strīdu izšķir tiesa.

Pēc laulības šķiršanas uzturēšanas saistījumu pabalstu izmaksā regulāru iemaksu veidā. Tomēr tiesa var pieprasīt izmaksāt arī vienreizēju pabalstu, ja tam ir īpaši iemesli, piemēram, nepieciešamība veikt maksājumu pensijas saņemšanai.

Prasību par uzturēšanas saistījumu noteikšanu nevar apmierināt ar atpakaļejošu spēku, ja ir pagājuši vairāk nekā trīs gadi kopš prasības celšanas, ja vien tam nepiekrīt persona, kurai ir pienākums nodrošināt uzturēšanas saistības.

Attiecībā uz noteikto uzturēšanas saistījumu pabalstu prasījumiem piemēro trīs gadu noilgumu pēc maksājuma termiņa iestāšanās.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturēšanas saistības? Vai uzturēšanas saistības ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecāka uzturēšanas saistības parasti izbeidzas, kad bērns ir sasniedzis 18 gadu vecumu. Tomēr, ja bērns vēl nav pabeidzis vidējo izglītību, uzturēšanas saistības paliek spēkā, kamēr bērns turpina mācības skolā, taču ne vēlāk kā līdz bērna 21 gada vecumam. Skola šeit nozīmē obligāto izglītību vai vidusskolu, vai citu līdzīgu vispārējās izglītības iestādi.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturēšanas saistības? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementī?

Zviedrijā nepastāv īpaša valdības iestāde, kas nosaka vai palīdz noteikt uzturēšanas saistības. Uzturēšanas saistījumu maksājumi var tikt noteikti ar vienošanās vai tiesas lēmuma palīdzību. Ja puses nepadod vienošanos, prasītājam jāvēršas rajona tiesā un jāiesniedz pieteikums par izsaukumu uz tiesu.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Vecāks, kuram ir aizgādības tiesības, var pieprasīt uzturēšanas saistības nepilngadīga bērna vārdā. Ja ir iecelts īpašs aizbildnis, viņam(-ai) arī ir tiesības rīkoties bērna vārdā.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Noteikumus par jurisdikciju var sameklēt Vecāku kodeksā, Laulības kodeksā un Tiesas procesa kodeksā. Informāciju var saņemt arī rajona tiesā.

Tiesvedība bērna uzturēšanas saistījumu lietā tiks izskatīta prasītāja pastāvīgajā dzīvesvietā. Ja nav citas kompetentās tiesas, lieta tiks izskatīta Stokholmas rajona tiesā.

Jautājumus par uzturēšanas saistījumu maksājumiem laulātajam var izskatīt arī laulības šķiršanas prāvā. Laulības lietas izskata rajona tiesa, kas noteikta pēc kāda no laulāto pastāvīgās dzīvesvietas. Ja nevienam no laulātajiem nav pastāvīgas dzīvesvietas Zviedrijā, lieta tiks izskatīta Stokholmas rajona tiesā. Ja tiesvedība attiecībā uz laulātā uzturēšanas saistībām nav uzsākta saistībā ar laulības prāvu, piemēro Tiesas procesa kodeksa 10. nodaļā minētos vispārējos noteikumus par jurisdikciju.

Padomes 2008. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolikumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (Uzturēšanas saistību regula) paredz noteikumus par jurisdikciju pārrobežu lietās.

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Nē. Ikvienai personai, kas vēlas celt prasību tiesā, ir jāiesniedz kompetentajā rajona tiesā iesniegums par izsaukumu uz tiesu.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Tiesvedība Zviedrijā ir bezmaksas, neskatot lietas iesnieguma nodevu, kas šobrīd ir SEK 900. Ja prasītājs iecel juridisko konsultantu vai advokātu, viņam būs jāsedz attiecīgās izmaksas. Papildus izmaksas var arī rasties saistībā ar pierādījumiem, piemēram, par liecinieku pieaicināšanu.

Nav iespējams veikt jebkādas novērtējumus, cik lielas būs šīs izmaksas, jo tās atšķiras atkarībā no skatāmās lietas.

Zināmos apstākļos var piešķirt juridisko palīdzību. Lai saņemtu juridisko palīdzību uzturīdzekļu lietā, nepieciešams īpašs pamatojums. Šāds pamatojums var pastāvēt, piemēram, ja lietas apstākļi ir sarežģītāki nekā parasti, un tādēļ ir nepieciešama plašāka juridiskā palīdzība.

Ja ir piešķirta juridiskā palīdzība, prasītājam tiek iecelts advokāts, un valsts apmaksā minētās personas atlīdzību, ja prasītājs to nevar atļauties. Juridiskā palīdzība ietver arī izmaksas saistībā ar pierādījumu iesniegšanu, izmeklēšanu, tūlka un tulkotāja pakalpojumiem un mediatora atlīdzību. Personas, kurām piešķirta juridiskā palīdzība, ir atbrīvotas arī no konkrētām nodevām, kas tām būtu jāmaksā tiesām un izpildes iestādei (*Kronofogdemyndigheten*).

Personām, kas nav Zviedrijas pilsoņi un neuzturas vai nav uzturējušās Zviedrijā, var piešķirt juridisko palīdzību Zviedrijā ierosinātajās prāvās, ja tam ir pamatots iemesls. Ja prāva ir ierosināta citas valsts tiesā, juridisko palīdzību var piešķirt tikai tām personām, kas uzturas Zviedrijā. Visu ES dalībvalstu pilsoņiem ir tādas pašas tiesības uz juridisko palīdzību kā Zviedrijas pilsoņiem. Dažu citu valstu pilsoņiem arī ir tādas pašas tiesības atbilstīgi īpašam noteikumam, kas paredz, ka šādā gadījumā ir nepieciešams, lai būtu spēkā vienošanās par savstarpīgumu.

Pastāv daži īpaši noteikumi par juridisko palīdzību, kas ir piemērojami ES pārrobežu strīdos, piem., lai nodrošinātu bezmaksas juridisko palīdzību īpašos gadījumos, kas ir atrunāti Uzturēšanas saistību regulā un kas attiecas uz uzturīdzekļiem, ko vecāks maksā bērnam, kurš ir jaunāks par 21 gadu.

Informāciju par juridisko palīdzību var sameklēt Juridiskās palīdzības iestādes (*Rätts hjälpsmyndigheten*) tīmekļa vietnē: <http://www.rattshjalp.se/>.

8 Kāda veida uzturīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automatiskas indeksācijas sistēmu)?

Bērna uzturīdzekļu summu nosaka, pamatojoties uz normatīvajos aktos noteiktiem kritērijiem. Vecākam, kam ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, no ienākumiem pēc nodokļu nomaksas ir tiesības saglabāt nepieciešamos līdzekļus sevis apgādāšanai. Tie ietver izmaksas par mājokli, kuras aprēķina atsevišķi saprātīgā apmērā. Vēl papildus ir citas dzīvošanas izmaksas, kuras tiek aprēķinātas ar indeksētu standarta summu palīdzību. Turklāt attiecīgais vecāks var saglabāt uzturīdzekļu summu laulātajam, ar ko viņš(-a) dzīvo kopā, ja tam ir pamatots iemesls. Visbeidzot, vecāks, kam ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, var arī saglabāt summu, lai uzturētu bērnus, ar kuriem viņš dzīvo kopā. Daudzums, ko no pārpalikuma var pieprasīt uzturīdzekļu pabalstam, ir atkarīgs no vairākiem faktoriem, tostarp bērna vajadzībām un otra vecāka iespējām segt bērna apgādības izdevumus. Iespējams veikt zināmus atvilkumus par kontaktēšanās izdevumiem.

Attiecībā uz laulātā uzturīdzekļiem normatīvos aktos noteiktu kritēriju nav. Tomēr daži no iepriekšminētajiem novērtēšanas kritērijiem kalpo kā vadlīnijas. Uzturīdzekļu maksājumi tiek regulāri indeksēti, lai saglabātu to sākotnējo vērtību. Indeks atspoguļo cenu pamatsummas izmaiņas saskaņā ar Sociālās apdrošināšanas kodeksu, ja vien tiesas lēmumā vai vienošanās dokumentā par uzturīdzekļu pabalstu noteikšanu nav paredzēts cits noteikums par indeksāciju. Sociālās apdrošināšanas birojs katru gadu nosaka, vai uzturīdzekļu pabalsts tiks mainīts un par cik procentiem. Izmaiņas, kas parasti tiek veiktas 1. februārī, ir attiecināmas uz uzturīdzekļu pabalstiem, par kuriem ir pieņemti lēmumi pirms iepriekšējā gada 1. novembra.

Ja puses vienojas, tās var grozīt uzturīdzekļu summu, noslēdzot jaunu rakstveida vienošanos pat tad, ja uzturīdzekļu pabalsts iepriekš tika noteikts ar tiesas lēmumu. Tiesa var precizēt lēmumu vai vienošanos, ja tas ir pamatoti, ņemot vērā apstākļu izmaiņas. Par laika periodu pirms tiesvedības uzsākšanas jebkāda veida izmaiņas no vienas vai otras puses var tikt veiktas tikai attiecībā uz neveikto maksājumu samazināšanu vai atcelšanu. Nepieciešami īpaši iemesli, lai tiesa palielinātu pabalstu šķirtajam laulātajam apstākļu izmaiņu rezultātā.

Tiesa var arī izmainīt uzturīdzekļu vienošanos, ja vienošanās ir nepamatota, ņemot vērā tās noslēgšanas laikā pastāvošos apstākļus vai citus apstākļus.

Tomēr jau saņemto uzturīdzekļu atmaksāšanu var pieprasīt tikai tad, ja tam ir īpaši iemesli.

Ja periodisko uzturīdzekļu pabalstu maksājumu apmērs bērnam nav mainījies sešu gadu laikā citādi kā tikai par indeksēto izmaiņu apmēru, tiesa var pārskatīt turpmāko uzturīdzekļu maksājumu bez īpašiem iemesliem.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Uzturīdzekļu pabalsts tiks maksāts apgādājamajam. Ja apgādājamais ir bērns, kas nav sasniedzis 18 gadu vecumu, pabalsts tiks maksāts vecākam, kuram ir aizgādības tiesības un kurš dzīvo kopā ar bērnu.

Uzturīdzekļi vienreizēja maksājuma veidā ir jāmaksā Sociālās labklājības komitejai, ja bērns ir jaunāks par 18 gadiem.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Izpildes iestādē (*Kronofogdemyndigheten*) var iesniegt pieteikumu par sprieduma izpildi. Šo pieteikumu var iesniegt mutiski vai rakstiski. Kopā ar pieteikumu jāiesniedz rīkojums par izpildi. Saistības rakstveidā, kas parakstītas divu liecinieku klātbūtnē un attiecināmas uz uzturīdzekļu pabalstu saskaņā ar Laulības kodeksu vai Vecāku kodeksu, tiek izpildītas kā galīgie spriedumi, kam ir likuma spēks.

11 Īsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Attiecībā uz bērna uzturīdzekļiem prasību par uzturīdzekļu maksājuma noteikšanu nevar apmierināt ar atpakaļejošu spēku, ja ir pagājuši vairāk nekā trīs gadi kopš prasības celšanas, ja vien tam nepiekrīt persona, kurai ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus. Attiecībā uz noteikto uzturīdzekļu pabalstu prasījumiem piemēro piecu gadu noilgumu pēc maksājuma termiņa iestāšanās.

Attiecībā uz laulātā uzturīdzekļiem prasību par uzturīdzekļu maksājuma noteikšanu nevar apmierināt ar atpakaļejošu spēku, ja ir pagājuši vairāk nekā trīs gadi kopš prasības celšanas, ja vien tam nepiekrīt persona, kurai ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus. Attiecībā uz noteikto uzturīdzekļu pabalstu prasījumiem piemēro trīs gadu noilgumu pēc maksājuma termiņa iestāšanās.

Attiecībā uz izpildi pastāv vairāki atbrīvojumi no aresta uzlikšanas. Piemēram, arestu neuzliek apģērbim un citām precēm, kas paredzētas vienīgi parādnieka personīgai lietošanai, saprātīgā vērtībā, kā arī mājoklim un tā uzturēšanai nepieciešamajiem piederumiem. Ja parādniekam ir ģimene, nosakot, kam tiek piemērots atbrīvojums, jāņem vērā priekšmeti, ko izmanto ģimene, kā arī ģimenes vajadzības.

Arestu var piemērot tikai tai daļai no parādnieka algas, kas pārsniedz viņa vai viņa ģimenes iztikai nepieciešamos līdzekļus. To daļu no parādnieka algas, kurai nevar piemērot arestu (dēvētu par "*förbehållsbeloppet*" jeb "aizsargāto daļu"), nosaka, atsaucoties uz standarta summu. Standarta summa ietver parastās dzīvošanas izmaksas, izņemot mājokļa izmaksas, ko nosaka atsevišķi un pievieno pie standarta summas. Standarta summu katru gadu nosaka izpildes iestāde.

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Zviedrijā palīdzību uzturīdzekļu piedziņas lietās sniedz izpildes iestāde. Pārrobežu lietās apgādājamais var saņemt administratīvu palīdzību no Sociālās apdrošināšanas biroja (*Försäkringskassa*), iesniedzot izpildes iestādē piedziņas pieteikumu.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Sociālās apdrošināšanas birojs (*Försäkringskassa*) var izmaksāt uzturēšanas pabalstu SEK 1 273 mēnesī bērnam, kura vecāki ir šķīrušies. Naudu izmaksā vecākam, kam ir aizgādības tiesības, kas dzīvo kopā ar bērnu un kam ir tāda pati pieraksta adrese kā bērnam. Lēmumu par uzturēšanas pabalstu pieņem pēc pieteikuma iesniegšanas Sociālās apdrošināšanas birojā — iestādē, kas pārvalda sociālo apdrošināšanu. Uzturēšanas pabalsts ir veids, kādā sabiedrība var nodrošināt, ka bērns, kura vecāki ir šķīrušies, saņem noteiktu uzturīdzekļu apmēru arī tad, ja vecāks, kam ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, nepilda savas uzturēšanas saistības. Uzturēšanas pabalstu var piešķirt kā pilnu atbalstu, papildu maksājumu vai atbalstu kopīgas aizgādības gadījumā. Vecākam, kam ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus, ir jāatlīdzina valstij maksājumi, ņemot vērā viņa ienākumus un to bērnu kopējo skaitu, kuriem viņam ir pienākums nodrošināt uzturīdzekļus. Pienākumu atlīdzināt maksājumu nosaka administratīvā procesā. Taču, ja uzturīdzekļu pabalsts tiek maksāts tieši

vecākam ar aizgādības tiesībām, Sociālās apdrošināšanas biroja izmaksātā uzturlīdzekļu pabalsta summa tiks attiecīgi samazināta (to dēvē par papildu pabalstu).

Ja vecāks, kam ir pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus, dzīvo ārvalstīs vai arī dzīvo Zviedrijā, taču saņem algu vai citus ienākumus no citas valsts, Sociālās apdrošināšanas birojs var likt vecākam, kam ir aizgādības tiesības un kas dzīvo kopā ar bērnu, veikt pasākumus, lai nodrošinātu uzturēšanas saistību noteikšanu. Šādos gadījumos Sociālās apdrošināšanas birojs pārņem bērna tiesības uz uzturlīdzekļu pabalstu biroja izmaksātā uzturlīdzekļu pabalsta apmērā. Laulātais nevar saņemt uzturlīdzekļu pabalstu no Sociālās apdrošināšanas biroja.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

Pārrobežu lietās prasītājs var saņemt administratīvo palīdzību no Sociālās apdrošināšanas biroja. Sociālās apdrošināšanas birojs (*Försäkringskassa*) ir centrālā iestāde atbilstīgi ES Uzturēšanas saistību regulai un Hāgas 2007. gada 23. novembra Konvencijai par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu (Hāgas 2007. gada Konvencija), kā arī nosūtītāja/saņēmēja iestāde atbilstīgi Ņujorkas 1956. gada Konvencijai par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs.

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Skatīt atbildi uz 14. jautājumu.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Sociālās apdrošināšanas biroja kontaktinformācija:

Sociālās apdrošināšanas birojs

Pasta kastīte 1164

SE-621 22 Visbija

Zviedrija

Tālr.: +46 (0)771 17 90 00

Fakss: +46 (0)11 20 411

E-pasts: [✉ centralmyndigheten@forsakringskassan.se](mailto:centralmyndigheten@forsakringskassan.se)

Sociālās apdrošināšanas birojs veiks attiecīgus pasākumus, lai sekmētu uzturlīdzekļu piedziņu. Tā uzdevumi kā centrālajai iestādei atbilstīgi Uzturēšanas saistību regulai un Hāgas 2007. gada Konvencijai izriet no regulas un Konvencijas. Piemēram, tas palīdz personām, kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, iesniegt pieteikumus, ko var izdarīt ar iestādes starpniecību, piem., attiecībā uz pieteikumu par lēmumu piešķirt uzturlīdzekļus citā valstī. Lai saņemtu sīkāku informāciju par prasītājiem pieejamās palīdzības veidu, lūdzam sazināties ar Sociālās apdrošināšanas biroju.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

Prasītājiem, kas vēlas piedzīt uzturlīdzekļus atbilstīgi Ņujorkas 1956. gada Konvencijai par uzturlīdzekļu piedziņu ārvalstīs, jāiesniedz pieteikums savas izcelsmes valsts nosūtītājā iestādē, kura pārsūtīs pieteikumu saņēmējai iestādei Zviedrijā (Sociālās apdrošināšanas birojam).

Tas pats attiecas uz prasītājiem, kas vēlas saņemt pieejamo atbalstu no centrālajām iestādēm atbilstīgi Uzturēšanas saistību regulai vai Hāgas 2007. gada Konvencijai: viņiem jāiesniedz pieteikums savas izcelsmes valsts nosūtītājā iestādē, kura pārsūtīs pieteikumu saņēmējai iestādei Zviedrijā (Sociālās apdrošināšanas birojam).

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Skatīt atbildi uz 17. jautājumu. Attiecībā uz pieteikumiem atbilstīgi Uzturēšanas saistību regulai vai Hāgas 2007. gada Konvencijai prasītāji var adresēt prasību tieši kompetentajai iestādei.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

Skatīt atbildi uz 16. jautājumu.

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Jā. Zviedrijai ir saistošs Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem (Hāgas Protokols), kura noteikumi ir piemērojami ES kopš 2011. gada 18. jūnija. Saskaņā ar Hāgas Protokolu vispārējs noteikums paredz piemērot tās valsts tiesību aktus, kurā atrodas apgādājamā pastāvīgā dzīvesvieta. Taču, ja tas ir nepieciešams bērna labā, var piemērot tās valsts tiesību aktus, kuras valstspiederīgie ir gan bērns, gan uzturlīdzekļu parādnieks, ja bērna pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktu piemērošana nav bērna interesēs. Tāpat puses var vienoties par piemērojamajiem tiesību aktiem, taču šādas vienošanās darbības joma ir ierobežota, ja, piemēram, uzturlīdzekļu lieta attiecas uz bērniem, kas ir jaunāki par 18 gadiem.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

Zviedrijai ir saistošs Hāgas Protokols (skatīt atbildi uz 20. jautājumu).

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Skatīt atbildi uz 7. jautājumu par vispārējām prasībām juridiskās palīdzības saņemšanai.

ES pārrobežu strīdos piemēro konkrētus īpašos noteikumus attiecībā uz juridisko palīdzību. Ja Uzturēšanas saistību regulā paredzētās prasības juridiskās palīdzības saņemšanai ir izpildītas, juridiskā palīdzība ir jāpiešķir un tā jānodrošina bez maksas, ja prasītājam ir nepieciešams advokāts un šo vajadzību nevar apmierināt citā veidā.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Īpaši pasākumi netiek plānoti.

Lapa atjaunināta: 17/10/2016

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.